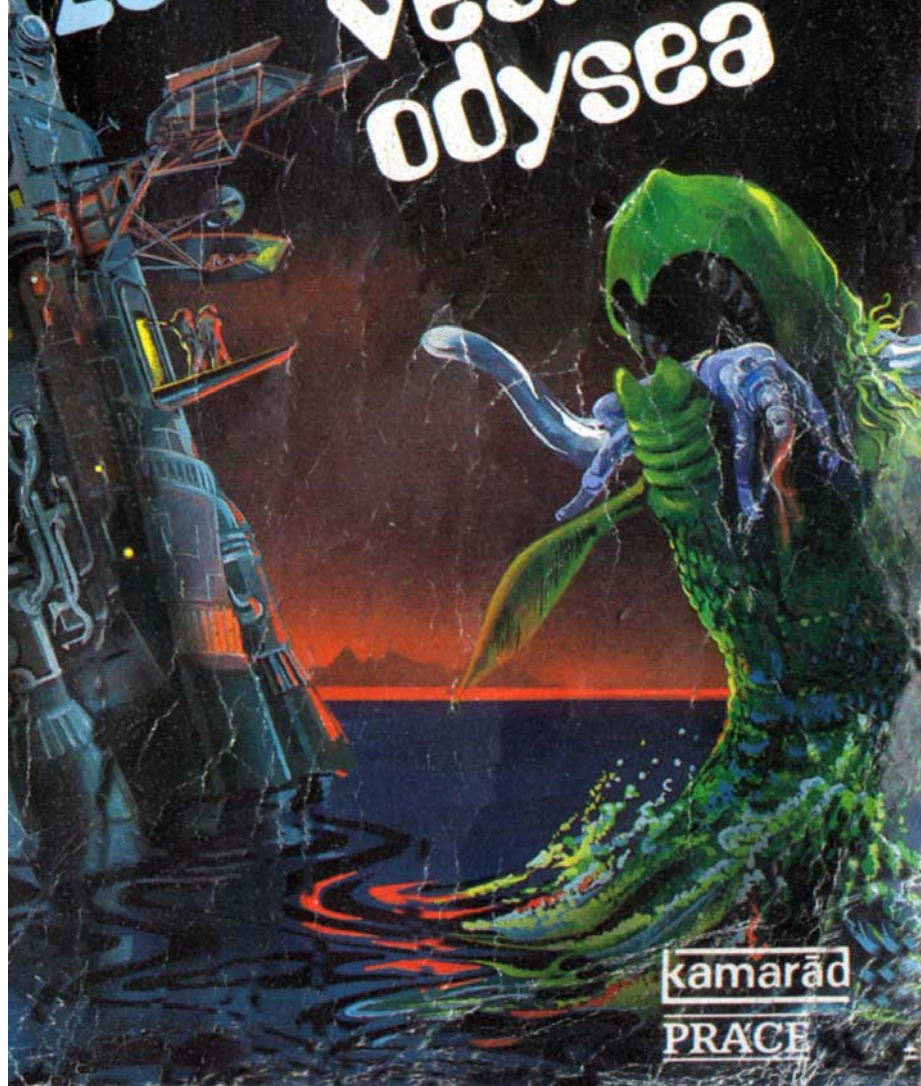

CLARKE

2061: Třetí vesmírná odysea

kamarád
PRACE

Arthur C. Clarke

2061:

Třetí vesmírná odysea

Stejně jako *2010: Druhá vesmírná odysea* nenavazuje přímo na *2001: Vesmírnou odyseu*, ani tato knížka není těsným pokračováním 2010. Všechny tři příběhy je třeba považovat za variace na stejné téma, oživené řadou společných postav a obsahující mnohé analogické situace, jež se však nemusely nutně odehrát v jednom a tomtéž vesmíru.

Úplnou soudržnost znemožňují nové objevy učiněné od roku 1964, kdy Stanley Kubrick navrhl (pět let předtím, než lidé přistáli na Měsíci), že bychom se měli pokusit o „příslovecně dobrý science-fiction film“. Pozdější příběhy už totiž zahrnují objevy a události, o nichž se ovšem vůbec nevědělo, když jsem psal předchozí knížky. 2010 umožnily skvělé úspěchy *Voyagerů*, které prolétly kolem Jupiteru v roce 1979, a nezamýšlel jsem návrat do této oblasti, dokud nebudou na světě výsledky ještě mnohem ambicióznějšího projektu Galileo.

Galileo měl vypustit sondu do Jupiterovy atmosféry a pak se dát do téměř dvouletého průzkumu všech velkých měsíců. Vynést ho měl raketoplán v květnu 1986. Galileo by býval dosáhl cíle do prosince 1988. A tak jsem doufal, že okolo roku 1990 zužitkuji záplavu nových informací o Jupiteru a o jeho měsících...

Tragédie *Challengeru* tento scénář bohužel znemožnila. Galileo - nyní dřepící ve své čist'oučné místnosti v Jet Propulsion Laboratory - si nyní musí nalézt jinou raketu, která by ho vynesla do vesmíru. Bude si moci blahopřát, když se proti původnímu plánu dostane k Jupiteru pouze se sedmiletým zpožděním.

Rozhodl jsem se, že já čekat nebudu.

Arthur C. Clarke
Colombo, Sri Lanka
duben 1987

Tajemná hora

1. Zmrazené roky

„Na sedmdesátníka jsi v úžasné dobré kondici,“ poznamenal doktor Glazunov studující výsledky prohlídky zpracované a vytištěné počítačem. „Nikdy bych ti nehádal víc než pětasedesát.“

„To rád slyším, Olegu. Zvlášť když mi je sto tři - jak sám velice dobře víš.“

„A už jsme zase u toho! Člověk by si řekl, že jsi nikdy nečetl knížku profesorky Ruděnkové.“

„Moje milá Kateřina! Plánovali jsme, že společně oslavíme její sté narozeniny. Moc jsem litoval, že se jich nedožila - takhle to dopadne, když člověk stráví příliš mnoho času na Zemi.“

„Je ironií, že patřila k těm, kteří razili ten známý slogan ‚Přitažlivost ti přidává léta k věku‘.“

Doktor Heywood Floyd se zamyšleně zahleděl na neustále se proměňující panorama nádherné planety, vzdálené pouhých šest tisíc kilometrů, na niž už nikdy znovu nevkročí. Bylo dokonce ještě větší ironií, že díky nejpitomějšímu úrazu, jaký ho kdy v životě postihl, se stále těšil výtečnému zdraví, zatímco prakticky všichni jeho starší přátelé už zemřeli.

Byl nazpátek na Zemi pouhý týden, když se navzdory všem varováním a jeho vlastnímu přesvědčení, že jemu se něco takového nikdy stát nemůže, zřítíl z balkónu ve druhém poschodí. (Ale ano, oslavoval, jenže si to také zasloužil - pro nový svět, do něhož se Leonov vrátil, byl hrdinou.) Množství zlomenin mělo za následek komplikace, jež se daly nejlépe zvládnout v Pasteurově kosmické nemocnici.

To bylo roku 2015. A nyní - opravdu mu to připadalo naprosto neuvěřitelné, avšak na stěně visel kalendář - se psalo datum 2061.

Biologické hodiny tikající uvnitř Heywooda Floyda se zpomalily, protože v nemocnici panovala pouhá jedna šestina pozemské tíže. Navíc dvakrát za Floydova života jejich ručičky dokonce úplně změnilly směr. Nyní se totiž všeobecně věřilo - ačkoli některé autority s tímto názorem polemizovaly - že hibernace způsobuje ještě více než jen zbrzdění procesu stárnutí, že přímo podporuje omlazování. Floyd tedy ve skutečnosti cestou k Jupiteru a zpět omládl.

„Takže se doopravdy domníváš, že je pro mě bezpečné, abych letěl?“

„V tomhle vesmíru není nic bezpečné, Heywoode. Mohu říct jen tolik, že z fyziologického hlediska proti tomu nejsou žádné námitky. Nakonec na palubě *Universe* budeš žít prakticky ve stejném prostředí, jaké panuje zde. Možná že lékařské zabezpečení nedosáhne - no, špičkové úrovně, jakou můžeme zajistit na Pasteurovi, ale doktor Mahindran je schopný. Pokud by se vyskytl nějaký problém, který by nedokázal zvládnout, může tě znovu hibernovat a poslat šupem zpátky k nám.“

Floyd slyšel verdikt, v nějž doufal předem, a přece se v něm radost jaksi mísila se smutkem. Na dlouhé týdny se vzdálí z míst, kde našel domov po téměř polovinu století, a od nových přátel, které v pokročilém věku získal. A ačkoli *Universe* představovala ve srovnání s primitivním *Leonovem* (nyní se vznášejícím vysoko nad odvrácenou polokoulí Měsíce coby jeden z hlavních exponátů Muzea v Lagrangeově bodě) úplný luxusní zaoceánský parník, každý delší kosmický let stále ještě obsahoval jistý prvek rizika. A co teprve tak průkopnický, na jaký se právě připravoval vydat...

A přece snad právě tohle bylo přesně to, oč usiloval - dokonce i ve sto třech letech (nebo, podle celkového geriatrického vyhodnocení provedeného nebožkou profesorkou Kateřinou Ruděnkovou, coby pětadesátník zdravý jako buk). V průběhu posledního desetiletí si uvědomoval narůstající neklid a jakousi nejasnou nespokojenost se životem, který si uspořádal až příliš klidně a pohodlně.

Přestože všude kolem po celé Sluneční soustavě nabíraly tempo vzrušující projekty - rekultivace Marsu, vybudování základny na Merkuru, zalesnění Ganymedu - neměl před sebou žádný cíl, na nějž by mohl vážně zaměřit svůj zájem a svou stále ještě značnou energii. Jeho pocity výstižně shrnul jeden z prvních básníků věku moderní vědy už před dvěma stoletími, když promluvil ústy Odyssea-Ulyseas:

*Bych hromadil
na život život, málo by to bylo,
vždyť z jednoho tak málo zůstává.
Tak každá hodina, jež urvána
věrnému lidu, pro mne něčím jest,
tož poslem nových věcí. Mrzkostí*

*by bylo šetřiti se pro pár sluncí
i ducha šedého, jenž touhou lká
za věděním jda, hvězdu hledající
dál za okrslek lidské myšlenky*¹*

„Pár sluncí“, skutečně! Přece se nemůže nechat zahanbit: Odysseus by se za něho styděl. Ale následující verše - které si přesně pamatoval - byly dokonce ještě přílehavější:

*Dost možná, že snad pohltní nás proud,
dost možná, šťastné ostrovy že stihnem,
kde velký Achill dlí, nám dobře znám.
Moc bylo vzato, moc též zůstává.
Nechť nejsme silou, která v dávných dobách
zemí i nebem pohýbala, jsme, co jsme:
jsme bohatýrských, rovných srdcí hrst',
jež s losem schvátíl čas, však silni chtít,
se snažit, hledat, najít, neustoupit.*

„Hledat a najít...“ No dobře, teď věděl, co bude hledat a co najde - protože již přesně znal svou cestu. Když vyloučí náhodnou katastrofu, už mu to žádným způsobem nemohlo uniknout.

K tomuhle cíli se rozhodně nikdy předtím vědomě neupínal a dokonce ani nyní úplně nechápal, proč ho tak znenadáni ovládl. Až dosud se považoval za imunního k horečce, jež znovu zachvátila lidstvo - už podruhé za jeho život! - , jenže se asi mýlil. Anebo prostě neočekávané pozvání, aby se připojil k malé skupince význačných hostů na palubě Universe, v něm znovu roznítilo fantazii a probudilo nadšení, o němž už ani netušil, že v něm vůbec ještě dřímá.

Nabízelo se však i další vysvětlení. Ani všechna ta uplynulá léta mu nedovolila zapomenout, jaké zklamání přineslo široké veřejnosti ono setkání na přelomu let 1985 a 1986. Nyní se naskýtalá příležitost - poslední pro něho a prvá pro lidstvo - předchozí rozčarování si více než vynahradit.

¹ Clarke cituje z básně Ulysses lorda Alfreda Tennysona. Český překlad Jaroslav Vrchlický.

Tehdy ve dvacátém století bylo možné uskutečnit pouze průlety. Tentokrát už půjde o skutečné přistání, svým způsobem stejně převratné jako Armstrongovy a Aldrinovy první kroky na Měsíci.

Doktor Heywood Floyd, veterán výpravy k Jupiteru v letech 2010 až 2015, dovolil své fantazii, aby se rozlétla vstříc přízračnému návštěvníku, jenž se opět navracel zpět z hlubin vesmíru, sekundu za sekundou nabíral rychlost a připravoval se oblétnout kolem Slunce. A mezi oběžnými drahami Země a Venuše se nejslavnější ze všech komet setká s kosmickou lodí *Universe*, kterou ještě nestačili dokončit. Pro *Universe* to bude její první plavba.

Zatím ani neurčili přesné místo setkání, avšak Floyd mezitím svoje rozhodnutí udělal.

„Už jsem na cestě...“ zašeptal Heywood Floyd vstříc Halleyově kometě.

2. Poprvé pouhým okem

Není pravda, že člověk musí opustit Zemi, aby plně vychutnal nádheru oblohy. Dokonce ani při pohledu z vesmíru nezáří obloha plná hvězd o nic víc, než když k ní vzhlížíme z vysoké hory za dokonale bezmračné noci daleko od jakéhokoli zdroje umělého osvětlení. Ačkoli se hvězdy zdají jasnější, když vystoupíme nad atmosféru, oko ve skutečnosti nedokáže rozdíl postřehnout - a omračující podívanou na celou polovinu nebeské klenby najednou neumožní žádná pozorovatelná.

Avšak Heywood Floyd byl víc než spokojený se svou soukromou vyhlídkou do vesmíru, zvláště v době, kdy se obytná zóna dostala na zastíněnou stranu zvolna se otáčející kosmické nemocnice. Potom neměl v pravoúhlém zorném poli nic jiného než hvězdy, planety, mlhoviny - a občas neutuchající záři Luciferu, nového soupeře Slunce, zastiňující všechno ostatní.

Asi deset minut před počátkem své umělé noci vypínal všechna světla v kajutě - dokonce i červené nouzové osvětlení - aby se na tmu dokonale adaptoval. Trochu opožděně na kosmického inženýra poznal potěšení z astronomického pozorování pouhým okem, ale nyní

dokázal bezpečně rozeznat kterékoli souhvězdí dokonce i tehdy, když spatřil jen jeho malou část.

Letos v květnu si téměř každou „noc“ kontroloval polohu komety na hvězdných mapách. Tehdy již prolétala uvnitř oběžné dráhy Marsu. Ačkoli vlasatice představovala objekt, který se dal snadno objevit dalekohledem, Floyd jeho pomoc tvrdošíjně odmítal. Jen si tak pohrával, byl by rád věděl, jak se jeho stárnoucí oči s úkolem vypořádají. I když dva astronomové z observatoře na Mauna Kea prohlašovali, že už kometu prostým okem pozorovali, nikdo jim nedůvěřoval, a podobná tvrzení jiných obyvatel Pasteura se přijímala s ještě větší skepsí.

Avšak pro dnešní noc kometě předpověděli magnitudu přinejmenším šest, mohl by mít štěstí. Našel si spojnicí mezi Lagrangeovými body gama a epsilon a zahleděl se na vrchol imaginárního rovnostranného trojúhelníku, který si na ní postavil - téměř jako by dokázal čirým vynaložením vůle zaostřit svou představu přes celou Sluneční soustavu.

A objevila se tam! Úplně stejná, jak ji spatřil poprvé před sedmdesáti šesti lety. Sotva rozeznatelná, avšak zcela nepochybně ona. Kdyby nebyl věděl, kde ji má přesně hledat, jistě by ji ani nepostřehl, anebo by ji považoval za nějakou vzdálenou mlhovinu a vyloučil.

Jeho zraku se jevila jako pouhá maličká, dokonale kruhová mlžná skvrnka. Přes veškeré úsilí nedokázal rozeznat ani stopy po jejím ohonu. Avšak malá flotila sond, jež kometu doprovázela po celé měsíce, už zaznamenala první výtrysky prachu a plynu. Z nich se vytvoří zářící oblak zastíňující hvězdy a obrácený přesně ve směru od Slunce, které mu dalo vzniknout.

Stejně jako všichni ostatní i Heywood Floyd pozoroval proměnu chladného, temného - ne, téměř černého - jádra, k níž došlo, jakmile kometa pronikla do vnitřní oblasti Sluneční soustavy. Po sedmdesáti letech, kdy umrzla na kámen, složitá směs vody, amoniaku a dalších zmrazených sloučenin začala tát a vypařovat se. Letící hora zhruba ve tvaru - a o velikosti - ostrova Manhattan se otáčela na vesmírném rožni kolem dokola jednou za třiapadesát hodin. Jak sluneční žár pronikal izolující krustou, odpařující se plyny proměnily Halleyovu kometu v prasklý parní kotel, z něhož unikala pára. Výtrysky vodních par promíchané s prachem a se směsí organických sloučenin, jež jako by uvařila nějaká čarodějnice ve svém bublajícím

kotlíku, vystřelovaly z pultů malých kráterů. Největší - přibližně o rozměrech fotbalového hřiště - vybuchoval pravidelně asi dvě hodiny po místním rozbřesku. Vypadal úplně stejně jako kterýkoli pozemský gejzír a okamžitě ho pokřtili na Věrný gejzír.

Floyd si už vysnil, jak stojí na okraji kráteru a čeká, až Slunce vyjde nad temnou, rozeklanou krajinou, kterou tak dobře znal z obrázků z vesmíru. Pravda, smlouva se nezmiňovala, zda cestující - na rozdíl od posádky a výzkumného personálu - smějí opustit loď, až na kometě přistane.

Na druhé straně v ní nestálo nic, třeba vytištěné drobným písmem, co by to výslovně zakazovalo.

Dá jim to práci, než mě zastaví, pomyslel si Heywood Floyd. Jsem si jistý, že stále ještě umím zacházet se skafandrem. A jestli se mýlím...

Vzpomněl si, že kdysi četl o povzdechu jednoho z návštěvníků Tádž Mahalu: „Zítřka už klidně umřu, když jsem viděl něco tak monumentálního.“

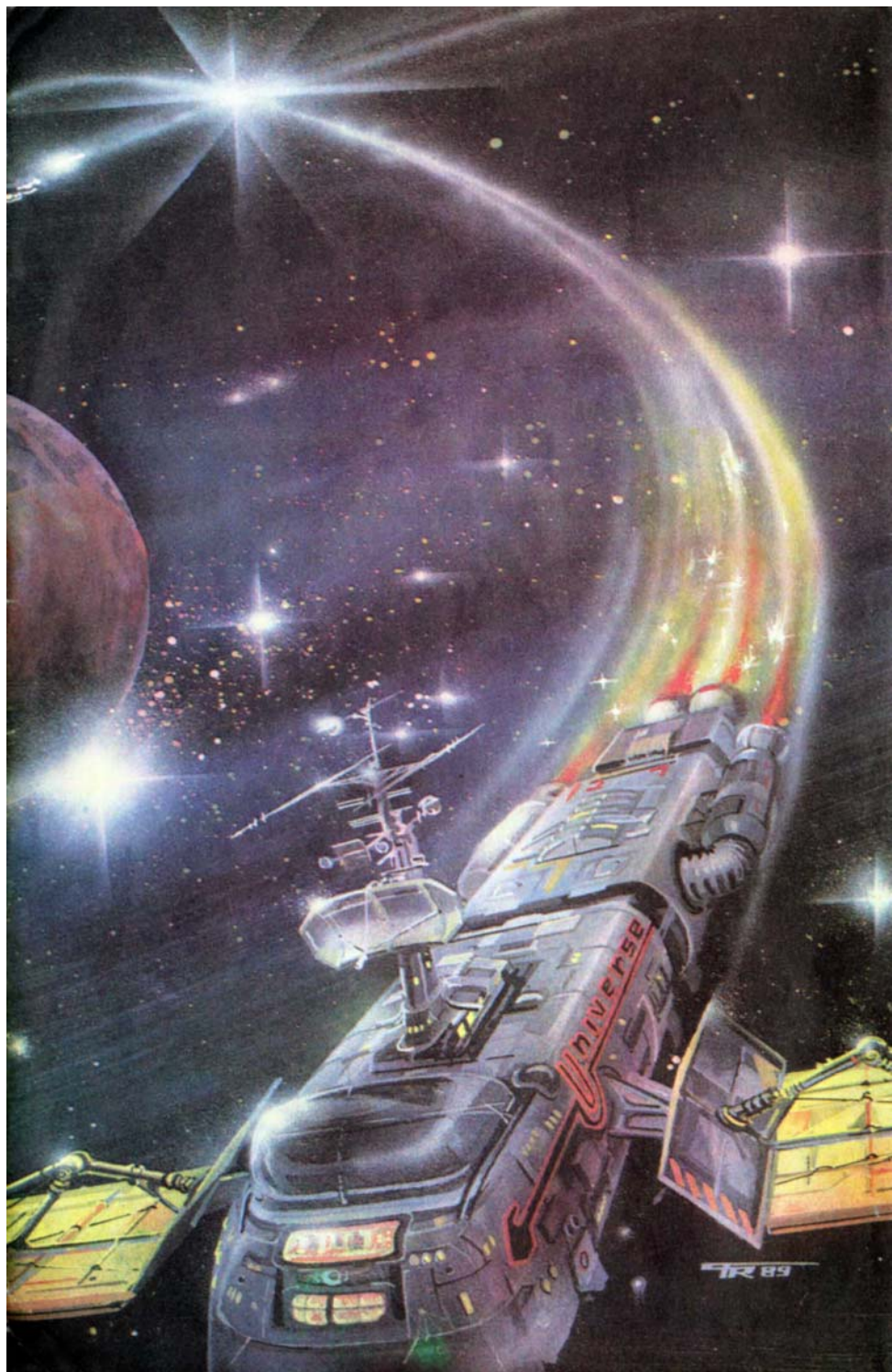
On by se klidně spokojil s Halleyovou kometou.

3. Zpět do minulosti

Dokonce i když si odmyslíme výbuch Jupiteru, neproběhl návrat na Zemi tak úplně hladce.

První šok přišel brzy po oživení, když ho doktorka Ruděnková probudila z dlouhého spánku. Vedle ní se vznášel Walter Curnow, ale dokonce i při polovičním vědomí Floyda přepadlo podezření, že se někde stala chyba. Radost, kterou při pohledu na něj předstírali, byla trochu přehnaná a nedokázali zastřít jakési napětí. Teprve když úplně přišel k sobě, mu oznámili, že doktor Čandra už mezi nimi není.

Někde za Marsem, tak nepostřehnutelně, že ani monitory nedokázaly určit přesný okamžik, jednoduše přestal žít. Jeho tělo, volně vypuštěné do vesmíru, nadále sledovalo dráhu *Leonova* a už dlouho je stravoval sluneční žár.

Příčina smrti zůstávala naprosto nepochopitelná, ale Max Brajlovský vyslovil názor, který, ačkoli byl výrazně nevědecký, se nepokoušela vyvracet dokonce ani šéflékařka Kateřina Ruděnková.

„Nedokázal žít bez Hala.“

Walter Curnow, za všechny ostatní, připojil jinou myšlenku.

„Rád bych věděl, jak to přijme Hal. Così tam venku určitě monitoruje veškeré naše vysílání. Dřív nebo později se to dozví.“

A teď odešel i Curnow - už zemřeli všichni s výjimkou malé Zeni. Neviděl ji sice dvacet let, ale její přání přicházelo pravidelně před každými vánocemi. Poslední měl ještě přišpendlené nad psacím stolem, ukazovalo trojku naloženou dárky, jak uhání zasněženou ruskou zimou a pronásledují ji příšerně hladoví vlci.

Čtyřicet pět roků! Někdy mu to připadalo jako včera, co se *Leonov* vrátil na oběžnou dráhu kolem Země a získal si uznání celého lidstva. Ačkoli to byl podivně zaražený potlesk, uznalý, avšak postrádající pravé nadšení. Výprava k Jupiteru se totiž skončila až příliš velkým úspěchem. Otevřela dokořán Pandořinu skříňku, jejíž plný obsah ovšem lidstvo muselo teprve odhalit.

Když vykopali na Měsíci černý monolit známý jako Magneticá anomálie Tycho 1, jen hrstka lidí věděla o jeho existenci. O tom, že před čtyřmi milióny roků prolétli Sluneční soustavou jiní inteligentní tvorové a zanechali za sebou svou navštívenku, se svět dozvěděl až po nešťastné cestě *Discovery* k Jupiteru, na níž ji osud tak pronásledoval. Novinka působila jako zjevení - avšak ne jako naprosté překvapení. Něco takového lidé tušili již po celá desetiletí.

Stalo se to všechno dávno předtím, než vůbec vznikl člověk. Ačkoli záhadné neštěstí postihlo *Discovery* v oblasti Jupiteru, scházel jakýkoliv skutečný důkaz, že by je způsobilo něco jiného než porucha na palubě lodi. Třebaže existence MAT 1 s sebou přinášela hluboké filozofické důsledky, ve všech ryze praktických ohledech se lidstvo stále nacházelo ve vesmíru samotné.

Dnes už to neplatilo. Pouze pár světelných minut od Země - podle kosmických měřítek coby kamenem dohodil - se nacházela inteligence, která uměla vytvořit hvězdu a pro své vlastní nevyzpytatelné záměry zničila planetu tisíckrát větší než Země. Ještě zlověstnější byla skutečnost, že si přítomnost lidstva dobře uvědomovala, neboť poslední relace, kterou *Discovery* odvíšila od Jupiterových měsíců těsně předtím, než ji zničil plamenný zrod Luciferu, zněla:

VŠECHNY JUPITEROVY MĚSÍCE JSOU VAŠE - VYJMA EUROPY. TAM SE PŘISTÁT NEPOKOUŠEJTE.

Zářící nová hvězda, jež ze Země vypudila noc s výjimkou pár měsíců v roce, kdy procházela za Sluncem, vzbuzovala v lidstvu naději a zároveň strach. Strach proto, že neznámo, zejména když se projeví společně se všemohoucností, nevyhnutelně vzniká takové primitivní pocity. A naději - pro změny, které vznik Luciferu způsobil v celkové politické situaci.

Nezřídka se tvrdilo, že jediné, co by mohlo lidstvo sjednotit, je hrozba z vesmíru. Zda Lucifer představuje hrozbu, to nikdo netušil, ale určitě znamenal otevřený problém. A tohle, jak se ukazovalo, úplně stačilo.

Heywood Floyd sledoval politické změny ze svého pohodlného sídla na Pasteurovi téměř tak, jako by on sám byl mimozemský pozorovatel. Zpočátku neměl v úmyslu pobývat dál ve vesmíru, jakmile se zcela uzdraví. Znepokojené lékaře vyvádělo z míry, že to trvalo zcela absurdně dlouhou dobu.

Když Floyd všechno zpětně přehlézel pohledem z poklidných posledních roků, dobře věděl, proč jeho kosti odmítaly srůst. Jednoduše si nepřál vrátit se na Zemi: tam dole na oslepujícím modrobílém glóbu, který zabíral většinu jeho nebe, už neměl co očekávat. Prožíval chvíle, kdy až moc dobře chápal, jak mohl Čandra ztratit vůli k životu.

Jen čirou náhodou neseseděl na tom letu do Evropy vedle své první ženy. Nejenže byla Marion mrtvá, ale i pouhá vzpomínka na ni mu připadala jako součást jiného života, který možná patří komusi druhému, a jejich dvě dcery se svými vlastními rodinami pro něho znamenaly jen přívětivé cizí lidi.

Karolinu ovšem ztratil kvůli svému vlastnímu počínání, třebaže ve skutečnosti neměl prakticky na výběr. Nikdy nepochopila (ale našel by tolik porozumění on sám?), proč opustil kouzelný domov, který si spolu vytvořili, a sám sebe odsoudil na celé roky do vyhnanství v ledových pustinách daleko od Slunce.

Ačkoli věděl, dokonce ještě předtím než výprava dospěla do poloviny, že Karolina na něho nepočká, úpěnlivě doufal, že Chris mu odpustí. Avšak i takovou útěchu mu život odepřel, jeho syn strávil

bez otce příliš dlouhou dobu. Než se Floyd navrátil, Chris si našel jiného tátu v muži, jenž zaujal Floydovo místo v Karolinině životě. Tím se odcizení dovršilo. Floyd si myslel, že se s tím nikdy nevyrovná, ale samozřejmě se mu to podařilo - jakž takž.

Jeho tělo žilo v rafinovaném tajném společenství s jeho neuvědomělými přáními. Když se po své prodlužované rekonvalescenci na Pasteurovi konečně vrátil na Zemi, okamžitě v sobě vyvinul tak znepokojivé příznaky - včetně čehosi podezřele podobného kostní nekróze - že ho okamžitě odeslali nazpátek na oběžnou dráhu. Tam už zůstal, s výjimkou několika málo výletů na Měsíc, a zcela se adaptoval na život v prostředí s gravitací mezi nulovou hodnotou a jednou šestinou pozemské tíže panující ve zvolna rotující kosmické nemocnici.

Nestal se z něho samotář - v žádném případě. Dokonce i v průběhu rekonvalescence diktoval zprávy, svědčil před nesčetnými komisemi, poskytoval interview zástupcům hromadných sdělovacích prostředků. Byl slavný a vychutnával ten pocit - dokud trval. Pomáhal mu, aby si vykompenzoval své vnitřní rány.

Zdálo se mu, že celé první desetiletí - mezi lety 2020 až 2030 - uplynulo tak rychle, až mu nyní připadalo obtížné, aby si jeho události vyčlenil. V jeho průběhu se přihodily obvyklé krize, skandály, zločiny, katastrofy - zejména Velké kalifornské zemětřesení, na jehož katastrofické následky, které mu přiblížily kamery stanice, se díval strnulý hrůzou. Když byly nastavené na největší zvětšení, dokázaly za příznivých podmínek zachytit jednotlivé lidské bytosti. Avšak při jeho božském nadhledu bylo nemožné, aby si je dal dohromady s tečkami divoce prchajícími z hořících měst. Jen pozemní kamery odhalovaly skutečně všechnu hrůzu.

Ačkoli výsledky vycházely najevo až dodatečně, základní politické struktury se v průběhu této dekády pohybovaly stejně neúprosne jako geologické - jenže obráceným směrem, jako by čas plynul pozpátku. Neboť na počátku měla Země jediný superkontinent, Pangeu, který se v průběhu věků rozlámal na kusy. Totéž se přihodilo lidem, rozčlenili se do nesčetných kmenů a národů, avšak jak se nyní začaly stírat dávné lingvistické a kulturní rozdíly, lidstvo se opět spojovalo dohromady.

Ačkoli Lucifer celý proces urychlil, začal se už před několika desetiletími, kdy nastávající věk tryskových letadel zažehl explozi

celosvětové turistiky. V téměř stejném údobí - a nebyla to samozřejmě jen náhoda - umělé družice a světlovodné kabely zrevolucionalizovaly spojovou techniku. Zároveň s historickým zničením mezikontinentálních balistických střel s nukleárními hlavicemi k 31. prosinci 2000 přestaly existovat i meziměstské a mezistátní telefonní sazby a lidstvo přivítalo nové tisíciletí tím, že se přetvořilo v jednu jedinou obrovskou žvanící a klevetící rodinu.

Jako ve většině rodin ani v téhle nepanoval stále klid a mír, avšak její spory už neohrožovaly celou planetu. Druhá - a poslední-nukleární válka zaznamenala přesně stejný počet vybuchlých bomb jako ta první - přesně dvě. A přestože měly větší sílu v kilotonách, způsobily mnohem menší ztráty na životech, poněvadž byly svrženy na řídké osídlenou oblast ropných rafinérií. V tomto okamžiku Velká trojka, Čína, Spojené státy a Sovětský svaz, začala jednat s chvályhodnou rychlostí a moudrostí. Neprodyšně uzavřela oblast bojů, dokud bojovníci, kteří to všechno přežili, nepřišli znovu k rozumu.

Do desetiletí 2020 až 2030 byla už větší válka mezi mocnostmi stejně nemyslitelná jako mezi Spojenými státy a Kanadou v předcházejícím století. Nestalo se to proto, že by se nějak zdokonalila lidská povaha, ani ze žádného jiného zvláštního důvodu kromě toho, že lidé konečně začali dávat zcela přirozeně přednost životu před smrtí. Mnohé mírové kroky dokonce ani nebyly vědomě naplánované: dříve než si politikové uvědomili, co se vlastně stalo, zjistili, že to už existuje a docela dobře funguje...

Hnutí „Rukojmí míru“ nevynalezl žádný státník, žádný idealista ať už jakéhokoli přesvědčení. Tenhle konkrétní název se začal razit až tehdy, když si kdosi všiml, že v kterémkoli okamžiku se nachází sto tisíc ruských turistů ve Spojených státech - a půl miliónu Američanů v Sovětském svazu. Většina z nich si krátila čas svou oblíbenou kratochvílí, stížnostmi na kapající kohoutky. A co bylo možná ještě důležitější, obě skupiny obsahovaly značně velký počet důležitých jedinců - synů a dcer boháčů, známých osobností a politické elity.

A dokonce i kdyby si někdo zamluvil, nebylo už nyní možné připravovat rozsáhlejší válku. V devadesátých letech minulého století vzešla Doba neutajitelnosti, když podnikavé zpravodajské agentury začaly vypouštět umělé družice vybavené fotografickým zařízením s rozlišovací schopností srovnatelnou s tou, jakou po tři desetiletí pou-

žívaly armády. V Pentagonu a v Kremlu zuřili vzteky, ale na Reutera, Associated Press a na kamery Kosmické zpravodajské služby, které nezamhouřily oko z celých čtyřiaadvaceti hodin ani na vteřinu, byli krátkí.

Do roku 2060, ačkoli ještě nedošlo k úplnému celosvětovému odzbrojení, byla už možnost války prakticky vyloučena a zbývajících padesát nukleárních zbraní bylo pod mezinárodní kontrolou. Volba populárního monarchy Edwarda VIII. za prvního prezidenta planety se setkala s překvapivě malým odporem, pouze tucet států se postavilo proti. Lišily se velikostí i důležitostí, od stále tvrdošíjně neutrálního Švýcarska (jehož hoteliéři a majitelé restaurací nicméně uvítali novou byrokracii s otevřenou náručí), až po ještě fanatičtější nezávislé Malvíny, které nyní odolávaly všem pokusům navztekáných Britů a Argentinců podstrčit je jeden druhému.

Odbourání rozsáhlého a zcela parazitického zbrojního průmyslu přineslo bezprecedentní - pravda někdy nezdravý - růst světové ekonomiky. Teď už klíčově důležité suroviny, skvělé vědecké a technické talenty nepohlcovala skutečná černá díra - nebo, což bylo ještě horší, už se jejich um nezaměřoval na ničení. Namísto toho se mladí vědci mohli podílet na tom, aby napravili staleté pustošení a ničení planety, mohli ji začít přestavovat.

A začít budovat nové světy. Protože lidstvo nyní našlo „morální ekvivalent války“ a stálo před úkoly, které dokáží vstřebávat jeho přebytečnou energii - na tolik tisíciletí do budoucnosti, až se o tom nikdo ani neodvažoval snít.

4. Magnát

Když se William Tsung narodil, označili ho za „nejdražší dítě na světě“. Titul mu však patřil jen po dva roky, než ho získala jeho sestra. Ta ho držela dodnes a nyní, když Zákon o rodině zrušili, už jí ho nikdo nevezme.

Jejich otec, legendární sir Lawrence, se narodil v době, kdy Čína opět striktně zavedla pravidlo „Jedna rodina - jedno dítě“. Tsungova generace posloužila psychologům a sociologům coby materiál pro nesčetné výzkumy. Její příslušníci neměli žádné bratry ani sestry

- a v mnoha případech ani strýčky či tetičky -, tím tato generace dosáhla zcela unikátního postavení v lidské historii. Jestli se má připsat zásluha pružnosti lidské rasy či přednostem tradice rozsáhlé čínské rodiny, to už pravděpodobně nikdo nerozhodne. Faktem zůstane, že děti téhle podivné doby vyrostly pozoruhodně bez trvalých negativních následků, ačkoli je dozajista poznamenala. Sir Lawrence vynaložil svým způsobem pozoruhodné úsilí, aby si vynahradil osamělost v dětství.

Když se mu ve dvaadvacátém narodilo druhé dítě, byl už uzákoněn systém koncesí. Mohli jste mít děti, kolik se vám zachtělo, s jedinou podmínkou, že jste zaplatili příslušný poplatek. (Doposud žijící komunisté ze staré gardy nebyli jediní, kteří tenhle systém považovali za do nebe volající, ale v ještě nezkušeném kongresu Lidové demokratické republiky je jejich pragmatičtí kolegové přehlasovali.)

První a druhé dítě se pořídilo zadarmo. Dítě číslo tři přišlo na milión solů. Číslo čtyři na dva milióny. Číslo pět na čtyři milióny a tak dále. Skutečnost, že v lidové republice teoreticky nežili žádní kapitalisté, se vesele přehlížela.

Mladý Tsung (tohle se samozřejmě stalo dlouhá léta předtím, než mu král Edward udělil titul Komtur řádu Britského impéria), nikdy neprozradil, zda měl na mysli nějaký konkrétní cíl. Když se mu narodilo páté dítě, stále ještě byl celkem dost chudým milionářem. Nebylo mu však více než čtyřicet, a protože mu koupě Hongkongu nepustila žilou natolik, kolik se obával, zjistil, že mu ještě zůstala plná kapsa drobných.

Takhle to alespoň vyprávěla legenda - ale, podobně jako v mnoha dalších zkazkách o siru Lawrencovi, bylo obtížné oddělit fakta od mýtů. Určitě neměla pravdu přežívající pomluva, že základ svého jmění získal věhlasným pirátským vydáním obsahu Kongresové knihovny zkomprimovaného na velikost krabice od bot. Raketa s modulem na výrobu molekulární paměti prostě odlétla ze Země, celou akci umožnila skutečnost, že Spojené státy nepodepsaly Smlouvu o Měsíci.

Ačkoli sir Lawrence nebyl multimilionář, soustava korporací, kterou vybudoval, z něho udělala nejvlivnější finanční mocnost na Zemi. Rozhodně to nebyl nejhorší výkon na syna obyčejného podomního obchodníka s videokazetami, v čemž byl stále ještě znám jako dobyvatel nových území. Osm miliónů za dítě číslo šest pravděpo-

dobně vůbec nepocítil a dokonce ani dvaatřicet za číslo osm. Čtyřiašedesát, na které vystoupila cena za deváté, přitáhlo pozornost světového tisku a po desátém dítěti sázky uzavřené na jeho budoucí plány možná pěkně přesáhly sumu dvou set padesáti šesti miliónů, jež by ho další dítě stálo. Ovšem v tomhle okamžiku rozhodla lady Jasmine, v níž se spojovaly nejlepší vlastnosti oceli a hedvábí, a to v tom nejdokonalejším poměru, že dynastie Tsung je už založena přiměřeně.

Stalo se čirou náhodou (pokud ovšem něco takového existuje), že se sir Lawrence osobně angažoval v kosmickém podnikání. Měl samozřejmě rozsáhlé zájmy námořní a letecké, avšak ty spravovalo jeho pět synů a společností, které řídili. Skutečnou láskou sira Lawrence byly sdělovací prostředky - noviny (ačkoli těch už zbývalo jen maličko), knihy, magazíny (papírové i elektronické) a především celosvětová televizní síť.

V té době koupil překrásný starý hotel Peninsular, který někdejšímu chudému čínskému chlapci připadal jako ztělesněný symbol bohatství a moci, a proměnil ho ve své sídlo a hlavní pracovnu. Obklopil ho nádherným parkem, z nouze si pomohl jednoduchým trikem: ohromné obchodní středisko dal uložit do podzemí (jeho nově utvořená Společnost pro laserovou těžbu na pracích báječně vydělala a Tsung dal vzor mnoha dalším městům).

Jednoho dne, když se nechával unášet jedinečným pohledem na siluetu města za přístavem, dospěl k rozhodnutí, že je zapotřebí další vylepšení. Výhled z nižších poschodí hotelu Peninsular stínila už po celá desetiletí velikánská budova připomínající promáčklý golfový míček. A ta, rozhodl se sir Lawrence, musí jít pryč.

Ředitel hongkongského planetária - všeobecně považovaného zajedno z pěti nejlepších na světě - na to však měl jiný názor a sira Lawrence velice brzy potěšilo, že objevil na světě člověka, který se nedá penězi koupit. Oba dva muži se stali upřímnými přáteli. Ale když dr. Hessenstein uspořádal zvláštní pořad u příležitosti šedesátých narozenin sira Lawrence, netušil, že napomůže proměnit historii Sluneční soustavy.

5. Z ledového zajietí

Ještě více než sto let nato, co Zeiss zkonstruoval v Jeně roku 1924 první prototyp, bylo v provozu stále jen pár optických planetárií - projektorů, dramaticky vykreslujících nad hlavami diváků kosmické děje. Avšak Hongkong demontoval svůj přístroj třetí generace už před několika desetiletími a nahradil ho mnohem univerzálnějším a dokonalejším elektronickým systémem. Celou ohromnou kupoli zabírala v podstatě gigantická televizní obrazovka sestavená z tisíců jednotlivých panelů, na níž se dal promítnout jakýkoliv myslitelný obraz.

Pořad nevyhnutelně zahájil složením holdu neznámému vynálezci rakety - někde v Číně v průběhu třináctého století. Prvních pět minut zaujímal bleskový historický přehled věnující nejspíš méně než povinné uznání ruským, německým a americkým průkopníkům, aby se mohl soustředit na dílo doktora Hsue-Shen Tsiena. V tomhle okamžiku a na tomto místě se však dalo jeho krajanům prominout, jestliže z něho udělali osobnost pro rozvoj raketové techniky stejně důležitou jako byl Goddard, von Braun či Koroljev. A rozhodně měli dostatečný důvod k rozhořčení, protože Tsien byl na základě vykonstruovaného obvinění ve Spojených státech uvězněn, když se rozhodl vrátit do své vlasti. Do té doby pomohl založit věhlasnou Jet Propulsion Laboratory a byl jmenován prvním goddardovským profesorem na Caltechu.

Pořad se jen letmo zmínil o vypuštění první čínské umělé družice v roce 1970 pomocí nosné rakety Dlouhý pochod I, snad proto, že Američané si už touhle dobou vykračovali na Měsíci. Zbytek dvacátého století se vůbec odbyl v několika minutách a komentář rychle pokročil k roku 2007 a utajenému vybudování kosmické lodi *Tsien* - celému světu na očích.

Komentátor se nijak škodolibě neradoval z ohromení ostatních kosmických velmocí, když to, co všichni měli za čínskou kosmickou stanici, náhle spustilo motory, opustilo oběžnou dráhu a zamířilo k Jupiteru, aby to předběhlo rusko-americkou výpravu na palubě *Kosmonauta Alexeje Leonova*. Byl to příběh dostatečně dramatický - a tragický - takže už nevyžadoval žádné další příkrasy.

Bohužel planetárium mělo jen velice málo autentického obrazového materiálu. Pořad se zakládal hlavně na světelných efektech a inteligentní rekonstrukci opřenu o pozdější dálkový fotografický průzkum. V průběhu svého krátkého pobytu na ledovém povrchu Europy byla posádka *Tsienu* příliš zaměstnána, než aby natáčela televizní dokumenty či jen instalovala pevnou kameru bez obsluhy.

Přesto tehdejší autentická slova výstižně vyjadřovala drama prvního přistání na některém z Jupiterových měsíců. Komentář Heywooda Floyda vysílaný z přibližujícího se *Leonova* každému obdivuhodně umožňoval, aby si představil scenérii. Doplňovala ho spousta dokumentárních záběrů z Europy.

„Právě v tuhle chvíli si ji prohlížím nejsilnějším lodním dalekohledem, jeho zvětšení ji dělá desetkrát větší než Měsíc, jak ho vidíte pouhým okem. A to je doopravdy fantastický pohled.

Celý povrch je jednotvárně růžový, pokrytý několika malými hnědými skvrnami. Křížuje ho složitá síť úzkých linek, vinoucích se a klikatících všemi směry. Vypadá to fakticky jako fotografie z učebnice medicíny, znázorňující strukturu žil a tepen.

Několik těchto útvarů je stovky - nebo možná dokonce tisíce - kilometrů dlouhých a dost připomínají iluzorní kanály, o nichž se Percival Lowell a další astronomové z počátku dvacátého století domnívali, že je rozpoznávají na Marsu.

Jenže kanály na Marsu nejsou přeludem, ačkoli samozřejmě nejsou umělé. A co víc, skutečně obsahují vodu - nebo alespoň led. Neboť téměř celý měsíc pokrývá oceán, hluboký průměrně padesát kilometrů.

Protože je Europa tak vzdálená od Slunce, má extrémně nízkou povrchovou teplotu - asi sto padesát stupňů pod nulou. Takže by člověk očekával, že celý ten oceán bude jedna velká kostka ledu.

Kupodivu je tomu jinak, slapové síly - stejné jako ty, co probudily k životu sopky na sousedním Io - generují uvnitř Europy spousty tepla.

A tak se led neustále rozpouští, láme a zase mrzne, utváří stejné praskliny a průlivy mezi plujícími ledovými poli jako v našich polárních oblastech. Právě si prohlížím složitou síť prasklin, většina z nich je tmavá a nesmírně stará - snad milióny roků. Jenom málo puklin je skoro čistě bílých, jsou to ty čerstvé, které se právě rozevřely, a ledová kůra je na nich pouze pár centimetrů silná.

Tsien přistál těsně u jednoho takového bílého pruhu - patnáct set kilometrů dlouhého útvaru, který byl pokřtěn na Velký kanál. Číňané pravděpodobně zamýšlejí načerpat si z něj vodu do nádrží na pohonné hmoty, aby mohli prozkoumat soustavu Jupiterových měsíců a potom se vrátit na Zemi. Nemusí to být snadné, ale místo přistání určitě prostudovali velmi pečlivě a dobře vědí, do čeho se pouštějí.

Ted' už je jasné, proč tolik riskovali - a proč chtějí zabrat Evropu pro sebe. Jako čerpací stanici. Mohla by se stát klíčem ke všem vzdálenějším oblastem Sluneční soustavy..."

Jenže nakonec to dopadlo jinak, pomyslel si sir Lawrence, když seděl pohodlně opřený v měkoučkém křesle pod umělým nebem pokrytým tečkami a šmouhami. Oceány na Europě zůstávaly pro lidstvo dodnes nedosažitelné, a to z důvodů, jež stále zahalovalo tajemství. A nejen nedosažitelné, ale také neviditelné. Jakmile se Jupiter proměnil ve slunce, oba jeho vnitřní satelity zmizely pod oblaky páry, jež se z nich teplem odpařila. Díval se na Evropu, jak vypadala v roce 2010 - ne na tu současnou.

Tehdy sotva odrostl z klukovských kalhot, ale stále si vzpomínal na hrdost pramenící z vědomí, že jeho krajané - i když rozhodně nesouhlasil s jejich politikou - hodlají uskutečnit první přistání na panenském světě.

Samozřejmě scházela kamera, aby přistání zaznamenala, avšak rekonstrukci provedli perfektně. Skutečně pomalu uvěřil, že nešťastná kosmická loď se právě nehlučně řítí z nebe černého jako uhlé na ledové pole Evropy a přistává u bezbarvé stuhy čerstvě zmrzlé vody, kterou pokřtili na Velký kanál.

Každý dobře věděl, co následovalo. Pořád se proto moudře nepokoušel přiblížit události obrazem. Namísto toho se obraz Evropy rozplynul a nahradil ho portrét, který každý Číňan znal stejně dobře jako všichni Rusové Jurije Gagarina.

První fotografie ukazovala Ruperta Changa v den jeho promoce roku 1989 - jako dychtivého mladého vědce, nerozeznatelného od miliónu jiných, který naprosto nic netušil o svém osudovém střetnutí s historií o dvě desetiletí později.

Komentátor podmalovaný nevtíravou hudbou stručně shrnul nejvýznamnější skutečnosti z vědecké kariéry doktora Changa až do jeho jmenování vědeckým důstojníkem na palubě Tsienu. Tvář na

fotografiích, průsečících času, postupně stárnula až do té poslední, pořízené těsně před výpravou.

Sir Lawrence byl rád, že uvnitř planetária panuje tma. Jak jeho přátelé, tak protivníky by překvapilo, kdyby si všimli, že mu z očí vytryskly slzy, když naslouchal zprávě, kterou doktor Chang vyslal vstříc bližícímu se *Leonovovi*. Chang se nikdy nedozvěděl, zda ji na lodi zachytili.

„...vím, že jste na *Leonovovi*... možná nezbývá mnoho času... zaměření antény na skafandru směrem, kde myslím...“

Na několik mučivých sekund signál zmizel, pak se objevil znovu mnohem čistší, ačkoli ne podstatně silnější.

„...předejte tuto zprávu na Zemi. *Tsien* zničen před třemi hodinami. Jsem jediný, kdo přežil. Používám vysílačku ve skafandru - nemám ponětí, jestli má dostatečný dosah, ale je to moje jediná naděje. Prosím, poslouvejte pozorně. TADY NA EUROPE JE ŽIVOT. Opakují: NA EUROPE JE ŽIVOT ...“

Signál se opět ztratil...

„...chvíli po zdejší půlnoci. Pokračovali jsme v neustálém čerpání a naplnili jsme nádrže téměř do poloviny. Vydali jsme se s doktorem Lim ven, abychom překontrolovali izolaci na potrubí. *Tsien* stojí - stál - asi třicet metrů od okraje Velkého kanálu. Potrubí mířila přímo k němu a dolů pod led. Velice tenký - nebezpečný pro chůzi. Kdyby vystoupily teplé spodní vody oceánu...“

A znovu dlouhé ticho...

...bez problémů - okolo lodi se udělal svítící věnec, výkon měl na pět kilowattů. Jak vánoční stromeček - nádherný, prozařoval ledem. Úžasné barvy. Li to uviděl první - ohromnou temnou masu vystupující z hlubin. Nejdřív jsme si mysleli, že to je hejno ryb - bylo to příliš veliké na jeden jediný organismus - pak se to začalo prolomovat ledem...

...jako ohromné mokré pruhy mořských chaluh, plazících se po zemi. Li utíkal zpátky na loď, aby přinesl kameru - já jsem pozoroval a všechno hlásil rádiem. Ta věc se pohybovala tak pomalu, že se dala snadno předběhnout. Mnohem víc mě vzrušovala, než znepokojovala. Domníval jsem se, že mi je jasné, co je to stvoření zač - viděl jsem snímky chaluhoých lesů poblíž kalifornského pobřeží - jenže jsem se naprosto mýlil.

...bylo patrné, že tomu nastaly nesnáze. Pravděpodobně to nemohlo přežívat při teplotě o sto padesát stupňů nižší, než byla teplota jeho normálního prostředí. Jak se to plazilo kupředu, začalo to umrzat. Odlamovaly se tomu kousky připomínající sklo - avšak stále to postupovalo směrem k lodi, čím dál pomaleji, jako černá vlna.

Pořád jsem ještě nepřekonal překvapení, nebyl jsem schopen rozumně uvažovat a představit si, co se to chystá provést...

...šplhalo to na loď a přitom si to stavělo cosi jako tunel. Snad se to tak izolovalo před chladem - podobným způsobem, chodbičkami z bláta, se chrání termity před slunečním zářením.

...na loď tuny ledu. Nejprve se odlomily rádiové antény. Pak jsem viděl, jak se hroubí přistávací vzpěry - všechno se dělo pomaloučku jako ve snu.

Dokud se loď nezačala kácet, nenapadlo mě, oč se to pokouší a pak už bylo pozdě. Bývali jsme se mohli zachránit - stačilo jenom vypnout světla.

Asi je fototropní, jeho biologický cyklus reaguje na sluneční světlo, které led propouští. Anebo jsme to přilákali jako svíčka nočního motýla. Naše reflektory určitě vydávaly mnohem silnější světlo než cokoli předtím v celé historii Evropy...

Potom loď spadla a roztržila se. Viděl jsem, jak se rozlomil trup, vylétlo mračno sněhových vloček, zmrzlá vlhkost. Zhasla všechna světla až na jedno, které se houpalo na kabelu asi dva metry nad zemí, sem a tam.

Co se dělo potom, nevím. První, nač si vzpomínám, je, že stojíme pod tou lampou poblíž vraku lodi a všechno kolem mne je poprášené čerstvým sněhem. Zřetelně jsem v něm viděl své vlastní stopy. Musel jsem tam přiběhnout, mezitím uplynula snad minuta nebo dvě...

Ta rostlina - pořád jsem si myslel, že to je rostlina - se nehýbala. Zauvažoval jsem, jestli se nezničila při pádu. Veliké kusy - silné jako mužská paže - ležely odštípnuté jako polámané větve.

Pak se ale dal hlavní kmen znovu do pohybu. Slezl z trupu a začal se plazit ke mně. Tehdy jsem už považoval zajisté, že je ta věc fotosenzibilní: stál jsem totiž přímo pod tisíciwattovou lampou, která se mezitím přestala houpat.

Představte si dub - anebo ještě lépe banyán se všemi jeho drhotnými kmeny a vzdušnými kořeny - přitisknutý k zemi gravitací a

snažící se po ní plížit. Dostal se na pět metrů od světla, potom se začal rozprostírat, až kolem mne utvořil dokonalý kruh. Tady, předpokládám, ležela hranice jeho tolerance - bod, za nímž se přitahování světlem měnilo v odpuzování. Potom se několik minut nedělo nic. Napadlo mě, že to zemřelo - že to konečně zmrzlo na kost.

Pak jsem uviděl, že se na mnoha větvích tvoří veliké pupence. Bylo to stejné, jako kdybyste pozorovali ve zrychleném filmu, jak rozkvétají květy. Myslím si, že to skutečně byly květy - každý z nich velký jako lidská hlava.

Začaly se rozvíjet jemné, nádherně zbarvené okvětní lístky. Až později mě napadlo, že nikdo - ani žádná z těch věcí - takové barvy nikdy předtím nespatriil. Dokud jsme do tohoto světa nepřivezli naše světlo - naše osudné světlo - vůbec neexistovaly.

Úponky, tyčinky se slaboučce vlnily... Přistoupil jsem těsně k té živoucí zdi, která mě obklopovala, takže jsem všechno viděl do posledního detailu. Ani tehdy, ani kdykoli jindy jsem z toho tvora nepocítil sebeslabší záchvěv strachu. Byl jsem si jistý, že není zlý - pokud vůbec nějaké vědomí má.

Uviděl jsem záplavu velikých květů, které se postupně rozvíje-ly. Připomínaly mi teď motýly, kteří se právě prodrali z kukel - slaboučká křídla ještě pomačkaná. Začal jsem se přibližovat k pravdě.

Jenže pomrzaly - odumíraly stejně rychle, jako rozpučely. Po- tom, jeden po druhém, začaly odpadávat od mateřských pupenů. Ně- kolik okamžiků se mrskaly kolem jak ryby na suchu - a konečně mi došlo, co to doopravdy je. Ty lístky nebyly květy - byly to odnože nebo nějaký jejich ekvivalent. Bylo to samostatné, larvální stadium toho tvora. Většinu svého života pravděpodobně stráví zakořeněný na mořském dně, pak vysílá tyhle pohybující se výhonky, aby si na- šly nová území. Úplně stejně jako korali v pozemských oceánech.

Klekl jsem si, abych si jednoho z malých tvorečků prohlédl zblízka. Nádherné barvy se vytratily a proměnily v bezvýraznou hněd'. Některé z těch okvětních lístků-odnoží se utrhlly, začaly se proměňovat v křehoučké střípky a podléhaly mrazu. Ale pořád se ještě trochu hýbaly, a když jsem se k nim přiblížil, snažily se ode mne odtáhnout. Byl jsem zvědavý, jak zjistily mou přítomnost.

Potom jsem postřehl, že tyčinky - jak jsem jim začal říkat - ne- sou všechny na konci jasně modré skvrny. Připomínaly maličké hvězdné safírky - nebo modrá očka na potahu lastury - vnímající

světlo, ale neschopné vidět přesné tvary. Zatímco jsem je pozoroval, safíry se proměňovaly v šedivé, obyčejné kameny...

Doktore Floyde - anebo kdokoli, kdo mě posloucháte - už mi nezbývá mnoho času, Jupiter brzy zakryje můj signál. Ale už jsem skoro u konce.

Tehdy jsem pochopil, co musím udělat. Kabel k té tisíci wattové lampě visel téměř až na zem. Párkrát jsem za něj prudce zatahal a se sprškou jisker zhaslo i světlo.

Zauvažoval jsem, jestli už není pozdě. Několik minut se nedělo vůbec nic. A tak jsem popošel k té stěně z propletených větví, která mě obklopovala, a kopl jsem do ní.

Tvor se začal pomalu rozplétat a ustupovat nazpátek ke Kanálu. Bylo krásné světlo, viděl jsem všechno bezvadně. Na obloze stál Ganymed a Callisto - Jupiter tvořil ohromný, tenký srpek - a na noční straně měsíce Io se mihotala ve směru k Jupiteru obrovská polární záře. Ani jsem nemusel použít světlomet na své přilbě.

Doprovázel jsem toho tvora celou cestu až k vodě, když zpomalil, popohnal jsem ho dalším kopancem a cítil jsem, jak mi pod nohama praskají úlomky ledu... Jak se přibližoval ke Kanálu, zdálo se, že nabývá síly a energie, jako by si uvědomoval, že se vrací k domovu. Rád bych věděl, jestli to přežije a zase vyraší.

Zmizel pod ledem a v těch cizích krajích po sobě zanechal ještě pár posledních mrtvých larev. Na volné hladině se po několik minut objevovaly bubliny, dokud ji ochranný škrálop ledu neuzamkl před vzduchoprázdňem, které se nad ní rozkládalo. Potom jsem se vrátil k lodi, abych se podíval, jestli tam nezůstalo něco, co bych mohl zachránit - ale o tom mluvit nechci.

Rád bych požádal jen o dvě věci, doktore. Až budou taxonomové toho tvora zařazovat, doufám, že ho pojmenují po mně.

A - až poletí domů nějaká další loď - řekněte jim, aby převezli naše kosti nazpátek do Číny.

Za několik minut nás Jupiter přeruší. Kéž bych věděl, jestli mě někdo poslouchal. Ale v každém případě budu tuhle zprávu opakovat znovu, až budu opět v přímém dohledu - pokud bude můj skafandr tak dlouho fungovat.

Hlásí se profesor Chang z Evropy. Oznamuji zničení kosmické lodi *Tsien*. Přistáli jsme u Velkého kanálu a čerpadla umístili na kraji ledu..."

Signál náhle zmlkl, na okamžik se vrátil, potom definitivně zmizel pod úrovní šumu. Profesor Chang už nikdy žádnou další zprávu neodvysílal, avšak i tohle stačilo, aby se usilování Lawrence Tsunga obrátilo do vesmíru.

6. Zalesnění Ganymedu

Rolf van der Berg byl ten správný muž na správném místě a ve správné době. Za jiných okolností by se celý příběh vůbec nemohl odehrát. Takhle ovšem vznikla podstatná část lidské historie.

Správný muž byl proto, že patřil ke druhé generaci uprchlíků z Jihoafrické republiky a zároveň byl profesionálním geologem. Oba dva faktory měly stejnou důležitost. Na správném místě se nacházel proto, neboť nesměl být jinde než na největším z Jupiterových měsíců - na třetím ze sledu Io, Europa, Ganymed, Callisto.

S časem to už tak kritické nebylo, poněvadž ona informace ležela nastrážena v databankách jako tikající časovaná puma přinejmenším po celé desetiletí. Van der Berg na ni nenarazil před sedmapadesátým a potom mu trvalo další rok, aby přesvědčil sám sebe, že se nezbláznil - a než potichoučku zkonfiskoval originální záznamy, aby nikdo druhý nedokázal jeho objev zopakovat, psal se rok padesátý devátý. Až tehdy mohl bezpečně a plně obrátit pozornost k hlavnímu problému: co si počít dál.

Všechno to začalo, jak se často stává, očividně triviálním zjištěním v oblasti, o kterou se dokonce van der Berg ani přímo nezajímal. Jako příslušník Operačního svazu planetárního inženýrství měl za úkol provádět průzkum a katalogizovat přírodní zdroje na Ganymedu. Pramálo ho svádělo marnit hloupě čas zakázaným satelitem v sousedství.

Jenže Europa představovala záhadu, kterou nikdo - a už vůbec ne v jejím těsném sousedství - nemohl přehlížet nadlouho. Každých sedm dní prošla mezi Ganymedem a zářícím minisluncem, jež kdysi bývalo Jupiterem, a způsobovala zatmění, která trvala až dvanáct minut. V nejbližší poloze se zdála o trochu menší než Měsíc pozorovaný ze Země, avšak když se vzdálila na opačnou stranu své oběžné dráhy, zmenšovala se na pouhou čtvrtinu téhle velikosti.

Zatmění často přinášela překrásnou podívanou. Těsně předtím, než Europa vklouzla mezi Ganymed a Lucifer, proměnila se v zlověstný černý kotouč lemovaný prstencem karmínového ohně. Vytvářel ho lom paprsků nového slunce v její atmosféře.

Za dobu kratší než polovina lidského života se Europa zcela proměnila. Ledová kůra na polokouli neustále obrácené k Luciferu roztála a vytvořil se druhý oceán ve Sluneční soustavě. Po celé desetiletí pěníl, bublal a odpařoval se do vzduchoprázdna, které nad ním panovalo, až se nastolil rovnovážný stav. Nyní měla Europa sice řídkou, ale vyhovující - nikoli ovšem pro člověka - atmosféru složenou z vodních par, sirovodíku, oxidů uhličitých a siřičitých, z dusíku a z různých vzácných plynů. I když druhou stranu měsíce, poněkud mylně nazývanou noční, stále ještě pokrýval věčný led, oblast rozlehlá jako Afrika měla nyní mírné klima, tekutou vodu a bylo zde roztroušeno pár ostrůvků.

Tohle všechno pozorovaly dalekohledy umístěné na oběžné dráze kolem Země, ale už ne o mnoho více. Tou dobou, kdy odstartovala první kompletně vybavená expedice ke Galileovým měsícům - v roce 2028 -, Europa se už skrývala pod stálým pláštěm mračen. Opatrné radarové pozorování odhalilo pramálo, jen neporušenou hladinu oceánu na jedné straně a téměř stejně jednotvárná ledová pole na druhé. Europa si stále udržovala svou pověst nejrovnější stavební parcely v celé Sluneční soustavě.

O deset roků později to už nebyla pravda: na Europě se přihodilo cosi dramatického. Nyní měla horu vysokou téměř jako Everest, která vyčnívala z ledu v oblasti věčného šera. Celou masu pravděpodobně vyzvedla k obloze vulkanická činnost - podobně jako se to dělo neustále na sousedním Io. Značně narůstající příliv tepla z Luciferu mohl takovou událost vyvolat.

Avšak tohle nabízející se vysvětlení mělo svá úskalí. Hora Zeus vypadala jako nepravidelná pyramida, nikoli jako běžný sopečný kužel, a radarová pozorování neukazovala charakteristická lávová pole. Některé snímky mizerné kvality získané pomocí dalekohledů na Ganymedu v okamžicích, kdy se mraky roztrhaly, vzbuzovaly dojem, že se utvořila z ledu, ze stejného ledu jako celá zmrzlá krajina kolem. Ať už zněla správná odpověď jakkoli, vznik hory Zeus znamenal pro svět, jemuž vládla, traumatizující změnu, neboť celé hrubé

dláždění noční strany vytvořené z rozlámané ledové tříště dostalo úplně jinou podobu.

Jakýsi svérázný vědec navrhl hypotézu, že hora Zeus je „kosmický ledovec“ - úlomek komety, který se zřítil na Europu z vesmíru. Zbrzděný Callisto podával dokonalý důkaz, že k takovému bombardování skutečně v nedávné minulosti došlo. Tahle teorie byla na Ganymedu velmi nepopulární, neboť jeho rádobykolonisté měli už tak dost problémů. Značně se jim ulevilo, když van der Berg teorii přesvědčivě rozmetal. Takový kopec ledu by se při dopadu roztříštil - a i kdyby se náhodou neroztříštil, gravitace Europy, i když nevelká, by ho rychle rozdrtila. Radarová měření naopak ukazovala, že ačkoli hora Zeus sice neustále klesá, její celkový tvar se nijak nemění. Led tedy řešením nebyl.

Samozřejmě celý problém se dal vyřešit jedinou sondou vyslanou pod mraky Europy. Bohužel ať už se pod téměř jednolitou vrstvou mračen nacházelo cokoli, v nikom to neprobouzelo zvědavost.

VŠECHNY JUPITEROVY MĚSÍCE JSOU VAŠE - VYJMA EUROPY. TAM SE PŘISTÁT NEPOKOUŠEJTE.

Nikdo nezapomněl na poslední relaci odvysílanou z kosmické lodi *Discovery* těsně před jejím zánikem, avšak kolem jejího výkladu se rozpoutala celá řada sporů. Vztahovalo se slovo „přistát“ i na automatické sondy, nebo jen na dopravní prostředky s posádkou? A co průlety v bezprostřední blízkosti - ať už provedené' automaty, či raketami s lidmi? Nebo balóny vznášející se v horních vrstvách atmosféry?

Vědci dychtili, aby to mohli vyzkoušet, ale veřejnost reagovala zjevně nervózně. Se silou, jež dokázala zapálit nejmohutnější planetu ve Sluneční soustavě, nebylo radno laškovat. Ostatně potrvá celá staletí, než lidé prozkoumají a využijí Io, Ganymed, Callisto a tucty malých měsíčků, Europa může počkat.

Van der Berg proto nejednou slyšel, aby nemarnil cenný čas výzkumy, jež nemají praktický dosah, když je toho na Ganymedu tolik na práci. (Kde najdeme uhlík - fosfor - dusičnany pro hydroponické farmy? Nezřítí se Barnardův svah? Hrozí nebezpečí, že dojde k dalším sesuvům bahnitých usazenin ve Frygii? A tak pořád dál...) Jenže van der Berg podědil po svých burských předcích paličatost,

kteřá v jeho případě nebyla jen pověst. I tehdy, když pracoval na řadě jiných svých projektů, nepřestal se ohlížet po očku po Europě.

A jednoho dne, právě jen na pár hodin, vichřice ženoucí se z noční strany v okolí hory Zeus vyčistila oblohu.

7. Tranzit

Opouštím také vše, co kdy měl jsem...

Z jakých hlubin paměti vyplaval na povrch tenhle verš? Heywood Floyd zavřel oči a pokusil se upřít vnitřní zrak do minulosti. Samozřejmě že z nějaké básně - jenže od té doby, co opustil univerzitu, stěží přečetl jedinou strofu. Pokud vůbec kdy nějaké básničky četl, mimo krátký jazykový seminář zaměřený na krásu rodného jazyka.

Poněvadž nepřicházel na žádné vodítko, mohl na chvílku obsadit hlavní počítač na stanici - asi tak na deset minut - který by verš porovnal s celým obsahem anglické literatury a identifikoval. Jenže tohle by byl podvod (pomineme-li nákladnost), a Floyd dával přednost tomu, aby se s tímhle intelektuálním problémem popral.

Báseň o válce, samozřejmě - ale ze které války? Ve dvacátém století se jich přece vybojovalo tolik...

Stále ještě propátrával mlhu ve své paměti, když jeho hosté dorazili. Pohybovali se bez námahy, pomalými graciézními pohyby lidí, kteří již dlouhou dobu obývali prostředí s jednou šestinou pozemské tíže. Společnost na Pasteurovi silně ovlivňoval efekt, který pokřtili „odstředivá stratifikace“. Někteří lidé nikdy neopustili nulovou gravitaci ve středu stanice, zatímco ti, kteří doufali, že se jednoho dne navrátí na Zemi, dávali přednost prostředí s prakticky normální tíží na okraji obrovského, zvolna se otáčejícího disku.

George a Jerry byli nyní Floydovi nejstarší a nejbližší přátelé - což překvapovalo, protože na první pohled toho měli pramálo společného. Když pohlížel nazpátek na svůj poněkud příliš pestrý soukromý život - dvě manželství, tři formálně potvrzená soužití, dvě neformální, tři děti - často jim záviděl, že jejich vzájemný vztah je

tak dlouho stabilní a že se na něm naprosto neodrážejí „synovci“ ze Země či z Měsíce, kteří je čas od času navštěvovali.

„Copak jste nikdy nepomýšleli na rozvod?“ vyptával se jich kdysi, aby je trochu provokoval.

George - jehož sice akrobatický, nicméně procítěný a umělecky dokonalý způsob dirigování do značné míry způsobil, že se navrátily doby klasického orchestru - jako obvykle neměl pro odpověď daleko. „Na rozvod - nikdy,“ odvětil okamžitě. „Na vraždu - často.“

„Vražda by mu ovšem nikdy neprošla,“ reagoval Jerry. „Sebastian by hned všechno vyzvonil.“

Sebastian byl překrásný a užvaněný papoušek, jehož si dvojice přivezla teprve po dlouhých bojích s vedením nemocnice. Nejenže uměl mluvit, dokázal i reprodukovat úvodní takty Sibeliova houslového koncertu, na němž si Jerry před půl stoletím - s význačnou pomocí Antonia Stradivariho - vybudoval svou skvělou pověst.

Nyní nastal čas, aby se s Georgem, Jerryem a Sebastianem rozloučil - možná jenom na pár týdnů, možná navždy. Všechna ostatní loučení si už Floyd odbyl při sérii večírků, které těžce zdevastovaly vinný sklípek stanice, a nenapadlo ho nic, co by zanedbal.

Archieho, prastarý, avšak stále ještě bezvadně upotřebitelný komunikátor, naprogramoval tak, aby zvládl všechny přicházející hovory buď tak, že vhodně odpoví rovnou, nebo aby věci důležité či osobní odeslal za ním na palubu *Universe*. Bude se cítit divně, po všech těch letech, když si nebude moci promluvit s tím, s kým by si přál, ačkoli mu všechno vynahradí fakt, že se naopak vyhne nevítaným hovorům. Už po několika málo dnech cesty se loď vzdálí od Země natolik, že se dorozumívání v reálném čase stane nemožné a veškerá komunikace se bude muset převést na akustický záznam nebo na teletext.

„Domnívali jsme se, že jsi náš kamarád,“ postěžoval si George. „Je to od tebe špinavost, že sis z nás udělal vykonavatele závěti - zvlášť jestli nám nic neodkážeš.“

„Možná že vás trochu překvapím,“ zašklebil se Floyd. „V každém případě se o všechny běžné záležitosti postará Archie. Po vás bych chtěl jenom tolik, abyste mou korespondenci kontrolovali pro případ, že by se vyskytlo něco, čemu by nerozuměl.“

„Jestli neporozumí on, nebudeme ani my. Co my víme o všech těch tvých vědeckých společnostech a takových nesmyslech?“

„Ty se umějí postarat samy o sebe. Prosím vás dohlédněte, aby mi při uklízení neudělali ve věcech příliš velký nepořádek, zatímco budu pryč, a taky tu nechám pár osobních věcí. Jestli se nevrátím, byl bych rád, kdybyste je předali - většinou mé rodině.“

Rodině! Tak dlouhý život jako ten jeho přinášel s sebou jak bolest, tak i potěšení

Uplynulo třiašedesát - *třiašedesát!* - roků od okamžiku, kdy při tom leteckém neštěstí zahynula Marion. Zahledala v něm provinilost, neboť dnes už si nedokázal ani připomenout zármutek, který kdysi nad její ztrátou určitě cítil. Nebo přinejlepším si ho vybavil uměle, nebyla to už skutečná vzpomínka.

Co by znamenali jeden pro druhého, kdyby byla zůstala naživu? Letos by se dožila rovné stovky...

Ty dvě malé holčičky, které kdysi tolik miloval, se teď proměnily ve dvě přátelské šedovlasé cizí paní, jimž táhlo na sedmdesátku, měly už vlastní děti - a vnuky! Při posledním sčítání měla tahle část rodiny devět členů, bez Archieho pomoci by s nimi se všemi nikdy nedokázal udržet kontakt. Přinejmenším mu však pokaždé popřáli k vánocům, když ne z náklonnosti, alespoň z povinnosti.

Druhé manželství přirozeně překrývalo vzpomínky na to první, jako pozdější text na středověkém palimpsestu. To také zkrachovalo, před padesáti lety kdesi mezi Zemí a Jupiterem. Ačkoli doufal, že se s ženou i se synem smíří, mezi vší slávou, s níž výpravu uvítali, našel čas jenom na jediné krátké setkání. A pak ho nehoda poslala do vyhnanství na Pasteura. Setkání neskončilo žádným úspěchem, a ani to druhé, zorganizované se značnými náklady a obtížemi už přímo tady v kosmické nemocnici - skutečně, právě v téhle místnosti. Tehdy už bylo Chrisovi dvacet a právě se oženil. Pokud Floyda s Karolínou vůbec něco spojovalo, byl to nesouhlas s jeho volbou.

A přece se Helena ukázala v nejlepším světle: obětavě se starala o Chrise II., který se narodil sotva měsíc po sňatku. A když při katastrofě v kráteru Kopernik její muž zahynul, na rozdíl od mnoha jiných mladých vdov neztratila hlavu.

Ve skutečnosti, že jak Chrisovi I., tak i Chrisovi II. vzal jejich otce vesmír, ačkoli každému zcela jiným způsobem, se skrývala podivná ironie. Floyd se navrátil na několik okamžiků ke svému osmi-letému synovi už jako naprosto cizí člověk, Chris II. alespoň prožil s

otcem prvních deset roků svého života, ale potom ho ztratil navždycky.

A kde byl Chris v těchto dnech? Vypadalo to, že ani Karolina, ani Helena - mezitím se staly nejlepšími přítelkyněmi - nevědí, jestli je na Zemi, nebo ve vesmíru. Jenže tohle pro něho bylo typické. O jeho první návštěvě na Měsíci se rodina dozvěděla až z pohlednic s razítkem Základna Clavius.

Floyd měl svou pohlednici stále připevněnou lepicí páskou nad pracovním stolem, aby každému hned padla do očí. Chrisovi II. nescházel smysl pro humor - a pro historii. Poslal dědečkovi onen slavný záběr monolitu hrozivě se rýsujícího nad postavami ve skafandrech, které se kolem něho v kráteru Tycho ve výkopu shromáždily, více než půl století starý. Všichni ostatní z toho hloučku už zemřeli a ani monolit nezůstal na Měsíci. Po mnoha sporech ho roku 2006 dopravili na Zemi a vztyčili - jako zlověstnou kopii hlavní budovy - na náměstí Organizace spojených národů. Bylo to myšleno jako memento lidstvu, že už není ve vesmíru samo. O pět let později, jakmile začal na obloze zářit Lucifer, žádná taková připomínka už zapotřebí nebyla.

Floyd najednou nemohl udržet prsty v klidu - někdy mu připadalo, že si jeho pravá ruka dělá, co se jí zachce - odloupl pohlednici a zastrčil si ji do kapsy. Bude to prakticky jeho jediný osobní majetek, který si vezme na palubu *Universe*.

„Dvacet pět dní - budeš nazpátek dřív, než nám dojde, že jsi pryč,“ řekl Jerry. „A mimochodem, je pravda, že s tebou poletí taky Dimitrij?“

„Ten starý taškář!“ odfrkl George. „Dirigoval jsem jeho Druhou symfonii, kdysi ve dvaadvacátém.“

„Nebylo to tehdy, když při largu vypadly první housle?“

„Ne - tenkrát to byl Mahler, ne Michajlovič. A kromě toho se ten malér stal plechům, takže si toho nikdo nevšiml - kromě nebohého tubisty, který hned následující den šel a prodal nástroj.“

„Taháš nás za nos!“

„Jistě. Ale toho starého rošťáka ode mě srdečně pozdravuj a zeptej se ho, jestli si ještě vzpomíná na ten večer ve Vídni. Koho dalšího budete mít na palubě?“

„Zaslechl jsem hrozné zvěsti, jak verbovali lidi,“ řekl Jerry zamyšleně. „Velice přehnané, můžu tě ujistit. Všechny nás vybral sir Lawrence, protože jsme inteligentní, vtipní, krásní, máme osobní kouzlo anebo jiné ctnosti, které vyváží nedostatek předchozích.“

„A ne proto, že po vás ani pes neštěkne?“

„No, když už jsi s tím začal, všichni jsme museli podepsat dost deprimující právní dokument, který zbavuje Tsungovu kosmickou společnost jakékoli myslitelné odpovědnosti. Mimochodem moje kopie je v téhle složce.“

„Žádná šance, že by z toho mohlo kápnout něco pro nás?“ zeptal se George s nadějí.

„Ne - moji právníci tvrdí, že to je neprůstředné. Tsung se zavazuje, že mě dopraví k Halleyově kometě a zpět, zaopatří mě potravou, vodou, vzduchem a poskytne mi kajutu s výhledem.“

„A na oplátku?“

„Až se vrátím, budu ze všech sil propagovat následující lety, natočím šoty pro televizi, napíšu pár článků - velice rozumná cena za šanci, jaká se naskytne jednou za život. Ještě něco - budu bavit své spolucestující - a obráceně.“

„Jak? Zpěvem a tancem?“

„No, doufám, že budu nedobrovolné posluchačstvo nudit vybranými kapitolami ze svých memoárů. Ale nepředpokládám, že bych mohl konkurovat profesionálům. Víte, že na palubě bude Yva Merlinová?“

„Cože? Jak se jim to podařilo, že ji přemluvili, aby opustila tu svoji poustevnu na Park Avenue?“

„Už jí musí být víc než sto - no nazdar, Heyi, promiň.“

„Je jí sedmdesát, plus mínus pět.“

„Na to mínus zapomeň. Byl jsem ještě kluk, když přišel do kin Napoleon.“

V dlouhé odmlce, která se rozhostila, každému z jejich tria vystaly vzpomínky na tohle slavné dílo. Ačkoli někteří kritikové považovali za její nejlepší roli Scarlett O'Harovou, nejširší obec diváků měla Yvu Merlinovou (narozenu v Cardiffu, v Novém Jižním Walesu, jako Evelyn Milesová) před očima stále jako Josefínu. Silně polemický epický film Davida Griffina téměř před půl stoletím potěšil Francouze a rozzuřil Brity - i když nyní se obě strany shodovaly na tom, že režisér občas připustil, aby jeho umělecké zámysly převážily historická fakta. Někdy je trochu bral na lehkou váhu, zejména ve velkolepé závěrečné sekvenci, kdy císaře korunují ve Westminsterském opatství.

„Tak to je tedy pro sira Lawrence opravdové ternó,“ řekl zamýšleně George.

„Myslím, že malý nárok na cestu měla. Její otec byl astronom - jednu dobu pro mě pracoval - a Yva se vždycky o přírodovědu dočila zajímala. Takže jsem jenom párkrát zavolał videofonem tam či onam.“

Heywood Floyd nepovažoval za nutné dodávat, že se podobně jako značná část lidí na celém světě do Yvy zamiloval, už v té době, když hrála ve druhé verzi Jihu proti Severu.

„Ovšemže,“ pokračoval, „sira Lawrence to potěšilo, ale musel jsem ho přesvědčit, že se o astronomii zajímá hlouběji než pouze příležitostně. Jinak by se totiž cesta mohla proměnit ve společenskou katastrofu.“

„Což mi připomíná,“ řekl George a vytáhl malý balíček, který dosud nepříliš zdařile skrýval za zády, „že pro tebe máme malý dárek.“

„Smím si ho hned rozbalit?“

„Myslíš, že by měl?“ zeptal se Jerry nervózně.

„V tom případě to udělám určitě,“ řekl Floyd. Rozvázal jasné zelenou stužku a rozbalil papír.

Uvnitř se objevil vkusně zarámovaný obrázek. Ačkoli Floyd toho věděl o malířství pramálo, už ho kdysi viděl. Na takovou věc se skutečně nedalo jen tak zapomenout.

Provizorní vor zmitající se na vlnách byl plný polonahých trosečníků. Někteří leželi na smrt vyčerpaní, jiní zoufale mávali k lodi na horizontu. Pod obrázkem byl text:

VOR MEDÚZA

(Theodore Gericault, 1791-1824)

A ještě níž četl dedikaci podepsanou Georgem a Jerryem:

„Cesta tam je pořád jenom půlka té srandy.“

„Vy jste ale dva pacholci, jenže co bych si bez vás počal,“ oba je objal Floyd. Na Archieho klávesnici se ostře rozzářilo světýlko upozorňující, že nastal čas odejít.

Jeho přátelé ho opustili zahalení v mlčení výmluvnější než slova. Heywood Floyd se ještě naposledy rozhlédl po těsné kabině, která pro něho byla téměř polovinu života vesmírem.

A náhle se mu vybavilo, jak ta báseň končila:

„Žil jsem šťasten: šťastně teď i odcházím.“

8. Vesmírná flotila

Sir Lawrence Tsung nepropadal sentimentalitě a byl příliš velký kosmopolita, než aby bral vážně nějaké vlastenectví - ačkoliv jako vysokoškolský student si okázale připevňoval jeden z těch umělých cúpků, které se nosily za Třetí kulturní revoluce. A přece rekonstrukce katastrofy Tsienu v planetáriu na něho hluboce zapůsobila a přiměla ho, že zaměřil velikou část svého obrovského vlivu a energie na vesmír.

Před dávnými časy podnikal víkendové výlety na Měsíc a ustanovil svého druhého nejmladšího syna Charlese (toho dvaatřicetimilionového) viceprezidentem Tsungovy astrodopravy. Tato nová společnost měla pouze dvě katapultem vypouštěné rakety s vodíkovými pomocnými motory o méně než tisíci tunách vlastní hmotnosti. Brzy už zastarají, avšak Charles na nich získá zkušenosti, jichž - tím si byl sir Lawrence zcela jist - bude zapotřebí v následujících desetiletích. Neboť konečně doopravdy nastával Kosmický věk.

Bratry Wrightovy dělilo od nástupu levné, hromadné letecké dopravy něco málo víc než polovina století. Dvakrát tak dlouho trvalo, než člověk zvládl mnohem těžší úkol vstoupit do Sluneční soustavy.

Když Luis Alvarez se svým týmem objevil v padesátých letech minulého století muony katalyzovanou jadernou syntézu, zdálo se, že všechno zůstane pouze svůdnou laboratorní kuriozitou zajímavou jen teoreticky. Úplně stejně jako velký lord Rutherford bagatelizoval vyhlídky atomové energie, i sám Alvarez pochyboval, že „studená jaderná syntéza“ někdy nalezne praktické uplatnění. Skutečně až po roce 2040 otevřela neočekávaná a náhodná příprava stabilních „sloučenin“ muonu s vodíkem novou kapitolu lidských dějin - přesně stejně, jako objev neutronu zahájil Atomový věk.

Nyní se daly stavět malé, přenosné jaderné elektrárničky, které vyžadovaly jen minimální odstínění radioaktivity. Do klasické jaderné syntézy se však vložily tak obrovité investice, že - v první fázi - se novinka nedotkla elektráren nikde na světě, zato dopad na lety do vesmíru byl okamžitý. Dal by se porovnat pouze s revolucí, kterou přinesl vynález tryskového motoru pro leteckou dopravu před sto lety.

Nyní, když už je neomezovala spotřeba energie, kosmické lodi mohly dosahovat mnohem větších rychlostí. Cestovní doba ve Sluneční soustavě se teď dala měřit na týdny, namísto měsíců a dokonce roků. Avšak i muonový pohon stále zůstával jen druhem reaktivního motoru - a raketa nadále složitou raketou, jež se v principu ničím nelišila od svých předků na chemický pohon. Vyžadovala pracovní médium, aby vyvolávalo tah. A nejlevnější, nejčistší a nejvhodnější ze všech možných pracovních médií byla - obyčejná voda.

Zdálo se krajně nepravděpodobné, že tato potřebná substance někdy dojde na Pacifickém kosmodromu. Zcela odlišná situace však už byla na nejbližší další vesmírné stanici - na Měsíci. Surveyory, Apollo ani Luny na něm neobjevily po vodě ani stopy. Pokud kdy Měsíc svou vlastní vodu měl, v průběhu eónů, během nichž ho neustále bombardovaly meteority, všechna vyvěřela a vyprchala do vesmíru.

Nebo se tak selenologové alespoň domnívali. Nicméně už od okamžiku, kdy obrátil svůj první dalekohled k Měsíci Galileo, se objevovaly náznaky, že by tomu mohlo být jinak. Některé měsíční

hory se pár hodin po rozbřesku třpytily tak pronikavě, jako by na nich ležela sněhová čepička. Nejznámější případ je okraj velkolepého kráteru Aristarchos. Když ho kdysi pozoroval William Herschel, otec moderní astronomie, zářil do lunární noci tak pronikavě, že ho Herschel považoval za aktivní sopku. Mýlil se, to, co viděl, bylo světlo Země odražené od tenké a průsvitné vrstvičky jinovatky, která tam v průběhu tří set hodin mrazivé temnoty zkondenzovala.

Objev ohromného ložiska ledu na dně Schroterova údolí, krivolakého kaňonu vinoucího se od kráteru Aristarchos, se stal posledním členem rovnice, která proměnila ekonomičnost kosmických letů. Měsíc poskytl čerpací stanici přesně na tom místě, kde byla zapotřebí, daleko na nejvzdálenějším konci zemského gravitačního pole, tam, kde začínala dlouhá pouť k planetám.

Cosmos, první loď Tsungovy flotily, byla zkonstruována na přepravu nákladu i cestujících na lince Země - Měsíc - Mars. Vznikla jako zkušební stroj se stále ještě experimentálním muonovým pohonem na základě složitých výhodných transakcí mezi tuctem různých organizací a vlád. Postavili ji v loděnicích v Moři dešťů a měla právě dostatečný tah, aby se bez gramu nákladu z Měsíce vznesla. Operovala pouze na oběžné dráze a nikdy se už nemohla spustit zpět na povrch nějakého kosmického tělesa. Sir Lawrence se svým obvyklým dobrým čichem pro publicitu zorganizoval její první let na počátek oslav stého výročí vypuštění prvního sputniku 4. října 2057.

O dva roky později se ke *Cosmosu* připojila sesterská loď. *Galaxy* zkonstruovali pro lety Země - Jupiter a měla dostatečný tah, aby mohla přistát přímo na kterémkoli z Jupiterových měsíců, i když za cenu značných obětí na užitečném nákladu. Kdyby se to ukázalo nutné, mohla se dokonce vrátit k opravě do lunárních doků. Představovala zdaleka nejrychlejší dopravní prostředek, jaký kdy člověk postavil: kdyby spálila při divoké akceleraci veškeré pohonné hmoty najednou v jeden okamžik, dosáhla by rychlosti tisíc kilometrů za sekundu - s níž by urazila cestu ze Země k Jupiteru v jednom týdnu a k nejbližší hvězdě za dobu nepřiliš delší než deset tisíc roků.

Třetí loď flotily - a zároveň radost i pycha sira Lawrence - v sobě ztělesňovala všechny poznatky, které se získaly při stavbě jejích dvou sester. *Universe* však nebyla zamýšlena především pro přepravu nákladů. Od počátku ji konstruovali jako první osobní loď,

kteřá bude křiřovat po vesmírných tratích - s doletem až k Saturnu, klenotu Sluneční soustavy.

Pro její první vyplutí naplánoval sir Lawrence dokonce ještě něco mnohem senzačnějšího, ale zpoždění při stavbě lodi zaviněné spory s lunární pobočkou Odborového svazu řidičů z povolání jeho záměry rozmetalo. V závěrečných měsících roku 2060 zbude sotva čas na zkušební lety a pojištění u Lloydovy společnosti, hned nato *Universe* opustí oběžnou dráhu kolem Země a vydá se vstříc svému setkání. I tak bude všechno časově velice napjatá záležitost: Halleyova kometa nepočká, dokonce ani na sira Lawrence Tsunga.

9. Hora Zeus

Průzkumná družice Europa VI. byla na oběžné dráze už téměř patnáct roků a tím podstatně překonala projektovanou životnost. Zda by neměla být nahrazena novou, na tohle téma vedla nepočtená vědecká společnost na Ganymedu zdlouhavé diskuse.

Družice nesla obvyklý soubor přístrojů na sbírání dat a nyní již bezcenný optický systém. Ačkoli fungoval stále ještě perfektně, normálně ukazoval z Europy jen a jen neproniknutelnou vrstvu mračen. Přepřacovaný vědecký tým na Ganymedu jednou týdně záznamy prošel, načež okamžitě odvysílal nezpracované údaje na Zemi. Vcelku by mu dost ulevilo, kdyby Europa VI. konečně vydechla naposledy a kdyby konečně vyschl z ní prýstící proud nikoho nezajímajících gigabytů.

Nyní, poprvé za celá léta, zaznamenala něco, co vyvolalo rozruch. „Dráha 71934,“ pronesl zástupce hlavního astronoma, který zavolal van der Bergovi okamžitě, jakmile vyhodnotil poslední haldu údajů. „Přibližuje se z noční strany - míří přímo k hoře Zeus. Proto po následujících deset sekund neuvidíš nic.“

Obrazovka byla úplně černá, a přece si van der Berg uměl představit zmrzlou krajinu ležící o tisíce kilometrů níž, která se odvalovala pod příkrývkou mračen. Protože se Europa otáčela kolem své osy jednou za sedm pozemských dní, vzdálené Slunce osvítilo tyhle kraje až za několik hodin. „Noční“ straně by se správně mělo říkat „strana šera“, neboť polovinu doby dostávala světla bohatě - avšak

žádné teplo. Ale tenhle nepřipadný název přece jen seděl, protože nesl emocionální obsah: Europa věděla, jak vypadá sluneční úsvit, avšak nikdy nespátřila, jak na oblohu vychází Lucifer.

A sluneční svítání právě nastávalo, tisíckrát urychlené sondou řítící se vpřed. Jak se horizont vynořil z temnoty, obrazovku přetřel slabě zářící pruh.

Výbuch světla přišel tak náhle, až van der Berga málem napadlo, že hledí do záře atomové bomby. Světlo ve zlomku vteřiny prolétlo všemi duhovými barvami a zazářilo čistě bílé jako slunce, které prudce vyjde nad horami. Potom pohaslo, když se zapjaly obvody automatických filtrů.

„A to je všechno. Škoda že zrovna teď není ve službě žádný operátor - mohl obrátit kameru dolů a získat tak dobrý pohled na horu, když jsme ji přelétali. Ale věděl jsem, že bys ji rád viděl - dokonce i když to vyvrací tvou teorii.“

„Jak?“ řekl van der Berg, spis překvapený než otrávený. „Když si to pustíš zpomaleně, poznáš, co mám na mysli. Ty překrásné duhové efekty, ty nezpůsobila atmosféra - ale sama hora. Tohle mohl udělat jenom led. Nebo sklo - což se nezdá příliš pravděpodobné.“

„Ale není to vyloučené - v sopkách přece vzniká přírodní sklo, jenže obvykle je černé... samozřejmě!“

„Ano?“

„Ehm - nerad bych něco tvrdil závazně, dokud si neprojdou údaje. Ale tipuju přírodní křišťál - průhledný křemen. Z něho můžeš vybrousit nádherné hranoly a čočky. Je nějaká naděje na další pozorování?“

„Bohužel ne, měli jsme absolutní štěstí - Slunce, hora a kamera, všechno bezvadně zapadlo do sebe ve správný okamžik. To se stane jednou za tisíc roků.“

„Díky i za tohle - můžeš mi poslat kopii? Žádný spěch - právě se vydávám do terénu do Perrine a nebudu se tomu moci věnovat, dokud se nevrátím.“ Van der Berg se krátce, omluvně zasmál. „Víš, jestli je to doopravdy přírodní křišťál, představuje celé jmění. Možná že by dokonce pomohl vyřešit naši platební bilanci...“

Ale samozřejmě tohle byla čirá fantazie. Ať už Europa skrývala jakékoli divy - či poklady -, lidstvu k nim zapovídala přístup poslední relace z *Discovery*. O padesát roků později neexistoval žádný náznak, že by zákaz někdy pozbyl platnosti.

10. Lod' bláznů

Prvých osmačtyřicet hodin cesty Heywood Floyd nemohl ani uvěřit dokonalému pohodlí, prostornosti - vyslovené extravagantnosti, s níž byla obytná část Universe zařízena. A přece většina jeho spolucestujících brala všechno jako samozřejmost. Člověk, který Země nikdy předtím neopustil, se klidně mohl domnívat, že všechny kosmické lodi musí vypadat jako tahle.

Aby všechno viděl ve správné perspektivě, musel si vzít na pomoc historii letectví a kosmonautiky. V průběhu svého života se stal svědkem - dokonce si to vyzkoušel na vlastní kůži - revoluce, jež se odehrála nad planetou postupně se vytrácející za jeho zády. Mezi těžkopádným starým *Leonovem* a technicky dokonalou *Universe* se rozkládalo přesně padesát roků. (Jeho pocity mu nedovolovaly, aby tomu skutečně uvěřil, ale marně by se přel s aritmetikou).

A přesně stejných padesát let oddělovalo bratry Wrightovy od prvních tryskových dopravních letadel. Na počátku oné poloviny století odvážní vzduchoplavci s očima vylézajícíma z důlků poskakovali z jednoho pole na druhé a vítr je šlehal do tváří. Na konci se klidně podřimující stařenky vznášely mezi kontinenty rychlostí tisíc kilometrů za hodinu.

Takže ho nejspíš přepych a elegantní vybavení jeho soukromé kajuty nemělo ohromovat. A dokonce ani fakt, že má stewarda, který mu uklízí. Ze všeho nejvíc ho však na jeho apartmá děsilo okno až přesprávně štědrých rozměrů a zpočátku se cítil dost nesvůj při pomýšlení, že sklo musí odolávat tlaku mnoha tun, jímž se opírá vzduch proti věčnému, nikdy nepomíjejícímu vzduchoprázdnému vesmíru.

Nejvíce ho však překvapila přitažlivost, dokonce i přesto, že prospekty ho na ni měly připravit předem. *Universe* byla první kosmická loď v historii postavená pro let se stálým zrychlením, když pomineme několik málo hodin uprostřed cesty, kdy se obracela. Pokud si obrovité nádrže na pohonné hmoty vrchovatě naplnila pět tisíc tun vody, mohla dosáhnout jednu desetinu g, - nic moc, ale zároveň dost na to, aby to zabránilo volně uloženým předmětům po-

letovat semtam. Zvláště příjemné to bylo při jídle, ačkoli cestujícím pár dní trvalo, než se naučili nemíchat polévku příliš energicky.

Už osmačtyřicet hodin od Země se obyvatelé *Universe* rozdělili do čtyř výrazně odlišných tříd.

Aristokracii představoval kapitán Smith a jeho důstojníci. Po nich následovali cestující, pak posádka s nižšími hodnotami než důstojnickými a stevardi. A úplně nakonec zbývali cestující nejlevnější třídy...

Takhle se totiž označovala pětice mladých vědců. Nejprve si tak začali říkat z žertu, později už s jistou dávkou hořkosti. Když Floyd porovnal těsné a provizorně zařízené ubikace s vlastní přepychovou kajutou, pochopil jejich stanovisko a brzy se stal hlasatelem jejich stížností kapitánovi.

Ačkoli když zvážíme všechny okolnosti, měli málo důvodů k reptání. Při spěchu, s jakým se loď připravovala, bylo krajně nejisté, zda se pro ně a pro jejich vybavení najde vůbec nějaké místo. Nyní se už mohli těšit na vyvrcholení cesty, kdy rozmístí přístroje okolo komety - a přímo na kometě. Pak vlasatice obkrouží Slunce a opět odletí do vzdálených končin Sluneční soustavy. Členové vědeckého týmu by si na téhle cestě mohli založit skvělou kariéru, a každý z nich si toho byl vědom. Takže si na hlučnou ventilaci, na kabiny, v nichž by člověk snadno propadl klaustrofobii, a na občasný podivný zápach neznámého původu začínali stěžovat jen ve chvílích únavy či vzteku na nefungující přístroje.

Nikdy si však nestěžovali na stravu. Všichni byli zajedno, že je skvělá.

„Mnohem lepší,“ ujišťoval je kapitán Smith, „než měl Darwin na Beagle.“

Na což Victor Willis pohotově opáčil: „Jak to on může vědět? A mimochodem, velitel Beagle se po návratu do Anglie podřezal.“

Takové výroky byly pro Victora typické. Byl snad nejznámějším popularizátorem vědy na celé Zemi (podle svých přívrženců), nebo jen vědeckým laikem pro své stejně početné pomlouvače. Nebylo by poctivé nazývat je nepřáteli, jeho talent obdivovali všichni, i když občas bručeli. Jeho měkký, středopacifický přízvuk a výraznou gestikulaci na kameru lidé často parodovali, připisovaly se mu zásluhy (či vina) za to, že znovu ožila móda mohutných bíbrů.

„Člověk, který se nechá zarůst až takhle,“ rádi říkali kritikové, „určitě má hodně co skrývat.“

Bezpochyby byl ze všech šesti VIP na pohled nejznámější - ačkoli Floyd, který se už nyní za žádnou celebritu nepovažoval, o nich vždycky hovořil ironicky jen jako o „pětce slavných“. Yvu Merlinovou při vzácných příležitostech, kdy se vynořila z bytu a kráčela po Park Avenue, často vůbec nikdo nepoznal. Dimitrij Michajlovič byl ke svému značnému roztrpčení o dobrých deset centimetrů menší než pouze průměrné postavy, což napomáhalo vysvětlit jeho zálibu pro tisícihlavé orchestry - ať už skutečné či syntetizované - avšak nezkrášlovalo to jeho vzhled pro obecnost.

Clifford Greenberg a Margaret M'Balová rovněž spadali do kategorie „slavných neznámých“ - ačkoli tohle se určitě změnilo, až se vrátí nazpátek na Zemi. Muž, jenž jako první přistál na Merkuru, rovněž měl jednu z těch příjemných všedních tváří, které si člověk hrozně špatně zapamatuje. A co víc, od doby, kdy se bez něho neobešla žádná zpravodajská relace, uplynulo teď už třicet roků. Paní M'Balovou stejně jako většinu spisovatelů, kteří nedychtí vystupovat v televizi a účastnit se autogramiád, by velká většina z jejich miliónů čtenářů nepoznala ani tehdy, ani dnes.

Její skvělá literární dráha se stala jednou ze senzací čtyřicátých let. Vědecká studia řecké mytologie obvykle z člověka nedělala kandidáta do žebříčku bestsellerů, avšak paní M'Balová zasadila věčné a nevyčerpatelné mýty do současného hávu kosmického věku. Jména, která o století dříve znali pouze astronomové a historikové zabývající se antikou, stala se nyní součástí světa každého vzdělaného člověka. Takřka každodenně přicházely zprávy z Ganymedu, Callisto, Io, Titanu, Iapetu - a dokonce z ještě zapadlejších končin jako z Carme, Pasiphae, Hyperionu, Phoebe...

Její knížka by ovšem sotva dosáhla výraznějšího úspěchu, kdyby se autorka nezaměřila na složitý rodinný život Dia-Jupitera, Otce bohů (a ještě na řadu dalších věcí). A šťastnou náhodou jakýsi geniální redaktor změnil původní název knížky *Pohled z Olympu* na *Božské vášně*. Závistiví akademičtí vědci o ní mluvili jako o *Olympské chlíplosti*, ale přitom ani na okamžik nepřestávali toužit, aby ji napsali sami.

Nikoho nepřekvapilo, že to byla právě Maggie M - jak ji rychle překřtili její spolucestující - kdo první použil názvu *Lod' bláznů*. Vic-

tor Willis ho nadšeně převzal a brzy objevil úchvatnou historickou paralelu. Katherine Anně Porterová se téměř před celým stoletím plavila se skupinou vědců a spisovatelů na palubě zaoceánského parníku, aby pozorovala vypuštění Apolla 17 na konci první fáze měsíčních výzkumů.

„Budu o tom přemýšlet,“ poznamenala paní M'Balová zlověstně, když se to k ní doneslo. „Možná už dozrál čas na třetí verzi. Ale samozřejmě se nerozhodnu dřív, dokud se nevrátíme na Zemi...“

11. Lež

Uplynula řada měsíců, než mohl Rolf van der Berg znovu upnout své myšlenky a energii na horu Zeus. Ovládnutí Ganymedu představovalo víc než jen práci na plný úvazek. Van der Berg se ze své hlavní pracovny na základně Dardanus vzdálil na celé týdny, aby prozkoumal trasu navrhované jednokolejnicové dráhy Gilgameš-Osiris.

Geografie třetího a největšího galileovského měsíce se po výbuchu Jupiteru drasticky proměnila - a měnila se neustále. Nové slunce, jež rozpustilo led na Europě, tady, o čtyři sta tisíc kilometrů dále, už sice takovou sílu nemělo - ale bylo tu dostatečně teplo, aby uprostřed polokoule navždy obrácené proti Luciferu vzniklo mírné klima. Rozlévala se tu malá, mělká moře - některá o velikosti pozemského Středozemního - až po čtyřicátou rovnoběžku na sever i na jih. Z map, zakreslených podle údajů Voyagerů ve dvacátém století, toho na povrchu zbylo pramálo. Roztávající permafrost a občasné tektonické záchvěvy spuštěné stejnými slapovými silami jako u obou vnitřních měsíců proměnily nový Ganymed v notový přízrak pronásledující kartografy.

Jenže přesně ze stejných důvodů se Ganymed zároveň stal rájem pro planetární inženýry. Představoval jediné kosmické těleso, s výjimkou vyprahlého, a ještě mnohem nehostinnějšího Marsu, na němž by se jednoho dne mohl pohybovat člověk pod širým nebem bez jakýchkoli ochranných pomůcek. Ganymed měl bohaté zásoby vody, všechny chemické látky nutné k životu a - přinejmenším dokud zářil Lucifer - teplejší klima než větší část Země.

Ze všeho nejpříjemnější bylo, že už se nemusely oblékat kompletní skafandry. Atmosféra, ačkoli stále ještě nedýchatelná, byla už dostatečně hustá, aby umožňovala použití jednoduchých masek a kyslíkových bomb. V průběhu několika desetiletí - alespoň tak to slibovali mikrobiologové, i když udávali konkrétní termíny velmi mlhavě - se bude moci odložit dokonce i tohle. Po celém Ganymedu naočkovali bakteriální kmeny produkující kyslík, většina z nich sice vyhynula, ale některým se dařilo výtečně. Pozvolna se zvedající křivka znázorňující obsah kyslíku v analyzovaných vzorcích atmosféry bylo to první, co se s pýchou ukazovalo všem návštěvníkům základny Dardanus.

Van der Berg po dlouhý čas bedlivě sledoval proudy údajů vysílané sondou Europa VI. a doufal, že se jednoho dne, až bude sonda přelétat horu Zeus, mračna znovu rozestoupí. Věděl, že pravděpodobnost stojí proti němu, ale dokud existovala sebeslabší naděje, nepouštěl se do žádných jiných výzkumů. Nespěchal, zabýval se ostatně mnohem důležitější prací - kromě toho vysvětlení se může ukázat jako zcela triviální a nezajímavé.

Pak náhle Europa VI. zhasla, téměř jistě následkem náhodné srážky s meteoritem. Victor Willis se dost zesměšnil - podle názoru mnohých - interviewem s fanatiky tvrdícími, že se na Europě usídlila mimozemská inteligence. Tahle odnož nyní víc než bohatě zaplnila mezeru po urolozích z předchozího století. Někteří z nich tvrdili, že sonda zanikla následkem nepřátelské akce z povrchu Europy. Skutečností, že ji ta cizí inteligence nechala fungovat nerušeně po patnáct roků - téměř dvakrát tak dlouhou dobu, než byla její plánovaná životnost - se ani v nejmenším netrápili. K Victorově cti třeba dodat, že tenhle moment zdůraznil a rozmetal většinu dalších argumentů evropských fanatiků. Jenže podle obecného názoru jim především neměl umožňovat vůbec žádnou publicitu.

Pro van der Berga, jemuž vcelku lichotilo, když o něm jeho kolegové hovořili jako o „tvrdohlavém Holand'anovi“, a snažil se ze všech sil, aby se podle toho choval, znamenal krach sondy Europa VI. výzvu, aby všeho nechal. Neexistovala ani nejmenší naděje, že by někdo financoval její náhradu, neboť odmlčení užvaněné a překvapivě dlouho fungující sondy všichni přijali se značnou úlevou.

Mám nějakou jinou alternativu? Van der Berg se posadil, aby v klidu zvážil své možnosti. Protože byl geolog a ne astrofyzik, trvalo

mu několik dní, než si náhle uvědomil, že má řešení přímo před nosem, a to už od chvíle, kdy přistál na Ganymedu.

Co se klení týká, je afrikánština jedním z nejdokonalejších jazyků na světě. I když se v ní člověk vyjadřuje vcelku slušně, může náhodné nic netušící posluchače pohoršit. Van der Berg si pár minut ulevoval zcela bez zábran. Pak zavolal na observatoř v Tiámatě. Seděla přesně na rovníku, s maličkým oslepujícím kotoučkem Luciferu navždy přímo nad hlavou.

Astrofyzikové, do jejichž sféry zájmů patří nejpodivuhodnější objekty ve vesmíru, mají sklony shlížet svrchu na pouhé geology, kteří zasvětili život takovým drobným, chaoticky uspořádaným věcem, jako jsou planety. Jenže tady, na samém okraji dosud osídlených končin, si všichni pomáhali navzájem a doktor Wilkins neprojevilo pouhý zdvořilostní zájem, ale přímo sympatie.

Tiámatskou observatoř vybudovali z jediného důvodu, který ovšem zároveň znamenal jednu z hlavních příčin, pro něž vůbec stavěli základnu na Ganymedu. Studium Luciferu mělo zásadní význam nejen pro teoretické astrofyziky, ale také pro jaderné inženýry, meteorology, oceánografy - a v neposlední řadě i pro státníky a filozofy. Že se tady nacházely bytosti, které dokázaly proměnit planetu ve slunce, to bylo omračující pomyšlení a mnohým nedávalo v noci spát. Lidstvu by prospělo, kdyby se o tom procesu dozvědělo co nejvíce, jednoho dne možná ho bude potřebovat napodobit - anebo mu zabránit...

A tak už po více než desetiletí sledovala tiámatská observatoř Lucifer prostřednictvím všemožných přístrojů. Průběžně zaznamenávala jeho spektrum v celé šíři elektromagnetického záření a také ho čile zkoumala radarem vybaveným skromnou stometrovou parabolou uloženou v malém kráteru po dopadu meteoritu.

„Ano,“ řekl doktor Wilkins, „často vidíme Europu a Io. Ale paprsek máme pevně zaměřený na Lucifer, takže je můžeme sledovat jen na pár minut, když přes něho přecházejí. A ta tvoje hora Zeus leží na osvětlené straně - takže pokaždé zůstává skrytá.“

„Tohle mi je jasné,“ řekl van der Berg trochu netrpělivě. „Ale nemohl bys paprsek trochu odklonit, abys uviděl Europu předtím, než protne dráhu Luciferu? Deset nebo dvacet stupňů by bohatě stačilo, aby ses dostal dost hluboko na denní polokouli.“

„Jediný stupeň by postačil, abychom minuli Lucifer a získali pohled na celou Evropu na opačné straně její oběžné dráhy. Jenže v té době bude víc než třikrát tak daleko, takže zachytíme jenom jednu setinu odražené energie. Děsná práce, no ale pokusíme se o to. Nech mě, abych se mrkl na frekvence, vlnoplochy, polarizaci a všechno ostatní, o čem se tvoji bystrozrací přátelé domnívají, že může pomoci. Instalovat zařízení na fázový posun, které paprsek o pár stupňů odkloní, nám dlouho nepotrvá. Víc o tom zatím nevím - o takovém problému jsme zatím nikdy neuvažovali. I když jsme možná měli - ostatně, co předpokládáš, že na Europě najdeš, kromě ledu a vody?“

„Kdybych to věděl,“ pousmál se van der Berg, „asi bych tě nežádal o pomoc, že ne?“

„A já tebe o regulérní spoluautorství, když to budeš publikovat. Je to mizérie, že mám jméno až na konci abecedy, budeš přede mnou o jedno jediné písmenko.“

Tohle se přihodilo před rokem: radarová pozorování na dálku však nepřinesla podstatné výsledky a odklonění paprsku na ozářenou polokouli Evropy právě před konjunkcí se ukázalo složitější, než očekávali. Ale nakonec jakési údaje získali, počítače je sežvýkaly a van der Berg se stal prvním člověkem, který kdy pohlédl na mapu postluciferní Evropy.

Jak tušil doktor Wilkins, povrch většinou tvořil led a voda spolu a výchozy čediče pokrytými roztroušenými nánosy síry. Avšak objevily se dvě anomálie.

Jedna se zdála jen jako výplod představivosti. Byl to dokonale přímočarý útvar, dva kilometry dlouhý, který nedával prakticky žádný radarový odraz. Van der Berg nechal doktora Wilkinse, aby si nad ním lámal hlavu, jeho zajímala pouze hora Zeus.

Trvalo mu dlouho, než ji identifikoval, protože jenom šilence - anebo doopravdy mizerného vědce - by mohlo napadnout, že je taková věc vůbec možná. Dokonce ani teď, i když si každou maličkost ověřil do posledního puntíku, stále nemohl uvěřit, že to je pravda. A dokonce se ani nepokusil uvážit svůj další postup.

Když mu zavolał doktor Wilkins celý žhavý na to, aby se už jeho jméno a dobrá vědecká pověst začala šířit z jedné databanky do druhé, zamumlal, že výsledky stále ještě analyzuje. Avšak donekonečna to odkládat nemohl.

„Nic zas tak vzrušujícího,“ oznámil kolegům, kteří ho z ničeho nepodezírali. „Jenom vzácná odrůda křemene - snažím se ho určit srovnáním s pozemskými vzorky.“

Bylo to poprvé, co kdy svým kolegům zalhal, a cítil se při tom hrozně.

Jenže co si měl počít?

12. Strejček Paul

Rolf van der Berg neviděl svého strýce Paula deset let a nebylo pravděpodobné, že se ještě někdy tváří v tvář setkají. A přece k němu pociťoval silnou náklonnost. Starý vědec byl posledním ze své generace a jediným, kdo se ještě dokázal rozpomenout (když měl náladu, a to se stávalo zřídka) na způsob života svých předků.

Doktor Paul Kreuger - pro celou svoji rodinu a většinu přátel „strejček Paul“ - se objevoval pokaždé, když bylo zapotřebí, aby poskytl radu nebo informaci, ať už osobně, anebo na konci půl miliardy kilometrů dlouhé rádiové linky. Pověst tvrdila, že pouze výjimečně silný politický nátlak přiměl Výbor pro udělování Nobelovy ceny, aby pominul jeho přínos pro fyziku elementárních částic, a nyní znovu, přestože v obou panoval zoufalý nepořádek po generální čistce v částicích na konci dvacátého století.

Pokud to byla pravda, doktor Kreuger nestrádal žádnou záští. Mírný a skromný vědec neměl osobní nepřátele, dokonce ani v atmosféře hašteřivého politikaření svých společníků v exilu. Skutečně dosáhl tak širokého uznání, že ho dokonce několikrát zvali, aby znovu navštívil Spojené státy jihoafrické. Doktor Kreuger však pokaždé zdvořile odmítl - ne proto, pospíšil si s vysvětlením, že by se tam obával fyzického ohrožení, ale protože měl strach, že ho zaplaví nesnesitelný pocit nostalgie.

I když mu jazyk, jímž nyní hovořilo méně než milión lidí, poskytoval jisté bezpečí, van der Berg byl velmi diskrétní a hovořil opisně a v narážkách, jež nedávaly smysl nikomu kromě blízkého příbuzného. Ale Paul zprávu svého synovce porozuměl bez problémů, ačkoli ji nedokázal brát vážně. Trápila ho obava, že se mladý Rolf zesměšnil, a pokusí se ho co nejtaktněji zchladit. Bylo dobře, že

se nehrnul, aby hned všechno publikoval: měl alespoň tolik zdravého rozumu, že mlčel...

Ale co když - připustíme jen teoreticky - má pravdu? Paulovi se na temeni hlavy naježil zbyteček vlasů. Před očima mu náhle vyvstalo celé spektrum možných následků - vědeckých, finančních, politických. A čím důkladněji je zvažoval, tím větší děs na něho padal.

Na rozdíl od svých zbožných předků neměl doktor Kreuger žádného boha, k němuž by se mohl v těžkých životních chvílích uchýlit. Nyní si skorem přál, aby tomu bylo jinak. Jenže i kdyby se uměl modlit, sotva by to pomohlo. Když usedal k počítači a začal se spojovat s databankami, sám nevěděl, jestli má doufat, že jeho synovec objevil něco úžasného - nebo že povídal naprosté nesmysly. Copak by si Starý pán vážně mohl s lidstvem takhle neuvěřitelně pohrávat? Paulovi se připomněla slavná Einsteinova slova Bůh je rafinovaný, ale není zlomyslný.

Tak už dost vzdušných zámeků, řekl si doktor Paul Kreuger. Tvoje sympatie a antipatie, tvoje naděje a obavy tady absolutně nejsou podstatné...

Postavili ho před problém, který se znenadání přiřítíl přes polovinu Sluneční soustavy. Teď už nenajde klid, dokud neodhalí pravdu.

13. „Nikdo nám neřekl, abychom si vzali plavky...”

Kapitán Smith utajil svoje malé překvapení až do pátého dne, do chvíle pár hodin před obrátkou. Jeho oznámení přijali, jak očekával, ohromeně a s nedůvěrou.

Victor Willis se vzpamatoval první.

„Bazén! V kosmické lodi! Jistě si děláte legraci!”

Kapitán se pohodlně opřel a vychutnával tuhle chvíli. Zakřenil se na Floyda, kterého už do tajemství zasvětil.

„No, počítám, že Kolumbus by taky užasl nad některými možnostmi, které se objevily na lodích po jeho době.”

„Je u něho skákací prkno?” zeptal se toužebně Greenberg.
„Býval jsem přeborníkem na fakultě.”

„Abych nelhal - je. Jenom pětmetrové - ale v naší normální přitažlivosti jedna desetina g vám poskytne tři sekundy volného pádu. A kdybyste si přál delší dobu, jsem si jistý, že pan Curtis s radostí sníží výkon motorů.“

„Vážně?“ řekl hlavní inženýr upjatě. „To mám zahodit všechny svoje výpočty dráhy? Nemluvě o nebezpečí, že se voda vylije. Povrchové napětí, rozumíte...“

„Copak neexistovala kdysi kosmická stanice, která měla bazén v podobě koule?“ zeptal se někdo.

„Zkoušeli jsme ho na Pasteurovi, v přechodové komoře na ose rotace ještě předtím, než se stanice začala otáčet,“ odvětil Floyd. „Ale neosvědčilo se to. Ve stavu beztlíže musel být dokonale uzavřený. A uprostřed velikánské koule vody jste se mohl celkem snadno utopit, když jste zpanikařil.“

„Taky způsob, jak se dostat do knihy rekordů - první člověk, který se utopil ve vesmíru...“

„Nikdo nám neřekl, abychom si vzali plavky,“ postěžovala si Maggie M'Balová.

„Snad to opravdu měli říct těm, kdo se v nich koupat musí,“ zašeptal Michajlovič Floydovi.

Kapitán Smith zatřásl do stolu, aby je zase uklidnil.

„Prosím vás, tohle je důležitější. Jak víte, o půlnoci dosáhneme maximální rychlosti a musíme začít brzdit. Motory proto zhasnou ve 23.00 a loď se obrátí. Než znovu spustíme pohon v 1.00, nastanou nám dvě hodiny stavu beztlíže.“

Jistě si umíte představit, že posádka bude mít práce až nad hlavu. Využijeme příležitosti, abychom zkontrolovali pohonný systém a trup lodi, což se nedá provádět, pokud jsou motory v chodu. Naléhavě vám doporučuji, abyste proto spali s bezpečnostními pásy volně zapjatými přes postel. Stevardi překontrolují, jestli v kajutách nejsou žádné neupevněné předměty, které by mohly způsobit nepříjemnosti, až se tíže opět projeví. Dotazy?“

Rozhostilo se hluboké ticho. Shromáždění cestující byli stále ještě poněkud ohromeni tím, co jim kapitán oznámil, a rozvažovali, co jim to přinese.

„Doufal jsem, že se mě budete vyptávat na hospodárnost tak přepychového vybavení - ale i když se neptáte, stejně vám to povím. Vůbec to není přehnaný luxus - nestálo to ani pěník, a my naopak

doufáme, že se takový bazén při budoucích cestách stane velmi cennou položkou na straně aktiv.

Víte, že musíme vézt pět tisíc tun vody jako pohonné hmoty, takže stejně dobře můžeme využít i vodu z bazénu. Nádrž číslo jedna se už nyní ze tří čtvrtin vyprázdnila a my ji v tomhle stavu udržíme až do konce cesty. Takže zítra po snídani - na shledanou na pláži...”

Když uvážíme, jak se spěchalo s vypuštěním Universe do vesmíru, překvapovalo, že se přitom vynaložilo tolik práce na něco tak okázale nepodstatného.

„Pláž“ představovala kovová plošina asi pět metrů široká obepínající třetinu obvodu obrovské nádrže. Ačkoli byla protější stěna vzdálená jen dvacet metrů, rafinovaná projekce způsobovala, že se zdála nekonečně daleko. Uprostřed obrazu unášeni vlnami a větrem mířili jezdci na surfech ke břehu, k němuž nikdy nedoplují. Za nimi se podél horizontu hnál pod plně rozvinutými plachtami překrásný kliper, který by každý agent z kterékoli cestovní kanceláře okamžitě identifikoval jako Tajpana Tsungovy lodní a kosmické společnosti.

Písek pod nohama (mírně zmagnetizovaný, aby se nerozlézal příliš daleko od určeného místa) iluzi dovršoval a krátký pruh pláže končil palmovým hájem, který působil docela přesvědčivě, pokud ho člověk nezkoumal příliš zblízka. Idylický obrázek korunovalo horké tropické slunce nad hlavou. Bylo těžké si představit, že za těmito tenkými stěnami září skutečné Slunce, nyní už dvakrát tak ostré než na kterékoli pozemské pláži.

V omezeném prostoru, který měl k dispozici, odvedl konstruktér úžasný kus práce. Proto se zdálo od Greenberga trochu nespravedlivé, když si postěžoval: „Škoda že tu nemáme surf.“

14. Pátrání

Je osvědčenou vědeckou zásadou nedůvěřovat žádnému „faktu“ jakkoli dobře ověřenému - dokud nezapadne do nějaké přijaté teoretické soustavy. Samozřejmě občas jednotlivé pozorování může otrást celým systémem a vynutit si vybudování nového, avšak to se stává nesmírně vzácně. Galileové a Einsteinové se zřídka zjevují

častěji než jedenkrát za století, což je na druhé straně dobře pro duševní rovnováhu lidstva.

Doktor Kreuger tuto zásadu plně uznával: neuvěří objevu svého synovce dříve, než ho bude schopen vysvětlit. Jenže tohle nevyžadovalo nic menšího než přímý zásah boží moci. Považoval za pravděpodobnější, když vycházel ze stále ještě skvěle použitelného principu Occamovy břitvy, že chyby se dopustil Rolf. Pokud ano, mělo by být dost snadné, aby ji našel. K ohromnému překvapení strýce Paula se úkol ukázal velmi obtížný. Analýza radarových dálkových pozorování se nyní už stala uznávaným uměním s pevnými základy a experti, s nimiž Paul záležitost konzultoval, dávali po značné odmlce všichni stejnou odpověď. Taky se vyptávali: „Jak jste se k tomuhle záznamu dostal?“

„Nezlobte se,“ odpovídal. „Zavázal jsem se, že to neprozradím.“

Jako následující krok přijal myšlenku, že nemožné je přece jen to správné, a pustil se do studia literatury. Vypadalo to na gigantickou práci, neboť dokonce ani nevěděl, kde začít. Jen jedna věc byla docela jistá: hrubá síla, bezhlavý útok byl předem odsouzen k nezdaru. Bylo by to totéž, jako kdyby Roentgen den nato, co objevil paprsky X, začal zuřivě pátrat po vysvětlení jevu v dobových fyzikálních časopisech. Informace, kterou potřeboval, ještě ležela v daleké budoucnosti.

Avšak on měl přinejmenším slušnou šanci, že to, po čem pátrá, se už skrývá kdesi v nepřehledné sumě existujícího vědeckého poznání. Paul Kreuger pozvolna a opatrně sestavil automatický výzkumný program vymyšlený tak, aby dokázal nedůležité poznatky vylučovat a zároveň podržet v paměti ty relevantní. Měl by vynechávat všechny reference vztahující se k Zemi - kterých bude nepochybně na milióny - a soustředit se výhradně na citace extraterestriální.

Jednou z výhod, jež doktoru Kreugerovi přinášel jeho věhlas, byl neomezený přístup do počítačových sítí. Touto formou si vybíral část honorářů od různých organizací, které potřebovaly jeho znalosti. Ačkoli takové pátrání mohlo být nákladné, o účet se starat nemusel.

Jak se brzy ukázalo, byl by překvapivě nízký. Měl štěstí: hledání skončilo už po dvou hodinách a třiceti sedmi minutách u 21 456. reference.

Už název mu stačil. Paula přepadlo takové vzrušení, že vlastní komunikátor nerozpoznal jeho hlas a doktor Kreuger mu musel zopakovat příkaz, aby článek přetiskl celý.

Nature ho publikoval roku 1981 - téměř pět let předtím, než se narodil! Když rychle přelétl očima jedinou stránku, z níž článek sestával, věděl nejen to, že jeho synovec měl pravdu od samého začátku, ale rovněž přesně - což bylo stejně důležité - jak se takový zázrak mohl přihodit.

Redaktor tohoto osmdesát roků starého čísla časopisu musel mít doopravdy smysl pro humor. Článek rozebírající složení jádra vnějších planet nepatřil mezi ty, jež by běžného čtenáře upoutaly. Tenhle ovšem měl nezvykle přitažlivý název. Komunikátor dokázal doktoru Kreugerovi poměrně rychle prozradit, že název článku tvořil součást kdysi velice populární písničky, ale to samozřejmě vůbec nebylo důležité.

Paul Kreuger beztak nikdy o Beatles neslyšel, ani o jejich skladbách plných bláznivé fantazie.

II. Údolí černého sněhu

15. Setkání

A nyní se už přiblížili ke kometě natolik, že ji ztratili z očí. Pozemskému pozorovateli se zcela paradoxně nabízel mnohem lepší pohled na ohon svírající s dráhou komety pravý úhel a natažený již na padesát miliónů kilometrů jako vlajka třepetající se v neviditelném slunečním větru.

Ráno před setkáním procitl Heywood Floyd časně z neklidného spánku. Normálně se mu nezdávalo nic - nebo si sny prostě nepamatoval - a za dnešní noc bezpochyby mohlo předčasné rozrušení z události, jež teprve za pár hodin nastane. Také mu trochu přidělal starosti Karolinin dotaz, zda poslední dobou neslyšel o Chrisovi. Odpověděl rádiem trochu stručně, že se Chris neobtěžoval poděkovat třeba jedním slovem, když mu pomohl získat jeho současné místo na *Cosmosu*, sesterské lodi *Universe*. Asi už ho nudilo létat na lince Země-Měsíc a hledal vzrušení kdekoli jinde.

„Jako obvykle o něm uslyšíme tehdy,“ dodal Floyd, „až bude zase spokožený.“

Ihned po snídani se cestující a vědecký tým shromáždili kolem kapitána Smitha, který jim dal poslední instruktáž. Vědci ji stěží potřebovali, avšak i kdyby je tím kapitán podráždil, takové dětinské emoce by rychle zahнала fantastická podívaná na hlavní obrazovce.

Pozorovatel si snáze představil, že *Universe* vlétá do mlhoviny než do komety. Celé nebe před nimi nyní vyplňoval bělavý mlžný opar - nikoli stejnorodý, ale s tečkami tmavších kondenzačních jader, se světélkujícími pásy a jasně zářícími výtrysky. Tohle všechno se paprskovitě šířilo z jakéhosi centrálního bodu. Z jejich blízkosti jádro připomínalo maličkou černou skvrnku, a přece bylo zcela nepochybně zdrojem všech úkazů, jež se všude kolem odehrávaly.

„Motory zastavíme za tři hodiny,“ řekl kapitán. „V té době budeme jen tisíc kilometrů od jádra a naše vzájemné rychlosti se vyrovnají. Provedeme několik závěrečných pozorování a ověříme si místo přistání.“

Stav beztlíže tedy nastane přesně ve 12.00. Vaši stevardi předtím zkontrolují, jestli je všechno správně uloženo. Bude to přesně totéž jako při obratu, s tou výjimkou, že tentokrát to trvá tři dny a ne dvě hodiny, než zase nastane gravitace.

Gravitace na Halleyově kometě? To pustíte z hlavy – je menší než jeden centimetr za sekundu na druhou - téměř přesně tisícina pozemské. Můžete ji zjistit jen tehdy, když budete opravdu trpěliví, ale panuje tu všude. Každému předmětu potrvá patnáct sekund, než spadne o jeden metr.

Z bezpečnostních důvodů bych byl rád, kdybyste všichni zůstali v průběhu setkávacího manévru a přistání tady na pozorovatelně a řádně si připjali bezpečnostní pásy. Ostatně odsud budete mít nejlepší výhled a celá operace nepotrvá déle než hodinu. Budeme sice provádět jenom velmi malé korekce dráhy, ale pohyb může směřovat na kteroukoli stranu a mohl by vám trochu zamotat hlavu.“

Kapitán měl samozřejmě na mysli kosmickou nemoc - avšak tohle slovo bylo se všeobecným souhlasem na palubě *Universe* tabu. Bylo však nápadné, kolik rukou náhle zabloudilo do přihrádek pod sedačkami, jako by chtěly zkontrolovat, že notoricky známé plastické sáčky budou po ruce, kdyby je člověk náhle nutně potřeboval.

Jak nastavovali stále silnější zvětšení, obraz se rozrůstal. Floydovi na okamžik připadalo, že se spíše než v kosmické lodi blížící se k nejslavnější ze všech komet nachází v letadle sestupujícím řídkými mračny. Jádru se zvětšovalo a vystupovalo stále jasněji. Už nebylo jen černá tečka, ale pravidelná elipsa, potom malý poďobaný ostrůvek ztracený ve vesmírném oceánu - a náhle celé kosmické těleso se vším všudy.

Stále však scházelo nějaké měřítko. Ačkoli Floyd věděl, že celé panorama, jež se před ním rozprostřelo, neměří víc než deset kilometrů, snadno si uměl představit, že hledí na těleso veliké jako Měsíc. Jenže po okrajích Měsíce nevzlínala mlha, ani z jeho povrchu netryskala z malých - a ze dvou velkých - gejzírů pára. „Proboha!“ vykřikl Michajlovič, „co je tohle?“ Ukazoval na spodní okraj jádra, přesně za terminátor. Na noční straně komety se zcela nepochybně - ačkoli to bylo nemožné - v dokonale pravidelném rytmu rozžehovalo světlo: rozsvítlo se, zhaslo, rozsvítlo se, zhaslo, jednou za dvě nebo tři sekundy.

Doktor Willis si odkašlal stylem „tohle vám vysvětlím jednou větou“, ale kapitán Smith ho předešel.

„Mrzí mě, že vás zklamal, pane Michajloviči. Je to jenom máják na sondě číslo dvě. Sonda tu sbírá vzorky už měsíc a čeká na nás, abychom si je vyzvedli.“

„Stydím se, myslel jsem si, že nás možná někdo - něco - vítá.“

„Takové štěstí bohužel nemáme. Musíme si tady rozhodně vystačit sami. Maják je přesně na tom místě, kde zamýšlíme přistát - poblíž jižního pólu komety, a od okamžiku přistání se budeme nacházet neustále ve tmě. Usnadní to práci našemu klimatizačnímu zařízení. Na osvětlené straně vystupuje teplota nad 120 stupňů - pěkný kus nad bod varu.“

„Už se nedivím, že celá kometa bublá,“ řekl Dimitrij, který se ve skutečnosti styděl pramálo. „Tyhle gejzíry mi ale nepřipadají moc zdravé. Jste si jistý, že je bezpečné, abychom se k nim přiblížili?“

„Tohle je další důvod, proč přistaneme na noční straně, ta není tak aktivní. A teď, jestli mě omluvíte, musím nazpátek na můstek. Dnes mám poprvé v životě přistát na novém kosmickém tělese - a pochybuji, že dostanu ještě nějakou další.“

Posluchači kapitána Smitha se trousili pryč pomalu a nezvykle zamlklí. Útvar na obrazovce se prudce zmenšil na normální velikost a jádro opět se scvrklo na sotva viditelný puntík. Ale přesto se zdálo, že se i za těch pár minut mírně zvětšilo, a snad to nebyl jen zrakový klam. Necelé čtyři hodiny před setkáním se loď hnala proti kometě stále rychlostí padesát tisíc kilometrů za hodinu.

Jestli v téhle fázi letu dojde na hlavním motoru k poruše, loď vytvoří mnohem pozoruhodnější kráter než všechny ostatní, jimiž se Halleyova kometa dosud chlubila.

16. Přistání

Přistání proběhlo tak nenápadně, jak kapitán Smith doufal. Nebylo ani možné říct, ve kterém okamžiku se *Universe* poprvé komety dotkla. Uplynula celá minuta, než si cestující uvědomili, že už je po všem, a vypukli v opožděné nadšení.

Loď spočinula na jednom konci mělkého údolí obklopeného pahorky o něco vyššími než sto metrů. Každý, kdo očekával, že spatří měsíční krajinu, se dočkal značného překvapení. Okolní útvary se ani v nejmenším nepodobaly hladkým, mírným měsíčním svahům, droleným po celé miliardy roků bombardováním mikrometeority.

Tady nebylo nic staršího než něco přes tisíc let, i pyramidy byly daleko starobylejší než tahle krajina. Při každém oběhu sluneční žár Halleyovu kometu přetavil a zmenšil. Od průletu perihéliem v roce 1986 se však tvar jádra změnil jen velice mírně. Victor Willis, který bezostyšně směšoval metafory, vystihl proměnu celkem výstižně, když prohlásil k divákům: „Ten burský oříšek má najednou vosí pas!“ A opravdu, objevily se náznaky, že by se Halleyova kometa mohla po několika dalších obězích kolem Slunce rozlomit na dva přibližně stejně velké kusy - podobně jako se to k úžasu astronomů stalo Bielasově kometě v roce 1846.

K podivnému rázu krajiny také přispívala prakticky neexistující gravitace. Všude kolem vyrůstaly pavoukovité útvary připomínající fantastické kresby surrealistů a hromady skalních úlomků nakloněné v takových úhlech, že by ani na Měsíci nemohly existovat déle než pár minut.

Ačkoli kapitán Smith zvolil místo přistání *Universe* v hloubi polární noci - celých pět kilometrů daleko od sežehujícího slunečního žáru - světla tu bylo dostatek. Obrovský obal z plynu a prachu obklopující kometu vytvářel zářící prstenec, který dobře ladil s těmito kraji. Člověk by si mohl snadno představovat, že vidí polární záři mihotající se nad antarktickými ledovci. A pokud by ani tohle nestačilo, Lucifer přispíval svým podílem dosahujícím síly několika set úplňku.

Třebaže to očekávali, zklamalo je, že nikde nespátřili ani stopy po barvách. *Universe* mohla klidně ležet na dně povrchového uhelného dolu - což ve skutečnosti nebyla tak špatná analogie, neboť většinu černě, jež je obklopovala, měl na svědomí uhlík či jeho sloučeniny dokonale smíšené se sněhem a ledem.

Kapitán Smith, jak kázala jeho povinnost, opustil loď jako první a jemně se odstrčil od hlavní přechodové komory *Universe*. Zdálo se jako celá věčnost, než dopadl na zem o dva metry níž. Potom si nabral z povrchu hrst prachu a začal ho v rukavici zkoumat.

Všichni na lodi čekali na slova, která vstoupí do historických záznamů.

„Vypadá to jako pepř a sůl,“ pronesl kapitán. „Kdyby půda roz-tála, mohla by se tady sklízet báječná úroda.“

Cestovní plán předpokládal, že tady u jižního pólu stráví celý jeden pětapadesátihodinový kometami „den“, potom - pokud by ne-

nastaly žádné problémy - se přestěhují o deset kilometrů dále k velmi nepřesně definovanému rovníku, aby v průběhu celého cyklu den-noc prozkoumali jeden z gejzírů.

Vedoucí vědeckého týmu Pendrill nemarnil čas. Prakticky ihned se společně s jedním spolupracovníkem vydal na dvoumístných raketových saních směrem k majáku sondy, která je očekávala. Vrátili se do hodiny s nákladem předem připravených kometárních vzorků, které pyšně uložili do mrazničky.

Jiné týmy mezitím pospojovaly po celé délce údolí sít' kabelů napjatých na tyčích, jež zarazily do drolivé krusty na povrchu. Nesloužily pouze ke spojení nesčetných přístrojů s lodí, ale také podstatně usnadňovaly pohyb venku. Člověk pak mohl zkoumat svou část Halleyovy komety, aniž musel používat těžkopádnou operační jednotku. Bylo pouze třeba připnout se ke kabelu na karabinu a ručkovat. Bylo to také mnohem legračnější, než používat operační jednotku představující ve skutečnosti jednomístnou kosmickou loď se všemi komplikacemi, jež k tomu patřily.

Cestující tohle všechno s úžasem pozorovali, naslouchali hlasům z vysílaček a snažili se, aby se i na ně přeneslo vzrušení z nových objevů. Asi tak po dvanácti hodinách - a značně dříve v případě bývalého astronauta Clifforda Greenberga - z nich začalo okouzlené zaujetí vyprchávat. Brzy se ozvala slova o tom, že by také „rádi ven“ - jen Victor Willis mlčel, zcela netypicky zaražený.

„Myslím, že má strach,“ řekl Dimitrij pohrdavě. Nikdy neměl Victora v lásce, poněvadž zjistil, že vědci absolutně schází jakýkoli hudební sluch. I když to bylo k Victorovi, který si jako pokusný králik klidně nechal svou podivnou vadu zkoumat, hrozně unfér, Dimitrij rád temně deklamoval: „Kdo nemá hudby v sobě a není dojat libým souzvukem, jest schopen zrady, lsti a loupeže.“^{*2}

Floyd si utvořil vlastní názor dokonce ještě dříve, než opustili běžnou dráhu kolem Země. Maggie M byla dost svolná vyzkoušet si cokoli, aniž ji museli nutit. Držela se hesla „spisovatel by se nikdy neměl zříkat nového zážitku“, které důkladně pocuchalo její citový život.

Yva Merlinová se jako obvykle na všechny tvářila záhadně, ale Floyd si umínil, že s ní podnikne soukromou vyjížďku po kometě.

² William Shakespeare: Kupec benátský. Překlad E. A. Saudek.

Beztak už přišel o reputaci, všichni věděli, že nese část odpovědnosti za to, že se slavná samotářka dostala do seznamu cestujících, a nyní si ho na lodi dobírali, že s Yvou něco měl. Dimitrij a loďní lékař doktor Mahindran, kteří předstírali obdiv a závist, se škodolibou radostí zkomolili i jejich nejnevinnější výroky.

Ačkoli ho to zpočátku trochu rozmrzelo - protože mu to příliš palčivě připomnělo, co cítil v mládí -, Floyd se začal tvářit, že na fámě něco je. Ale nevěděl, jestli je to příjemné Yvě, a až doposud mu scházela odvaha, aby se jí zeptal. Dokonce i tady, uprostřed malé uzavřené společnosti, kde jenom málo tajemství přežilo šest hodin, si zachovávala značnou část své proslulé rezervovanosti - auru tajuplnosti, která okouzlovala tři generace diváků.

Co se týkalo Victora Willise, ten právě narazil na jeden z pověstných droboučkových detailů, které dokáží zhatit sebelepší plán lidí i kosmonautů.

Universe měla ve výbavě skafandry vzor 20, poslední model s nezamlžujícími se antireflexními průhledy, jež umožňovaly jedinečný výhled. I když se však přilby vyráběly v několika velikostech, Victor Willis se nemohl dostat do žádné z nich bez značného operativního zákroku.

Trvalo mu celých patnáct roků, než přivedl svůj zjev k dokonalosti, až se pro něho stal jakousi ochrannou známkou („Vrchol střihačského umění,“ označil to jeden kritik, snad s obdivem.).

Nyní ovšem zůstaly vousy to poslední, co ještě oddělovalo Victora Willise od Halleyovy komety. Brzy si bude muset mezi obojím vybrat.

17. Údolí černého sněhu

Kapitán Smith vznesl překvapivě málo námitek proti nápadu, že cestující rovněž opustí loď. Souhlasil, že urazit takovou dálavu a přitom nespočinout na kometě vlastní nohou je naprosto absurdní.

„Nevidím žádné problémy, pokud se budete chovat podle instrukcí,“ prohlásil na nevyhnutelné instruktáži. „Dokonce i když jste na sobě nikdy v životě skafandr neměli - a domnívám se, že to platí pro všechny s výjimkou kapitána Greenberga a doktora Floyda -,

není zapotřebí starat se o žádné kontrolky nebo seřizování. Je docela pohodlný a poté, co vás překontrolujeme v přechodové komoře, funguje zcela automaticky.

Jedno zásadní pravidlo: současně mohou pobývat venku jen dva z vás. Dostanete samozřejmě osobní doprovod, s nímž budete spojeni pětimetrovým bezpečnostním lanem. Když to bude zapotřebí, může se prodloužit na dvacet. A navíc oba dva budete karabinami připojeni na dvě vodící lana, která jsme natáhli po celé délce údolí. Pravidla silničního provozu jsou stejná jako na Zemi: jezdí se vpravo! Když chcete někoho předejít, musíte jen odepnout karabinu - ale jeden z vás musí neustále zůstat připojený na lano. Pokud se budete chovat tímhle způsobem, nehrozí žádné nebezpečí, že by vás to odneslo do vesmíru. Nějaké dotazy?“

„Jak dlouho se můžeme venku zdržet?“

„Tak dlouho, jak se vám zachce, paní M'Balová. Ale doporučuji, abyste se vrátili okamžitě, jakmile pocítíte sebemenší únavu. Pro první vycházku bude snad nejlepší jedna hodina - i když vám to možná připadne jenom jako deset minut...“

Kapitán Smith měl úplnou pravdu. Když Heywood Floyd pohlédl na digitální ciferník, připadlo mu neuvěřitelné, že už uplynulo čtyřicet minut. Ačkoli ho to zase tolik překvapovat nemělo, neboť loď nechali dobrý kilometr za sebou.

Coby nejzasloužilejšímu cestujícímu - téměř podle všech kritérií - se mu dostalo privilegia, aby šel jako první. Ale při volbě společníka mu na výběr nedali.

„Ve spojení s Yvou!“ vítězoslavně se pochechtával Michajlovič. „Jak bys mohl odolat! I když,“ dodal s lascivním úšklebkem, „ty zatracené skafandry vám nedovolí, aby to spojení bylo tak těsné, jak byste si přáli.“

Yva souhlasila bez váhání, avšak také nijak nadšeně. Tohle, pomyslel si Floyd kysele, ji přesně charakterizuje. Nebyla by úplná pravda říct, že ho to rozčarovalo - v jeho věku už si člověk nestavěl vzdušné zámky - ale určité zklamání pociťoval. Spíš nad sebou než z Yvy, ta se vymykala jakékoli kritice či naopak chvalořečení jako Mona Lisa - s níž ji často srovnávali.

Srovnání to ovšem bylo směšné: Gioconda se sice tvářila záhadně, ale scházela jí jakákoli erotičnost. Yvina síla tkvěla v tom, že se v ní obojí spájelo dohromady - a navíc ještě s přesnou dávkou ne-

vinnosti. Stopy po všech třech ingrediencích zůstaly patrné i po půl století, přinejmenším pokud měl člověk dobrý úmysl je nalézt.

Scházela jí - Floyd byl nerad nucen připustit - výrazná osobitost. Když si ji pokusil představit, viděl jen role, v nichž hrála. Zdráhavě souhlasil s kritikem, jenž kdysi prohlásil: „V Yvě Merlinové se odrážejí všechny mužské tužby, jenže každé zrcadlo je neosobní.“

A nyní se tohle jedinečné a záhadné stvoření vznášelo vedle něho na povrchu Halleyovy komety. Společné se svým průvodcem se pohybovali podél dvojice lan, která se napínala přes Údolí černého sněhu. Tenhle název Floyd sám vymyslel a byl na něj pyšný jako děčko, přestože se nikdy na žádné mapě neobjeví. Mapy kosmického tělesa, jehož geografie je tak efemérní jako pozemské počasí, totiž nemají smysl. Vychutnával vědomí, že na scénérii prostírající se kolem něho ještě lidské oko nepohlédlo - a už ji ani vícekrát nespátří.

Na Marsu nebo na Měsíci byste si někdy mohli hrát - s trochou fantazie a kdybyste pominuli cizokrajnou oblohu - že jste na Zemi. Tady to bylo nemožné, protože do výše se tyčící - a často přehnilá - sněhová sousoší platila gravitaci jen zcela nepatrnou daň. Museli byste sledovat okolí velice pečlivě, abyste dokázali rozhodnout kudy dál.

Údolí černého sněhu bylo netypické, protože mělo dost pevnou stavbu - tvořil je skalní útes usazený v tékavých nánosech zmrzlé vody a uhlovodíků. Geologové se stále ještě přeli o jeho původ, někteří podporovali názor, že ve skutečnosti to je část asteroidu, který se v dávných dobách s kometou setkal. Vrty odhalily složité směsi organických sloučenin dost podobných zmrzlému kamenouhelnému dehtu - ačkoli bylo jisté, že při jeho vzniku nikdy život žádnou úlohu nehrál.

„Sníh“ vytvářející koberec na povrchu malého údolí nebyl černý úplně. Když na něj Floyd zamířil paprsek svého světlometu, třpytil se a jiskřil, jako by jej posázeli miliónem mikroskopických diamantů. Napadlo ho, jestli na Halleyově kometě skutečně nejsou diamanty, uhlíku jistě obsahovala dost. Ale bylo téměř stejně jisté, že teplota a tlak nikdy nenarosily tolik, aby se tu vytvořily.

Náhly impuls přiměl Floyda natáhnout ruku a sebrat dvě hrsti sněhu. Aby se mu to podařilo, musel se vzepřít nohama o bezpečnostní lano, a představil si směšnou vizi sebe sama jako provazochodce balancujícího na provaze - jenže hlavou dolů. Křehoučká

krusta nekladla prakticky žádný odpor, zabořil se do sněhu hlavou až po ramena. Pak jemně zatáhl za svoje lano a vynořil se s hrstí komety.

Jak mačkal lehounké krystalické chmýří do koule, která mu přesně sedla do dlaně, zatoužil, aby hmotu přes izolační tkaninu rukavic ucítil. Obracel kouli ze strany na stranu, přestože byla ebenově černá, vrhala prchavé světelné záblesky.

A náhle se v jeho fantazii proměnila v nejčistší bělostný sníh - vrátil se do dětství na zimní hřiště a obklopily ho přízračné tváře. Slyšel dokonce pokřik svých kamarádů, kteří se mu posmívali a ostře lovali ho granáty z neposkvrněného sněhu...

Vzpomínka se mu jen letmo mihla hlavou, ale přesto ho rozechvěla, neboť s sebou přinesla zničující smutek. Po celém století, jež uplynulo, už si nedokázal konkrétně vybavit jedinou z oněch přízračných tváří kolem sebe. A přece věděl, že některé z kamarádů měl doopravdy rád.

Oči mu zalily slzy a prsty pevně sevřel kouli cizokrajného sněhu. Potom představa vyvála, znovu přišel k sobě. V té chvíli pocítil namísto smutku triumf.

„Proboha!“ vykřikl Heywood Floyd a jeho slova zarezonovala v maličkém vesmíru jeho skafandru. „Stojím na Halleyově kometě - co bych ještě chtěl? Když mě teď zasáhne meteorit, ani slůvkem si nepostěžuju!“

Rozmáchl se a hodil sněhovou kouli proti hvězdám. Byla tak malá a tak tmavá, že se téměř okamžitě ztratila, ale Floyd dál vzhlížel k obloze.

A náhle - zcela neočekávaně - vyšlehl prudký světelný záblesk. To koule dolétla k paprskům skrytého slunce. I když byla černá jako saze, odrážela dost světla, aby ji na šerém nebi spatřil jako oslepujivě zářící tečku.

Floyd ji sledoval, dokud definitivně nezmizela - možná se vypařila, možná její záře s rostoucí vzdáleností pohasla. Ve žhavém proudu záření tam nahoře sice dlouho nepřežije, ale kolik lidí na světě mohlo tvrdit, že stvořili svoji vlastní kometu?

18. Dochvilný gejzír

Zatímco se *Universe* stále schovávala ve stínu u pólu, rozběhl se opatrný výzkum komety. Nejprve jeden muž s operační jednotkou pomalu přelétl jak denní, tak i noční stranu a zaznamenal všechno zajímavé. Jakmile se završily předběžné výzkumy, skupina pěti vědců pomocí raketoplánu, který *Universe* přivezla na palubě, rozmísťovala zařízení a přístroje na strategická místa.

Lady Jasmine podstatně překonávala primitivní kapsle z éry *Discovery*, schopné operovat jen v prostředí stavu beztlíže. Fakticky představovala malou kosmickou loď určenou k přepravě osob a lehkých nákladů mezi *Universe* na oběžné dráze a povrchem Marsu, Měsíce či Jupiterových měsíců. Její šéfpilot, který s ní zacházel jako s grande dámou, si s předstíranou hořkostí stěžoval, že létat kolem mizerné malé kometky je hluboko pod její důstojnost.

Když si byl kapitán Smith zcela jist, že Halleyova kometa - přinejmenším na povrchu - neskrývá žádné překvapení, odstartoval z pólu. Přestože se přestěhoval o méně než tucet kilometrů, zavedl *Universe* do jiného světa. Z matného přítí, které potrvá celé měsíce, do říše, jež znala cyklické střídání dní a nocí. A s úsvitem kometa pozvolna ožívala.

Když Slunce vyšplhalo nad rozeklaný, absurdně blízký horizont, jeho šikmo dopadající paprsky zasáhly bezpočet malých kráterů, jimiž byla krusta zjižvená. Většina z nich se k životu neproboužela, jejich úzká ústí zaslepoval povlak minerálních solí. Nikde jinde po celé Halleyově kometě se nenašlo tolik barev. Svedly biology k domněnce, že tady vznikl život, stejně jako na Zemi, ve formě raso-

vých porostů. Mnozí z nich se dosud naděje nevzdávali, i když by se k tomu zdráhali přiznat.

Z ostatních kráterů stoupaly k obloze stužky páry. Zvedaly se nepřirozeně rovně, protože tady scházel vítr, aby je odkláněl. Hodinu či dvě se obvykle nic jiného nedělo. Potom, jak sluneční teplo proniklo do zmrzlého vnitřku, Halleyova kometa začala chrlit - jak se vyjádřil Victor Willis - „jako hejno velryb“.

Ačkoli metafora nepostrádala malebnost, nepatřila mezi jeho nejvýstižnější. Gejzíry na denní straně komety nebyly přerušované, ale tryskaly nepřetržitě po celé hodiny. A nahoře se neobracely a nepadaly nazpátek k povrchu, nýbrž stoupaly pořád dál vzhůru do nebe, až se rozplynuly v zářícím oparu, který pomáhaly utvářet.

Vědecký tým měl nejprve z gejzírů takový respekt jako vulkanologové přibližující se k Etně či Vesuvu v některé z jejich nejvrtoshivějších nálad. Avšak brzy zjistili, že erupce na kometě, ačkoli často úděsné napohled, se kupodivu chovají jemně a mírumilovně. Voda z nich šlehala přibližně stejně rychle jako z běžné požární hadice a teplá byla jen taktak. Během několika sekund poté, co unikla z podzemního rezervoáru, se rozstříkla v oblacích smíchaných z páry a z ledových krystalků. Halleyovu kometu zahalovala neustálá sněhová vichřice mířící vzhůru. Ani při mírné rychlosti se žádný z vodních proudů nikdy nevracel zpátky ke svému zdroji. Pokaždé, když kometa oblétna Slunce, stále další a další její životní míza unikala do nenasytného vesmírného vzduchoprázdna.

Po značném přesvědčování kapitán Smith souhlasil, že přestěhuje *Universe* na sto metrů od Dochvilného gejzíru, největšího na denní straně. Byl to ohromující pohled - bělavě šedý sloup mlhy vyrůstající jako jakýsi gigantický strom z překvapivě malého jánu tři sta metrů širokého kráteru, který se jevil jako jeden z nejstarších útvarů na kometě. Zanedlouho se vědci škrábali křížem krážem po kráteru, sbírali vzorky pestrobarevných minerálů, v nichž bohužel nebylo nic živého, a občas strkali svoje teploměry a vzorkovnice přímo do vysoko se tyčícího sloupce vody, ledu a mlhy.

„Jestli to někoho z vás odhodí do vesmíru,“ varoval kapitán, „nečekejte, že se přerazíme, abychom vás zachránili. Spíš si možná počkáme, až se vrátíte sami.“

„Co tím chce říct?“ ptal se Dimitrij Michajlovič překvapeně. Victor Willis měl jako obvykle odpověď ihned po ruce.

„Věci se pokaždé neodehrávají tak, jak byste podle nebeské mechaniky očekávali. Cokoli, co rozumnou rychlostí opustí Halleyovu kometu, se bude stále nevyhnutelně pohybovat po stejné dráze - způsobit větší odchylku vyžaduje ohromnou rychlost. Takže o jeden oběh okolo Slunce později se obě oběžné dráhy znovu protnou - dostanete se přesně tam, odkud jste vystartoval. O sedmdesát šest roků starší, samozřejmě.“

Nedaleko Dochvilného gejíru se nacházelo ještě něco jiného, co nemohl nikdo dost dobře předvídat. Když si toho vědci všimli poprvé, sotva věřili svým očím. Vypadalo to jako úplně normální jezírko, pozoruhodné jen svou dokonale černou barvou, rozlévající se na několika hektarech Halleyovy komety a ničím nechráněné před kosmickým vzduchoprázdňem.

Zcela jasně ho nemohla tvořit voda. Jediné kapaliny, jež by dokázaly zůstat stabilní v takovém prostředí, byly těžké organické oleje nebo dehty. Ve skutečnosti se celé jezero Tuonela ukázalo jenom jako podvod, protože se skládalo z pevné látky s výjimkou lepkavé povrchové vrstvičky silné méně než jeden milimetr. V prostředí s takhle zanedbatelnou gravitací muselo trvat celá léta - snad několik obětů kolem žhavé sluneční výhně - než zaujalo svou nynější zrcadlově rovnou polohu.

Než s tím kapitán skoncoval, jezero se stalo jednou z hlavních turistických atrakcí na Halleyově kometě. Kdosi zjistil (nikdo se však o tuhle pochybnou slávu nehlásil), že se po něm dá úplně normálně chodit, skorem jako na Zemi. Povrchový film měl adhezi, která přesně stačila na to, aby udržela člověka. Netrvalo dlouho a většina členů posádky se nechala zvětčovat videokamerou, jak zcela zjevně krácejí po vodě.

Potom kapitán Smith provedl prohlídku přechodové komory, zjistil, že má stěny hojně zašpiněné od dehtu, a rozzuřil se tak, jak ještě nikdo nepamatoval.

„Už to je dost zlé,“ procedil přes zaťaté zuby, „že máme loď zvenčí celou od - sazí. Halleyova kometa je nejzasviněnější místo, jaké jsem v životě viděl.“

Tehdy skončily toulky po jezeře Tuonela.

19. Na konci tunelu

Pokud někdo žije v malé, zcela izolované komunitě, kde každý zná všechny ostatní, nemůže utrpět větší šok než tehdy, když potká zcela cizího člověka.

Tenhle znepokojivý zážitek Heywood Floyd udělal, když zvolna proploval chodbou do ústřední haly. Užasle zíral na vetřelce a divil se, jak se černý pasažér dokázal tak dlouho vyhýbat odhalení. Druhý muž mu pohled opětoval se směsí rozpaků a předstírané statečnosti. Zjevně vyčkával, až Floyd promluví první.

„No Victore!“ konečně řekl Floyd. „Promiň, že jsem tě nepoznal. Takže jsi přinesl na oltář vědy - nebo bych měl říct svým divákům - tu největší oběť?“

„Ano,“ odpověděl Willis nevrle. „Nakonec jsem se sice dokázal do jedné přílby nacpat - jenže ty zatracené štětiny škrábaly o stěny a dělaly takový kravál, že člověk neslyšel vlastního slova.“

„Kdy půjdeš ven?“

„Jakmile se vrátí Cliff - odešel s Billem Chantem do jeskyně.“

První průlety kolem komety v roce 1986 naznačily, že má podstatně menší hustotu než voda - což mohlo znamenat pouze tolik, že buď je z velice porézního materiálu, anebo je protkána jeskyněmi. Ukázalo se, že správná jsou obě vysvětlení.

Zpočátku přeopatrný kapitán Smith kategoricky zakázal jakýkoliv průzkum jeskyní. Nakonec ho obměkčil doktor Pendrill, když mu připomněl, že jeho první zástupce, doktor Chant, je zkušený speleolog - a že to byl jeden z hlavních důvodů, proč ho do výpravy vybrali.

„V prostředí s takhle malou gravitací nemůže dojít k závalu,“ řekl Pendrill váhajícímu kapitánovi. „Nehrozí tedy nebezpečí, že to někoho zasype.“

„A co když se ztratí?“

„Chant by tenhle dotaz považoval za osobní urážku. Prošel dvacet kilometrů hluboko do Mamutí jeskyně. A v každém případě bude spojený vodícím lanem.“

„Komunikace?“

„Lano v sobě má optická vlákna. A vysílačka ve skafandru bude pravděpodobně fungovat po většinu doby.“

„Hmm. Kam se chce spustit?“

„Nejlepší místo je mrtvý gejzír na úpatí Malé Etny. Nechrlí už alespoň tisíc roků.“

„Tak předpokládám, že by si měl dát pokoj dalších pár dní. Výborně - chce jít ještě někdo jiný?“

„Přihlásil se dobrovolně Cliff Greenberg - má za sebou průzkum podmořských jeskyní, na Bahamách.“

„Kdysi jsem si to zkusil - a mám toho dost. Vyříd' Cliffovi, že je příliš cenný. Může jít jen tak daleko, dokud uvidí na vchod. A jestli ztratí kontakt s Chantem, ať nepokračuje bez mého svolení.“

„A než mu ho dám,“ dodal kapitán sám k sobě, „to si ještě moc dobře rozmyslím.“

Doktor Chant znal všechny ty otřepané vtipky o speleolozích, kteří se vlastně touží vrátit zpátky do mateřského lůna, a byl si zcela jist, že je může vyvrátit.

„Tam musí být setsakra kraválu, pořád samé bušení, klepám a bublání,“ namítal. „Zamiloval jsem si jeskyně, protože v nich je takové ticho a zdají se tak nadčasové. Víte, v jeskyni se za sto tisíc roků nic nezmění, jenom stalaktity trochu ztloustnou.“

Avšak nyní, když vplouval do hlubin Halleyovy komety a táhl za sebou tenoučké, ale skutečně nepřetržitelné lanko, jež ho spojovalo s Cliffordem Greenbergem, uvědomil si, že už to neplatí. Dosud sice ještě neměl vědecký důkaz, ale jeho instinkt geologa mu říkal, že tenhle podzemní svět se zrodil teprve včera, podle časových měřítek vesmíru. Byl mladší než některá pozemská města.

Tunel, jímž se pohybovali dlouhými klouzavými skoky, měl v průměru asi čtyři metry. Stav beztlíže, který tu prakticky panoval, probudil v Greenbergovi ještě živé vzpomínky na podmořskou speleologu' na Zemi. Nízká gravitace k iluzi přispívala. Připadal si přesně tak, jako by nesl maličko příliš velkou zátěž, takže neustále pozvolna klesal ke dnu. Že neplave ve vodě, ale ve vakuu, si uvědomoval jenom proto, že mu prostředí nekladlo vůbec žádný odpor.

„Právě ses mi ztratil z dohledu,“ řekl Greenberg ve vzdálenosti padesát metrů od vchodu. „Rádiové spojení stále bezvadné. Jak to tam vypadá?“

„Hrozně těžko to popsat. Nedokážu identifikovat žádnou geologickou formaci, takže mi scházejí slova. Není to žádný druh horniny, jakmile se toho dotknu, drolí se to. Mám dojem, jako kdybych prováděl průzkum švýcarského ementálu...“

„Chceš říct, že to je organického původu?“

„Ano. Nijak to samozřejmě nesouvisí se životem, ale je to skvělá surovina pro jeho vznik. Všechny možné uhlovodíky, chemici si s těmi vzorky užijí spoustu legrace. Pořád mě vidíš?“

„Jenom tvoje světlo, ale záře rychle pohasíná.“

„Ach! Tady je nějaká skutečná hornina - vypadá, jako že sem nepatří - pravděpodobně to je intruze. No tohle! Narazil jsem na zlato!“

„Děláš si legraci?“

„Kdysi na Západě by to spletlo spoustu lidí - pyrit. Na vnějších měsících se vyskytuje běžně, samozřejmě, ale neptej se mě, co dělá tady...“

„Ztracen vizuální kontakt. Jsi dvě stě metrů hluboko.“

„Procházím ostře oddělenou vrstvou, vypadá jako trosky meteoritu. Kdysi se tady musely dít vzrušující věci. Doufám, že to dokážeme datovat. Fantastické!“

„Tohle mi nedělej!“

„Promiň - úplně mi to vzalo dech. Přede mnou je velikánský dóm - poslední věc, kterou bych čekal. Počkej, trochu si tam posvítím...“

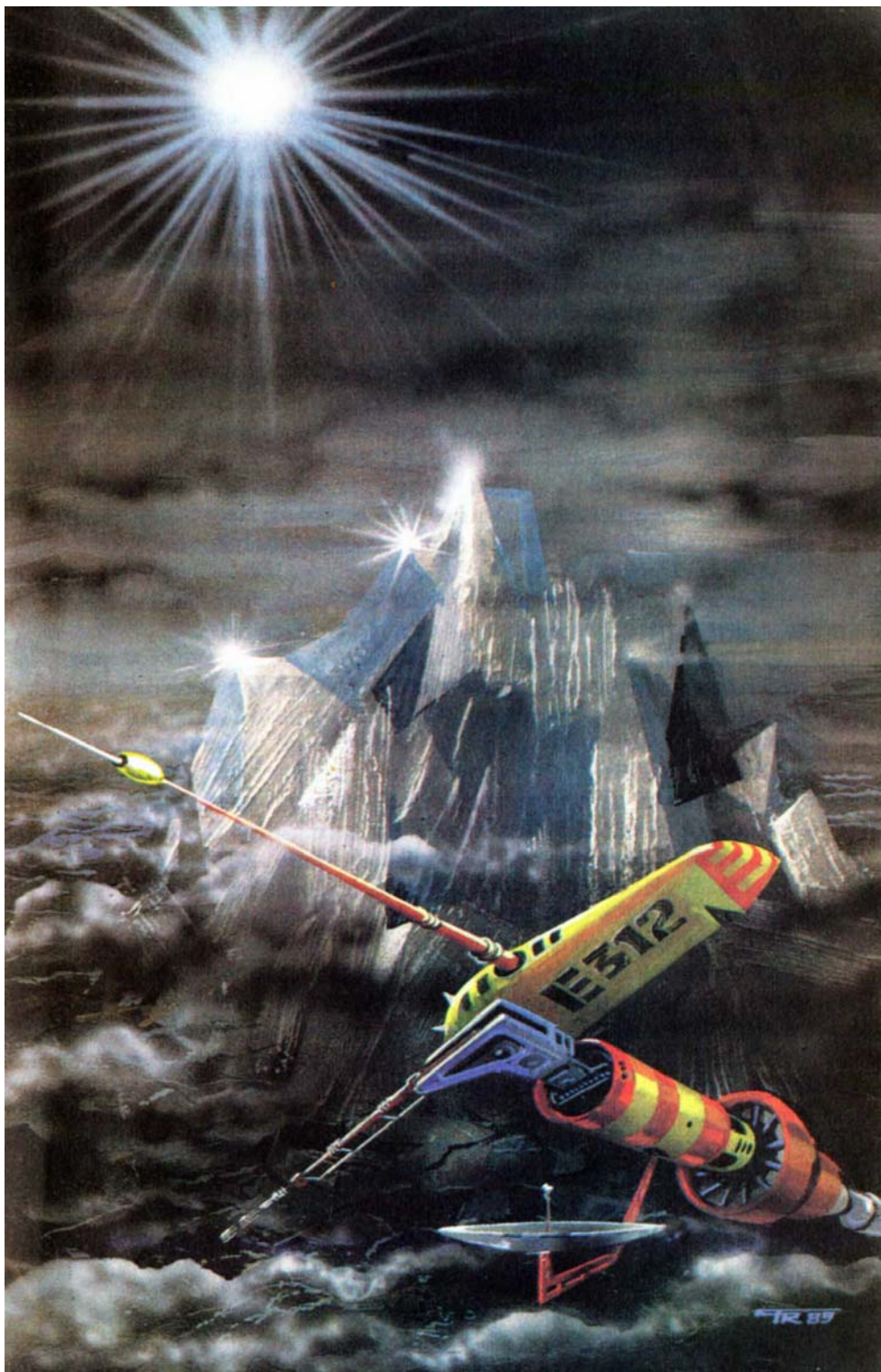
Má téměř tvar koule, třicet čtyřicet metrů v průměru. A - nevěřím vlastním očím, náš Halley je jedno překvapení za druhým - stalaktity, stalagmity.“

„Co je na nich tak překvapující?“

„Schází tady tekutá voda, samozřejmě schází i vápenec - a je tu tak malá gravitace. Vypadá to na nějaký vosk. Okamžik, natočím to na video. Fantastické tvary... jako kapající svíčky. To je divné...“

„Co zas?“

Tón hlasu doktora Chanta se náhle proměnil, což Greenberg okamžitě postřehl.

„Některé sloupy jsou zlomené. Válí se na podlaze. Vypadá to úplně, jako by...“

„Jako by co?“

„...jako by je cosi - srazilo,“

„Nebud' blázen. Nemohlo je polámat zemětřesení?“

„Tady žádná zemětřesení neexistují. Jenom mikrootřesy od gejzírů. Snad tu kdysi došlo k nějakému velkému výbuchu. V každém případě před celými staletími. Zřícené sloupy už pokrývá film z té voskové látky - silný několik milimetrů.“

Doktor Chant se zase pomalu uklidnil. Nebyl to člověk s bohatou obrazotvorností - takoví lidé od jeskyňářství dost brzy utečou - avšak dojem z tohoto místa v něm probudil jakousi zneklidňující vzpomínku. A ty poražené sloupy příliš připomínaly mříže od klece vylámané nějakou příšerou při pokusu o útěk...

Samozřejmě tohle všechno bylo naprosto absurdní - avšak doktor Chant se už naučil neopomíjet žádnou zlou předtuchu, žádný náznak signalizující nebezpečí, dokud nevypátral jeho původ. Tahle opatrnost mu zachránila život už víckrát než jen jednou. Nepustí se dál za dóm, dokud nezjistí zdroj svého strachu. Byl totiž dost upřímný, aby přiznal, že slovo strach přesně vystihuje jeho pocity.

„Bille - jsi v pořádku? Co se děje?“

„Pořád filmuju. Některé z těch tvarů mi připomínají sochy z indických chrámů. Téměř erotické.“

Úmyslně se v myšlenkách vyhýbal přímému střetnutí se svým strachem. Doufal, že se tak k němu připlíží nevědomky, jakýmsi odvráceným duševním pohledem. Mezitím si vyžadovalo většinu jeho pozornosti čistě mechanické natáčení a sběr vzorků.

Na zdravém strachu, připomínal si, není nic zlého. Až když přeroste v paniku, stává se vražedným. Dvakrát v životě podlehl panice (jednou ve skalní stěně, jedenkrát pod vodou) a ještě dnes mu naskakovala husí kůže při vzpomínce na její ledový dotek. Avšak - bohudíky - nyní k ní měl daleko, a ačkoli nechápal proč, dodávalo mu to klid. Tímhle se situace obohacovala o komediální prvek.

A za chvíli se dal do smíchu - ne hysterického, ale úlevného.

„Viděls někdy ten prastarý film *Hvězdné války* nebo nějaké jeho pokračování?“ zeptal se Greenberga.

„Jistě - aspoň pětkrát.“

„No, už vím, čeho jsem se bál. Je tam někde sekvence, kdy Lukova kosmická loď letí dovnitř do asteroidu - a vrazí rovnou do gigantického hada, který v těch jeskyních číhá.“

„To nebyla Lukova loď- ale *Millennium Falcon* Hana Sola. A vždycky jsem si lámal hlavu, jak se to ubohé zvíře dokázalo udržet na živu. Muselo umírat hlady, když čekalo na náhodné sousto z vesmíru. A princezna Leia by pro ně znamenala beztak jenom malý předkrm.“

„K čemuž já určitě posloužit nemíním,“ řekl doktor Chant, teď už v nejlepším rozmaru. „I kdyby tady život existoval - což by byl zázrak - potravní řetězec by byl velice krátký. Proto by mě překvapilo, kdybych našel cokoli většího než myš. Nebo, s větší pravděpodobností, většího než houbu... Tak se teď podívejme - kam půjdeme odsud... Na protější straně dómu jsou dva východy. Ten vpravo je větší. Zkusím ho...“

„Kolik lana ti ještě zbývá?“

„No, dobře půl kilometru. Tak jdeme. Jsem uprostřed dómu... sakra, ta zeď mě odhodila. Teď jsem si našel úchyt... hlava napřed. Stěny hladké, pro změnu skutečná skála... Ale to je škoda...“

„Jaký máš problém?“

„Nemůžu dál. Moc stalaktitů... příliš blízko k sobě, než abych mohl prolézt... a příliš silné, abych je vylomil bez trhaviny. A to by bylo barbarství... mají nádherné barvy - první skutečná zelená a modrá, jakou jsem na kometě viděl. Okamžik, jen co je nafilmuju na video...“

Doktor Chant se opřel o stěnu úzkého tunelu a zamířil kameru. Natáhl prsty v rukavici, aby přepjal spínač na maximální osvětlení, jenže se nestrefil a namísto toho vypnul světlo úplně.

„Zavšivený vynález!“ zabručel si pro sebe. „Už potřetí, co se mi to stalo.“

Nenapravil svou chybu okamžitě, protože vždycky rád vychutnal ticho a dokonalou tmu, jakou člověk mohl zažít jen v těch nejhlubších jeskyních. Tichá zvuková kulisa dýchacího a termoregulačního zařízení ho sice okrádala o ticho, ale aspoň...

Co je zase tohle! Za mříží stalaktitů, která mu znemožnila další postup, spatřil záři, slabou jako první záblesk rozbřesku. Jak se jeho oči adaptovaly na tmu, připadlo mu, že se zjasnila, a postřehl zelena-

vý odstín. Ted' už dokonce dokázal rozeznat kontury bariéry před sebou...

„Co se děje?“ řekl znervóznělý Greenberg.

„Nic - jenom se rozhlížím.“

A lámu si hlavu, mohl dodat. Nabízela se čtyři pravděpodobná vysvětlení.

Mohlo to být sluneční světlo, přefiltrované nějakým přírodním prostředím - ledem, křemičitým sklem, čímkoli. Jenže v takové hloubce? Nepravděpodobné...

Radioaktivita? Neobtěžoval se, aby s sebou vzal dozimetr, prakticky se tady žádné těžké prvky nenacházely. Ale bude stát za to, aby se pro něj vrátil a radioaktivitu změřil.

Nějaké fosforeskující minerály - na tohle vysvětlení by si vsadil. Jenže existovala ještě čtvrtá možnost - nejméně pravděpodobná a ze všech nejvíc vzrušující.

Doktor Chant nikdy nezapomněl na bezměsíčné noci - a taky ještě bez Luciferu - na březích Indického oceánu, za nichž se procházel po písčité pláži pod zářícími hvězdami. Moře bylo velmi klidné, ale čas od času mu malátná vlna vyšplíchla až k nohám - a vybuchla přívalem světla.

Vstoupil na mělčinu (ještě dnes cítil vodu na kotnících, jako teplou lázeň) a s každým krokem světlo tryskalo znovu. Dokonce je mohl vyvolat tím, že tleskl nad hladinou dlaní o dlaň.

Mohly se bioluminiscenční organismy vyvinout tady, v srdci Halleyovy komety? Tak rád by tomu věřil. Bylo mu líto zdevastovat něco tak nádherného jako tenhle umělecký výtvor přírody - bariéra osvětlená zezadu mu nyní připomínala stěnu oltáře, kterou kdysi viděl v nějaké katedrále - ale bude se muset vrátit a opatřit nějaké výbušniny. Mezitím tu však zbývala druhá chodba...

„Touhle cestou se už dál nemůžu dostat,“ řekl Greenbergovi, „a tak zkusím tu další. Vracím se na křižovatku - cívku nastavuju na navíjení.“ O záhadné záři, která zmizela ihned, jakmile zase zapjal světlo, se nezmínil.

Greenberg neodpověděl okamžitě, což bylo neobvyklé. Pravděpodobně hovořil s lodí. Chant se tím nevzrušoval. Zopakuje zprávu ihned, jakmile se vydá novou cestou.

Pak všechno pustil z hlavy, protože Greenberg stručně potvrdil příjem.

„Výborně, Cliffe. Zdálo se mi, že jsem tě na okamžik ztratil. Jsem zpátky v dómu - teď vcházím do toho druhého tunelu. Doufám, že tady se mi nic do cesty nepostaví.“

Tentokrát Greenberg odpovéděl okamžitě. „Je mi líto, Bille. Vrať se na loď. Došlo k mimořádné události - ne, tady ne, s *Universe* je všechno v pořádku. Ale možná, že se budeme muset hned vrátit na Zemi.“

Uplynulo jen pár týdnů a doktor Chant přišel na velmi pravděpodobné vysvětlení pro přelomené sloupy. Jak kometa při každém průchodu periheliem vyvrhovala svou hmotu do vesmíru, poloha jejího těžiště se neustále měnila. A tak, každých pár tisíc roků, se její rotace stávala nestabilní, a proto se měnila i poloha rotační osy - a to náhle jako u káči, která se převrhne, jakmile ztratí energii. Když k tomuto efektu došlo, následující kometotřesení dosahovalo úctyhodné pětky na Richterově stupnici.

Avšak nikdy nerozluštil záhadu světélkující záře. I když problém rychle zastínilo drama, jež se nyní začínalo rozvíjet, pocit promarněné příležitosti ho bude pronásledovat po zbytek jeho života.

Ačkoli ho to občas lákalo, nikdy se s tím žádnému ze svých kolegů nesvěřil. Zanechal však zapečetěné stručné sdělení pro příští expedici, aby je otevřela roku 2133.

20. Výzva k návratu

„Už jsi viděl Victora?“ škodolibě se radoval Michajlovič, když Floyd spěchal za kapitánem, který si ho dal zavolat. „Úplně se sesypal.“

„Na zpáteční cestě se zase dá dohromady,“ odsekl Floyd, který v téhle chvíli neměl čas na takové banality. „Snažím se zjistit, co se stalo.“

Když Floyd dorazil do kapitánovy kajuty, Smith stále ještě seděl téměř konsternovaně. Kdyby něco neočekávaného postihlo jeho vlastní loď, proměnil by se v tornádo sršící energií a vydával by rozkazy vpravo vlevo. Jenže v téhle situaci nemohl podniknout nic, jen čekat na další zprávu ze Země.

Kapitán Laplace byl jeho starý přítel, jak se jen mohl dostat do takové bryndy? Smith si neuměl představit žádnou nehodu, navigační omyl nebo selhání přístrojů, na jehož vrub by se dala kritická situace přičíst. A stejně tak, pokud věděl, neexistoval ani žádný způsob, jímž by mu *Universe* mohla pomoci se z ní dostat. Řídící středisko žvanilo pořád totéž v bludném kruhu, vypadalo to, že tentokrát to zase bude jedna z toho druhu katastrof, ve vesmíru ostatně častých, při nichž se nedá udělat už zhora nic vyjma odvyšlat kondolence a zaznamenat poslední vzkazy. Když však referoval o novince Floydovi, nedával najevo ani náznak ze svých pochyb a skrytých úvah.

„Stala se nehoda,“ řekl. „Obdrželi jsme rozkaz okamžitě se vrátit na Zemi, abychom se připravili na záchrannou výpravu.“

„Jaká nehoda?“

„Naši sesterské lodi, *Galaxy*. Prováděla výzkum Jupiterových měsíců. Pokusila se o nouzové přistání.“

Postřehl Floydův pohled vyjadřující úžas a nedůvěru.

„Ano, vím, že je to nemožné. Ale ještě jste neslyšel všechno. Ztroskotala - na Europě.“

„Na *Europě*!“

„Bohužel. Je poškozená, ale patrně nedošlo k žádným ztrátám na životech. Pořád čekáme na další podrobnosti.“

„Kdy se to stalo?“

„Před dvanácti hodinami. Nějakou dobu trvalo, než se *Galaxy* dokázala spojit s Ganymedem.“

„Jenže co my můžeme dělat? Jsou na opačném konci Sluneční soustavy. Než se dostaneme zpátky na oběžnou dráhu kolem Měsíce, abychom doplnili palivo, i když pak poletíme k Jupiteru po nejrychlejší dráze - to potrvá - no, aspoň dva měsíce!“ (A kdysi v dobách Leonova, dodal Floyd v duchu, by to trvalo dva roky...)

„Vím, jenže neexistuje žádná jiná loď, která by mohla něco podniknout.“

„A co čluny z Ganymedu, které zajišťují dopravu mezi měsíci?“

„Jsou projektované jenom pro provoz na oběžné dráze.“

„Přistávají na Callisto.“

„K tomu je třeba mnohem méně energie. Ale ano, mohly by to dokázat i na Europě, jenže se zanedbatelným užitečným nákladem. Tahle možnost se právě teď studuje.“

Floyd však kapitánova slova téměř nevnímal, stále se nemohl s ohromující zprávou vyrovnat. Poprvé za poslední polovinu století - a teprve podruhé v celé historii! - přistála nějaká loď na zakázaném měsíci. A to v člověku probouzelo zlověstné představy.

„Domníváte se,“ zeptal se, „že za to může někdo - něco na Evropě?“

„To kdybych tak věděl,“ řekl kapitán zachmuřeně. „Ale čmúchali jsme kolem dokola celé roky a nikdy k ničemu nedošlo.“

„Ještě něco - co by se asi stalo nám, kdybychom se je pokusili zachránit?“

„Tohle bylo první, co mě napadlo. Ale nemá smysl spekulovat bez podkladů. Budeme muset počkat, dokud se toho nedozvíme víc. Mimochodem - vlastně proto jsem vás zavolał - právě jsem obdržel jmenný seznam posádky *Galaxy*, a napadlo mě...“

Váhavě přistrčil potišťený list přes stůl. Ale dokonce ještě dříve, než Floyd seznam přelétl pohledem, už vytušil, co na něm objeví.

„Můj vnuk,“ řekl ponuře.

A jediný člověk, dodal sám k sobě, který po mé smrti může nést moje jméno.

III. Evropská puleta

21. Exilová politika

Přes nejčernější předpovědi proběhla revoluce v Jihoafrické republice poměrně nekrvavě - na to, jak takové věci chodí. Část zásluh se musí připsat televizi, ačkoli ji jinak viníme z mnoha zel. Precedens se stal už o generace dříve na Filipínách. Velká většina mužů a žen se snaží chovat zodpovědně, když ví, že jejich počínání sleduje celý svět. Třebaže se přihodily i hanebné výjimky, jen málo masakrů se odehrálo přímo před kamerami.

Větší část bílých obyvatel Jihoafrické republiky, když pochopila nevyhnutelnost, opustila zemi ještě dávno před pádem své vlády. A jak si hořce stěžovala nová vláda, neodešli s prázdnýma rukama. Miliardy randů přetekly do švýcarských a holandských bank. Když už se konec blížil, téměř každou hodinu startovaly záhadné lety z Cape Townu a z Johannesburgu do Curychu a Amsterdamu. Říkalo se, že ke Dni osvobození se v nebožce Jihoafrické republice nenacházela jediná trojská unce zlata a ani jeden karát diamantů - a protivník těžbu účinně sabotoval. Jeden z prominentních uprchlíků se chlubil ve svém přepychovém bytě v Haagu: „Kafrům potrvá pět roků, než se jim podaří v Kimberley obnovit těžbu - pokud vůbec někdy.“ K jeho velkému překvapení koncern De Beers začal znovu fungovat, pod novým jménem a vedením, za méně než pět týdnů a diamanty se staly zdaleka nejvýznamnější složkou ekonomiky nového státu.

V průběhu jediné generace se mladší uprchlíci rozplynuli přes zoufalé ústupové boje konzervativní starší generace - ve světě jedenadvacátého století zbaveném všech rasových predsudků. S hrdostí si připomínali, aniž by se nějak chlubili, odvahu a odhodlání svých předků a nechtěli mít nic společného s jejich hloupostí. Prakticky žádný z nich nemluvil afrikánsky, dokonce ani doma.

A přece, přesně tak, jako v případě ruské revoluce o století dříve, našli se mnozí, kteří snili o tom, že by se mohly vrátit staré dobré časy - anebo alespoň sabotovali úsilí těch, kteří je zbavili moci a privilegií. Jejich zklamání a zahořklost obvykle vyústěvala v propagandy, demonstracích, bojkotech, v peticích Světové radě - zřídka v uměleckých dílech. Dokonce i ti, kteří s Wilhelmem Smutsem roz-

hořčeně nesouhlasili, připouštěli, že jeho Voortrekkers*³ patří k předním dílům (paradoxně) anglické literatury.

Existovaly však také skupiny, které byly přesvědčené, že politická aktivita nemá smysl a že vytouženou obnovu statu quo nastolí jen násilí.

A třebaže se jistě nenašlo mnoho uprchlíků, kteří si skutečně představovali, že by se mohl zvrátit běh věcí, nebyla na světě pouhá hrstka takových, kteří by se s chutí pomstili - když už jim vítězství uniklo.

Mezi oběma extrémý - těmi, co se už zcela sžili s novou domovinou, a těmi naprosto nesmiřitelnými - se rozkládalo celé spektrum politických - a apolitických - stran. Bund z nich nebyl ta největší, byl však nejmocnější a zcela určitě nejbohatší, poněvadž ovládal velkou část bohatství, jež nová republika ztratila, bohatství propašovaného přes hranice prostřednictvím sítě akciových a holdingových společností. Většina z nich byla naprosto legálních a dokonce i velmi vážných.

Půl miliardy vložil Bund do Tsungovy kosmické společnosti. Peníze byly řádně zaneseny do ročního výkazu hospodaření. Roku 2059 potěšila sira Lawrence další půlmiliarda, která mu umožnila urychlit výstavbu jeho malé flotily.

Avšak ani jeho skvělý intelekt nevystopoval žádnou spojitost mezi Bundem a Tsungovou kosmickou společností v případě posledního mimořádného letu *Galaxy*. Halleyova kometa se tehdy už totiž blížila k Marsu a sira Lawrence natolik zaměstnávala příprava *Universe*, aby odstartovala podle plánu, že věnoval jen malou pozornost běžným operacím její sesterské lodi.

Třebaže londýnský Lloyd vznesl jakési dotazy na plánovanou trasu *Galaxy*, společnost se rychle vypořádala se všemi námitkami. Bund měl své lidi v klíčových pozicích všude. Bylo to sice neštěstí pro pojišťovací úředníky, ale zase z toho měli prospěch advokáti specializovaní na kosmické právo.

³ voortrekkers - z afrikánštiny, osadníci v pustině, pionýři

22. Nebezpečný náklad

Není snadné provozovat paroplavební společnost mezi přístavy, jež nejenže mění svou polohu každých pár dní o milióny kilometrů, ale zároveň se přitom pohybují rychlostí řádově desítek kilometrů za sekundu. Něco jako pravidelný jízdní řád nepřichází v úvahu. Nastávají údobí, kdy člověk musí na cestování zapomenout a vyčkávat v přístavu - nebo alespoň na oběžné dráze - až se Sluneční soustava zase přeskupí do polohy, jaká lidstvu vyhovuje lépe.

Naštěstí se o těchto obdobích ví celá léta předem, takže se dají dobře využít na generální opravy, přípravy na zpáteční cestu a k výletům posádky na planetu. A čas od času, když má člověk štěstí a umí se v kšeftu ohánět, může uskutečnit místní lety mimo pravidelné linky, i když třeba jen jako ekvivalent někdejších vyhlídkových jízdy typu „koukněte vpravo, koukněte vlevo“.

Kapitána Erika Laplaceho velice potěšilo, že tříměsíční nucený pobyt na Ganymedu zcela nepromarní. Anonymní a nečekaný peněžní dar, který obdržela Nadace pro planetární výzkum, umožnil financovat průzkum soustavy Jupiterových (dokonce ani teď nikdo neříkal Luciferových) měsíců s tím, že se zvláštní pozornost obrátí k tuctu zanedbávaných menších měsíců. Některé z nich ještě nikdo nikdy řádně neprozkoumal a ještě méně jich člověk navštívil.

Jakmile se Rolf van der Berg o cestě dozvěděl, zavolal agentovi Tsungovy kosmické společnosti a položil mu pár nenápadných dotazů.

„Ano, nejdříve zamíříme k Io, potom proletíme kolem Evropy...“

„Jen proletíte? V jaké vzdálenosti?“

„Okamžik... to je divné, letový plán tu žádné podrobnosti neuvádí. Ale samozřejmě *Galaxy* nevlétne dovnitř do Zakázané oblasti.“

„Což je deset tisíc kilometrů, podle posledního výnosu... starého patnácti let. No, v každém případě bych se rád přihlásil na výpravu jako planetolog. Předložím vám doklady o své kvalifikaci...“

„Není třeba, doktore van der Bergu. Už o vás sami požádali.“

Nikdy není těžké dělat generála po bitvě, a když se kapitán Laplace přenesl v myšlenkách do minulosti (později na to měl spoustu

času), vybavil si řadu podivných okolností spojených s tím mimořádným letem. Dva členové posádky náhle onemocněli a musel je vyměnit prakticky ze dne na den. Byl tak rád, že vůbec nějakou náhradu má, že nepřekontroloval jejich dokumenty natolik pečlivě, jak asi udělat měl. (Ale i kdyby překontroloval, zjistil by, že je mají v dokonalém pořádku.)

Potom nastaly ty problémy s nákladem. Jako kapitán měl povinnost prohlédnout všechno, co na palubu lodi přicházelo. Samozřejmě tohle nebylo možné provést úplně u všeho, ale Laplace nikdy neváhal přezkoumat věci, když k tomu měl dobrý důvod. Posádky kosmických lodí tvořily - vcelku - velmi spolehlivé lidské kolektivy, jenže na dlouhých cestách se člověk nudil a existovaly chemické prostředky, jež ho uměly téhle nudy zbavit - ačkoli na Zemi se směly používat zcela legálně, tady by se tomu mělo zabránit.

Když mu druhý důstojník Chris Floyd ohlásil svoje podezření, kapitán se domníval, že lodní chromatografický detektor vyčmuchal další mrtvou schránku prvotřídního opia, které jeho z velké části čínská posádka občas kouřila. Ovšem tentokrát byla celá záležitost vážná, velmi vážná.

„Úchytka nákladu číslo tři, položka 2/456, pane kapitáne. Seznam tvrdí ‚vědecký přístroj‘. Obsahuje to výbušninu.“

„Cože!“

„Určitě, pane. Tady je spektrogram.“

„Mně stačí vaše slovo, pane Floyde. Zkontroloval jste obsah?“

„Ne, pane. Je to v zapečetěném kontejneru, o rozměrech přibližně půl metru na metr na pět metrů. Jedna z největších beden, které vědecký tým přivlekl na palubu. Je na ní nálepka POZOR SKLO - NEKLOPIT! Jenže ta je samozřejmě na všem.“

Kapitán Laplace zamyšleně zabubnoval prsty po žilkovaném plastickém „dřevě“ svého pracovního stolu. (Ten vzorek nenáviděl a při příští opravě se ho hodlal zbavit.) Dokonce i takovýhle mírný pohyb ho vynesl z křesla a kapitán se mechanicky přidržel tím, že obtočil nohu kolem jeho opěrného sloupku.

I když ani na okamžik o Floydově zprávě nezapochyboval - nový druhý důstojník se jevil jako velmi schopný a kapitán byl rád, že mu nikdy nepředhodil jeho slavného dědečka -, třeba se všechno dalo vysvětlit docela nevinně. Detektor možná spletly jiné chemické látky schopné stejně reagovat.

Mohli by sejít dolů k úchytky a kontejner otevřít násilím. Ne - to by bylo třeba nebezpečné a taky by mohl mít opletačky se zákonem. Nejlepší je jít rovnou za kovářem, dříve nebo později by to musel udělat stejně.

„Zavolejte mi sem, prosím, doktora Andersona - a nikomu jinému se o tom nezmiňujte.“

„Provedu, pane.“ Chris Floyd uctivě, ale zcela zbytečně zasalutoval a plynulým klouzavým letem opustil místnost.

Vedoucí vědeckého týmu ještě nepřivykł stavu beztlíže a vstoupil dovnitř dost neohrabaně. Jeho nepochybně nepředstírané rozhořčení mu nepomohlo, musel několikrát nedůstojným způsobem chňapnout po kapitánově stolku.

„Výbušina! V žádném případě! Ukažte mi seznam... 2/456...“

Doktor Anderson naklofal údaje na své přenosné klávesnici a pomalu přečetl: „Penetrometry vzor pět, stupeň proniknutí tři. Samozřejmě, jaký problém?“

„A co to je,“ řekl kapitán, „ten penetrometr?“ Přes nejlepší snahu měl potíže, aby potlačil úsměv - znělo to trochu obscénně.

„Běžně používaný přístroj na odebírání vzorků z povrchu planet. Shodíte ho a s trochou štěstí vám opatří vrtné jádro až do délky deseti metrů, dokonce i v tvrdé hornině. Potom odešle nazpátek kompletní chemickou analýzu. Jediná bezpečná cesta, jak zkoumat místa, jako je ke Slunci přivrácená polokoule Merkuru - nebo Io, na který shodíme hned první.“

„Pane doktore Andersene,“ řekl kapitán s velikým sebeovládáním, „možná jste skvělý geolog, ale o nebeské mechanice toho moc nevíte. Nemůžete jenom tak shodit věci z oběžné dráhy...“

Vědcova reakce dokazovala, že se všechno stalo z nevědomosti.

„Ti idioti,“ prohlásil. „Jasně, měli jsme vám to oznámit.“

„Přesně tak. Rakety poháněné pevným palivem jsou považovány za nebezpečný náklad. Chci prohlášení od pojišťovacího agenta plus vaše osobní ujištění, že bezpečnostní opatření jsou postačující. Jinak jdou rakety přes palubu. A teď, nepřipravil jste mi ještě nějaké překvapeníčko? Nenaplánoval jste si seizmické výzkumy? To bych věřil, že při těch se výbušniny používají...“

O pár hodin později poněkud pokořený vědec připustil, že našel také dvě láhve kapalného fluoru, používaného k zesilování výko-

nu laserů, které pak dokázaly účinně zasahovat nebeská tělesa na tisícikilometrovou vzdálenost a získávat spektrografické vzorky. Pořád čistý fluor patří k nejreaktivnějším a člověku nejnebezpečnějším známým látkám, stál na seznamu zakázaných materiálů hodně vysoko - avšak stejně jako rakety, jež snášely penetrometry dolů k jejich cílům, byl pro výpravu naprosto nezbytný.

Když se kapitán Laplace upokojil, že se provedla všechna nezbytná bezpečnostní opatření, přijal vědcovu omluvu a jeho ujištění, že přehlédnutí měl zcela na svědomí spěch, s nímž se expedice připravovala.

Zdálo se mu, že doktor Anderson mluví pravdu, ale také už vy cítil, že se na lodi děje cosi podivného.

23. Peklo

Před výbuchem Jupiteru dával Io hned po Venuši nejlepší obrázek pekla v celé Sluneční soustavě. Nyní, když Lucifer jeho povrchovou teplotu zvedl o dalších dvě stě stupňů, nemohla s ním soutěžit dokonce ani Venuše.

Vulkány a gejzíry dštící síru znásobily svou sílu. V současné době kompletně proměňovaly celý povrch mučeného měsíce a namísto desetiletí jim k tomu nyní stačilo pouhých pár roků. Planetologové vzdali veškeré pokusy o jeho zmapování a spokojovali se s tím, že ho každých pár dní fotografovali z oběžné dráhy. Ze snímků sestavovali děsuplné sběrné filmy o infernu v akci.

Londýnský Lloyd sice požadoval za tenhle úsek cesty přemrštěnou pojistku, ale Io nepředstavoval žádné opravdové nebezpečí pro loď prolétající kolem minimálně ve vzdálenosti deset tisíc kilometrů - a navíc přes poměrně klidnou neozářenou polokouli.

Když druhý důstojník Chris Floyd pozoroval přibližující se žlutou a oranžovou kouli - pokud se týkalo barev a iluminace nejméně skutečné těleso v celé Sluneční soustavě - neubrnil se, aby se mu nepřipomněla doba, kdy tudy před půl stoletím prolétal děda Heywood. Tady se *Leonov* spojil s opuštěnou *Discovery* a tady doktor Čandra oživil podřimující počítač HAL. Potom obě lodi letěly prozkoumat

obrovský černý monolit vznášející se v LI, ve vnitřním Lagrangeově bodě mezi Io a Jupiterem.

Ted' byl monolit pryč - a s ním i Jupiter. Minislunce, které se zrodilo jako Fénix z imploze obrovské planety, proměnilo své oběžnice v cosi, co bylo prakticky druhou Sluneční soustavou. I když jen na Ganymedu a na Europě se nacházely oblasti o teplotě podobné pozemské. Jak dlouho to všechno takhle potrvá, nikdo nevěděl. Odhady Luciferovy životnosti se rozcházejí od tisíce do miliónu roků.

Vědecký tým *Galaxy* toužebně vzhlížel k bodu LI, ale to bylo příliš nebezpečné místo, než aby se k němu mohli přiblížit. Mezi Jupiterem a jeho vnitřním měsícem odedávna protékal proud elektrické energie - „zářivka“. Po vzniku Luciferu jeho síla ještě několikrát vzrostla. Někdy se dokonce elektrická řeka dala spatřit pouhým okem, zářila žlutým světlem charakteristickým pro ionizovaný sodík. Někteří z inženýrů na Ganymedu mluvili o tom, že by se gigawatty promrhávané v sousedství mohly odčerpávat, jenže nikoho nenapadlo, jak by se to dalo provést.

Vypustili první penetrometr, který se doprovázen vulgárními poznámkami posádky o dvě hodiny později zapíchl jako injekční stříkačka do měsíce spalovaného horečkou. Přístroj pracoval po téměř pět sekund - pětkrát delší dobu, než s jakou počítali - a než ho Io zničil, odvysílal výsledky tisícovek chemických, fyzikálních a Teologických měření.

Vědci byli úplně v extázi, van der Berga to pouze potěšilo. Očekával, že sonda bude fungovat. Io byl směšně snadný cíl. Ale jestli měl správnou představu o Europě, tam penetrometr určitě selže.

Jenže to by ještě nic nedokazovalo, mohl by přestat fungovat z celého tuctu dobrých důvodů. A kdyby selhal, neexistovala by už žádná jiná alternativa než přistání.

Což ovšem bylo striktně zakázáno - a nejen lidskými zákony.

24. Šaka Veliký

Astropol - který měl přes svůj skvělý název otravně málo mimozemských případů - by odmítl tvrzení, že Šaka skutečně existuje. Stejně stanovisko zastávaly Spojené státy jihoafrické a jejich diplo-

maté se tvářili rozpačitě nebo rozhořčeně, když se našel někdo tak beztaktní, aby to jméno vyslovil.

Jenže Newtonův třetí zákon platí v politice stejně jako všude jinde. Bund měl své extremistické křídlo - i když se k němu neznal, někdy nepřiliš přesvědčivě -, které proti Spojeným státům jihoafrickým neustále kulo pikle. Obvykle se omezovalo na pokusy o průmyslovou sabotáž, jenže občas docházelo k výbuchům, k únosům a dokonce i k vraždám.

Netřeba zdůrazňovat, že Jihoafričané to nenesli snadno. Reagovali vytvořením vlastní kontrarozvědky, která měla také dost široké pole působnosti - a která rovněž prohlašovala, že jí není o Šakovi nic známo. Možná používali osvědčený vynález CIA -, „hodnověrné popření“. Ale je dokonce možné, že mluvili pravdu.

Podle jedné teorie se Šaka zrodil jako kódové slovo a teprve později - stejně jako Prokofjevův „Poručík Kiže“ - začal žít vlastním životem, protože se to hodilo různým tajným strukturám. Tohle by bezpochyby rozumně vysvětlovalo skutečnost, že žádný z agentů nikdy nepřeběhl či nebyl zatčen.

Jenže se nabízel ještě další vysvětlení, které jaksi okouzlovalo mnohem víc. Pocházelo od těch, kteří věřili, že Šaka skutečně existuje. Všichni agenti byli psychologicky zmanipulováni tak, že jakmile jim hrozila sebemenší možnost prozrazení, spáchali sebevraždu.

Ať už byla pravda jakákoli, nikoho by předtím rozhodně nenapadlo, že ještě dvě stě roků po smrti velkého zuluského tyrana bude jeho pověst vrhat stín na svět, který on sám nikdy nepoznal.

25. Svět pod závojem

V průběhu desetiletí po zažehnutí Jupiteru a během následující Velké oblevy šířící se po všech jeho měsících lidé nechávali Evropu úplně na pokoji. Později okolo ní prolétli Číňané, pátrali přes mraky radarem a pokoušeli se objevit vrak Tsienu. Zůstali bez úspěchu, ale jejich mapy osvětlené polokoule ukázaly jako první nové kontinenty, které se nyní vynořovaly z tajícího ledového příkrovu.

Číňané také dokonce odhalili rovný, dva kilometry dlouhý útvar, který vypadal natolik jako umělý výtvar, že ho pokřtili na Vel-

kou čínskou zeď. Z jeho tvaru i velikosti usuzovali, že to je monolit, anebo jeden z monolitů, jichž se v hodinách před vytvořením Lucifera namnožily milióny.

Ale ať už se tam dole pod stále houstnoucími mraky nalézalo cokoli, nijak to nezareagovalo, nevyslalo to ani náznak po nějakém signálu. A tak už o pár roků později byly na stabilní oběžné dráhy umístěny výzkumné družice a do atmosféry spuštěny výškové balóny, aby studovaly proudění vzduchu. Pozemské meteorology přímo nadchly, protože Europa - s ústředním oceánem a nikdy nezapadajícím sluncem - se přímo nabízela za překrásně zjednodušený model pro jejich učebnice.

Takhle se tedy začala hrát „europská ruleta“, jak se o tom s oblibou hovořilo ve správních orgánech, kdykoli vědci přišli s dalším návrhem, že se k měsíci přiblíží ještě těsněji. Po padesáti jednotvárných letech bez komplikací Europa už jaksi nudila. Avšak kapitán Laplace doufal, že to takhle zůstane i nadále, a požadoval po doktoru Andersenovi další ujištění.

„Osobně,“ řekl vědci, „bych považoval za mírně nepřátelský akt, kdyby na mě někdo vypálil tunovou protipancéřovou střelu rychlostí tisíc kilometrů za hodinu. Docela mě překvapilo, že vám k tomu Světová rada dala svolení.“

Trochu to překvapilo i doktora Andersena, jenže by možná zase tolik překvapený nebyl, kdyby se dozvěděl, že projekt byl posledním bodem dlouhého jednacího pořadu Vědecké subkomise, který se protáhl do pozdního pátečního odpoledne. Historie je utkaná ze samých takových banalit.

„Souhlasím, pane kapitáne. Jenže my se držíme velice přísných pravidel a je nemožné, abychom se nějak střetli - no, s Europany, ať už je to kdokoli. Míříme na cíl ležící pět kilometrů nad hladinou moře.“

„Takhle, už to chápu. Ale co je tak zajímavého na hoře Zeus?“

„Je to naprostá záhada. Ještě před několika lety tam vůbec nebyla. Ted' už rozumíte, proč jsou z ní geologové celí pryč.“

„To vaše udělátko se do ní zapíchne a zanalyzuje ji.“

„Přesně tak. A tohle bych vám vůbec neměl říkat - požádali mě, abych výsledky držel v tajnosti a odeslal je na Zemi zašifrovaně. Kdosi je očividně na stopě velkému objevu a chce si zajistit, aby ho

při publikování nikdo nepředstihl. Věřil byste, že jsou vědci takhle malicherní?“

Kapitán Laplace tomu věřil docela upřímně, ale nechtěl se doptnout svého cestujícího. Doktor Anderson se zdál dojemně naivní. Ať už se na lodi dělo cokoli - a kapitán si teď byl celkem jistý, že se pod povrchem něco skrývá - Anderson o tom nic nevěděl.

„Jenom doufám, pane doktore, že Europeané nepěstují horolezectví. Nesmírně by mě mrzelo, kdybychom jim překazili pokus vztyčit vlajku na jejich Everestu.“

Když vypustili penetrometr, na palubě Galaxy se dalo vycítit nezvyklé vzrušení - dokonce umlkly i jindy nevyhnutelné vtípky. V průběhu dvě hodiny dlouhého pádu sondy na Europu si prakticky každý člen posádky našel dokonalé zdůvodnění pro to, aby navštívil a sledoval naváděcí operaci. Patnáct minut před dopadem kapitán Laplace vyhlásil zákaz vstupu pro všechny s výjimkou stevardky Rosie, která byla na lodi nová, ale bez jejíž neustálých dodávek skvělé kávy v měkkých plastických baňkách, z nichž se stříkala do úst, operace prostě nemohla pokračovat.

Všechno šlo jako na drátku. Brzy po vstupu do atmosféry penetrometr začal aerodynamicky brzdit, aby snížil rychlost dopadu na přijatelnou hodnotu. Obrázek cíle na radaru - ačkoli jen v obrysech a bez měřítka - se na obrazovce neustále rozrůstal. V čase T minus jedna sekunda se všechny přístroje určené pro záznam dat automaticky rozběhly...

...Jenže nebylo co zaznamenávat.

„Teď už vím,“ smutně řekl doktor Anderson, „jak se cítili v Jet Propulsion Laboratory, když první Rangery narážely do Měsíce - a nespouštěly se jim kamery.“

26. Noční hlídka

Čas plyne za všech okolností, dělit ho na noc a den je pouze prapodivný místní zvyk, s nímž se setkáváme na těch planetách, kde slapové síly ještě rotaci nezastavily. Jenže ať budou lidé cestovat

jakkoli daleko od svého rodného světa, nikdy se nemohou vymknout dennímu rytmu, který vznikl před věky díky střídání světla a tmy.

A tak v jednu hodinu a pět minut světového času seděl druhý důstojník Chang sám na můstku, zatímco celá loď kolem spala. Ve skutečnosti nebylo zapotřebí, aby byl vzhůru, poněvadž elektronická čidla *Galaxy* by jakoukoli poruchu zjistila mnohem dříve, než by to dokázal on. Avšak století kybernetických zařízení prokázalo, že člověk si stále udržuje malý náskok před strojem v případech, kdy naráží na něco neočekávaného. A dříve či později vždycky došlo k nějaké nepředvídané události.

Co je s mojí kávou, pomyslel si zoufale Chang. Že by se Rosie opozdila? To se jí nepodobá. Zauvažoval, jestli se na stevardku nepřenesl ten podivný nepříjemný pocit, který po pohromách posledních čtyřiaadvaceti hodin zasáhl jak vědce, tak i posádku.

Po selhání prvního penetrometru se ihned sešla spěšná porada, aby rozhodla o dalších krocích. Měli v zásobě ještě jeden přístroj zamýšlený sice pro Callisto, ale zrovna tak dobře ho mohli použít tady.

„Ostatně,“ argumentoval doktor Anderson, „na Callisto jsme už přistáli - není tam vůbec nic kromě nejrůznějších druhů rozpraskaného ledu.“

Neozvalo se ani slůvko nesouhlasu. S dvanáctihodinovým zdržením potřebným na přizpůsobení pro Evropu a otestování vypustili do oblačného závoje Europy penetrometr číslo tři, který sledoval neviditelnou stopu svého předchůdce.

Tentokrát záznamová zařízení na lodi získala nějaké údaje - za dobu asi půl milisekundy. Měřič zrychlení umístěný na sondě, s kalibrovaným rozsahem až do dvaceti tisíc g, vyslal krátký puls a vylétl ze stupnice. Všechno muselo být zničené za mnohem kratší dobu, než by člověk stačil mžiknout.

Po chvíli, v ještě ponuřejší náladě, se po dodatečném rozboru rozhodlo, že všechno nahlásí na Zemi a na vysoké oběžné dráze kolem Europy vyčkají na další pokyny. Teprve pak budou pokračovat ke Callisto a k vzdálenějším měsícům.

„Promiňte, že jsem se opozdila, pane,“ řekla Rosie McMahonová (člověka by podle jejího jména nikdy ani nenapadlo, že je ještě o trochu tmavší než káva, kterou přinášela), „ale musela jsem si špatně nastavit časový signál.“

„Máme štěstí,“ řekl hlídkující důstojník s potlačovaným úsměvem, „že loď neřídíte vy.“

„Nechápu, jak to vůbec někdo dokáže,“ odpověděla Rosie. „Všechno se to zdá tak složité.“

„No, není to zas tak strašné, jak to vypadá,“ řekl Chang. „Copak jste neměli ve výcvikovém kursu základy teorie kosmonautiky?“

„Hm - to ano. Jenže nikdy jsem to moc nechápala. Oběžné dráhy a všechny tyhle nesmysly.“

Druhý důstojník Chang se nudil a uvažil, že by to od něj bylo hezké, kdyby na své posluchačstvo zapůsobil trochu osvětově.

A Rosie, i když nebyla přesně jeho typ, působila rozhodně přitažlivě. Kdyby třeba teď vynaložil nevelké úsilí, mohlo by se ukázat jako investice, která se v budoucnu vyplatí. Vůbec ho ani nenapadlo, že Rosie, když splnila svou povinnost, by se mohla chtít zase uložit ke spánku.

O dvacet minut později druhý důstojník Chang rozhodil rukama nad klávesnici, kterou se ovládalo řízení, a ve sdílné, přátelské náladě uzavřel: „Tak vidíte, funguje to skutečně skoro samo. Jenom do toho musíte nacpat pár čísel a loď se už sama postará o zbytek.“

Rosie vypadala, že už ji unavuje, pořád se dívala na hodinky.

„Promiňte,“ řekl náhle kající Chang. „Neměl jsem vás takhle dlouho zdržovat.“

„Ale ne - je to hrozně zajímavé. Pokračujte, prosím vás.“

„V žádném případě. Možná někdy jindy. Dobrou noc, Rosie - a díky za kafe.“

„Dobrou noc, pane.“

Stevardka třetí třídy Rosie McMahonová odplachtila (nepříliš šikovně) ke dveřím, které po celou dobu zůstaly otevřené. Chang sice zaslechl, jak se zavírají, ale s ohlazením se nenamáhal.

Byl to proto pro něho značný šok, když ho o několik málo sekund později oslovil naprosto neznámý ženský hlas.

„Pane Changu, poplachový signál byste mačkal zbytečně, je odpojený. Tady jsou souřadnice místa přistání. Zaveďte loď dolů.“

Chang pozvolna otočil židli, jako by rozvažoval, jestli se nepropadl do lehkého spánku a netrápí ho zlý sen.

Osoba, která bývala Rosie McMahonová, se vznášela u oválného průchodu a přidržovala se páky, jíž se zamykaly dveře, aby se o ni mohla opřít. Zdálo se, že se v mžiku celá proměnila, a obrátily se i jejich role. Úslušná letuška, která se předtím styděla pohlédnout na něho zpřímá, si teď měřila Changa chladným, nemilosrdným zrakem, pod nímž se cítil jako králík hypnotizovaný hadem. Malá, i když hrozivě vypadající pistole, kterou svírala ve volné ruce, se zdála jako zbytečná ozdoba. Chang ani v nejmenším nepochyboval, že by ho dokázala velmi účinně připravit o život i bez ní.

Přesto jak sebeúcta, tak profesionální čest požadovala, aby se nevzdal, aniž by se nepokusil klást nějaký odpor. Přinejmenším by mohl dokázat získat čas.

„Rosie,“ řekl - a její jméno, náhle jaksi nevhodné, mu náhle nechťelo splynout ze rtů, „to je naprosto absurdní. Co jsem ti právě teď napovídal - to prostě není pravda. Pravděpodobně bych nedokázal sám s lodí přistát. Trvalo by celé hodiny, než by počítač spočítal přesnou dráhu, a potřeboval bych někoho, aby mi s tím pomohl. A druhého pilota, přinejmenším.“

Pistole se ani nezachvěla.

„Nemějte mě za hlupáka, pane Changu. Tuhle loď neomezuje spotřeba energie jako staré rakety na chemické palivo. Úniková rychlost na Europě je jenom tři kilometry za sekundu. Součástí vašeho výcviku je i nouzové přistání s porouchaným hlavním počítačem. Teď si to můžete vyzkoušet v praxi. Okno pro optimální sestup a přistání v místě souřadnic, které jsem vám dala, se otevírá za pět minut.“

„Takové nouzové přistání,“ řekl Chang, z něhož už začínal crčet pot, „má odhadovaný stupeň neúspěšnosti pětadvacet procent“ - správný údaj byl sice deset procent, ale zdálo se mu, že tyhle okolnosti přehánění ospravedlňují - „a už jsou to celá léta, co jsem z toho dělal zkoušku.“

„V tom případě,“ odvětila Rosie McMahonová, „vás budu muset odstranit a požádat kapitána, aby mi poslal někoho s lepší kvalifi-

kací. Pořádně mě to naštvě, protože promeškáme tohle okno a budeme muset čekat dvě hodiny na přísti. Zbývají čtyři minuty.“

Druhý důstojník Chang poznal, kdy prohrál. Hlavně že to nebylo bez boje.

„Ukažte mi ty souřadnice,“ řekl.

27. Rosie

Kapitán Laplace procítl okamžitě, jakmile se jemně ozvaly trysky ovládající polohu lodí. Zněly jako zatřukání vzdáleného datla. Na okamžik se mu zdálo, že to ještě přichází ze sna: ale ne, loď se nepochybně obracela.

Třeba se jedna strana přehrála a systém automatické kontroly teploty lodí trochu pootáčel. To se občas skutečně stávalo a dávalo to špatné vysvědčení důstojníkovi ve službě, který si měl všimnout, že se teplota vnějšího trupu blíží ke kritickému bodu.

Natáhl se po knoflíku interkomu, aby zavolal - kdo to tam vlastně sedí? - na můstek druhému důstojníkovi Changovi. Jeho ruka však pohyb nikdy nedokončila.

Po mnoha dnech stavu beztlíže je šokující dokonce i pouhá desetina g. Kapitánovi připadalo, že mu trvá celé dlouhé minuty, i když to muselo být jen pár sekund, než si rozeplal bezpečnostní pásy a vyhrabal se z visutého lůžka. Tentokrát knoflík našel a divoce ho stiskl. Ale nikdo se neozýval.

Pokusil se nebrat na vědomí padají a rámusící špatně upevněné předměty, které náhlý projev tíže okamžitě smetl. Vypadalo to, že věci budou padat ještě dlouho, ale teď mu jako jediný nenormální zvuk připadal vzdálený, tlumený svist trysek puštěných na plný výkon.

Prudce rozhrnul záclonu na malém okénku kajuty a vzhlédl ke hvězdám. Zhruba věděl, kam by měly ukazovat osy procházející lodí. I kdyby to dokázal odhadnout jen s přesností na třicet či čtyřicet stupňů, umožnilo by mu to, aby obě možné alternativy od sebe rozeznal.

Galaxy se mohla obracet tak, aby rychlost na oběžné dráze buď získávala, anebo ztrácela. A nyní ji právě ztrácela - připravovala se tedy sestoupit na Evropu.

Ozvalo se naléhavé bušení na dveře a kapitán si uvědomil, že ve skutečnosti už uplynula víc než minuta. Do úzkého průchodu se vecpal druhý důstojník Floyd ještě se dvěma členy posádky.

„Můstek je zamčený, pane,“ hlásil Floyd bez dechu. „Nemůžeme se dostat dovnitř - a Chang neodpovídá. Nevíme, co se děje.“

„Bohužel, já to vím,“ odvětil kapitán Laplace, zatímco se soukal do trenýrek. „Bylo přece jasné, že se o to nějaký šílenec dříve či později pokusí. Unesli nás a já vím kam. Ale ať mě vezme čert, jestli taky vím proč.“

Pohlédl na hodinky a v duchu rychle počítal.

„Při tomhle výkonu motorů sestoupíme z oběžné dráhy do patnácti minut - pro jistotu počítejme do deseti. Můžeme zastavit motory, aniž bychom ohrozili celou loď?“

Druhý důstojník Yu, vrchní technik, se zatvářil velmi nešťastně, ale bez vyzvání váhavě odpověděl.

„Mohli bychom odpojit pojistky, přerušit přívod proudu k motorům čerpadel a přerušit dodávku paliva.“

„Můžeme se k těm pojiskám dostat?“

„Ano - jsou na třetí palubě.“

„Tak jdeme.“

„No - jenže pak se automaticky spustí nezávislý záložní systém. Z bezpečnostních důvodů je uložený do zapečetěné skřínky na páté palubě - museli bychom si opatřit řezací hořák - ne, to nemůžeme stihnout.“

Právě toho se kapitán Laplace obával. Vynalézaví lidé, kteří *Galaxy* zkonstruovali, se pokusili loď ochránit před všemi myslitelnými nehodami. Neexistoval však žádný způsob, jak ji zabezpečit před zlem v člověku.

„Nějaké jiné možnosti?“

„Žádné, v době, kterou máme k dispozici. Bohužel.“

„Pak pojďme na můstek a podívejme se, jestli bychom nemohli navázat spojem s Changem - a s tím, kdo je tam s ním.“

Kdo by to tak mohl být? lámal si hlavu. Odmítal uvěřit, že by to mohl být někdo z jeho stabilní posádky. Někdo z toho zbytku - samozřejmě, tady našel odpověď. Už mu bylo všechno jasné. Vědec

chorobně zaujatý jedinou myšlenkou se pokouší dokázat svou teorii - nebo mu nezdařené experimenty vzaly chuť do života - či dospěl k názoru, že získávání nových poznatků má absolutní přednost před čímkoli jiným...

Znělo to stejně trapně jako v těch laciných melodramatech o šílených vědcích, jenže to bezvadně souhlasilo s fakty. Byl by rád věděl, jak by se rozhodl doktor Anderson, kdyby jediné takhle cesta vedla k Nobelově ceně.

Poslední teorie rychle vzala za své, když se přirtil rozcuchaný geolog zcela bez dechu a vyjekl. „Proboha, kapitáne - co se děje? Vždyť máme naplno puštěné motory! Letíme nahoru - nebo dolů?“

„Dolů,“ odpověděl kapitán Laplace. „Asi za deset minut se dostaneme na sestupovou dráhu na Europu. Doufám jenom v to, že ať už sedí u řízení kdokoli, ví, co dělá.“

Teď už zastavili před můstkem, obrácení proti zavřeným dveřím. Za nimi se neozýval ani sebeslabší zvuk.

Laplace zabušil tak hlasitě, jak jen mohl, aby si přitom neodřel klouby na prstech.

„Tady je kapitán! Pusťte nás dovnitř!“

Připadal si dost jako blázen, když přikazoval něco, co jistě nikdo neuposlechne, avšak doufal, že alespoň vyvolá nějakou reakci. Ke svému překvapení skutečně jakousi probudil.

Se zašuměním ožil reproduktor a nějaký hlas řekl: „Nepokoušejte se o žádné hlouposti, kapitáne. Mám pistoli a pan Chang poslouchá moje rozkazy.“

„Kdo to je?“ zašeptal jeden z důstojníků. „Má to ženský hlas!“

„Máte pravdu,“ pronesl kapitán ponuře. Tohle sice omezovalo počet možností, ale situaci jim v ničem neulehčovalo.

„Co myslíte, že dokážete? Přece víte, že tohle vám nemůže projít!“ Křičel ve snaze, aby jeho hlas zněl panovačně a ne naříkavě.

„Přistáváme na Europě. A jestli chcete ještě někdy vzlétnout, nepokoušejte se mi v tom zabránit.“

„Její kajuta je jako po vymetení,“ hlásil o třicet minut později druhý důstojník Chris Floyd. Tah motorů už klesl na nulu a Galaxy padala do elipse, která se brzy dotkne atmosféry Europy. O jejich osudu se už rozhodlo. Ačkoli by teď už mohli motory odpojit, spáchali by tím sebevraždu. Budou je potřebovat znovu při přistávání - ačkoli si takhle možná svou sebevraždu jenom protahovali.

„Rosie McMahonová! Kdo by to do ní řekl! Myslíte si, že bere drogy?“

„Ne,“ řekl Floyd. „Tohle bylo naplánované velmi pečlivě. Musela mít někde na lodi ukrytou vysílačku. Měli bychom se po ní podívat.“

„Sakra, mluvíš jako nějaký řízl.“

„To stačí, pánové,“ řekl kapitán. Všichni měli nervy napjaté k prasknutí z čirého zoufalství a z naprostého nezdaru navázat jakýkoli další kontakt se zabarikádovaným můstkem. Pohlédl na hodinky.

„Ještě necelé dvě hodiny, než vstoupíme do atmosféry - postávat tady nemá smysl. Budu ve své kajutě - je přece jen možné, že se mi tam pokusí zavolat. Pane Yu, zůstaňte prosím u můstku a okamžitě hlaste jakoukoli změnu.“

Ještě nikdy v životě se necítil tak bezmocný, ale jsou chvíle, kdy nehnout prstem je to jediné, co může člověk podniknout. Když vycházel z velké důstojnické kajuty, zaslechl, jak kdosi toužebně říká: „Že bych si ale dal lahvičku kafe. Rosie dělala nejlepší, jaké jsem kdy pil.“

Ano, pomyslel si kapitán pochmurně, Rosie je bezpochyby schopná. Ať se pustí do čehokoli, udělá to důkladně.

28. Rozhovor

Na palubě *Galaxy* se nacházel jen jediný člověk, jenž situaci považoval za něco jiného než za naprostou katastrofu. Možná to nepřežiju, říkal si Rolf van der Berg, ale alespoň mám naději zůstat nesmrtelný jako vědec. I když to byla slabá útěcha, nikdo jiný na lodi nemohl doufat ani v tohle.

Ani na okamžik nezapochoyboval, že *Galaxy* míří k hoře Zeus. Na celé Evropě už jinak nic důležitějšího nebylo. Vlastně na žádné planetě nebylo nic, co by se s horou mohlo třeba jen vzdáleně srovnávat.

Takže jeho teorie - a musel připustit, že to stále nebylo nic víc než teorie - přestala být tajemstvím. Jak jen se mohla prozradit?

Sice strýci věřil bezvýhradně, ale možná se Paul dopustil indiskrétnosti. Mnohem pravděpodobnější však bylo, že někdo monitoro-

val jeho počítače, třeba to byla jen zcela rutinní záležitost. Pak starému vědci možná hrozilo nebezpečí. Rolf zauvažoval, jestli by ho nemohl - nebo neměl - varovat. Věděl, že se spojovací důstojník pokoušel navázat kontakt s Ganymedem pomocí jednoho z nouzových vysílačů. Poplašnou zprávu už automatický maják odeslal, musela dosáhnout Zemi každou chvíli. Byla teď už na cestě téměř hodinu.

„Vstupte,“ odpověděl na tiché zaťukání na dveře kajuty. „No ne - buď zdrav, Chrisi. Co pro tebe můžu udělat?“

Překvapilo ho, když uviděl druhého důstojníka Chrise Floyda, s nímž se nepřátelil o nic víc než s jinými kolegy. Kdyby přistáli na Europě v pořádku, pomyslel si stíněně, poznali by možná jeden druhého mnohem lépe, než by jim bylo milé.

„Bud' zdrav, doktore. Jsi jediná osoba, která se tady poblíž vyskytuje. Napadlo mě, jestli bys mi nemohl pomoci.“

„Pochybuju, že v tomhle okamžiku může kdokoli z nás někomu druhému pomoci. Jaké jsou poslední zprávy z můstku?“

„Nic nového. Právě jsem nechal nahoře Yua a Gillingse, snaží se připevnit na dveře mikrofon. Ale nezdá se, že by vevnitř někdo mluvil. Není divu - Chang musí mít plné ruce práce.“

„Dokáže s námi bezpečně přistát?“

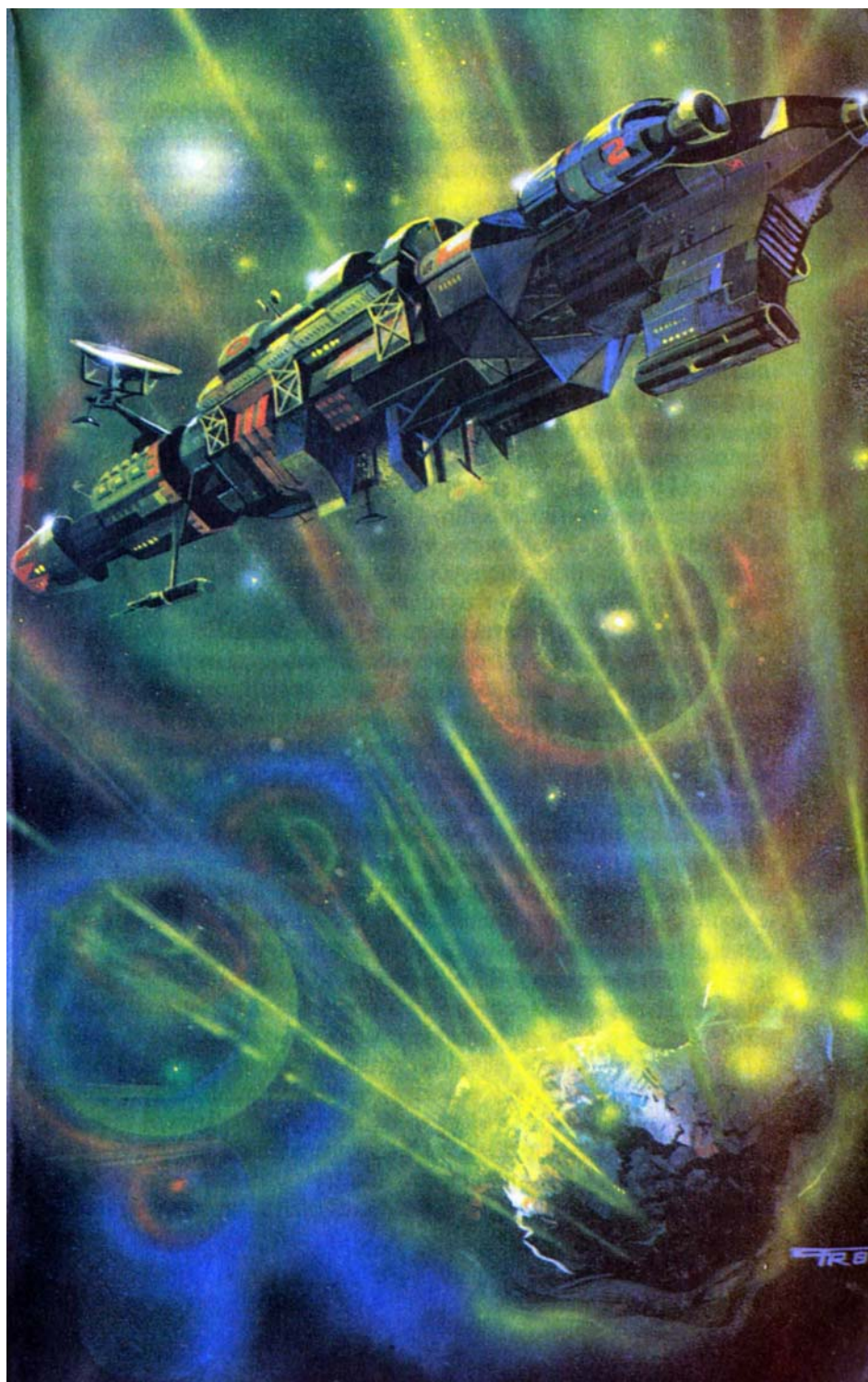
„Je z nás nejlepší. Jestli by to někdo z nás dokázal, tak. jedinec on. Spíš mám strach, jak se odtud zase dostaneme.“

„Proboha - takhle daleko dopředu bych raději nemyslel. Domníval jsem se, že to není problém.“

„Mohla by to být klíčová otázka. Uvědom si, tahle loď je zkonstruována jen pro provoz na oběžné dráze. Neplánovali jsme sestoupit na žádný větší měsíc - i když jsme doufali, že přistaneme na Ananké a Carme. Takže bychom mohli na Europě pěkně ztvrdnout - zvláště jestli Chang spálí hodně pohonných hmot, zatímco bude hledat vhodné místo k přistání.“

„Už víme, kde se pokouší přistát?“ zeptal se Rolf a snažil se nedat najevo víc zájmu, než kolik by člověk normálně očekával. - Zjevně se mu to nepodařilo, protože Chris na něj ostře pohlédl.

„Zatím neexistuje způsob, jak to zjistit. Přesnější obraz si budeme moci udělat, až začne brzdit. Ale ty se přece vyznáš v těchhle měsících, co si myslíš ty?“

„Tady je jenom jedno zajímavé místo. Hora Zeus.“

„Proč by tam měl někdo chtít přistávat?“

Rolf pokrčil rameny. „Tohle právě byla jedna z věcí, o kterých jsme doufali, že je vyzkoumáme. Stálo nás to dva drahé penetrometry.“

„A zdá se, že nás bude stát mnohem víc. Copak nemáš ani nejmenší tušení?“

„Mluvíš jak nějaký fyzik,“ ušklíbl se van der Berg, ale nemyslel to vůbec vážně.

„Zvláštní - během poslední hodiny je to už podruhé, co mi tohle někdo říká.“

V atmosféře panující v kajutě okamžitě nastala nepatrná proměna - skorem jako by se přepnul režim ventilace.

„Já jsem jenom žertoval – fakt jsi?“

„Kdybych byl, řekl bych ti to, že?“

To není odpověď, zauvažoval van der Berg. Ale vzápětí ho napadlo, že snad je.

Pátřavě se na mladého důstojníka zadíval a zjišťoval - ne poprvé - jak nápadně se podobá svému slavnému dědovi. Kdosi se zmiňoval, že Chris Floyd nastoupil na *Galaxy* jen na tuhle výpravu, přešel sem z jiné lodi Tsungovy flotily, a sarkasticky dodal, že v každém oboru je člověku prospěšné, když má dobré konexe. Ale neznamenalo to kritiku Floydových schopností, byl výborný kosmonaut. Taková kvalifikace ho možná dělala způsobilým i pro částečné úvazky jiného druhu, ostatně podívejte na Rosii McMahonovou - vždyť ta taky, teď ho napadlo, nastoupila na *Galaxy* těsně před odletem výpravy.

V Rolfu van der Bergovi vzklíčilo tušení, že se zapletl do jakési rozsáhlé a mlhavé sítě meziplanetárních intrik. Jako vědci, zvyklému dostávat na otázky položené matičce Přírodě obvykle přímé odpovědi, se mu tahle situace nijak nezamlouvala.

Jenže sotva mohl tvrdit, že je nevinnou obětí. Pokoušel se utajovat pravdu - nebo přinejmenším to, co za pravdu považoval. A nyní se následky klamání zmnožily jako neutrony při řetězové štěpné reakci. S výsledkem, který mohl přinést stejnou katastrofu.

Ke které straně patřil Chris Floyd? A kolik stran tady proti sobě stálo! Určitě se v tom angažoval Bund, jakmile se tajemství prozradilo. Ale i sám Bund se štěpil na různé skupiny a skupiny, které zase stály proti jiným skupinám, vypadalo to jako v zrcadlové síni.

Ovšem jednu věc považoval celkem za jistou. Chrisu Floydovi, i kdyby jen pro jeho konexe, mohl důvěřovat. Vsadil bych všechny peníze, uvažoval van der Berg, že po dobu trvání letu je ve spojení s Astropolem - a možná už dlouho předtím...

„Rád bych ti pomohl, Chrisi,“ řekl pomalu. „Skutečně mám jistou teorii, jak mě pravděpodobně podezíráš. Ale třeba se ukáže jako naprostý nesmysl...

...Za necelou půlhodinku se možná dozvíme, jak je to doopravdy. Do té doby bych ti radši nic neříkal.“

A tohle není jenom vrozená burská tvrdohlavost, říkal si v duchu. Kdyby se mýlil, dal by přednost neumírat mezi lidmi, kteří by věděli, že on byl šílenec, který je vehnal do záhuby.

29. Sestup

Druhý důstojník Chang zápasil s tím problémem už od okamžiku, kdy Galaxy úspěšně - ke svému překvapení i úlevě - uvedl na přechodnou dráhu. Pro následující dvě hodiny se nacházela v rukou Božích nebo alespoň v rukou sira Isaaca Newtona. Nedalo se podnikat nic, jen čekat na závěrečný brzdící a sestupový manévr.

Krátce zauvažoval, jestli by neměl Rosii přelstít tak, že v okamžiku nejbližšího přiblížení dá lodi opačný vektor zrychlení, a tím ji znovu vyvede do vesmíru. Dostali by se pak nazpátek na stabilní oběžnou dráhu a případná pomoc by jim mohla přijít z Ganymedu. Jenže proti tomuhle plánu byla jedna zásadní námitka: jeho už by zachránit nemohli, protože by nezůstal naživu. I když Chang nebyl zbabělec, raději by se nestal kosmickým hrdinou až po smrti.

Ovšem i takhle se jeho naděje přežít následující hodinu zdály slaboučké. Dostal rozkaz přistát, bez jakékoli pomoci, s tři tisíce tun těžkou kosmickou lodí na naprosto neznámém území. To byl výkon, který by si nechtěl vyzkoušet ani na důvěrně známém Měsíci.

„Kolik minut schází do začátku brždění?“ zeptala se Rosie. Snad to byl spíš rozkaz než otázka. Zcela zjevně znala základy astronautiky a Chang se vzdal posledních fantastických úvah, jak ji přechytračit.

„Pět,“ řekl neochotně. „Můžu varovat zbytek posádky, aby se připravila?“

„Udělám to sama. Podejte mi mikrofon... HOVOŘÍ MŮSTEK. ZA PĚT MINUT ZAČÍNÁME BRZDIT. OPAKUJI, ZA PĚT MINUT. KONEC.“

Vědci a důstojníci shromáždění v důstojnické místnosti zprávu očekávali. Přece jen se na ně trošku usmálo štěstí, vnější optické monitory zůstaly zapnuté. Snad na ně Rosie zapomněla, pravděpodobnější však bylo, že se o ně nestarala. Takže nyní coby bezmocní diváci - sledující všechno se zaujetím doslova proti své vůli - pozorovali, jak se blíží jejich záhuba.

Oblačný srpek Evropy nyní vyplňoval zorné pole zadní kamery. V jednotlivých mračnách z vodních par, jež v nich znovu kondenzovaly na cestě k neosvětlené polokouli, scházela sebemenší mezírka. Nebylo to důležité, poněvadž přistání budou až do posledního okamžiku řídit radary. Tohle ovšem jen prodlouží zoufalá muka pozorovatelů, kteří byli odkázáni pouze na viditelnou část spektra.

Nikdo nehleděl na přibližující se měsíc zaujatěji než muž, který ho frustrovaně studoval téměř po celé desetiletí. Rolf van der Berg usazený do jednoho z chatrných křesílek přizpůsobených pro malou gravitaci s volně zapjatými bezpečnostními pásy sotva postřehl první projev tíže, když započalo brždění.

V pěti sekundách běžely motory naplno. Všichni důstojníci hbitě počítali na svých příručních přístrojích. Bez přístupu k hlavnímu navigačnímu počítači však do značné míry hádali a kapitán Laplace vyčkával, dokud několikrát nevyšel stejný výsledek.

„Jedenáct minut,“ oznámil za chvíli, „za předpokladu, že nesníží tah motorů - teď je na maximu. A za předpokladu, že se zastaví v deseti kilometrech - hned nad mraky - a pak se snese rovnou dolů. To by mohlo trvat dalších pět minut.“

Nebylo třeba, aby dodával, že poslední sekunda z těch pěti minut bude ta nejkritičtější.

Zdálo se, že se Evropa rozhodla podržet si své tajemství až do samého konce. Když se *Galaxy* nehnutě vznášela hned nad závojem mračen, dole stále nikde nebylo ani stopy po pevnině - či moři. Potom obrazovky na pár hrůzných vteřin osleply úplně - zůstaly na nich jen obrysy velice zřídka užívaných přistávacích vzpěr, nyní vysunutých. Zvuk, který se ozval před několika minutami při jejich vysuno-

vání, zvedl mezi cestujícími krátkou poplašnou vlnu. Teď už jen tiše doufali, že přistávací zařízení splní svůj účel.

Jak hluboko jsou ty zatracené mraky? ptal se v duchu van der Berg. Copak sahají až k zemi?

Ne, už se trhaly, prořídaly do kup a chomáčů - pod nimi se rozkládala Nová Evropa. Náhle se zdálo, že lodi schází jen pár tisíc metrů.

Evropa byla skutečně nová, člověk ani nemusel být geologem, aby to poznal. Když se před čtyřmi miliardami roků schylovalo na novorozené Zemi k věčnému sváru mezi pevninou a oceánem, vypadala právě takhle.

Tady ještě před padesáti lety neexistovala ani pevnina, ani oceán - pouze led. Avšak nyní, když led na polokouli obrácené k Luciferu roztál, vzniklá voda se prodrala vzhůru - a zachytil ji věčný led zmrzlé noční strany. Přeskupení miliard tun kapaliny z jedné polokoule na druhou tak obnažilo prastaré mořské dno, které se v mdlém svitu vzdáleného slunce nikdy neobjevilo.

Jednoho dne snad tuto rozeklanou krajinu obrousí a zjemní rozšiřující se pokrývka vegetace. Nyní se tu jen roztěkaly neplodné potoky lávy a mírně dýmaly bažiny, občas přerušované vyhrzlou masou hornin s podivně zkosenými vrstvami. V téhle oblasti zjevně probíhaly ohromné tektonické procesy, což však sotva mohlo van der Berga překvapovat, když byl nedávno svědkem zrození hory velikosti Everestu.

A už ji spatřil - náhle se jako přízrak vynořila na nepřírozeně blízkém horizontu. Rolf van der Berg pocítil tlak v hrudníku a palčivé svědění vzadu za krkem. Neviděl už horu svých snů jen prostřednictvím neosobních přístrojů, ale přímo na vlastní oči.

Jak dobře věděl, měla přibližně tvar tetraedru orientovaného tak, že jedna strana spadala téměř vertikálně. (Tohle bude oříšek pro horolezce, dokonce i v takhle malé gravitaci - zvlášť když do ní nebudou moci zatlouci skoby...) Vrchol se skrýval v mracích a větší část mírně svažité strany obrácené směrem k němu pokrýval sníh.

„Tak kvůli tomuhle jsme se dostali do maléru?“ zamumlal kdosi znechuceně. „Mně připadá jako úplně obyčejná hora. Myslím, že každý z nás už někdy takovou viděl...“ umlčelo ho vzteklé pst.

Galaxy se pozvolna snášela směrem k hoře Zeus a Chang hledal vhodné místo k přistání. Loď se nyní špatně ovládala do stran,

poněvadž devadesát procent výkonu motorů se spotřebovávalo jen na to, aby ji nadnášelo. Měla dostatek pohonných hmot, aby se takhle vznášela asi pět minut. I potom by ještě bezpečně přistála, ale už by nikdy nemohla zase vzlétnout.

Téměř před sto lety stál před stejným dilematem Neil Armstrong. Jenže nepilotoval s pistolí namířenou na hlavu.

Ačkoli v posledních minutách Chang úplně zapomněl na pistoli i na Rosii. Všechny smysly soustředil na výkon, který ho čekal. Stal se prakticky součástí ohromného stroje, který řídil. Jediný lidský cit, který mu zůstal, nebyl strach, nýbrž jakási rozjařenost. Tohle byla činnost, pro kterou ho vycvičili, tohle znamenalo vrchol jeho pilotní kariéry - i když to zároveň mohl být její konec.

A skutečně to vypadalo, že taky bude. Úpatí hory se přiblížilo na méně než kilometr - a Chang stále nenašel žádné místo pro přistání. Terén byl neuvěřitelně zbrzděný, rozervaný kaňony, posetý gigantickými balvany. Nezahlédl jediný rovný kousek plochy větší než tenisový kurt - a ukazatel spotřeby paliva udával posledních třicet sekund.

Ale tamhle, konečně, byla hladká plocha, zdaleka nejrovnější, jakou zatím uviděl. V časové tísní znamenala jeho jedinou naději.

Jemně manipuloval řízením a srovnal rozkolísaný válec giganta proti kousku vodorovného terénu. Zdál se pokrytý sněhem - ano, to byl - oheň z trysek sněh odvál - ale co to je pod ním? - vypadá to jako led - to musí být zamrzlé jezírko - jak silný - JAK SILNÝ...

Proud plynů z hlavních trysek Galaxy udeřil do jezírka, zrádně se přetvařujícího coby rovná plocha, jako rána pětisetunovým kládívem. Žhnoucí sloupy ohně do něho rychle otiskly svůj vzorek, led se začal lámat a ohromné kry se vzduly. Soustředěné vlny vřící vody vystoupily z břehů a zuřící síla motorů se náhle opřela do holého dna.

Jako dobře vycvičený pilot Chang reagoval mechanicky, aniž by promeškal osudný zlomek chvíle přemýšlením. Levou rukou odevrval zapečetěnou pásku, pravou uchopil červenou páčku chráněnou pečeti a nastavil ji do polohy Spuštěno.

Havarijní program odpočívající v pokoji od okamžiku, kdy *Galaxy* vypustili do vesmíru, převzal řízení a odpálil loď zpátky vzhůru na oblohu.

30. Ztroskotání Galaxy

Velká důstojnická kajuta přijala náhlé zaburácení motorů přepnutých na plný tah jako přerušení popravky. Zděšení důstojníci sledovali, jak selhalo místo vybrané k přistání, a věděli, že existuje už jen jediná cesta k úniku. Teď, když se po ní Chang vydal, dovolili si zase luxus zhluboka se nadechnout.

Ale nikdo se neodvažoval hádat, jak dlouho ještě budou moci doušek vzduchu vychutnávat. Jen Chang věděl, zda má loď dostatek pohonných hmot, aby dolétla na stabilní oběžnou dráhu. Ale i kdyby měla, pomyslel si kapitán Laplace pochmurně, ta šílená ženská s pistolí Changovi klidně přikáže, aby se zase spustil dolů. Ačkoli ani na chvíli nevěřil, že je doopravdy šílená. Věděla moc dobře, co dělá.

Náhle tah zeslábl.

„Motor číslo čtyři právě vysadil,“ řekl nějaký technický důstojník. „Nepřekvapuje mě to - asi se přehrál. Nemá stavěný, aby podával takhle velký výkon po tak dlouhou dobu.“

Samozřejmě nepocítili žádnou změnu směru - i snížený tah stále působil podél lodní osy - avšak obraz na monitoru se bláznivě překlopil. *Galaxy* sice ještě stále stoupala, ale už ne vertikálně. Proměnila se v balistickou střelu zaměřenou na jakýsi neznámý cíl na Europě.

Vzápětí výkon motorů znovu prudce poklesl. Přes monitory se opět táhla vodorovná čára obzoru.

„Vypnul motor na opačné straně - jediný způsob jak zabránit, abychom nezačali rotovat - ale dokáže udržet výšku? Výborně!“

Přihlízející vědci nechápali, co je na tom tak výborného. Z monitorů se úplně vytratil obraz a zahalila je oslepující bílá mlha.

„Vypouští zbývající palivo - odlehčuje loď...“

Tah se pomalu snížil na nulu, loď padala volným pádem. Během několika sekund prolétla velkým mračnem ledových krystalků, které se vytvořily, když vypuštěné pohonné hmoty expandovaly do vesmíru. A tam dole pod ní se prostíral hlavní evropský oceán, který se v prostředí s přitažlivostí osmkrát menší než na Zemi přibližoval jen pozvolna. Přinejmenším Chang nebude muset vybírat vhodné místo k přistání. Od téhle chvíle až do konce všechno proběhne jako rutinní operace, jako videohra známá miliónům lidí, kteří nikdy do vesmíru nevstoupili a nikdy se tam ani nedostanou.

Musel pouze pomocí motorů vyrovnávat přitažlivost tak, aby klesající loď dosáhla nulové rychlosti v nulové výšce. Směl se sice dopustit určité chyby, ale ne příliš velké - dokonce ani při přistání na vodě. Takovému přistání dávali přednost první američtí astronauté a Chang, dost vyvedený z míry, je teď napodoboval. Kdyby chybu přece jen udělal - a po posledních několika hodinách by mu to sotva kdo mohl zazlívát -, žádný osobní počítač by mu neřekl: „Sorry - havaroval jsi. Nechceš si to zkusit ještě jednou? Odpověz ANO-NE.“

Druhý důstojník Yu a jeho dva společníci, vyčkávající s improvizovanými zbraněmi před zamčenými dveřmi na můstek, dostali pravděpodobně vůbec nejtvrďší úkol. Neměli poblíž obrazovku, která by jim ukázala, co se děje, a museli se spolehnout jen na zprávy z důstojnické kajuty. Ani z mikrofonu na dveřích se nic neozývalo, což ale sotva někoho překvapovalo. Chang s McMahonovou měli pramálo času a chuti ke konverzaci.

Přistání proběhlo skvěle, téměř bez nárazu. Galaxy se potopila několik metrů, znovu se vyhoupla na hladinu a narovнала se - díky váze motorů - do kolmé polohy.

V tomhle okamžiku posluchači také zaslechli z mikrofonu první artikulované zvuky.

„Rosie, ty šilenče,“ pronesl Changův hlas spíš vyčerpaně než vztekle. „Doufám, že jsi spokojená. Všechny jsi nás zabila.“

Ozval se jeden výstřel z pistole, pak nastalo dlouhé ticho.

Yu se svými společníky trpělivě vyčkával. Tušil, že brzy se určitě něco stane. Potom zaslechli, jak vyskakují zámky, a pevně sevřeli montážní klíče a kovové tyče, kterými se vyzbrojili. Mohla dostat jednoho z nich, ale ne všechny.

Dveře se otevřely, velice pomalu.

„Promiňte,“ řekl druhý důstojník Chang. „Musel jsem asi na chvíli omdlít.“

Potom se jako každý normální člověk složil znovu.

31. Galileovo moře

Nikdy nepochopím, jak se člověk může stát doktorem, říkal si kapitán Laplace. Nebo majitelem pohřebního ústavu, když už jsme v téhle oblasti. Musí pak dělat takovou odpornou práci...

„Tak co, přišel jste na něco?“

„Ne, pane kapitáne. Schází mi ovšem to správné vybavení. Na několika místech jsem našel cosi implantovaného, ale přesně lokalizovat byste to dokázal jen pomocí mikroskopu - nebo mi to takhle aspoň řekli. Ale stejně to mohlo mít jen velice krátký dosah.“

„Možná je někde na lodi retranslační stanice. Floyd navrhuje, abychom po ní pátrali. Vzal jste otisky prstů a - existuje jiná možnost, jak ji identifikovat?“

„Ano - až navážeme kontakt s Ganymedem, potěšíme je, že máme její papíry. Ale pochybuju, že se někdy dozvíme, kdo skutečně Rosie byla, či pro koho pracovala. Nebo, proboha, za jakým účelem.“

„Nakonec přece jen trochu lidskosti projevila,“ řekl Laplace zamyšleně. „Určitě pochopila, že prohrála, když Chang spustil havarijní program. Namísto toho, že ho nechala přistát, ho mohla zastřelit.“

„Bohužel nevím, jestli nám to co pomůže. Dovolte, abych vám řekl, co se stalo, když jsme s Jenkinsem vyhodili mrtvolu odpadovou šachtou.“

Lékařova ústa se stáhla odporem.

„Měl jste pravdu, samozřejmě - nic jiného se s ní nedalo dělat. Tedy, nenamáhali jsme se přivazovat k ní nějaké závaží, pár minut padala. Sledovali jsme to, abychom viděli, jestli opustí loď, a potom...“

Zdálo se, že lékař s námahou hledá slova.

„No co, ksakru?“

„Cosí se vynořilo z vody. Něco jako papouščí zobák, jenže asi tak stokrát větší. Uchvátilo to - Rosii - jedním chňapnutím a zmizelo. Máme tu parádní společnost. Dokonce i kdybychom mohli dýchat zdejší vzduch, rozhodně bych nedoporučoval chodit si zaplavat...“

„Můstek kapitánovi,“ řekl důstojník ve službě. „Velké vlny v blízkosti lodi. Kamera číslo tři - přepnu vám obraz.“

„To je ta věc, co jsem viděl!“ vykřikl doktor. Náhle ho přepadlo nevyhnutelné, hrozné pomyšlení. Snad se nevrací pro další oběd Až ho zamrazilo.

Znenadání protrhlo hladinu oceánu ohromné tělo a vyklenulo se až do nebe. Celé monstrum se na okamžik vznášelo na rozhraní mezi vodou a vzduchem.

Důvěrně známé umí šokovat úplně stejně jako ta nejpodivnější věc na světě - když se objeví na nepatřičném místě. Kapitán i doktor vykřikli zároveň: „Vždyť je to žralok!“

Než se gigantický dravec znovu zřítíl do moře, zbyla jim právě chvilka, aby postřehli pár drobných odchylek - kromě monstrózního papouščího zobáku. Žralok měl navíc pár ploutví a zdálo se, že mu naopak scházejí žábry. Neměl ani oči, ale po obou stranách zobáku se zvedaly podivné výčnělky, což možná byly nějaké jiné smyslové orgány.

„Konvergentní vývoj, samozřejmě,“ řekl lékař. „Stejné problémy, stejná řešení - na kterékoli planetě. Podívejte na Zemi. Žraloci, delfini, ichtyosaury - všichni oceánští predátoři museli dostat stejné základní tvary. Jen ten zobák mě udivuje, i když...“

„Co to provádí?“

Tvor se znovu vynořil na hladinu, jenže nyní se pohyboval velice pomalu, jako by se tím jedním ohromným skokem vyčerpал. Skutečně to vypadalo, že má nějaké potíže - dokonce že je v agonii. Ocasem bil o hladinu a přitom se stále motal v kruhu.

Náhle vyvrhl svoji poslední potravu, obrátil se břichem vzhůru a mírně nadmuté tělo se mrtvě pohupovalo na vlnách.

„Proboha,“ zašeptal kapitán hlasem plným odporu. „Myslím, že vím, co se stalo.“

„Naprosto odlišné biochemie,“ řekl lékař. Zdálo se, že pohled otrásl dokonce i jím. „Rosie si nakonec přece jenom vyžádala jednu oběť.“

Galileovo moře dostalo samozřejmě jméno po člověku, který Evropu objevil - stejně jako jeho samotného pojmenovali po mnohem menším moři patřícím do jiného světa.

Bylo to velmi mladé moře, staré méně než padesát roků. A stejně jako každé mládí si umělo pěkně zabouřit. Evropa měla sice stále ještě příliš řídkou atmosféru, než aby v ní mohly vzniknout skutečné uragány, ale od okolní pevniny směrem k tropické oblasti, nad

níž nehnutě stál Lucifer, vál neustálý vítr. V těch místech panovalo věčné poledne a voda se vařila - i když při teplotě, v téhle řídké atmosféře, při které by se sotva uvařil slušný čaj.

Pařící se rozbourená oblast přímo pod Luciferem ležela naštěstí o tisíc kilometrů dál. *Galaxy* přistála v poměrně klidných končinách, méně než sto kilometrů od nejbližší pevniny. V plné rychlosti mohla tuhle vzdálenost urazit za zlomek sekundy, jenže teď, když se loď vznášela pod nízko visícími mračny neustálého oblačného příkrovu Evropy, země se zdála stejně daleko jako nejvzdálenější quasar. Aby se všechno ještě zhoršilo - pokud to ovšem vůbec bylo možné - věčný vítr směřující od pevniny ji zaháněl stále hlouběji do moře. Ale i kdyby dokázala přistát na některé z panenských pláží tohoto nového světa, sotva by si tím svoje postavení zlepšila.

Stala se však pohodlnější. Kosmické lodi, i když jsou obdivuhodně vodotěsné, se zřídka kdy hodina moře. *Galaxy* plula svisle a neustále mírně, ale nepříjemně poskakovala nahoru dolů. Polovina posádky už trpěla mořskou nemocí.

Jakmile kapitán Laplace vyslechl hlášení o způsobených škodách, přistoupil k první akci: požádal, ať se přihlásí každý, kdo má zkušenosti s loďmi jakýchkoli velikostí a tvarů. Rozumně předpokládal, že mezi třiceti astronauty-techniky a vědci zabývajícími se výzkumem kosmu by se měl najít značný počet námořnických talentů. A také okamžitě zjistil pět amatérských plachtařů a dokonce jednoho profesionála - lodního pokladníka Franka Lia, který začínal u Tsungovy paroplavební společnosti a teprve pak předsedal na vesmír.

Ačkoli jsou lodní pokladníci obeznámeni spíše s kalkulačkami a tabelátory (a v případě Franka Lia taky často s dvě stě let starým počítadlem s kuličkami ze slonoviny), než s přístroji navigačními, přece jen musí skládat zkoušky ze základů mořeplavby. Li dosud nikdy neměl možnost, aby si vyzkoušel své námořnické umění. Došel k němu až nyní, téměř miliardu kilometrů daleko od Jihočínského moře.

„Měli bychom napustit vodu do nádrží na pohonné hmoty,“ řekl kapitánovi. „Pak si sedneme níž a nebude to s námi tak hrozně házet.“

Zdálo se bláznivé nabírat do lodi ještě víc vody a kapitán zaváhal.

„A co když najedeme na mělčinu?“

Nikdo nenamítl, jak se nabízelo: „Copak v tom je nějaký rozdíl?“ Všichni bez diskuse předpokládali, že se jim bude lépe dařit na pevnině - jen kdyby jí někdy mohli dosáhnout.

„Tanky můžeme vždycky zase vyčerpát. Stejně to budeme muset udělat, až doplujeme na pobřeží, abychom loď uvedli do horizontální polohy. Díky Bohu máme energii...“

Hlas se mu vytratil. Všichni věděli, co má na mysli. Bez pomocného reaktoru, který poháněl zařízení zajišťující v lodi vhodné životní podmínky, by všichni zemřeli v několika hodinách. Nyní - vyloučíme-li havárii – loď je mohla udržovat při životě donekonečna.

Nakonec by samozřejmě zemřeli hlady. Právě přece dostali dramatický důkaz, že v mořích Evropy žádnou potravu nenajdou, jen jed.

Alespoň že navázali spojení s Ganymedem, takže o jejich kritické situaci už vědělo celé lidstvo. Nyní se je budou pokoušet zachránit nejlepší mozky v celé Sluneční soustavě. I kdyby se jim to nepodařilo, cestující i posádka *Galaxy* se mohou utěšovat, že umírají slavně v samém ohnisku zájmu veřejnosti.

IV. Ve vodní pasti

32. Změna plánů

„Poslední zpráva říká,“ oznámil kapitán Smith shromážděným cestujícím, „že se *Galaxy* drží na hladině, a to v docela dobrém stavu. Jeden člen posádky byl zabit - stevardka. Detaily neznáme. Všichni ostatní jsou však v bezpečí.

Všechny systémy na lodi jsou provozuschopné. Na několika místech uniká vzduch, ale na opravě se pracuje. Kapitán Laplace tvrdí, že žádné bezprostřední nebezpečí nehrozí, ale že převládající směr větrů je žene od pevniny směrem ke středu denní strany. To není vážný problém - rozkládá se tam několik velkých ostrovů, o které se *Galaxy* určitě zarazí dřív. V okamžiku hlášení byla vzdálená od nejbližší země devadesát kilometrů. Posádka spatřila jakási velká mořská zvířata, která ale neprojevují žádné známky nepřátelství.

Za předpokladu, že už nedojde k žádným dalším nehodám, jsou schopni přežít několik měsíců, než jim dojdou potraviny - které samozřejmě striktně přidělují. Avšak posádka si podle kapitána Laplace stále udržuje vysokou morálku.

Tak, a teď se to také začíná týkat nás. Když se okamžitě vrátíme na Zemi, doplníme palivo a provedeme potřebné opravy, můžeme po dráze proti směru pohybu Jupiteru dosáhnout Europu za osmdesát pět dní. *Universe* je jediná loď v současné době v provozu, která dokáže na Europě přistát a zase vzlétnout s nákladem, který vůbec stojí za řeč. Raketoplány zajišťující místní provoz kolem Ganymedu možná budou schopné shazovat zásoby, ale to je taky všechno - ačkoli i tohle může znamenat rozdíl mezi životem a smrtí.

Mrzí mě, dámy a pánové, že se naše návštěva takhle zkrátila - ale domnívám se, že budete souhlasit, že jsme vám ukázali všechno, co jsme vám slíbili. A jsem si jistý, že schvalujete naši novou cestu - i když, upřímně řečeno, naděje na úspěch máme nevalné. Pro tuto chvíli je to všechno. Doktore Floyde, můžete na slovíčko?“

Zatímco ostatní pomalu a zamyšleně odplouvali z ústřední haly - dějiště mnoha dalších méně zlověstných informačních schůzek - kapitán přelétl očima svorkový blok plný záznamů. Stále ještě se vyskytovaly příležitosti, kdy nejvhodnějším komunikačním prostředkem bylo slovo zaznamenané na papír, avšak i zde se projevil technický pokrok. Listy, jimiž se kapitán probíral, byly vyrobeny z mate-

riálu, který se mohl nesčetněkrát použít znovu, čímž se podstatně zredukoval obsah košů na papíry.

„Heywoode,“ řekl - teď, když zanechali všech formalit - „jak asi tušíte, všechny spoje jsou přímo rozžhavené. A děje se něco, čemu nerozumím.“

„Já taky ne,“ odpověděl Floyd. „Už přišlo něco nového?“

„Ne, ale Ganymed vaši zprávu předal. Chris byl na lodi. Jak si asi domyslíte, soukromé hovory pozastavili, ale samozřejmě na vás jsme dostali výjimku.“

„Díky, kapitáne. Můžu s něčím pomoci?“

„Vlastně ne - dám vám vědět.“

Tenhle rozhovor se stal prakticky na dlouhý čas posledním, brzy nato se jeden na druhého urazí. Za několik hodin se doktor Heywood Floyd stane „tím starým bláznem“ a vypukne krátkodechá „vzpoura na lodi *Universe*“ - vedená kapitánem.

Ve skutečnosti to Floydův nápad nebyl - jenom si přál, aby to bývalo napadlo jeho...

Druhý důstojník Poy Jolson byl „hvězdář“, navigační důstojník. Floyd ho znal jen tak od vidění a nikdy neměl příležitost, aby si s ním řekl víc než „dobré jitro“. Proto ho docela překvapilo, když navigátor ostýchavě zatřáskl na dveře jeho kajuty.

Jolson nesl soubor map a zdálo se, že ho cosi znepokojuje. Floydova osoba ho znervózňovat nemohla, tu už všichni na palubě brali jako samozřejmost, takže to určitě bylo z jiného důvodu,

„Doktore Floyde,“ začal tak úzkostlivě, že svému posluchači připomínal obchodního cestujícího, jehož celá budoucnost závisí na tom, jestli uzavře tenhle obchod. „Prosím vás o radu - a o pomoc.“

„Samozřejmě - ale co pro vás můžu udělat?“

Jolson rozbalil mapu zachycující postavení všech planet uvnitř oběžné dráhy Luciferu. „Tenhle nápad mi vnukla vaše finta spojit Leonova s Discovery, abyste unikli od Jupiteru včas, dříve než vybuchne.“

„To nebyla moje myšlenka. Přišel na to Walter Curnow.“

„Ach, to jsem nevěděl. Samozřejmě my tady nemáme žádnou jinou loď, aby nám pomohla - ale zato máme něco mnohem lepšího.“

„Co tím chcete říct?“ zeptal se Floyd, zcela vyvedený z konceptu.

„Neposmívejte se mi. Proč se vracet nabrat pohonné hmoty na Zemi, když jich Dochvilný gejzír za každou sekundu vychrlí celé tuny a dvě stě metrů vysoko? Kdybychom je načerpali, mohli bychom se dostat na Europu ne za tři měsíce, ale za tři *týdny*.“

Nápad byl tak samozřejmý, a přece tak odvážný, že Floydovi úplně vyrazil dech. Napadlo ho hned několik půltuctů námitek, ale nezdálo se, že by některá z nich tu myšlenku pohřbila.

„Co na to řekl kapitán?“

„Ještě nic neřekl. K tomu právě potřebuji vaši pomoc. Rád bych, kdybyste si to překontroloval - a pak mu nápad předložil. Mě by odmítl – to jsem si jistý - a vůbec mu to nezazlívám. Kdybych byl v jeho kůži já, myslím, že bych taky...“

V těsné kajutě se rozhostilo dlouhé ticho. Potom Heywood Floyd zvolna pronesl: „Já vám teď uvedu všechny důvody, které mluví proti. Potom vy řeknete mně, proč se mýlím.“

Druhý důstojník Jolson znal svého velitele dobře. Za celý svůj život neslyšel kapitán Smith takhle bláznivý návrh...

Svoje námitky měl zdůvodněné a jenom málo - pokud vůbec - se na nich projevoval známý syndrom „Není to z mé hlavy“.

„No, teoreticky by to běželo,“ připustil. „Ale člověče, představte si ty praktické problémy! Jak byste dostal palivo do nádrží?“

„Probíral jsem to s techniky. Přemístili bychom loď k okraji kráteru - úplně bezpečně se k němu můžeme přiblížit na padesát metrů. V ještě nezařízeném oddělení už je vodovodní instalace. Trubky můžeme oddělat, potrubí natáhnout k Dochvilnému gejzíru a počkat si, až začne chrlit - přece víte, jak je spolehlivý a přesný jako hodi-ny.“

„Jenže naše pumpy nedokážou pracovat prakticky ve vakuu!“

„Nepotřebujeme je. Můžeme se spolehnout přímo na proud gejzíru, který bude přivádět přinejmenším sto kilo za sekundu. Dochvilný vykoná všechnu práci za nás.“

„Tryská z něho jen pára a ledové krystaly, ne tekutá voda.“

„Pára v nádržích zkondenzuje.“

„Už jste si opravdu všechno promyslel, že?“ pronesl kapitán se zdráhavým obdivem. „Ale stejně tomu nevěřím. Je ta voda dostatečně čistá, třeba? A co kontaminující příměsi - zvlášť částičky uhlíku?“

Floyd se neubránil úsměvu. U kapitána Smitha si vyvinula obseze ze sazí.

„Velké částice můžeme odfiltrovat, zbytek nezpůsobí žádnou škodu. A ještě - poměr izotopů vodíku se tu zdá příznivější než na Zemi. Možná, že to dokonce zvýší výkon motorů.“

„Co si o tom nápadu myslí vaši kolegové? Jestli zamíříme rovnou k Luciferu, může trvat celé měsíce, než se zase dostanou domů...“

„Ještě jsem s nimi nemluvil. Ale záleží na tomhle, když je v sázce tolik lidských životů? Můžeme doletět ke *Galaxy* o sedmdesát dní dříve, než podle původního plánu. O sedmdesát dní! Uvažte, co všechno by se mohlo za tu dobu na Europě stát!“

„Dokonale si uvědomuji časový faktor,“ štěkl kapitán. „Stejně dobře platí i pro nás. Možná nám nebudou stačit zásoby potravin na takhle prodloužený výlet.“

Ted' už jenom hledá hnidy, říkal si Floyd, a určitě ví, že je to jasné i mně.

Nejdál dojdeš s taktem...

„Kvůli pár týdnům navíc? Pomalu bych nevěřil, že vezeme tak malou rezervu. V každém případě nás živíte příliš dobře. Prokažte nám tu laskavost a zmenšete nám na nějakou dobu porce.“

Kapitán se zmohl na ledový úsměv. „Jen to povězte Willisovi a Michajličovi. Bohužel, celá myšlenka je šílená.“

„Alespoň nám dovolte, abychom ji předložili majitelům lodi. Rád bych si promluvil se sirem Lawrencem.“

„Nemůžu vám v tom bránit, samozřejmě,“ řekl kapitán Smith tónem, který vzbuzoval dojem, že by si velice přál opak. „Ale vím napřed, co vám odpoví.“

Naprosto se zmýlil.

Sir Lawrence Tsung uzavřel poslední sázku před třiceti lety. Sázání ted' už neladilo s jeho majestátním postavením ve světě obchodu. Ale jako mladík často rád vychutnal mírné vzrušení na dostizích v Hongkongu, ještě předtím, než je puritánská správa města dala zavřít, aby nenarušovaly veřejnou morálku. Takhle je to v životě po každé, uvažoval občas sir Lawrence nostalgicky, když by si člověk mohl vsadit, schází mu na to peníze - a až se konečně stane nejbohatším člověkem na světě, pak zase nemůže, protože musí jít příkladem.

A přece veškeré jeho podnikání - nikdo to nevěděl lépe než on sám - byl jeden jediný dlouhatánský hazard. Vynakládal všechny síly, aby si v něm zvýšil šanci na výhru tím, že shromažďoval nejčerstvější informace a zval si experty, o nichž tušil, že by mu mohli poskytnout nejmoudřejší rady. Když se zmýlili, obvykle z podniku vymanévroval včas, ale vždycky se tu skrývalo nějaké riziko.

Nyní, když pročetl sdělení od Heywooda Floyda, znovu ho přepadlo staré vzrušení, které naposledy ucítil v dobách, kdy hltal očima koně hřmějící kopyty do posledního kola. Tohle byl ten pravý hazard - snad poslední a největší za celou jeho životní dráhu - i když by si to nikdy netroufl přednést své ředitelské radě. Tím méně lady Jasmine.

„Bille,“ zeptal se, „co si o tom myslíš?“

Jeho syn (vyrovnaný a spolehlivý, avšak postrádající tu pravou jiskru, kterou možná už tahle generace nepotřebovala) mu odpověděl přesně tak, jak očekával.

„Po teoretické stránce je to naprosto v pořádku. *Universe* to může zvládnout - na papíře. Ale už jsme ztratili jednu loď. Budeme riskovat další.“

„Beztak k tomu Jupiteru - Luciferu - poletí.“

„Ano, jenže až po celkové kontrole na oběžné dráze kolem Země. A uvědomuješ si, co se všechno v tomhle návrhu na přímý let skrývá? *Universe* zlomí všechny rychlostní rekordy - v okamžiku obratu by dělala přes tisíc kilometrů za sekundu!“

Tohle bylo snad to nejhorší, co vůbec mohl říct. V otcových uších znovu zahřměly podkovy.

Ale nahlas sir Lawrence pouze odvětil: „Neuškodí, když udělají pár zkoušek, třebaže se kapitán Smith tomu nápadu brání zuby nehty. Dokonce hrozí, že složí funkci. Mimochodem, ověř, jak si stojíme u Lloydů - budeme se možná muset vzdát nároků na pojistné za *Galaxy*.“

Zvlášť, mohl dodat, když hodíme na stůl *Universe* jako ještě větší žeton.

A měl obavy o kapitána Smitha. Ted', když Laplace uvázl na Europě, Smith byl nejlepším velitelem kosmické lodi, který mu zůstal.

33. Konec roztržky

„Nejmokřejší práce, jakou jsem měl od promoce,“ reptal hlavní inženýr. „Ale v tuhle chvíli nic lepšího dělat nemůžeme.“

Provizorní potrubí se táhlo na padesát metrů přes oslnivě se třpytící krystalickou vrstvu porůstající skálu k nyní ještě tichému jíenu Dochvilného gejzíru, kde končilo pravoúhlo, dolů obrácenou nálevkou. Slunce se právě vyhouplo nad pahorky, a jakmile podzemní - či podkometární - rezervoáry gejzíru ucítily první dotek tepla, hned se země začala nepatrně zachvívat.

Heywood Floyd všechno sledoval z hlavní pozorovatelný. Ani se mu nechtělo uvěřit, že se toho za posledních čtyřadvacet hodin stalo tolik. Nejprve se loď rozpadla do dvou soupeřících frakcí - jednu vedl kapitán a druhou chtěl nechtěl on sám. Chovali se k sobě navzájem s chladnou zdvořilostí. Nedošlo sice k nějaké opravdové rvačce, ale zjistil, že v některých kajutách má tu čest těšit se přezdívice „sebevrah Floyd“. Nebylo to nic, oč by zvlášť stál.

Přesto však nikdo nedokázal nalézt na Floydově-Jolsonově manévru žádnou podstatnou chybu. (Tehle název byl také neobjektivní: trval sice na tom, aby se celá zásluha připsala Jolsonovi, ale nikdo mu nevěnoval pozornost. A Michajlovič řekl: „Snad se nebojíš, že padne ostuda taky na tebe?“)

První zkouška začne za dvacet minut, až Dochvilnému gejzíru poněkud opožděně dojde, že svítá. Ale i kdyby se všechno podařilo a nádrže na pohonné hmoty se začaly plnit průzračně čistou vodou namísto bahnitou kaší, jak předpovídal kapitán Smith, cesta k Evropě se tím pořád ještě neotevře.

Menší, avšak nikoli nedůležitou roli hrálo, co si budou přát významní cestující. Původně očekávali, že se vrátí do dvou týdnů. Nyní, ke svému překvapení a v některých případech i přímo zděšení, stojí před vyhlídkou na nebezpečnou cestu přes polovinu Sluneční soustavy - a bez pevně stanoveného data návratu na Zemi dokonce i v případě, že by skončila úspěchem.

Willis byl skorem bez sebe. Celý jeho časový rozvrh se zřítil v troskách. Poletoval kolem a mumlal cosi o tom, že to dá k soudu, ale nikdo ho ani slůvkem neutěšoval.

Greenberg na druhé straně prožíval extázi. Znovu se zúčastní opravdové kosmické výpravy! A Michajloviče, který trávil spoustu času komponováním ve své zdaleka ne zvukotěsné kajutě, to potěšilo skorem stejně. Byl si jistý, že změna plánů mu dodá inspiraci a pozvedne jeho tvůrčí síly k novým výšinám.

Maggie M zastávala etické stanovisko: „Když je v mé moci zachránit řadu lidských životů,“ řekla s pronikavým pohledem na Wilise, „jak bych proti tomu mohla něco namítat?“

Pokud se týkalo Yvy Merlinové - Floyd se snažil ze všech sil, aby jí přesně vyložil situaci, a zjistil, že všechno pozoruhodně dobře chápe. Právě Yva, k jeho naprostému úžasu, položila otázku, které dosud nikdo nevěnoval velkou pozornost: „A co když Europeané nebudou chtít, abychom přistáli - ani když jde o záchranu našich přátel?“

Floyd na ni pohlédl úplně ohromený. Ještě dokonce i teď mu připadalo zatěžko považovat ji za skutečnou bytost z masa a krve a nikdy netušil, kdy pronese nahlas nějaký skvělý postřeh a kdy naprostou hloupost.

„To je velice závažná otázka, Yvo. Věř, že o tom přemýšlím.“

Mluvil pravdu, Yvě Merlinové by nikdy nemohl lhát. Tím by se jaksi dopustil svatokrádeže.

Nad ústím gejzíru se objevily první obláčky páry. Hnaly se vzhůru a pryč po nepřírozených drahách možných jen ve vzduchoprázdnu a v pronikavém slunečním svitu se rychle rozptýlily.

Dochvilný gejzír si odkašlal znovu. K obloze prudce vyšlehl sněhobílý - a překvapivě soudržný - sloup ledových krystalů a vodních kapiček. Pozemský instinkt člověku napovídal, že se nahoře převrátí a začne zase klesat dolů, ale samozřejmě nespádl. Stoupal stále výš, jen nepatrně se rozšiřoval, až splynul s obrovským, zářícím oblakem stále se rozrůstajícího komatu komety. Floyd s uspokojením postřehl, že se potrubí rozechvělo, kapalina už vlétla dovnitř.

O deset minut později se na můstku sešla válečná rada. Kapitán Smith stále ještě nazlobený, reagoval na Floydův příchod krátkým pokývnutím. Jednání za něho vedl zástupce, mírně rozpačitý.

„Tedy, funguje to překvapivě dobře. Při téhle rychlosti můžeme naplnit tanky za dvacet hodin - i když se možná budeme muset vydat ven a uchytit potrubí bezpečněji.“

„A co znečištění?“ zeptal se kdosi.

Druhý důstojník zvedl průhlednou baňku z měkkého plastiku obsahující bezbarvou tekutinu.

„Filtry zachycují všechno až do velikosti několika mikronů. Pro jistotu budeme filtrovat dvakrát, přeženeme vodu z jedné nádrže do druhé. Bohužel bazén v provozu nebude, dokud nemíníme Mars.“ Vyvolal tolik potřebný smích a dokonce i kapitán trochu roztál. „Abychom si ověřili, že kometami voda nezpůsobuje žádné technické nesnáze, spustíme nejdříve motory na minimální výkon. Pokud se vyskytnou, na celou myšlenku zapomeneme a zamíříme domů pro starou dobrou měsíční vodu ze základny Aristarchus.“

Rozhostilo se jedno z těch „kolektivních mlčení“, kdy každý čeká, že začne mluvit někdo jiný. Rozpačité intermezzo utál kapitán Smith.

„Jak všichni víte,“ řekl, „celá idea mi připadá velmi nešťastná. Doopravdy...“ Náhle změnil kurs. Stejně dobře se vědělo, že uvažoval o tom, jestli nemá siru Lawrencovi zaslat rezignaci, i když za stávajících okolností by to bylo bývalo poněkud bezúčelné gesto.

„Jenže v průběhu posledních několika hodin se staly dvě věci. Majitel souhlasí s projektem - pokud naše testy neodhalí nějaké zásadní nedostatky. A - tohle je velké překvapení, ale sám nevím o nic víc než vy - Světová rada pro vesmír nejenže souhlasí, ale přímo požaduje, abychom změnili trasu letu, a zaručuje se kryt veškeré výdaje, které vzniknou. O těch se zatím můžeme jen dohadovat. Ale pořád mě ještě tíží jedna starost...“ S nedůvěrou pohlédl na malou baňku s vodou, Heywood Floyd ji držel proti světlu a mírně třepal jejím obsahem. „Jsem technik a žádný zatracený chemik. Ta látka se sice zdá čistá - ale co provede s izolační vrstvou nádrží?“

Floyd nikdy úplně nepochopil, proč jednal tak, jak se zachoval, taková unáhlenost rozhodně pro jeho povahu typická nebyla. Snad ho z celé debaty přepadla netrpělivost a chtěl věci popohnat kupředu. Anebo se mu možná zdálo, že kapitánova bojová morálka potřebuje trochu podpořit.

Jedním rychlým pohybem otevřel kohout a vstříkl si přibližně dvacet kubických centimetrů vody z Halleyovy komety do hrdla.

„Tady máš odpověď, kapitáne,“ řekl, když ji všechnu spolykal.

„Tohle,“ řekl lodní lékař o půl hodiny později, „byla jedna z nejhluupějších exhibicí, jakou jsem kdy viděl. Copak nevíte, že ta voda obsahuje kyanidy a dikyan a bůhvíco ještě?“

„Samozřejmě že vím,“ zasmál se Floyd. „Viděl jsem výsledky analýz - jenom pár desetitisícin procenta. Nic, čím by si měl člověk lámat hlavu. Ale jedno překvapení mě přece jenom čekalo,“ dodal žalostně.

„A jaké?“

„Jestli tu vodu dokážete dopravit nazpátek na Zemi, vyděláte spoustu peněz, když ji budete prodávat jako Pravé kometární projímadlo.“

34. Mytí rakety

Nyní, když měli svěřený úkol, atmosféra na *Universe* se zcela změnila. Spory nadobro ustaly, všichni spolupracovali ze všech sil a jen velice málo lidí se za následující dvě otáčky jádra komety - za sto hodin pozemského času - dosyta vyspalo.

První kometami den zasvětili stále ještě dost opatrnému čerpání vody z Dochvilného gejzíru, ale než přestal po západu slunce chrlít, měli už techniku důkladně zvládnutou. Načerpali na palubu více než tisíc tun vody. Následující období slunečního svitu bude bohatě stačit, aby tankování dokončili.

Heywood Floyd se držel kapitánovi z očí, nechtěl pokoušet štěstí. V každém případě Smith musel dohlédnout na tisíc detailů. Nepatřil však mezi ně výpočet nové dráhy, ten provedla a zkontrolovala Země.

Ted' už nikdo nepochyboval, že to byl skvělý nápad a že časová úspora bude dokonce ještě větší, než tvrdil Jolson. Tím, že *Universe* doplnila pohonné hmoty na Halleyově kometě, vyhnula se dvěma značným korekcím dráhy nutným pro přiblížení k Zemi. Mohla nyní s maximálním zrychlením letět přímo ke svému cíli a tak ušetřit řadu týdnů. Přes možná rizika všichni plán oceňovali.

Tedy - téměř všichni.

Na Zemi pobouřil narychlo zorganizovanou společnost Ruce pryč od komety! Její členové (bylo jich pouze 236, ale dokázali ztro-

pit spoustu povyku na veřejnosti) upírali člověku právo drancovat nebeské těleso dokonce i tehdy, když šlo o záchranu životů. Neupokojil je ani argument, že *Universe* si pouze vypůjčuje materiál, který by kometa stejně poztrácela. Tvrdili, že tady jde o princip. Jejich rozhořčená komuniké brali na *Universe* jako příjemné a žádoucí povyražení.

Kapitán Smith, obezřelý jako vždy, provedl první opatrné zkoušky na jedné z trysek, jimiž se ovládala poloha lodi. Kdyby se vyřadila z provozu, *Universe* se mohla obejít i bez ní. Ale k žádným anomáliím nedošlo, motor se choval přesně tak, jako by běžel na nejlepší destilovanou vodu z lunárních dolů.

Potom otestoval motor číslo jedna, prostřední z hlavních trysek. Kdyby se zničila tahle, neztratili by tím nic na manévrovacích schopnostech - jen na celkové rychlosti. Loď by stále zůstala dokonale ovladatelná, avšak s pouhými čtyřmi zbývajících motory by maximální zrychlení kleslo o dvacet procent.

Když se ani tady neobjevily žádné potíže, dokonce i skeptici se začali chovat k Heywoodu Floydovi zdvořile a druhý důstojník Jolson už nebyl vyvrhelem společnosti.

Start naplánovali na pozdní odpoledne, těsně předtím, než měl Dochvilný gejzír ustát chrlit. (Vydrží sedmdesát šest roků, aby přivítal příští návštěvníky? uvažoval Floyd. Snad, fotografie z roku 1910 ukazovaly náznaky, že existoval už tehdy.)

Žádné odpočítávání ve starodávném stylu dramatických startů z mysu Canaveral už neexistovalo. Když se kapitán Smith upokojil, že je všechno jak se patří, pustil motor číslo jedna na výkon pouhých pět tun a *Universe* se pozvolna zvedla nad jádro komety.

I takhle mírné zrychlení však mělo za následek pomalu strašidelný ohňostroj - a zcela neočekávaný pro většinu přihlížejících. Výtok plynů z hlavních motorů byl až dosud prakticky neviditelný, neboť je tvořil výhradně vysoce ionizovaný kyslík a vodík. Dokonce ani poté, co se oba plyny dostatečně zchladily - o stovky kilometrů dál - aby spolu chemicky zreagovaly, člověk neviděl nic, protože při reakci se nevyzařovalo světlo ve viditelné části spektra.

Nyní však *Universe* stoupala od Halleyovy komety na ohonu zářícím tak oslnivě, že se na něj ani nedalo pohlédnout. Vypadal téměř jako pevný ohnivý sloup. V místech, kde plamen zasáhl povrch, skála se rozstříkovala vzhůru i do stran. *Universe* odlétající navždy

vyryla přes celé jádro Halleyovy komety svůj podpis jako nějaký kosmický vzkaz.

Většina cestujících zvyklých, že rakety vzlétají do vesmíru bez viditelných známek nějakého pohonu, reagovala značně poděšeně. Floyd vyčkával, až Willis jako obvykle přispěchá s vysvětlováním. Jedno z jeho drobných životních potěšení bylo, když mohl Willise přistihnout při nějakém omylu, jenže to se stávalo velmi zřídka. A dokonce i tehdy měl Willis vždycky pohotově nějakou velice pravděpodobnou výmluvu.

„Uhlík,“ řekl. „Rozžhavený uhlík - úplně stejně jako ve světle svíčky - jenom na trošku vyšší teplotu.“

„No, trošku,“ zamumlal Floyd.

„Teď už totiž nespalujeme, když mi prominete tohle slovo,“ - Floyd pokrčil rameny - „čistou vodu. I když jsme ji přefiltrovali velice pečlivě, přece jen obsahuje spousty koloidního uhlíku. Stejně jako jiných složek, které by se daly odstranit pouze destilací.“

„Úchvatný pohled, ale zároveň mi trochu dělá starosti,“ řekl Greenberg. „Taková spousta záření - nemůže mít vliv na motory nebo nějak přehřát loď?“

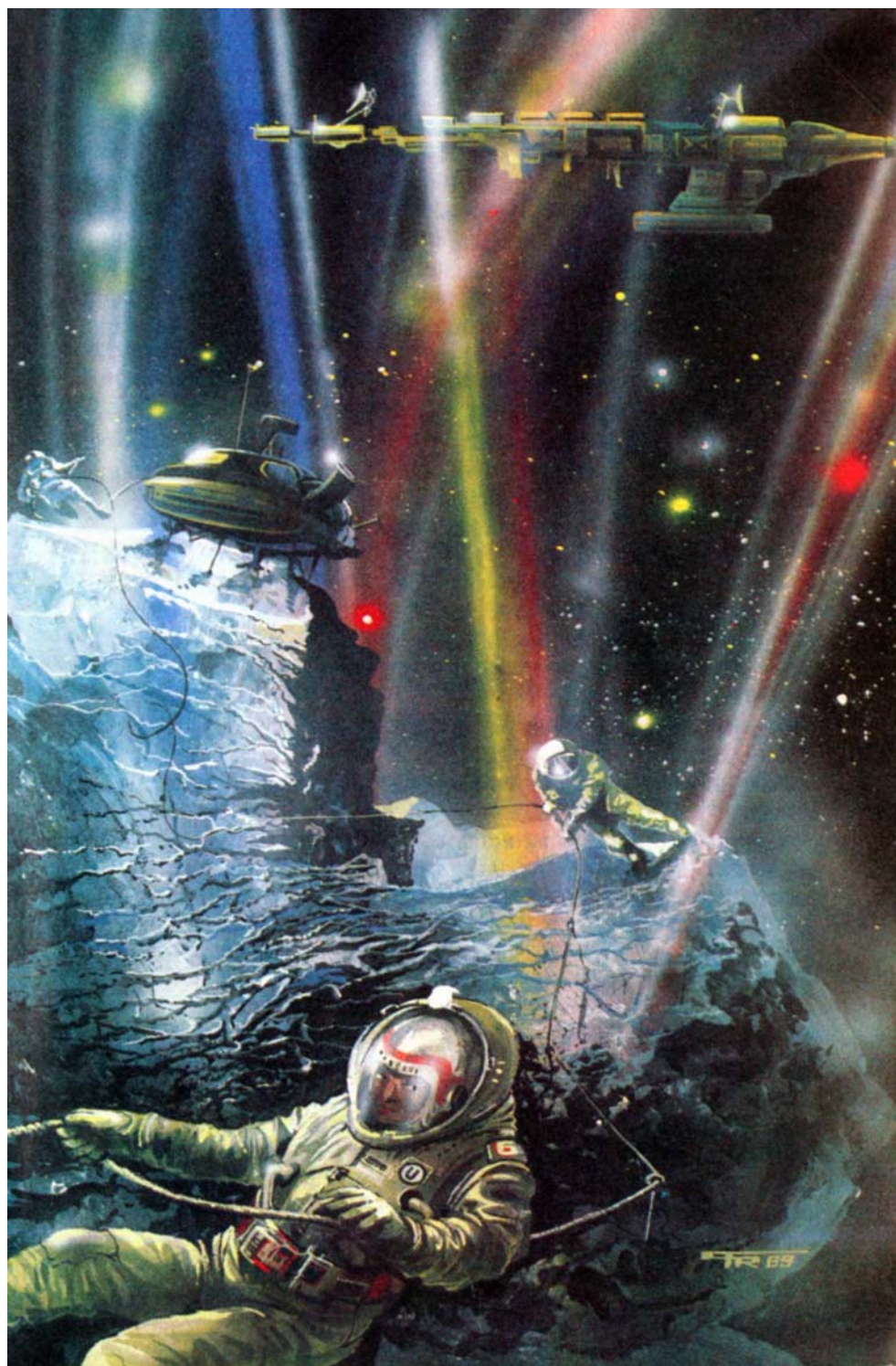
Tahle otázka skutečně směřovala k věci, i odborníky problém trochu znepokojoval.

Floyd čekal, jak se s ním vypořádá Willis, ale ten jako mazaný manipulátor přehrál míč na něho.

„Byl bych raději, kdyby to vysvětlil doktor Floyd - nakonec byl to jeho nápad.“

„Jolsonův. Dobrý postřeh, každopádně. Ale ve skutečnosti to problém není. Až spustíme motory naplno, celý tenhle ohňostroj zůstane tisíc kilometrů za námi. Nebudeme si s tím muset dělat žádné starosti.“

Loď se nyní vznášela nějaké dva kilometry nad jádrem. Nebýt záře výtokových plynů, rozkládala by se před nimi celá sluncem osvětlená strana tohoto maličkého světa. V téhle výšce - či vzdálenosti - se už sloup Dochvilného gejízu trochu rozkošatil. Vypadal jako jedna z těch ohromných fontán, náhle si připomněl Floyd, které zdobily Ženevské jezero. Už je neviděl padesát roků a byl by rád věděl, jestli ještě stále stříkají.

Kapitán Smith testoval ovládání a uvedl loď do pomalé rotace, potom ji sklonil ve směru os y a z a zkoušel, jak reaguje. Zdálo se, že všechno funguje dokonale.

„Start výpravy od tohoto okamžiku za deset minut,“ oznámil. „Žádná celá jedna desetina g po padesát hodin, potom žádná celá dvě až do obrátky - sto padesát hodin od téhle chvíle.“ Odmlčel se, aby to všem došlo. Žádná jiná loď na světě se nikdy nepokusila udržovat tak vysoké zrychlení po tak dlouhou dobu. Kdyby *Universe* nedokázala nakonec zabrzdit, vstoupila by do historie jako první mezihvězdná výprava s lidskou posádkou.

Loď se nyní natočila do horizontální pozice - pokud se tohoto slova dá použít v téměř beztlížném prostředí - a mířila přímo na bílý sloup mlhy a ledových krystalků, jež stále stejnoměrně tryskaly z komety. *Universe* se začala pohybovat směrem k němu...

„Co to provádí!“ poděsil se Michajlovič.

Kapitán zjevně takovou otázku předvídal a ozval se znovu. Zdálo se, že se mu už zcela vrátila dobrá nálada a v hlase se mu ozval náznak pobavení.

„Než odletíme, musíme si trochu poklidit. Nemějte strach - dobře vím, co dělám. A můj zástupce se mnou souhlasí, že?“

„Ano, pane. I když jsem si nejdřív myslel, že si děláte legraci.“

„Co se to na můstku děje?“ vyptával se Willis, pro jednu v rozpacích.

Zatímco se loď stále pohybovala rychlostí trénovaného turisty směrem ke gejzíru, začala se pozvolna otáčet. Z této vzdálenosti - nyní menší než stometrové - připomínal gejzír Floydovi daleké ženevské fontány ještě výrazněji.

Jistě tam s námi nevletí...

...jenže přesně tohle udělal. Když si *Universe* hledala špičkou cestu do stoupajícího pěnivého sloupce, lehounce zavibrovala. Stále mírně rotovala, jako by se gigantickým gejzírem provrtávala. Optické monitory a okna na pozorovatelně ukazovala jen mléčně bílý zákal.

Celá operace určitě netrvala déle než deset sekund a najednou byli venku na druhé straně. Důstojníci na můstku propukli ve spontánní potlesk, avšak cestující - dokonce včetně Floyda - z toho byli pořád ještě trochu vyplašení.

„Teď jsme připravení k odletu,“ řekl kapitán s hlubokým uspokojením. „Zase máme loď jako ze škatulky.“

Během následující půlhodiny ohlásilo víc než deset tisíc amatérských pozorovatelů na Zemi i na Měsíci, že se jasnost komety zdvojnásobila. Nápor úplně ochromil činnost soustavy observatoří sledujících kometu a profesionální astronomové byli zlostí bez sebe.

Jenže veřejnosti se to nesmírně líbilo a o několik dní později, pár hodin před rozbřeskem, jí *Universe* uspořádala dokonce ještě barvitější představení.

Loď nabírající každou hodinu na rychlosti dalších víc než deset tisíc kilometrů se nyní hnala hluboko uvnitř oběžné dráhy Venuše. Při průletu periheliem se přiblíží ke Slunci dokonce ještě více. Bude se přitom pohybovat mnohem rychleji než kterýkoli přírodní nebeské těleso - a potom zamíří od Slunce směrem k Luciferu.

Když *Universe* prolétala mezi Zemí a Sluncem, tisíc kilometrů dlouhý ohon z rozžhaveného uhlíku byl krásně viditelný jako hvězda čtvrté velikosti. V průběhu jediné hodiny urazil na pozadí souhvězdí jitřního nebe pozoruhodnou vzdálenost. Na samém počátku záchran-
né výpravy tehdy pozorovalo *Universe* v jedinou chvíli víc lidí, než kolik jich spatřilo kterýkoli uměle vyrobený předmět za dobu od počátku světa.

35. Napospas vlnám

Neočekávaná zpráva, že jejich sesterská loď *Universe* už je na cestě - a že by mohla dorazit mnohem dříve, než si kdokoli troufal snít - zapůsobila na morálku posádky *Galaxy* tak silně, že se výsledek dal nazvat jediné euforie. Vlastní skutečnost, že jsou bezmocně unášeni neznámým oceánem uprostřed tajemných oblud, se náhle nezdála zvlášť důležitá.

Obludám skutečně nevěnovali velkou pozornost, ačkoli jim čas od času uspořádaly zajímavá představení. Občas zahlédli gigantické „žraloky“, kteří se však nikdy k lodi nepřiblížovali, ani když přes palubu vyhazovali odpadky. Dost je to překvapilo. Výrazně to naznačovalo, že si tahle velká zvířata - na rozdíl od svých pozemských

protějšků - vytvořila účinný komunikační systém. Snad byli více spříznění s delfíny než se žraloky.

Plavala tu hejna menších ryb, které by sotva měly úspěch na nějakém pozemském rybím trhu. Jeden z důstojníků - rybářský fanatik - dokázal po několika pokusech ulovit jednu z nich na háček bez návnady. Ani se nesnažil pronést ji přes přechodovou komoru - kapitán by to stejně nikdy nedovolil -, ale než ji zase pustil do moře, pečlivě ji proměřil a ofotografoval.

Pyšný lovec však stejně musel za svoji trofej zaplatit. Když se vrátil na loď, jeho poloskafandr, který měl na sobě během lovu, tolik načichl sirovodíkem, jeho charakteristickým zápachem po zkažených vejcích, že se stal terčem mnoha žertů. I tohle jim připomnělo, že mají co dělat se světem založeným na cizí, a to neúprosně cizí, biochemii.

Přes nadšení vědců kapitán už další rybolov nepovolil. Mohli pozorovat a zaznamenávat, ale sbírat nesměli. Ostatně, zdůrazňoval jim, jsou planetární geologové a ne zoologové. Nikoho ani nenapadlo, aby si s sebou přivezl formalín - který by tady pravděpodobně stejně neúčinkoval.

Jednou loď po několik hodin proplouvala souvislou plochou či kobercem jakési jasně zelené hmoty. Vytvářela oválné skvrny asi deset metrů v průměru, všechny přibližně stejně velké. *Galaxy* se jimi prodírala bez námahy, skvrny jí nekladly žádný odpor a hned se zase vracely do původní podoby. Vědci se dohadovali, že to jsou kolonie jakýchsi organismů.

A jednoho jitra se hlídkující důstojník pěkně vyděsil, když vysunul periskop z vody. Zjistil, že se dívá rovnou do tupého modrého oka, které - jak řekl, když se trochu vzpamatoval - mu připomnělo pohled nemocné krávy. Po několik okamžiků si ho smutně a bez velkého zájmu prohlíželo, potom se beze spěchu vrátilo do hlubin oceánu.

Vůbec se zdálo, že tady se nic nepohybuje příliš svižně, ze zjevného důvodu. Stále to byl svět s nízkým energetickým obsahem. Scházel tu volný kyslík, který umožňoval pozemským zvířatům žít způsobem navzájem na sebe navazujících prudkých pohybů hned od okamžiku, když se po narození poprvé nadechla. Pouze „žralok“ z jejich prvního setkání si počínal divoce - v poslední, předsmrtné křeči.

Snad to znamenalo pro lidi příznivou okolnost. I když jim v pohybu překážel skafandr, na Evropě se pravděpodobně nenacházel žádný tvor, který by je dokázal lovit - ani kdyby se mu zachtělo.

Kapitána Laplace trpce obveselovalo pomyšlení, že loď nyní řídí pokladník. Byl by rád věděl, zda mořeplavecké a kosmonautické analý už obsahují zmínku o takové unikátní situaci.

Ale nebylo toho zase tolik, co pan Li mohl podnikat. *Galaxy* plula ve svislé poloze z jedné třetiny nad vodou a nechávala se unášet větrem, který ji hnál před sebou pravidelnou rychlostí pěti uzlů. Pod úrovní hladiny se objevilo jen pár míst, jimiž nabírali vodu, a všechna snadno ucpali. Stejně důležité bylo, že trup stále zůstával vzduchotěsný.

Ačkoli většinu navigačních přístrojů nemohli upotřebit, i tak věděli přesně, kde se nacházejí. Ganymed jim udával polohu jejich nouzového radiomajáku každou hodinu. Kdyby si *Galaxy* zachovala svůj současný kurs, do tří dnů by narazila na pobřeží jednoho velkého ostrova. Pokud by ho však minula, zaneslo by ji to na volné moře a případně by se dostala až do oblasti přímo pod Luciferem, kde se ve zdejších podmínkách vařila voda. I když to nemuselo nutně skončit katastrofou, takové vyhlídky je ani trochu nelákaly. Úřadující kapitán Li už strávil spoustu času přemýšlením, jakým způsobem se tomu vyhnout.

Plachty - a to i kdyby měli vhodný materiál, stěžně a lanoví - by jejich kurs změnila jen pramálo. Li při pátrání po vhodných proudech spustil improvizované plovoucí kotvy až do hloubky pěti set metrů, ale žádné nenašel. Stejně tak nenarazil na dno a nikdo nevěděl, jak hluboko leží.

Snad právě tohle znamenalo příznivou okolnost, ochraňovalo je to před podmořským zemětřesením, jež neustále otřásalo mladým oceánem. Jak se vlny vyvolané zemětřesením čas od času přes *Galaxy* přehnaly, zmítala se jako zasažená gigantickým kladivem. Za několik málo hodin pak narážely na pobřeží Evropy tsunami desítky metrů vysoké, ale tady v hluboké vodě se zákázonosné vlny projevovaly jen jako mírné čerení hladiny.

Několikrát v dálce pozorovali náhlé víry. Vypadaly docela nebezpečně, jako malströmy, které by dokázaly stáhnout *Galaxy* do

temných hlubin, ale naštěstí byly příliš vzdálené, než aby jí ublížily, a jen s ní párkrát ve vodě zakroužily.

A jednou se z moře vznesla ohromná bublina, vylétla pouhých sto metrů od nich. Byla opravdu impozantní a všichni přizvukovali lékařově upřímné poznámce: „Bohudík že jsme to nemuseli číchat.“

Je překvapující, jak rychle člověk přivykne i té nejfantastičtější situaci. V průběhu několika málo dní se život na palubě *Galaxy* vrátil zpátky do zaběhnutých kolejí a hlavní problém kapitánu Laplaceovi působilo, jak posádku neustále něčím zaměstnávat. Pro morálku neexistuje nic horšího než zahálka a Laplaceovi vrtalo hlavou, čím kapitáni starých obchodních plachetnic udržovali své muže v poklusu na oněch nekonečných cestách. Přece nemohli po celou dobu šplhat v lanoví nebo drhnout palubu.

S vědci měl problém opačný. Neustále navrhovali testy a experimenty, které musel pečlivě posoudit, než je schválil. A kdyby to připustil, uzurpovali by si výhradně pro sebe všechny spojové kanály, jichž lodi nyní zůstal jen velice omezený počet.

Hlavní anténní soustava se nyní nacházela na úrovni hladiny, bušily do ní vlny a *Galaxy* už nemohla hovořit se Zemí přímo. Všechno spojení muselo jít přes Ganymed, v pásmu několika ubohých megahertzů. Jediný živý videokanál dostával přednost na úkor všeho ostatního, a přesto kapitán musel odolávat pokřiku pozemských televizních společností. Přitom toho neměli divákům mnoho co ukázat, kromě širého moře, stísněného vnitřku lodi a posádky, která si sice udržovala dobrou náladu, ale stávala se den po dni zarostlejší.

Zdálo se, že ohromné množství relací směřuje k druhému důstojníku Floydovi. Přitom odesílal tak stručné šifrované odpovědi, že nemohly obsahovat mnoho informací. Nakonec se Laplace rozhodl, že si s mladíkem promluví.

„Pane Floyde,“ oslovil ho v soukromí své kajuty, „byl bych velice rád, kdybyste mi vysvětlil, co děláte ve svém druhém pracovním úvazku.“

Floyd se zatvářil rozpačitě, a jak se loď mírně zakolébala pod náhlým nárazem vlny, křečovitě se zachytil stolu.

„Kéž bych mohl, pane, ale nepovolili mi to.“

„Kdopak, jestli se smím zeptat?“

„Ani tohle nevím jistě, fakticky.“

Mluvil naprostou pravdu. Měl podezření, že to je Astropol, jenže ti dva nenápadní a zajímaví pánové, kteří ho na Ganymedu krátce proškolili, mu tajemně odmítli tuhle informaci poskytnout.

„Jako kapitán téhle lodi - zejména za současných okolností - bych rád věděl, co se tu děje. Jestli se z toho dostaneme, strávím příštích pár let svého života před vyšetřujícím soudem. A vás pravděpodobně čeká totéž.“

Floyd se zašklebil. „Pak pomalu nestojí za to, aby nás zachraňovali, že, pane? Nic nevím, jen tolik, že jakási mocná instituce předem očekávala, že na téhle výpravě dojde k problémům, ale nevěděla, jakou podobu na sebe vezmou. Řekli mi, abych se jen rozhlížel kolem sebe. Bohužel jsem se moc neosvědčil, ale předpokládám, že jsem byl jediná kvalifikovaná osoba, která v tom okamžiku byla k mání.“

„Myslím, že si nemáte co vyčítat. Koho by napadlo, že Rusie...“

Kapitán se odmlčel, zasažen náhlým pomyšlením. „Podezíráte ještě někoho jiného?“ Rád by dodal: Třeba mě, například? - jenže celá situace byla už i tak dost paranoidní.

Floyd se tvářil zamyšleně, potom v něm zjevně dozrálo rozhodnutí. „Asi jsem vám to měl říct už dříve, pane, ale vím, kolik máte práce. Jsem si jistý, že je do toho nějak zapletený doktor van der Berg. Je z Ganymedu. To jsou divní lidé a já jim tak docela nerozumím.“ A nemám je rád, mohl klidně dodat. Založili si jakýsi klan - necítí opravdovské přátelství k lidem z ostatních planet. Koneckonců jim to člověk sotva může mít za zlé. Všichni pionýři pokoušející se zkrotit panenskou pustinu se pravděpodobně chovali stejně.

„Tak van der Berg, hmm. A co další vědci?“

„Prověřili je, samozřejmě. Všechno bezvadně souhlasí, u žádného z nich se nevyskytlo nic neobvyklého.“

Nemluvil tak úplně pravdu. Doktor Simpson měl více manželek, než kolik striktně požadoval zákon, alespoň po jistou dobu, a doktor Higgins zase rozsáhlou sbírku nanejvýš kuriózních publikací. Druhý důstojník Floyd však nechápal, proč by se měl o něčem takovém zmiňovat. Jeho rádci možná na něho jen chtěli udělat dojem svou vševědoudností. Napadlo ho, že za práci pro Astropol (či co to vlastně bylo) dostává odměnu i v takovéhle vedlejší zábavné formě.

„Výborně,“ propustil kapitán amatérského detektiva. „Ale, prosím, informujte mě, jestli odhalíte něco - ať je to cokoli -, co by mohlo ohrozit bezpečnost lodi.“

Bylo těžké si představit, co by to za současných okolností mohlo být. Jakákoli další akce se už zdála poněkud nadbytečná.

36. Cizokrajná pevnina

Dokonce pouhých čtyřadvacet hodin předtím, než ostrov spatřili, ještě nebylo jisté, zda ho *Galaxy* nemine a vítr ji neodnese do nekonečných dálav ústředního oceánu. Pozici lodi, zjišťovanou radarem na Ganymedu, zanášeli do ohromné mapy a všichni několikrát denně přicházeli, aby ji nervózně přezkoumali.

Jenže i kdyby *Galaxy* k pevnině doplula, její problémy by tím možná teprve začaly. Spíš než by ji moře vyplavilo na příjemně povlnnou pláž, mohlo by ji rozrvat na kusy o skalnaté pobřeží.

Úřadující kapitán Li si tuto možnost velice dobře uvědomoval. Sám kdysi ztroskotal, na zábavní motorové jachtě, které vypověděly motory v kritické chvíli poblíž ostrova Báli. Nehrozilo jim žádné velké nebezpečí, a přece zažili pěkné drama. Neměl nejmenší chuť, aby si takový zážitek zopakoval - už proto ne, že tady scházely pobřežní hlídky, které by jim přispěchaly na pomoc.

V jejich trapné situaci se skutečně odrážela jakási až kosmická ironie. Pohybovali se na palubě jednoho z nejdokonalejších dopravních prostředků, jaký kdy člověk sestrojil - schopného přeletět celou Sluneční soustavu! - a přece nedokázali změnit jeho kurs o pouhých pár metrů. Nebyli ovšem naprosto bezmocní, Li měl ještě stále v rukávu schovaných pár trumfů.

Když ostrov zpozorovali poprvé, byli od něho pouhých pět kilometrů daleko, tak výrazně se povrch Evropy zakřivoval. K Liově veliké úlevě scházely na pobřeží útesy, jichž se obával. Na druhé straně tam ovšem nebylo ani stopy po pláži, jak naopak doufal. Geologové ho varovali, že přiletěl o pár miliónů roků dříve, než aby tu nějaký písek mohl nalézt. Pomalu meloucím mlýnům Evropy musel ještě pár chvilék dopřát.

Jakmile Li získal jistotu, že na pobřeží narazí, vydal rozkaz, aby vyčerpali vodu z hlavních nádrží, které po přistání dobrovolně zaplavili. Pak následovalo pár velmi nepříjemných hodin, během nichž se alespoň čtvrtina posádky přestala o novinky zajímat.

Galaxy se totiž zvedala z vody stále výš, házelo to s ní divočeji a divočeji - potom se s mohutným šplouchnutím převrátila a zůstala ležet na hladině jako mrtvá velryba v těch krutých dobách, kdy posádky velrybářských člunů pumpovaly do úlovku vzduch, aby se jim nepotopil. Když Li zkontroloval, jak to s lodí vypadá, dal do ní znovu napustit vodu, aby záď trochu poklesla a přední můstek vystoupil celý nad hladinu.

Jak očekával, *Galaxy* se natočila po délce do větru. V té době byla už práce neschopná další čtvrtina posádky, ale Li měl přesto dost pomocníků, aby vypustili plovoucí kotvu, kterou si pro závěrečné dějství připravil. Byl to pouze improvizovaný vor, sbitý z prázdných bedýnek, avšak jeho tah stačil, aby loď zamířila k přibližující se pevnině.

Ted' už viděli, k čemu - zoufale pomalu - míří: k úzkému pobřežnímu pruhu pokrytému menšími balvany. Když už je nemohl očekávat písek, tohle byla nejlepší možnost...

Když *Galaxy* zachytila o kameny, můstek už přesahoval na pevninu. Tehdy Li vynesl svůj poslední trumf. Předtím si to vyzkoušel jen jednou, víckrát se neodvažoval, aby opotřebovaný materiál neselhal.

Galaxy naposledy vysunula své přistávací zařízení. Jak se vzpěry na spodní straně prodíraly a bořily do cizokrajné pevniny, skřípalo to a loď se celá otřásala. Podařilo se jí však zakotvit a dostala se do bezpečí před větrem i před vlnami oceánu, na kterém scházel příliv a odliv.

Nikdo nepochyboval, že *Galaxy* zároveň našla místo ke svému poslednímu odpočinku - a společně s ní s největší pravděpodobností i celá její posádka.

♥
**Pásem
asteroidů**

37. Hvězda

Nyní už se *Universe* řítila takovou rychlostí, že její trajektorie ani vzdáleně nepřipomínala oběžnou dráhu některého přírodního tělesa ve Sluneční soustavě. Merkur, Slunci nejbližší, stěží překračoval v periheliu padesát kilometrů za sekundu. *Universe* dosáhla dvojnásobné rychlosti první den - a to při pouze polovičním zrychlení, jehož bude dosahovat, až si o několik tisíc tun vody ulehčí.

Na pár hodin, kdy prolétali uvnitř její oběžné dráhy, se nejjasnějším nebeským tělesem stala Venuše, hned po Slunci a Luciferu. Její maličký disk byl viditelný i pouhým okem, ale dokonce ani nejsilnější dalekohledy na lodi na něm neukázaly žádný konkrétní útvar. Venuše si střezila svá tajemství stejně žárlivě jako Europa.

Tím, že *Universe* směřovala ještě blíž ke Slunci - pěkný kus za oběžnou dráhu Merkuru -, nejenže si zkrátila cestu, ale zároveň se takhle zadarmo urychlila využitím slunečního gravitačního pole. Protože matičce Přírodě její účetní knihy samozřejmě vždycky souhlasí, Slunce při téhle transakci naopak trochu rychlosti ztratilo, jenže výsledek nebude pro pár tisíc roků vůbec měřitelný.

Kapitán Smith využil průlet periheliem k tomu, aby získal nazpátek část prestiže, který ho stála jeho zdráhavost.

„Ted’ konečně chápete,“ řekl, „proč jsem prolétl s lodí Dochvilným gejířem. Kdybychom neumyli trup od špíny, už by se ted’ značně přehříval. Vážně pochybuju, že by naše termoregulace dokázala takovou zátěž zvládnout, tady je už desetkrát tepleji než na Zemi.“ Jeho cestující, prohlížející si - přes téměř černé filtry - ošklivě nafouklé Slunce, mu lehce uvěřili. Všechny velmi uspokojilo, když se opět smrsklo do normální velikosti - a když se dál zmenšovalo za lodní zádí, jak *Universe* proklouzla přes oběžnou dráhu Marsu a vkročila do závěrečné fáze svého letu.

Všichni z pětky slavných se, každý po svém, přizpůsobili nečekané změně. Michajlovič plodně a hlučně komponoval a kromě doby jídla ho vídávali jen zřídkakdy. Při jídle vyprávěl své fantastické a nactiutřačné historky a dobíral si všechny dostupné oběti, Wil-

lise obzvlášť. Greenberg se sám zvolil za čestného člena posádky, aniž by se setkal s jedinou námitkou, a většinu času trávil na můstku.

Maggie M zhodnotila svou situaci s neveselým pobavením.

„Spisovatelé,“ poznamenala, „vždycky tvrdí, co by udělali práce, kdyby mohli žít na odlehlém místě, kde by je nikdo neotravoval, nejradši uvádějí jako příklady majáky a vězení. Takže si nemám nač stěžovat - kromě toho, že se moje žádost o materiál neustále opožďuje kvůli bleskovým relacím.“

Dokonce i Victor Willis dospěl k velice podobnému závěru. Také on se dal pilně do práce na rozličných dlouhodobých projektech. A měl ještě další důvod, aby se zdržoval ve své kajutě. Stále mu scházelo několik týdnů do doby, kdy bude vypadat, jako by se zapomněl oholit.

Yva Merlinová trávila celé hodiny denně v zábavním středisku a pouštěla si - jak ochotně vysvětlila - svou oblíbenou klasiku. Měla velké štěstí, že před odletem stihli na *Universe* dokončit knihovnu a promítací zařízení. Ačkoli loď vezla poměrně nevelký soubor filmů, stačil na to, aby člověk strávil jejich sledováním hned několik životů.

Obsahoval všechna slavná díla filmového umění od samého úsvitu kinematografie. Yva většinu z nich znala a ráda se o své vědomosti podělila.

Floyd jí samozřejmě s nadšením naslouchal, protože v těch chvílích ožívala a proměňovala se v normální živou bytost, nevypadala už jako ikona. Pripadalo mu smutné a zároveň ho to fascinovalo - že Yva dokáže navázat kontakt se skutečným světem jen přes umělý svět filmových scén.

Jeden z nejpodivnějších zážitků svého vcelku rušného života Floyd zakusil, když kdesi za oběžnou dráhou Marsu seděl v přítmí hned za Yvou a dívali se společně na původní verzi Jihu proti Severu. V některých okamžicích viděl její slavný profil proti Vivien Leighové a mohl obě dvě herečky srovnávat - i když bylo nemožné prohlášovat, že jedna je lepší než druhá, obě byly *sui generis*.

Když se rozsvítila světla, postřehl, že Yva pláče, a velice ho to překvapilo. Vzal ji za ruku a něžně řekl: „Brečel jsem taky, když zemřel Bonny.“

Yva se zmohla na chabý úsměv.

„Vlastně pláču pro Vivien,“ řekla. „Během natáčení druhé verze jsem o ní hodně přečetla - měla tak tragický osud. A když o ní

mluvíme tady daleko mezi cizími planetami, připomněla se mi Larryho slova. Potom, co se nervově sesypala a Larry si ji jako trosku přivezl z Cejlonu zpátky, řekl před přáteli: Vzal jsem si za ženu tvora odněkud z vesmíru.“

Yva se na okamžik odmlčela a po tváři jí skanula (dost teatrálně, neubráníl se Floyd pomyšlení) další slzička.

„A napadlo mě něco ještě podivnější. Svůj poslední film natočila přesně před sto lety - vis, jak se jmenoval?“

„Nechám se překvapit ještě jednou.“

„Počítám, že to překvapí Maggii, jestli skutečně píše tu knížku, se kterou nám nepřestává vyhrožovat. Vivienin úplně poslední film byla *Lod' bláznů*.“

38. Vesmírné ledovce

Nyní, když jim nečekaně spadlo do klína tolik času, kapitán Smith konečně souhlasil, že poskytne Willisovi dlouho oddalovaný interview, který Victorovi zaručovala smlouva. Přitom ho však neustále odkládal sám Victor, kvůli tomu, čemu Michajlovič zatvrzele říkal amputace. Poněvadž ovšem scházela ještě řada měsíců do chvíle, kdy se mu obnoví takový vzhled, jaký znali diváci z obrazovky, Willis se nakonec rozhodl natočit interview tak, že bude mimo záběr a studio ho dodatečně vkopíruje z archívních snímků.

Seděli v kapitánově stále ještě jen zčásti zařízené kajutě a upíjeli jedno z těch skvělých vín, která nepochybně zabírala větší část Victorovy povolené bagáže. Poněvadž *Universe* za několik málo hodin zastaví motory a poletí setrvačností, byla to na několik dní poslední příležitost. Pít víno v beztlákovém stavu, prosazoval Victor, je ohavnost. Odmítal přelít kteroukoli ze svých vzácných značek do plastických stříkacích nádob.

„Hlásí se Victor Willis, v pátek patnáctého července 2061 v 18.30 z paluby kosmické lodi *Universe*. I když jsme ještě nedospěli do prostředního bodu naší cesty, nacházíme se už hodný kus za oběžnou dráhou Marsu a dosáhli jsme téměř maximální rychlosti. Která činí, kapitáne?“

„Jeden tisíc padesát kilometrů za sekundu.“

„Více než tisíc kilometrů za sekundu - téměř čtyři milióny kilometrů za hodinu!“

Překvapení uměl Victor předstírat dokonale, nikoho by ani ve snu nenapadlo, že zná letové parametry skorem stejně dobře jako sám kapitán. Avšak jedna z jeho předností tkvěla v tom, že se dokázal vcítit do postavení diváka, a nejenže jeho otázky předvídal předem, uměl je v něm dokonce probouzet.

„Správně,“ odvětil kapitán s decentní pýchou. „Pohybujeme se dvakrát rychleji než kterýkoli člověk před námi od samého úsvitu věků.“

Tohle jsem měl říct já, pomyslel si Victor. Neměl rád, když ho interviewovaný předbíhal. Ale jako dobrý profesionál se s tím rychle vyrovnal.

Odmlčel se, jako by chtěl pohlédnout na svůj věhlasný monitor s malou směrovou obrazovkou, na kterou viděl jen on sám.

„Každých dvanáct sekund proletíme vzdálenost rovnou zemskému průměru. A přesto nám potrvá ještě dalších deset dní, než dospějeme k Jupi... chci říct k Luciferu! Z toho si můžete udělat dobrou představu o rozměrech Sluneční soustavy...“

A teď, kapitáne, jedno delikátní téma, avšak v průběhu posledního týdne jsem se vás na to vyptával už mnohokrát.“

Proboha ne, zaúpěl v duchu Smith. Jen ne zase znovu o záchodech v beztlátném stavu!

...Přesně v tomhle okamžiku prolétáme přímo srdcem pásu asteroidů...“

(Kéž by to přece jenom byly ty záchody, pomyslel si Smith.)

„...a přesto, že se ještě žádná kosmická loď vážně nepoškodila srážkou s některým z nich, neriskujeme trošku? Nakonec v téhle části vesmíru obíhají doslova milióny nejrůznějších těles až do velikosti nafukovacího míče. A jenom pár tisíc z nich je zachyceno na mápách.“

„Víc než pár - přes deset tisíc.“

„A jsou jich tu milióny, o kterých nic nevíme.“

„To je pravda. Ale stejně by nám nepomohlo, ani kdybychom věděli.“

„Jak to myslíte?“

„Nemůžeme proti nim vůbec nic podniknout.“

„Proč ne?“

Kapitán Smith se odmlčel, aby si všechno pečlivě rozmyslel. Willis měl pravdu - tohle bylo skutečně delikátní téma. Na ředitelství by si ho pěkně podali, kdyby řekl něco, čím by odradil potenciální zákazníky.

„Především, vesmír je tak nesmírně rozlehlý, že dokonce ani tady - jak jste říkal přímo v srdci pásu asteroidů - je nebezpečí srážky zanedbatelně malé. Doufali jsme, že vám jeden z asteroidů ukážeme - nejlepší, který můžeme poskytnout, je Hanuman, mizerných tři sta metrů v průměru -, ale nedostaneme se k němu blíží než na čtvrt miliónu kilometrů.“

„Jenže Hanuman je gigantický ve srovnání s bezejmennými úlomky, které létají tady všude okolo nás. Nedělá vám to těžkou hlavu?“

„Bojím se toho stejně jako vy na Zemi, že do vás uhoří blesk.“

„No, jednou mi moc nescházelo, na Pike's Peaku v Coloradu - zablesklo se a zahřmělo náraz. Ale připouštíte, že nebezpečí skutečně hrozí - nezvětšujeme si ještě riziko ohromnou rychlostí, kterou letíme?“

Willis samozřejmě věděl naprosto přesně, jak se věci mají. I tentokrát se stavěl do role pluků svých neznámých posluchačů sledujících ho na planetě, která se s každou sekundou vzdalovala o tisíc kilometrů.

„To je těžko vysvětlit bez matematiky,“ řekl kapitán (kolikrát už tenhle obrat použil, dokonce i v případech, kdy to nebyla pravda), „ale neexistuje jednoduchý vztah mezi rychlostí a nebezpečím. Při rychlostech, jimiž se pohybují kosmické lodě, skončí katastrofou, když se srazíte s čímkoli. Když se v okamžiku výbuchu nacházíte hned vedle atomové bomby, není rozdíl, jestli má ráži řádově kilotuny či megatuny.“

Nebyl to zrovna výrok chlácholivý, ale nic lepšího ho nenapadlo. Než Willis stačil zaútočit znovu, spěšně pokračoval:

„Rád bych ještě upozornil, že - ehm - nepatrně zvýšené riziko, které možná podstupujeme, se bohatě vyplatí. Jediná hodina nám může zachránit život.“

„Ano, jsem si jistý, že tohle všichni kvitujeme s povděkem,“ Willis se odmlčel, zauvažoval, jestli nemá dodat: „samozřejmě i já, jsem přece na stejné lodi,“ ale rozhodl se proti. Vyznělo by to možná neskromně - i když skromnost nikdy nebyla jeho silná stránka. A

stejně tak by se to sotva dalo chápat jako z nouze ctnost. Pokud by se nerozhodl, že půjde domů pěšky, neměl toho teď mnoho na výběr.

„Tohle všechno,“ pokračoval, „mě přivádí k jiné záležitosti. Víte, co se stalo přesně před jedním a půl stoletím v severním Atlantiku?“

„Roku 1911?“

„No, úplně přesně 1912...“

Kapitán Smith už uhodl, co bude následovat, ale předstíral tupost, protože při tomhle spolupracovat nechtěl.

„Předpokládám, že máte na mysli *Titanic*,“ řekl.

„Přesně tak,“ odvětil Willis statečně skrývajícím zklamáním. „Mám alespoň dvacet depeší od lidí, kteří se domnívají, že oni jsou jediní, kdo tuhle paralelu postřehli.“

„Jakou paralelu? *Titanic* riskoval nepřiměřeně, snažil se hlavně zlomit rekord.“

Téměř dodal: „A neměl dostatek záchranných člunů,“ ale naštěstí se včas zarazil, když si uvědomil, že pouhý a jediný člun, který je na lodi, nepojme víc než pět cestujících. Kdyby ho Willis uvrtnal do tohohle, dalo by mu to skutečně spoustu vysvětlování.

„No, uznávám, že tahle analogie je přemrštěná. Ale existuje i další podobnost, na kterou poukazují všichni. Nevíte náhodou, jak se jmenoval první a zároveň poslední kapitán *Titanicu*?“

„Nemám to nejmenší...“ začal kapitán Smith a zůstal sedět s otevřenými vistry.

„Přesně tak,“ řekl Victor Willis s úsměvem, o němž by jen lidumil prohlásil, že je arogantní.

Kapitán Smith by všechny amatérské šťouraly v historii s chutí zaškrtil. Ale sotva mohl svým rodičům zazlívát, že mu odkázali to nejobyčejnější anglické jméno.

39. Večere s kapitánem

Byla škoda, že diváci na Zemi (ale i mimo ni) nemohli sledovat jiné diskuse na palubě *Universe*, mnohem neformálnější Život na lodi nabral všední běh přerušovaný několika málo pravidelnými

mezníky. Tím nejdůležitějším byla večeře u kapitánova stolu, mající dávnou tradici.

Přesně v 18.00 se scházelo šest cestujících a pět důstojníků, kteří zrovna nesloužili, u kapitána na společnou věčeři. Samozřejmě už se po nich nevyžadovalo společenské odění, které bylo povinné na palubě paláců plavících se po severním Atlantiku, ale obvykle se objevovaly pokusy přijít aspoň s nějakou novinkou. Člověk se mohl spolehnout, že se Yva pokaždé ukáže s novou broží, prstýnkem, náhrdelníkem, stuhou do vlasů či parfémem ze svých zjevně nevyčerpatelných zásob.

Když byly spuštěné motory, jídlo začínalo polévkou, pokud však loď letěla setrvačností a panoval v ní beztížný stav, měli bohatý výběr předkrmů. Tak či onak, dříve než byl podáván hlavní chod, kapitán Smith je informoval o posledních událostech - nebo se snažil vyvracet poslední nepodložené zvěsti obvykle šířené zpravodajskými stanicemi na Zemi nebo na Ganymedu.

Vzájemná obvinění létala všemi směry a k vysvětlení únosu *Galaxy* se sprádaly nejfantastičtější teorie. Osočení padlo na všechny tajné organizace, o nichž se vědělo, že existují, i na řadu takových, které zplodila čistě obrazotvornost. Ovšem všechny teorie měly jedno společné. Žádná z nich nedokázala vyjevit jen trochu pravděpodobný motiv.

Celou záhadu ještě prohloubila jiná skutečnost, která se vynořila. Horečně pátrající Astropol zjistil překvapující fakt, že nebožka Rosie McMahonová byla ve skutečnosti Ruth Masonová narozená v severním Londýně, která se stala členkou Metropolitní policie - aby ji později, po velmi slibném začátku, propustili pro aktivní podporu rasismu. Emigrovala do Afriky - a slehla se po ní země. Zcela nepochybně se zapojila do nešťastného podzemního odboje proti tomuto kontinentu. Často se vyslovovalo jméno Šaka, a stejně často Spojené státy jihoafrické existenci této organizace popíraly.

Kolem stolu se nekonečně - a bezvýsledně - probíralo, jak by tohle všechno mohlo souviset s Europou. Zvláště poté, co se Maggie M přiznala, že jeden čas pomýšlela napsat román o Šakovi, vyprávěný jednou z tisíce nešťastných žen zuluského despoty. Ale čím víc se projektem zabývala, tím víc ji odpuzoval. „Ve chvíli, kdy jsem se myšlenek na Šaku vzdala,“ zahořkle připustila, „věděla jsem úplně přesně, jak dnešní Němci smýšlejí o Hitlerovi.“

Jak se cesta prodlužovala, taková osobní vyznání se stávala stále častějšími. Když skončilo hlavní jídlo, dostával jeden člen skupiny třicet minut, aby mohl hovořit. Všichni byli skvělými osobnostmi s nepřehlednými zkušenostmi, takže by bylo obtížné nalézt lepší zdroj pro podvečerní rozhovory.

Poněkud překvapivě byl nejhorší vypravěč Victor Willis. Měl dost poctivosti, aby to přiznal. Uvedl i důvod:

„Natolik jsem si zvykl,“ řekl téměř, ale ne zase tak úplně omluvně, „vystupovat před zraky milionů, že mi teď připadá zatěžko vstoupit do přátelského kontaktu s takovou malou skupinkou, jako je tahle.“

„Šlo by vám to líp, kdyby nebyl přátelský?“ zeptal se Michajlovič, jako vždy dychtivý, aby byl lidem nápomocen. „To by se dalo snadno zařídit.“

Yva na druhé straně vyprávěla zajímavěji, než Floyd očekával, přestože se její vzpomínky zcela upínaly na svět stříbrného plátna. Zejména hovořila poutavě o známých - i neznámých - režisérech, s nimiž pracovala, o Davidu Griffinovi v prvé řadě.

„Byla to pravda,“ zeptala se Maggie M nepochybně stále ještě s myšlenkou na Saku, „že nenáviděl ženy?“

„Vůbec ne,“ okamžitě odvětila Yva. „Nenáviděl jen herce. Nevěřil, že to jsou lidé z masa a krve.“

Michajlovičovy reminiscence také zabíraly poněkud omezenou oblast - velké orchestry a baletní soubory, slavné dirigenty a skladatele a jejich nesčetné napodobitele a nohsledy. Ale legrační historky z něho tryskaly - příběhy o zákulisních intrikách a milostných poměrech, o spoustách sabotáží premiér a krvavých sporech mezi primadonami, takže i zcela amúzičtí posluchači se váleli smíchy a ochotně ho nechali, aby vyhrazenou dobu přetáhl.

Sotva mohlo co ostřeji kontrastovat s Michajlovičovými historkami než přísně faktický popis mimořádných dobrodružství plukovníka Greenberga. O prvním přistání na jižním pólu Merkuru, kde panovala ještě poměrně mírná výheň, se toho už napsalo tolik, že ke všemu mohl dodat jen málo nového. Každého však zajímala otázka: „Kdy se tam vrátíte?“ A vzápětí obvykle následovala další: „Chtěl byste vůbec zpátky?“

„Jestli mě vyšlou, samozřejmě poletím,“ odvětil Greenberg. „Ale spíš si myslím, že s Merkurem to bude podobně jako s Měsí-

cem. Vzpomínáte - přistáli jsme tam v roce 1969 a polovinu lidského věku se nevrátili. Ovšem Merkur se nedá tak výhodně využít jako Měsíc - ačkoli jednoho dne tomu může být jinak. Úplně tam schází voda. Ovšem když jsme ji našli na Měsíci, nebo bych spíš měl říct v Měsíci, taky nás to docela překvapilo...

I když to nebylo tak atraktivní jako přistání na Merkuru, dělal jsem důležitější práci při zajišťování karavan mezků z Aristarchu.“

„Karavan mezků?“

„Jo. Než se vybudovalo rovníkové vypouštěcí zařízení, kterým začali led vystřelovat rovnou na oběžnou dráhu, dopravovali jsme ho od ústí šachet až na kosmodrom v Maře Imbrium. Znamenalo to natáhnout silnici přes lávové pláně a přemostit pěkných pár trhlin. Ledová silnice, tak jsme jí říkali - byla sice jen tři sta kilometrů dlouhá, ale její stavba stála pěkných pár životů...

Mezci, to byly osmikolové tahače s nezávisle zavěšenými koly a ohromnými pneumatikami. Každý uvlekl na tučet vlečňáků, nějakých sto tun ledu. Jezdívají jsme v noci - nebylo třeba náklad zastínovat.

Mezka jsem řídil několikrát. Cesta trvala asi šest hodin - nestáli jsme o lámání rychlostních rekordů - pak se led přeložil do ohromných hermetických tanků a čekalo se na východ slunce. Jakmile roztál, voda se přečerpala do lodí.

Ledová silnice samozřejmě existuje dodnes, ale jezdí po ní už jenom turisté. Pokud budou chytří, pojedou v noci jako kdysi my. Bylo to čarokrásné, se Zemí v úplňku skorem přímo nad hlavou. Zářila tak, že jen zřídka jsme zapínali naše vlastní reflektory. A třebaže jsme mohli hovořit s přáteli, kdykoli se nám zachtělo, často jsme přepínali rádiové spojení na automatiku, aby hlásila, že jízda pokračuje normálně. Přáli jsme si jen jedno, být v té ohromné zářící prázdnotě sami - dokud jsme ji měli, protože jsme věděli, že věčně nepotrvá.

Ted' se tam staví urychlovač o výkonu několika teravoltů pro výzkum quarků, který obepíná celý rovník, a v Moři dešťů a Moři jasu se všude zvedají kupole. Ale my jsme ještě poznali skutečnou měsíční pustinu, přesně takovou, jakou spatřili Armstrong s Aldrinem. Když si člověk ještě nemohl nakoupit na poště na základně v Moři klidu pohlednice.“

40. Pozemské bestie

„...máš štěstí, že jsi promeškal výroční ples, byl stejně hrůzostrašný jako vloni. Naši milé slečně slonici Wilkinsové se podařilo podupat partnerovi kuří oko, dokonce i na parketu s polovinou zemské přitažlivosti.

Ted' pár praktických záležitostí. Protože budeš pryč celé měsíce namísto dvou týdnů, Admin si dělá laskominy na Tvůj byt - solidní sousedé, výhodná poloha poblíž nákupního střediska, za jasných dní překrásný výhled na Zemi atd. atd. - a navrhuje, že by si ho pronajal až do Tvého návratu.

Vypadá to na dobrý obchod a ušetří Ti to spoustu peněz. Posbíráme veškerý osobní majetek, který chceš uschovat...

Nyní k té záležitosti se Šakou. Víme, že nás rád vodiš za nos, ale doopravdy nás to s Jerrym poděsilo. Už chápu, proč Maggie M tohle téma zavrhl - ano, samozřejmě, četli jsme její Olympské rozkoše, velice čtivé, ale na nás příliš feministické...

Úplná bestie - už chápu, proč jeho jménem nazvali gang afrických teroristů. Svěrázný nápad popravovat svoje bojovníky, když se oženili! A vybití ve své hrůzyplné říši všechny krávy jenom proto, že jsou ženského rodu! A co je nejhorší - ty strašné oštěpy, které vymyslel. Příšerné chování, zabodávat je do lidí, které mu nepředstavili podle ceremoniálu...

Bylo to úděsné sdělení, pro nás nepraktické podivíny! Pomalu by stačilo, abychom se chtěli předělat. Vždycky jsme o sobě tvrdili, že jsme jemní a dobrosrdeční (a taky děsně talentovaní a uměnímilovní, samozřejmě), jenže ted' jsi nás přiměl, abychom se blíž seznámili s některými takzvanými velkými vojevůdci (jako by na zabíjení lidí bylo něco velkého!), skorem se stydíme, v jaké se nacházíme společnosti...

Ovšemže jsme věděli o Hadriánovi a Alexandrovi - ale určitě jsme neznali Richarda Lví srdce a Saladina. Nebo Julia Césara - i když mohl všechno -, zeptej se Anthonyho i Clea. Či Fridricha II. Velikého, který skutečně měl i některé kladné povahové rysy, vzpomeň si, jak se choval ke starému Bachovi.

Když jsem povídal Jerryemu, že přinejmenším alespoň Napoleon byl výjimkou - ale nemusíme si z něho dělat starosti -, víš, co ře-

kl? Vsadím se, že Josefína byla ve skutečnosti chlapec. Vyzkoušej tohle na Yvu.

Úplně jsi nám zničil morálku, ty syčáku, když jsi nás potřísnil touhle krvavou lázní (omlouvám se, že trochu směšuju metafory). Měl jsi nás zanechat ve sladké nevědomosti...

Přesto Tě srdečně zdravím, a Sebastian taky. Pozdravuj všechny Europany, které potkáš. Soudě podle šotů z *Galaxy*, někteří z nich by pasovali k naší slečně slonici Wilkinsonové.“

41. Paměti stoletého

Doktor Heywood Floyd by raději o první cestě k Jupiteru a druhé k Luciferu o deset roků později pomlčel. Všechno se to stalo tak dávno - a nezbývalo nic, co by už nevypovídal stokrát před výbory Kongresu, komisemi Rady pro vesmír a lidem od novin a od televize, jako byl Victor Willis.

Svazovala ho však povinnost podílet se na společné zábavě, jíž se nemohl vyhnout. Byl jediným žijícím svědkem zrodu nového slunce - a nové sluneční soustavy -, a proto všichni očekávali, že bude vyzbrojen obzvláštními vědomostmi o kosmických tělesech, k nimž se nyní tak rychle přibližovali. Domněnka to byla naivní. O Galileových měsících by jim toho zdaleka nedokázal povědět tolik co vědci a technici, kteří na nich už déle než celou generaci pracovali. Když se ho vyptávali „A jak to doopravdy vypadá na té Europě (Ganymedu nebo Io či Callisto)?“, dostával chuť dost příkře tazatele odkázat na objemné materiály, které se daly obstarat v lodní knihovně.

Ale přece existovala jedna oblast, odkud si odnesl unikátní zážitek. Nyní, o půl století později, někdy přemítal, jestli se to stalo skutečně, anebo zda se mu David Bowman zjevil na palubě *Discovery* ve snu. Téměř mu připadalo snazší uvěřit, že kosmickou loď navštívil duch...

Jenže tehdy určitě nespál. Vybavoval si, jak zvířené částičky prachu náhle utvořily přízračnou postavu člověka, který už měl být deset let mrtvý. Bez jeho varování (dodnes viděl naprosto zřetelně, že rty se mu přitom nepohybovaly a jeho hlas vycházel z reproduktoru...

ru v konsoli počítače) by se byl *Leonov* a všichni na palubě při výbuchu Jupiteru prostě vypařili.

„Proč to udělal?“ odpověděl Floyd při jednom posezení po večeři u kapitána. „Nad touhle hádankou jsem si lámal hlavu padesát roků. Ať už se proměnil v cokoli, potom, co odletěl z *Discovery* v kapsli, aby prozkoumal monolit, stále ho muselo cosi spojovat s lidstvem. Neodcizil se úplně. Víme, že se vrátil na Zemi - nakrátko -, protože na oběžné dráze vybuchla ta bomba. A existují věrohodné důkazy, že navštívil jak svou matku, tak dávnou lásku. Takhle by se nechoval... nechovala entita, která by odvrhla všechny lidské city.“

„Co si myslíš, že je teď?“ zeptal se Willis. „A když už jsme u toho - kde se nachází?“

„Tahle poslední otázka možná nemá smysl - dokonce ani pro člověka. Víš, kde přebývá tvoje vědomí?“

„Vždycky jsem se obešel bez metafyziky. V každém případě někde zhruba v oblasti mého mozku.“

„Když jsem byl mladší,“ povzdechl si Michajlovič, který měl talent rozmělnit i tu nejhlubší debatu, „moje se vyskytovalo asi o metr níž.“

„Předpokládejme, že je na Europě. Víme, že je tam monolit, a Bowman je s ním nepochybně nějakým způsobem spjatý - uvědom si, jak předal to varování.“

„Myslíš, že nás bude varovat podruhé - abychom se do ničeho nepletli?“

„Což my tentokrát budeme ignorovat...“

„...protože k tomu máme dobrý důvod...“

Náhle se vmísil kapitán Smith. Dělal to jen zřídka, obvykle se spokojoval s tím, že nechával diskusi volný průchod.

„Doktore Floyde,“ řekl zamyšleně, „v tomhle ohledu máte výjimečné postavení a my bychom z toho měli těžit. Bowman se už jednou namáhal, aby vám pomohl. Jestli se stále nachází tady, možná k tomu bude ochoten ještě jednou. Příkaz ‚tam se přistát nepokoušejte‘ mi dělá dost starostí. Kdyby nás mohl ubezpečit, že je - řekněme - dočasně neplatný, velice by se mi ulevilo.“

Než Floyd odpověděl, kolem stolu se několikrát ozvalo „no tohle“.

„Ano, uvažoval jsem o tomtěž. Už jsem Galaxy upozornil, aby dávala pozor na jakékoli - nazvěme to manifestace - pro případ, že se pokouší navázat kontakt.“

„Ovšem,“ řekla Yva, „možná že dnes už je po smrti - pokud duchové mohou zemřít.“

Kupodivu dokonce ani Michajlovič neopepřil její výrok žádnou poznámkou, avšak Yva zjevně vycítila, že o něm nikdo nemá valné mínění.

Neodradilo ji to však, aby se nepokusila znovu.

„Woody, drahoušku,“ řekla. „Proč mu jednoduše nezavoláš rádiem? Nakonec k tomuhle přece má sloužit, nebo ne?“

Tenhle nápad už Floyd dostal předtím, ale přišel mu jaksi příliš naivní, než aby o něm vážně rozvažoval.

„Zavolám,“ řekl. „Nemyslím, že bych tím mohl natropit nějakou škodu.“

42. Monolit

Tentokrát si Floyd byl naprosto jistý, že se mu to všechno jen zdá...

Ve stavu beztlíže vždycky spal špatně a *Universe* nyní letěla setrvačností maximální rychlostí, s vypnutými motory. Za dva dny začnou brzdit a téměř celý týden se budou zbavovat ohromné přebytečné rychlosti, aby mohli přistát na Evropě.

Bezpečnostní pásy se mu pořád zdály buď příliš těsné, anebo zase volné, ačkoli si je už seřizoval mnohokrát. Buď se mu bude špatně dýchat - anebo naopak zjistí, že ho to vyneslo z visutého lůžka ven.

Kdysi se probudil takhle ve vzduchu a po několik minut sebou házel jako šilený, než dokázal zcela vyčerpaný doplavat těch pár metrů k nejbližší stěně. Až potom si uvědomil, že stačilo, aby si pouze počkal. Ventilační systém by ho brzy odfoukl k roštu, přes nějž se vzduch z místnosti odváděl, aniž by on sám musel vynaložit jakékoli úsilí. Coby ostřílenému vesmírnému cestovateli mu to bylo naprosto jasné, jeho jedinou omluvou byla panika.

Ale dnes večer mu pásy sedly bezvadně. Až se tíže vrátí, bude možná mít potíže, aby se zase přizpůsobil na ni. Ležel sotva pár minut a rekapituloval si poslední debatu při večeři, potom usnul.

Ve snu konverzace kolem stolu pokračovala. Některé nepatrné odchylky přijal zcela bez překvapení. Willisovi například dorostly vousy - i když jenom na jedné tváři. Floyd předpokládal, že to je součást jakéhosi výzkumného projektu, i když si neuměl představit, jakému by mohl sloužit účelu.

Každopádně měl svoje vlastní starosti. Bránil se kritice Millsona z Úřadu pro kosmonautiku, jenž se poněkud překvapivě připojil k jejich malé skupince. Floyd si lámal hlavu, jak se na palubu *Universe* dostal (mohl cestovat jako černý pasažér?). Skutečnost, že Millson už byl alespoň čtyřicet let po smrti, mu nepřipadala zvlášť závažná.

„Heywoode,“ útočil jeho starý protivník, „Bílý dům je nanejvýš znepokojen.“

„Nechápu proč.“

„Depeší, kterou jsi právě odvyšl na Evropu. Schválilo ti ji ministerstvo zahraničí?“

„Nenapadlo mě, že to musí být. Žádal jsem jen o povolení přistát.“

„Ach - ale to je ono! Koho jsi žádal? Víme, které vlády jsou do toho zapletené? Bohužel jsi porušil spoustu předpisů.“

Millson se s rozhořčeným tss rozplynul. Ještě že to je jenom sen, pomyslel si Floyd. A co dál?

No, to jsem si mohl myslet. Zdravím tě, starý kamaráde. Ty se umíš přetvořit do takové velikosti, do jaké se ti zachce, že? Jistě, do mé kajuty by se nevtěsnil ani MAT 1 - a Větší bratr by *Universe* slupnul jako malinu.

Černý monolit stál - či lépe vznášel se - pouhé dva metry od jeho visutého lůžka. Floyd si šokované uvědomil, že má nejen stejný tvar, ale dokonce i stejnou velikost jako běžný náhrobní kámen. I když mu tahle podobnost často vyvstávala na mysl, naprostá nesouměřitelnost obou předmětů psychologický efekt potlačovala. Až teď poprvé pocítil podobu jako znepokojivou - či dokonce zlověstnou. Vím, že to je jenom sen - ale ve svém věku nestojím o žádné takové připomínky...

No dobře - co tu děláš? Neseš mi vzkaz od Davida Bowmana? Jsi David Bowman?

Ovšem, stejně jsem nečekal, že mi odpovíš. Nikdy jsi nebyl moc hovorný, že? Jenže když ses objevil, vždycky se něco semlelo. Před šedesáti lety jsi z kráteru Tycho vyslal ten signál k Jupiteru, abys oznámil svým tvůrcům, že jsme tě vykopali. A podívej, cos provedl s Jupiterem, když jsme tam o deset roků později doletěli!

Co máš za lubem teď?

VI.
přístav

43. Záchranné práce

Ze všeho nejdříve se musel kapitán Laplace se svou posádkou vypořádat, jakmile trochu přivykli pobytu na terra firma, s problémem orientace. *Galaxy* byla totiž náhle celá vzhůru nohama.

Kosmické lodi jsou zkonstruovány tak, aby se daly obývat za dvojích podmínek - buď v naprostém stavu beztlíže, anebo, pokud pracují motory, je vnitřek uspořádán podle dlouhé osy tak, jako by loď stála. Jenže nyní *Galaxy* ležela vodorovně a všechny podlahy se proměnily ve stěny. Bylo to stejné, jako by se pokoušeli žít v majáku, který se zřítil na stranu. Museli přemístit každý kousek nábytku a přinejmenším padesát procent zařízení řádně nefungovalo.

A přece to v jistém smyslu znamenalo jakési štěstí v neštěstí, čehož kapitán Laplace maximálně využil. Posádku natolik zaměstnávalo přebudování vnitřku *Galaxy* - začali s vodovodní instalací a s odpadem - že se nemusel příliš obávat rozpadu morálky. Pokud zůstane trup vzduchotěsný a muonové generátory nepřestanou dodávat energii, bezprostřední nebezpečí jim nehrozí. Museli přežít pouhých dvacet dní, pak se z oblohy snese záchrana v podobě *Universe*. Nikdo se neodvažoval nahlas zmínit o možnosti, že by neznámé síly ovládající Evropu nemusely svolit ke druhému přistání. Nic nenamítaly - pokud bylo známo - proti prvnímu, jistě neznemožní záchranou výpravu...

Evropa sama ovšem nyní příliš nespolupracovala. Když *Galaxy* plula po otevřeném moři, žádné otřesy, které neustále zachvívaly tímhle malým kosmickým tělesem, ji prakticky nezasahovaly. Avšak nyní, když se loď stala součástí pevniny, otřásaly jí seizmické poruchy každých několik hodin. Kdyby přistála normálně svisle, už by se určitě převrhla.

Zemětřesení byla spis nepříjemná než nebezpečná, avšak ve všech, kteří zažili Tokio ve třiatřicátém nebo Los Angeles v pětáctřicátém probouzela děsivé přízraky. Příliš nepomáhalo, že se chovala způsobem, který se dal detailně předpovědět. Vrcholu intenzity dosahovala vždy po třech a půl dnech, když Evropu mijel po své vnitřní dráze Io, a tehdy také byla zemětřesení nejčastější. Jen malou útěchu

přinášelo vědomí, že gravitační slapové síly Evropy působí přinejmenším stejné škody na Io.

Po šesti dnech dřiny se kapitán Laplace uspokojil, že uvedli Galaxy do nejlepšího pořádku, jak se za současných okolností dalo. Vyhlásil den pracovního klidu - který většina posádky prospala - a potom stanovil program pro jejich druhý týden na tomto měsíci.

Vědci samozřejmě chtěli nový svět, na který tak neočekávaně pronikli, prozkoumat. Podle radarových map, které jim Ganymed odvyšlal, ostrov byl patnáct kilometrů dlouhý a pět široký. Největší nadmořská výška dosahovala pouze sto metrů - méně, jak kdosi pochmurně prorokoval, než aby je ostrov ochránil před skutečně zlou tsunami.

Člověk si stěží dokázal představit pustější a odpudivější místo. Polovina století, po níž byla Evropa vystavena slabému větru a dešti, nedokázala rozdrolit lávový koberec pokrývající polovinu povrchu ostrova či zerodovat žulu vyčnívající z řek ztuhlých hornin. Teď však byl jejich domovem a museli mu najít jméno.

Pochmurné a depresivní názvy jako Hádes, Inferno, Peklo či Očistec nekompromisně vetoval kapitán, požadoval něco veselého. Posoudili dokonce i jeden překvapivý návrh, jakýsi donkichotský hold statečnému nepříteli a zavrhli ho v poměru třicet dva ku deseti při pěti abstencích. Takže ostrov *nedostal* jméno Libosad...

Nakonec vyhrál Přístav, jednohlasně.

44. Vytrvat

„Historie se neopakuje nikdy - ale jednotlivé historické situace se vracejí neustále.“

Když kapitán Laplace skončil své denní hlášení na Ganymed, pořád mu tenhle výrok zněl v hlavě. Použila jej Margaret M'Balová - nyní se přibližující každou sekundu téměř o tisíc kilometrů - v povzbudivém poselství z *Universe*, které kapitán velice rád přetlumočil svým spolutrosečníkům.

„Vyříd'te, prosím, paní M'Balové, že se její malé historické poučení skvěle odrazilo na morálce. Nemohla mít lepší nápad, jak k nám promluvit...“

Ve srovnání s dávnými polárními výpravami si žijeme přepychově, i když nám dělá potíže, že si stěny a podlahy zaměnily navzájem místo. O Ernestu Shackletonovi už někteří z nás slyšeli předtím, ale o jeho hrdinském příběhu Vytrvat jsme neměli ani ponětí. Déle než rok byl uvězněn mezi ledovými krami, pak strávil celou antarktickou zimu v jeskyni, a nakonec, aby dospěl k nejbližšímu lidskému osídlení, musel přeplout po moři tisíc kilometrů v otevřeném člunu a překonat nezmapované horské pásmo!

A tohle všechno přitom byl jen začátek. Nám připadá neuvěřitelné - a povzbudivé - že se Shackleton ještě čtyřikrát vrátil na malý ostrůvek pro své lidi - a zachránil všechny do posledního muže! Domyslíte si, jak tenhle příběh podpořil našeho bojového ducha. Doufám, že nám tu knížku můžete během následující relace odvysílat - všichni si ji toužíme přečíst. Co by si pomyslel o naší situaci! Ano, jsme na tom nekonečně lépe než kterýkoli ze členů těch dávných expedic. Skorem nemůžu uvěřit, že byli zcela odříznuti od civilizace, jakmile přešli přes horizont - a to dokonce ještě dlouho v minulém století. Měli bychom se stydět, že si stěžujeme - světlo nám není dost rychlé, nemůžeme si přímo pohovořit s přáteli, trvá dvě hodiny, než dostaneme ze Země odpověď... Oni neměli žádné spojení po celé měsíce - někdy roky! Ještě jednou, paní M'Balová, naše nejupřímnější díky.

Samozřejmě všichni pozemští objevitelé měli proti nám jednu značnou výhodu, mohli se aspoň nadýchat vzduchu. Náš vědecký tým se velice dožaduje, aby směl opustit loď, a my jsme upravili čtyři kosmické skafandry na pobyt venku až po dobu šesti hodin. V tomto atmosferickém tlaku nepotřebují skafandry, ochrana do pasu úplně stačí. Povolím vystoupit z lodi dvěma mužům současně, pokud zůstanou v dohledu.

A nakonec dnešní zpráva o počasí. Tlak 250 barů, teplota se udržuje stále na dvaceti pěti stupních, západní vítr o rychlosti do třiceti kilometrů, obloha jako obvykle stoprocentně zatažená, otřesy o síle mezi jedna a tři RichtEROVY stupnice...

Víte, nikdy se mi nelíbilo, že amplitudová stupnice je vlastně nekonečná - a nelíbí se mi to zvláště teď, když se znovu blíží konjunktura s Io..."

45. Výprava

Když ho lidé žádali o soukromý rozhovor, obvykle to znamenalo nějaké potíže anebo přinejmenším složité rozhodování. Kapitán Laplace postřehl, že Floyd tráví spoustu času ve vážných debatách s van der Bergem, často ještě společně s druhým důstojníkem Changem, a nedělalo mu problém uhodnout, o čem se radí. Přesto nad jejich návrhem užasl.

„Chcete se vypravit k hoře Zeus! Jak - v otevřeném člunu? Vlezla vám na mozek ta Sheckletonova knížka?“

Floyd se zatvářil trochu rozpačitě, kapitán se strefil do černého. Skutečně se inspirovali výpravou k jižnímu pólu, ještě v několika dalších ohledech.

„I kdybychom člun dokázali postavit, pane, trvalo by to strašně dlouho... Zvláště teď, když se zdá, že *Universe* pro nás přiletí už za deset dní.“

„A nejsem si jist,“ dodal van der Berg, „že by se mi chtělo plout po tomhle Galilejském moři. Co když zpráva, že nejsme požitelní, přece jen nepronikla ke všem obyvatelům?“

„Takže pak už zbývá jen jedna jediná alternativa, že? Jsem dost skeptický, ale rád se nechávám přesvědčit. Tak do toho.“

„Prodiskutovali jsme celou záležitost s Changem a ten potvrdil, že je proveditelná. Hora Zeus je odsud jen tři sta kilometrů. Raketoplán to uletí za méně než hodinu.“

„A najdete místo k přistání? Jak si nepochybně vzpomenete, pan Chang s *Galaxy* příliš úspěšný nebyl.“

„Bez obav, pane. *William Tsung* má jenom jednu setinu naší hmotnosti, takže by ho pravděpodobně dokázal unést i led. Prošli jsme si videozáznamy a našli tucet vhodných míst k přistání.“

„Kromě toho,“ řekl van der Berg, „pilot nebude mít na sebe namířenou pistoli. I to by mohlo pomoci.“

„Bezpochyby. Ale největší problém je hned na začátku. Jak dostanete raketoplán z garáže? Umíte smontovat jeřáb? Dokonce i v téhle malé přitažlivosti to na něj bude velká zátěž.“

„Není zapotřebí, pane. Chang dokáže s raketoplánem vylétnout.“

Rozhostilo se dlouhé ticho. Kapitán Laplace mezitím zvažoval, zjevně bez velikého nadšení, představu raketových motorů, zažehnu-

tých uvnitř lodi. Malý stotunový raketoplán *William Tsung*, obvykle nazývaný *Bill Téčko*, byl určen pouze pro činnost na oběžné dráze. Normálně by ho z „garáže“ ohleduplně vystrkali ven a nespustili by motory, dokud by se od mateřské lodi dostatečně nevzdálil.

„Zjevně jste si všechno promysleli,“ řekl kapitán zdráhavě, „jenže co vzletový úhel? Nepovídejte mi, že chcete natočit *Galaxy* tak, aby *Bill Téčko* mohl vystřelit rovnou vzhůru! Garáž leží napůl vespod. Při přistání jsme měli štěstí, že se tam nedostala úplně.“

„Raketoplán bude muset při startu svírat s horizontálou úhel šedesát stupňů. Postranní trysky to zvládnou.“

„Jestli to tvrdí pan Chang, pak mu jistě věřím. Jenže jaké škody natropí spuštěné raketové motory na lodi?“

„No, zničí vnitřek garáže - ale ta už se stejně nikdy používat nebude. A přepážky jsou zkonstruované tak, aby odolaly náhodné explozi. Proto nehrozí, že by se poškodil zbytek lodi. Pro všechny případy bude mít pohotovost požárnícký tým.“

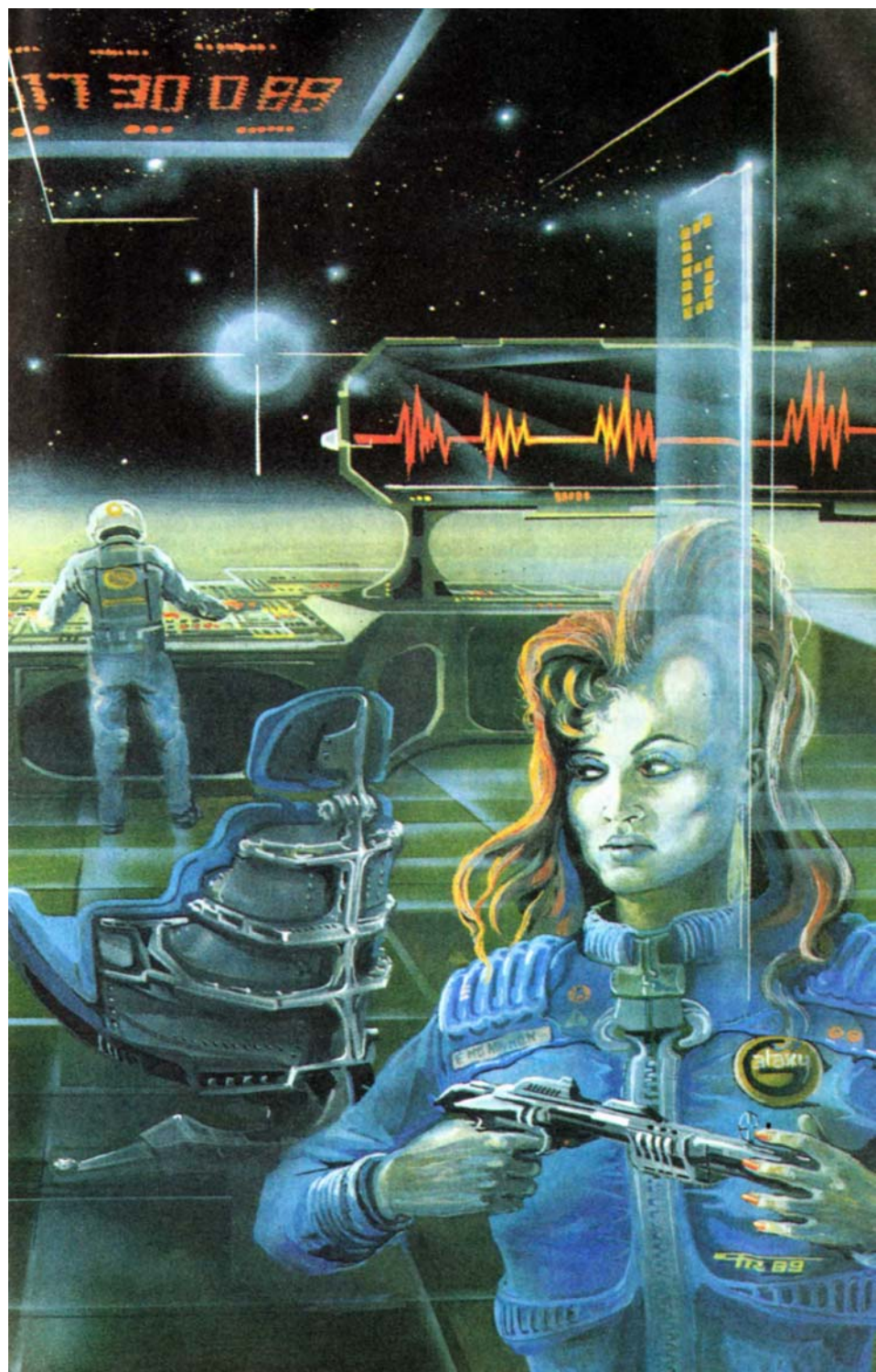
Plán to byl bezpochyby výtečný. Kdyby vyšel, výprava by neskončila totálním fiaskem. V průběhu posledního týdne zajímaly kapitána Laplace pouze otázky spojené s přežitím, záhadě hory Zeus, která jeho kritickou situaci zavinila, věnoval málo pozornosti. Ale nyní se objevila naděje a měl čas promyslet si věci předem. Vyplatí se přece trochu riskovat a vypátrat, proč se kolem tohoto maličkého kosmického tělesa spřádá tolik intrik.

46. Raketoplán

„Pokud mě neklame paměť,“ řekl doktor Anderson, „Goddardova první raketa uletěla asi padesát metrů. Divil bych se, kdyby Chang ten rekord překonal.“

„Bud’ bude lepší, anebo my všichni v pěkné kaši.“

Větší část vědeckého týmu se shromáždila na hlavní pozorovatelně a všichni s napětím hleděli po délce lodního trupu. I když výstup z garáže nebyl z tohoto úhlu viditelný, *Billa Téčko* už brzy spatří - až - nebo jestli - se vynoří.

Start neodpočítávali. Chang si dával načas, kontroloval všechno možné a nemožné - odstartuje, až se na to bude cítit. Z raketoplánu odstranili všechno nepotřebné a snížili tak jeho hmotnost na minimum. Nesl pohonné hmoty dostačující přesně na sto sekund letu. Kdyby všechno klapalo, stačilo by to, kdyby ne, palivo by bylo nejen zbytečné, ale přímo nebezpečné.

„Půjdem na to,“ řekl Chang nenuceně.

Vypadalo to téměř jako kouzelnický trik. Všechno se odehrávalo tak rychle, že oko to vůbec nepostřehlo. Nikdo neviděl, jak *Bill Téčko* vystřelil z garáže, protože ho skrývala oblaka páry. Když se mračno rozptýlilo, raketoplán už přistál dvě stě metrů od lodi.

Hlavní pozorovatelnu zaplavila radost smíšená s úlevou.

„Dokázal to!“ křičel bývalý úřadující kapitán Li. „Pobil Goddarda! Zlomil rekord!“

Když *Bill Téčko* stál na svých krátkých a tlustých nožkách uprostřed evropské pustiny, vypadal jako větší a dokonce ještě méně elegantní verze lunárních modulů projevu Apollo. Kapitánu Laplaceovi, který na všechno shlížel z můstku, tohle ovšem na mysl nepřišlo.

Připadlo mu, že jeho loď se velice podobá velrybě, kterou vlny vyhodily na mělčinu, a přesto se jí i v nepřátelském živlu úspěšně podařilo porodit. Doufal, že novorozeně přežije.

O osmačtyřicet rušných hodin později uložili do *Williamy Tsunga* náklad, vyzkoušeli ho na desetikilometrovém okruhu nad ostrovem - a byl připraven k letu. Na výpravu jim stále ještě zbývala spousta času. Ani podle neoptimističtějších výpočtů nemohla Universe v následujících třech dnech dorazit a výlet na horu Zeus, dokonce i přes zdržení, jež způsobí rozestavování impozantní sbírky přístrojů doktora van der Berga, potrvá pouhých šest hodin.

Jakmile druhý důstojník Chang přistál, kapitán Laplace si ho zavolal do své kajuty. Velitel vypadá, pomyslel si Chang, jaksi nespějí!

„Dobrá práce, Waltře - ale samozřejmě nic jiného jsme neočekávali.“

„Díky, pane. Tak co se děje?“

Kapitán se zasmál. Posádka, v níž skutečně držel jeden při druhém, nedokázala zachovat žádné tajemství.

„S ředitelstvím, jako obvykle. Musím vás zklamat, ale dostal jsem rozkaz, že výpravu mají podniknout pouze doktor van der Berg a druhý důstojník Floyd.“

„Chápu,“ odvětil Chang se stopou trpkosti. „Co jste jim řekl?“

„Zatím nic. Proto jsem si zavolał vás. Jsem do značné míry nakloněný prohlásit, že jste jediný pilot, který takový let zvládne.“

„Budou vědět, že to je nesmysl. Floyd tuhle práci zastane stejně dobře jako já. Není sebméně riskantní - pokud nedojde k nějaké poruše, což by se mohlo stát komukoli.“

„To nic nemění na tom, že jsem ochoten riskovat vlastní kůži, když na tom budete trvat. Nakonec nikdo mi nemůže poroučet - a až se vrátíme na Zemi, budou nás všechny vítat jako hrdiny.“

Chang zjevně prováděl nějaké složité výpočty. Zdálo se, že ho výsledek dost potěšil.

„Kdybychom namísto dvou set kilo nákladu načerpali pohonné hmoty, otevřelo by nám to novou zajímavou možnost. Chtěl jsem se o tom zmínit už dřív, ale se vším tím nákladem a s kompletní posádkou to *Bill Téčko* nemohl zvládnout...“

„Ani mi to nepovídejte. Velká čínská zeď, že.“

„Jistě. Mohli bychom ji při jednom či dvou přeletech prozkoumat a zjistit, co to vlastně je.“

„Myslel jsem, že o ní máme celkem přesné představy, a nejsem si jistý, jestli bychom se měli přibližovat. To by už mohlo být totéž jako tahat čerta za ocas.“

„Možná. Ale je tu ještě jeden důvod. Pro některé z nás dokonce závažnější...“

„A to?“

„Tsien. Leží jenom deset kilometrů od zdi. Rádi bychom tam shodili věnec.“

Takže o tomhle jeho důstojníci tak vážně debatovali! Kapitán Laplace si nikoli poprvé přál, aby ovládal hovorovou čínštinu o trochu lépe.

„Rozumím,“ pronesl tiše. „Budu si to muset promyslet - a promluvit s van der Bergem a Floydem, jestli souhlasí.“

„A s ředitelstvím?“

„Sakra, to ne. O tomhle rozhodnu já.“

47. Úlomky

„Raději byste si měli pospíšet,“ radila centrála na Ganymedu. „Přísti konjunkce bude zlá - zemětřesení iniciujeme jak my, tak i Io. A nechceme vás strašit - ale pokud se nám nezblázní radar, ta vaše hora od posledního měření klesla o dalších sto metrů.“

Jestli bude pokles pokračovat touhle rychlostí, uvažoval van der Berg, během deseti let se Europa zase promění v jednu rovinu. Oč rychleji probíhaly procesy tady než na Zemi! Což byl jeden z důvodů, proč si geologové tohle místo tak oblíbili.

Nyní, když se připoutal na sedadlo druhého pilota těsně za Floyda a prakticky všude kolem sebe měl konsole svých vlastních přístrojů, pocítil směsici vzrušení a lítosti. Za pár hodin se uzavře veliké duchovní dobrodružství jeho života - ať už tak či onak. Nic, co se přihodiv budoucnu, se nemůže vyrovnat tomuhle.

Neměl ani špetku strachu. Naprosto důvěřoval člověku i stroji. Nečekaně ho přepadla jakási pochmurná vděčnost nebožce Rosii McMahonové. Nebýt jí, nikdy by nedostal tuhle příležitost, ale stále neměl jistotu, zda to není zároveň nejkratší cesta do hrobu.

Plně naložený *Bill Těčko* sotva dokázal při startu překonat desetinu pozemské tíže. Na takovou práci ho neprojektovali, povede si mnohem lépe na zpáteční cestě, až se nákladu zbaví. Připadalo jim, že jim trvalo celou věčnost, než se vydrápali z *Galaxy*, měli přitom dost času, aby si všimli poškození trupu a známek koroze, kterou způsobovaly občasné mírně kyselé deště. Zatímco se Floyd soustřeďoval na start, van der Berg odvysílal stručnou zprávu o stavu lodi, ze své výjimečně situované pozorovatelný. Navenek to vypadalo rozumně - i když, pokud jim bude jen trochu přát štěstí, brzy už nikoho nebude zajímat, zda je *Galaxy* ještě schopná dalšího kosmického letu.

Nyní viděli celý Přístav rozestřený dole pod sebou a van der Berg si uvědomil, jakou skvělou práci úřadující kapitán Li odvedl, když se mu podařilo s lodí přistát. Nacházelo se tady jen pár míst, kde se dalo bezpečně najet na břeh. I když Li potřeboval taky pořádný příděl štěstí, brilantně využil větru a plovoucí kotvy.

Mlha je pohltila. *Bill Těčko* stoupal po semibalistické dráze, aby zmenšil čelní odpor na minimum. Dvacet minut neuvidí nic

kromě mračen. Škoda, pomyslel si van der Berg, tam dole určitě plavou nějakí zajímaví tvorové a nikdo jiný možná už nikdy nebude mít příležitost, aby je spatřil...

„Za okamžik se vypnou motory,“ řekl Floyd. „Všechno v normě.“

„Výborně, *Bille Téčko*. Ve vaší letové hladině není hlášen žádný provoz. Stále jdete na přistání jako první.“

„Kdo je ten vtípálek?“ zeptal se van der Berg.

„Ronnie Lim. Věř tomu nebo ne, to jdete na přistání jako první“ je historický výrok z doby Apolla.“

Van der Berg ho chápal. Nic nedokáže tak uvolnit napětí, když se lidé pustí do nějakého komplikovaného a možná nebezpečného podniku, jako špetka humoru - když se nepřezene.

„Za patnáct minut začneme brzdit,“ řekl Floyd. „Podívejme se, jestli jsme ve vzduchu sami.“

Zapjal automatický snímač a těsnou kabinou se rozlehla série pípání a pískání oddělená krátkými pomlkami. V téhle podobě vstupní díl přijímače propouštěl jeden zvuk po druhém, zatímco snímač rychle probíhal celým rádiovým spektrem.

„Slyšíš zdejší rádiové majáky a letištní věže,“ řekl Floyd. „Doufal jsem - no ne, opravdu!“

Ozýval se jen slabý melodický tón, trylkující rychle nahoru a dolů jako nějaká šilená sopranistka. Floyd vrhl pohled na měřič kmitočtu. „Dopplerův posuv skorem zmizel - tak prudce brzdí.“

„Co to je - text?“

„Pomalu snímající video, myslím. Předávají na Zemi spoustu materiálu prostřednictvím velké paraboly na Ganymedu, když je ve správné pozici. Televizní stanice pořád ječí, že nemají dost zpráv.“

Po několik minut naslouchali hypnotizujícímu zvuku, který nedával žádný smysl, pak ho Floyd vypnul. Ačkoli přenos z *Universe* byl pro pouhé lidské smysly nesrozumitelný, sděloval zároveň jedinou zprávu, na níž skutečně záleželo. Pomoc už je na cestě a brzy k nim dorazí.

Van der Berg letmo poznamenal, zčásti aby vyplnil odmlku, ale i proto, že ho to skutečně zajímalo: „Už jsi poslední dobou mluvil s dědečkem?“ „Mluvil“ bylo samozřejmě pochybené slovo v situaci, kdy se jednalo o meziplanetární vzdálenosti, avšak nikdo nedokázal navrhnout nějaké jiné přijatelné pojmenování. Krátkou konjunkturu

zažila slova hlasogram, audiopošta nebo hlasohled, ale brzy zase upadla v zapomnění. Dokonce ještě ani teď většina lidstva pravděpodobně nevěřila, že v rozměrech Sluneční soustavy už skutečný rozhovor není možný, a čas od času na ozývaly rozhorlené protesty: „Proč s tím vy, vědci, něco neuděláte?“

„Ano,“ odpověděl Floyd. „Je na tom dobře a těším se, že se s ním sejdou.“

V hlase se mu ozvalo mírné napětí. To bych rád věděl, pomyslel si van der Berg, kdy se setkali naposledy. Ale uvědomil si, že by bylo netaktní, kdyby se vyptával. Namísto toho strávil následujících deset minut tím, že si společně s Floydem opakovali nacvičené vykládání a kompletování přístrojů, aby se po přistání vyhnuli zbytečným zmatkům.

Signál „začátek brždění“ se spustil přesně zlomek sekundy nato, co už Floyd stiskl řadič programů. Jsem v dobrých rukou, napadlo der Berga. Můžu se uvolnit a soustředit na svou vlastní práci. Kde je kamera? Přece už zase neuplavala...

Mračna se rozestupovala. Ačkoli radar ukazoval přesně, co leží pod nimi, stejně dobře jako normální optický monitor, přesto bylo šokující spatřit vrcholek hory tyčící se pouze pár kilometrů před nimi.

„Podívej!“ vykřikl Floyd. „Tam úplně vlevo - u toho dvojitého vrcholku - smíš hádat jen jednou!“

„Určitě máš pravdu. Nemyslím, že jsme jí nějak ublížili - jenom to o ni ťuklo. Rád bych věděl, kam dopadl ten druhý...“

„Výška jeden tisíc. Které místo k přistání si vybereme? Alfa odsud nevypadá nijak vábně.“

„Máš pravdu - zkus Gamu. V každém případě leží blíž k hoře.“

„Pět set. Jdu na Gamu. Budu se nad ní vznášet dvacet sekund - když se ti nebude zdát, přeletíme na Betu. Čtyři sta... Tři sta... Dvě stě... („Držíme vám palce, *Bille Téčko*,“ ozvala se stručně *Galaxy*.) Díky, Ronnie... Sto padesát... Sto... Padesát... Jak to vypadá? Jenom pár malých skalisek a - to je divné - celé místo pokrývá cosi, co vypadá jako rozbité sklo. Tady někdo pořádal pěkně divoký mejdan... Padesát... padesát... pořád dobré?“

„Bezvadné. Klesej.“

„Čtyřicet... třicet..., dvacet... deset... Aby sis to na poslední chvíli nerozmyslel!... Deset... Teď zvíříme trošku prachu, jak kdysi

řekl Neil - nebo to byl Buzz?... Pět... Kontakt! Jako po másle, co? Ani nevím, zač mě tak dobře platí.“

48. Lucy

„Halo, centráló Gany. Přistáli jsme bezvadně - chci říct Chris. Povrch je rovný a tvoří ho jakási metamorfovaná hornina, pravděpodobně stejná pseudožula, které se říká havenit. Úpatí hory leží pouhé dva kilometry odsud, ale už můžu říct, že prakticky není třeba, abychom se přiblížili třeba jenom o krok.“

Právě si oblékáme svoje poloviční skafandry a do pěti minut začneme s vykládáním. Samozřejmě monitory necháme zapjaté a každou čtvrt hodinu se přihlásíme s novou relací. Van der Berg, konec.“

„Cos myslel tím ,není třeba, abychom se přiblížili třeba jenom o krok‘?“ zeptal se Floyd.

Van der Berg se zašklebil. Připadalo mu, že během několika posledních minut omládl o celá léta a téměř se znovu proměnil v bezstarostného chlapce.

„*Circumspice*,“ řekl šťastně. „Latinský výraz pro ,rozhlédni se kolem sebe‘. Nejdřív vyhoďme ven tu velkou kameru - au!“

Bill Téčko se náhle prudce naklonil a chvíli kmital na tlumičích přístávacího zařízení. Kdyby tenhle pohyb trval déle než pár sekund, byl by to nejlepší způsob, jak okamžitě dostat mořskou nemoc.

„Ganymed měl s těmi otřesy pravdu,“ řekl Floyd, když se vzpamatovali. „Vážně jsme v nebezpečí?“

„Pravděpodobně ne. Do konjunkce pořád schází ještě třicet hodin a tohle vypadá jako pevná litosférická deska. Ale nebudeme marnit čas - naštěstí to nemáme zapotřebí. Mám masku nasazenou správně? Zdá se mi, že ne.“

„Ukaž, utáhnu ti popruh. Takhle je to lepší. Zhluboka se nadechni, dobře, už ti sedí. Vyjdu ven první.“

Van der Berg si přál, aby ten první krůček mohl udělat on, jenže Floyd byl velitel a byla jeho povinnost, aby zkontroloval, zda je *Bill Téčko* nepoškozený - a schopný okamžitě odstartovat.

Floyd obešel malou kosmickou loď kolem dokola a přezkoumal přistávací zařízení. Pak dal zdviženým palcem signál van der Bergovi, který začal slézat po žebříku za ním. I když při průzkumu Přístavu používali stejné lehké dýchací přístroje, tentokrát mu stále nějak neseděl a van der Berg se zastavil u jedné přistávací nohy, aby si ho ještě trochu upravil. Pak vzhlédl - a uviděl, co Floyd provádí.

„Nedotýkej se toho!“ vykřikl. „Je to nebezpečné!“

Floyd odskočil dobrý metr od úlomků sklovité horniny, kterou zkoumal. Jeho amatérskému oku ze všeho nejvíc připomínaly ztuhlý odpad ze sklářské pece.

„Není to přece radioaktivní, že ne?“ zeptal se s obavou.

„Ne. Ale nechod' k tomu, dokud nepřijdu.“

Ke svému překvapení Floyd postřehl, že si van der Berg oblékl těžké ochranné rukavice. Floydovi jako astronautovi trvalo dlouhou dobu, než si zvykl na skutečnost, že tady na Europě se dá bez nebezpečí vystavovat ven holá kůže. Všude jinde v celé Sluneční soustavě - dokonce i na Marsu - to bylo nemožné.

Van der Berg se sehnul a velmi opatrně zvedl dlouhý úlomek sklovité hmoty. I ve zdejším rozptýleném světle se podivně třpytil a Floyd spatřil, že má strašlivé hrany.

„Neznáme ostřejší nůž v celém vesmíru,“ prohlásil šťastně van der Berg.

„Copak jsme tohle všechno prodělali jenom proto, abychom našli nůž?“

Van der Berg se dal do smíchu, pak ale zjistil, že mu to v masce dobře nejde.

„Pořád nechápeš, co to je zač?“

„Začínám si připadat, že jsem jediný na světě, kdo to neví.“

Van der Berg vzal svého společníka za rameno a obrátil ho tvář k hrozivě se rýsující siluete hory Zeus. Z téhle vzdálenosti vyplňovala polovinu oblohy - jako nejen největší, ale zároveň i jediná hora na celém tomhle kosmickém tělese.

„Vychutnávej chvilku tenhle pohled, Musím si někam zavolat.“ Vyťukal na svém komunikátoru sérii čísel a počkal, až se rozsvítí kontrolka „spojení“. Řekl: „Centrálo Ganymede jedna nula devět - tady van der Berg. Slyšíte mě?“

S chvilíčkou zpoždění odvětil zjevně elektronický hlas: „Slyším, van der Bergu. Tady je centrála Ganymed jedna nula devět. Příjem.“

Van der Berg se odmlčel. Vychutnával okamžik, na který nezapomene po celý zbytek svého života.

„Navaž spojení se Zemí, kód Strýc sedm tři sedm. Předěj následující vzkaz: Je tu Lucy. Je tu Lucy. Konec relace. Prosím, zopakuj vzkaz.“

Snad jsem mu v tom měl zabránit, ať to znamená cokoli, pomyslel si Floyd, zatímco Ganymed vzkaz opakoval. Jenže teď už je pozdě. Do hodiny už dorazí na Zemi.

„Promiň mi to, Chrisi,“ radostně se šklebil van der Berg. „Chtěl jsem si zajistit prioritu - kromě jiných věcí.“

„Jestli ihned všechno nevyklopíš, rozřežu tě na kousky jedním z těch skleněných křiváků.“

„Skleněných, pěkně děkuju! No, vysvětlení může počkat - je sice úplně fascinující, ale dost komplikované. Řeknu ti jenom hrubá fakta.“

Hora Zeus je jeden jediný diamant, o přibližné hmotnosti milionu milionů tun. Nebo, jestli dáš přednost jinému vyčíslení, asi dvakrát deset na sedmnáctou karátů. Ale můžu ti zaručit, že každý karát má tu nejvyšší klenotnickou kvalitu.“

vii.
**Velká
čínská zed'**

49. Svatyně

Když z *Billa Těčka* vykládali přístroje a rozestavovali je kolem svého malého žulového letiště, Chris Floyd zjišťoval, že je velice těžké odtrhnout oči od hory, jež se nad nimi přízračně tyčila. Jeden jediný kus diamantu - větší než Everest! Tyhle roztroušené úlomky povalující se všude kolem raketoplánu musí mít cenu vyjádřitelnou spíše v miliardách než miliónech...

Na druhou stranu možná že by neměly větší hodnotu než - třeba skleněné střepy. Cenu diamantů vždy udržovali obchodníci a producenti, ale kdyby se na trh dostal najednou diamantový šperk velký doslova jako hora, ceny by se samozřejmě zcela zhroutily. Teď Floydovi začalo svítat, proč na Evropu zaměřilo pozornost tolik podezřelých stran. Mělo by to nekonečné politické a ekonomické důsledky.

Nyní, když van der Berg přinejmenším prokázal správnost své teorie, proměnil se opět v zaníceného vědce zaměřeného na jediný cíl a usilujícího dokončit pokus bez jakéhokoliv dalšího rozptylování. S Floydovou pomocí - nebylo snadné dostat ze stísněné kabiny *Billa Těčka* větší kusy nákladu - nejprve ruční elektrickou vrtačkou vyvrtali vzorek a opatrně ho přenesli do raketoplánu.

Floyd by nastolil jinou posloupnost priorit, ale chápal, jaký má smysl odbýt si těžší úkoly zkraje. Van der Berg se nesnížil k tomu, aby sebral pár kousků nevyčíslitelného bohatství, které se válelo všude kolem nich, dříve než rozstavil baterii seizmografů a upevnil panoramatickou televizní kameru na nízkou těžkou trojnožku.

„Když už vůbec nic jiného,“ řekl, když opatrně vybíral kousky, které vypadaly méně životu nebezpečné, „budou to pěkné suvenýry.“

„Pokud nás přátelé Rosie nezamordují, aby je získali.“

Van der Berg vrhl na svého společníka ostrý pohled. Byl by se rád dozvěděl, kolik toho Chris ví doopravdy - a kolik si toho, stejně jako všichni ostatní, domýšlí.

„Už za to nestojí, teď, když se tajemství prozradilo. Asi tak za hodinu začnou počítače na burze šilet.“

„Ty parchante!“ řekl Floyd spíš s obdivem než rozzlobeně. „Tak tohle obsahovala ta tvoje relace.“

„Neexistuje zákon, který by vědcům zakazoval, aby jim z jejich práce vyplynul nějaký malý vedlejší zisk - ale všechny tyhle

špinavé detaily jsem přenechal svým přátelům na Zemi. Namouduši, mnohem víc mě zajímá to, co tu teď právě děláme. Podej mi ten klíč, prosím tě...”

Dříve než dokončili stavbu základny Zeus, zemětřesení je třikrát téměř povalilo. Nejprve je pocítili jako chvění pod nohama, potom se všechno začalo otřásat - a pak se ozvalo strašlivé protáhlé zasténání, jež jako by přicházelo odevšad, ze všech směrů. Dokonce i ze vzduchu, což Floydovi připadalo ze všeho nejpodivnější. Stále si ještě úplně nezvykl na skutečnost, že kolem sebe měli dostatečně hustou atmosféru, aby umožňovala na krátkou vzdálenost dohovor bez rádia.

Van der Berg ho nepřestával ujišťovat, že otřesy jsou stále neškodné, avšak Floyd se už poučil, že expertům se nikdy nedá příliš důvěřovat. I když se prokazovalo, že geolog je zatím pozoruhodně neomylný. Floyd doufal, jak si prohlížel *Billa Téčko*, který se kymácel na tlumičích jako loď zmítaná bouří, že van der Berg bude mít pravdu ještě alespoň několik málo minut.

„Zdá se, že jsme hotoví,“ konečně prohlásil vědec k Floydově značné úlevě, „na Ganymed proudí údaje na všech kanálech. Baterie vydrží celé roky, spolu se slunečními panely, které je budou neustále dobíjet.“

„Velice mě překvapí, jestli všechno tohle zařízení tady bude stát ještě za týden. Přísahal bych, že od chvíle, kdy jsme přistáli, se ta hora pohnula. Měli bychom odstartovat dřív, než se nám zřítí rovnou na hlavu.“

„Větší starost mi dělá,“ zasmál se van der Berg, „aby všechna naše námaha nepřišla nazmar kvůli tvým tryskám.“

„Tohle nebezpečí nehrozí - jsme kus od toho a právě jsme vyložili tolik harampádí, že budeme ke startu potřebovat jenom poloviční tah. Pokud se ti nezachce naložit několik dalších miliard. Nebo bilionů.“

„Nebud’me chamtiví. Ostatně se můžu jenom dohadovat, jakou to bude mít cenu, až se dostaneme na Zemi. Většinu toho shrábnou muzea, samozřejmě. Po nich - kdo ví?“

Floyd si vyměňoval zprávy s *Galaxy* a prsty mu po řídicím panelu jen létaly.

„První etapa letu ukončena. *Bill Téčko* připraven ke startu. Letový plán podle předchozího schválení.“

Nepřekvapilo je, když se ozval kapitán Laplace.

„Určitě chcete letět až tam? Uvědomte si, že konečné rozhodnutí závisí na vás. Budu za ním stát, ať se rozhodnete jakkoli.“

„Ano, pane, jsme vám za to vděční. Víme, jaké pocity má posádka. A vědecký přínos by mohl být ohromný - oba jsme strašně napjatí.“

„Ještě moment - pořád ještě očekáváme vaše hlášení o hoře Zeus!“

Floyd pohlédl na van der Berga, který pokrčil rameny a pak převzal mikrofon.

„Kdybychom vám to pověděli teď, kapitáne, myslíte byste si, že jsme se zbláznili - nebo že si z vás děláme legraci. Počkejte prosím pár hodin, dokud se nevrátíme - s důkazy.“

„Hm. Nemá velký smysl, abych vám rozkazoval, že? Tak tedy - mnoho štěstí. A přeje vám ho i majitel - myslí, že zaletět k Tsienu je skvělý nápad.“

„Věděl jsem, že to sir Lawrence schválí,“ poznamenal Floyd ke svému společníku. „Ostatně - když úplně odepsal *Galaxy*, *Billem Těčkem* toho už moc navíc neriskuje, že ne?“

Van der Berg sice jeho stanovisko chápal, ale zase tak bez výhrady by je neodepsal. Jeho jméno si získalo mezi vědci skvělou pověst a teď se těšil, že z toho taky bude něco mít.

„Ach, mimochodem,“ řekl Floyd. „Kdo to byla Lucy - někdo konkrétní?“

„Pokud vím ne. Narazili jsme na ni, když počítač probíral prameny, a napadlo nás, že by tohle jméno mohlo být vhodný kód - každý se bude dohadovat, že má něco společného s Luciferem, v čemž je přesně tolik pravdy, aby ho to překrásně zavedlo.“

Nikdy jsem o nich neslyšel, ale před sto lety existovala populární hudební skupina s velice zvláštním jménem Beatles - psáno B-E-A-T-L-E-S namísto Beetles, neptej se mě proč. Složili písničku se stejně podivným názvem: Lucy na obloze s diamanty. Divné, že? Skorém jako kdyby něco tušili...”

Podle radaru na Ganymedu ležel vrak Tsienu tři sta kilometrů západně od hory Zeus, poblíž takzvané oblasti Věčného šera a mrazivých krajín rozkládajících se za ní. Panovala zde sice věčná zima, nikoli však tma. Polovinu doby je jasně ozařovalo vzdálené Slunce.

Ovšem dokonce i na konci dlouhého slunečního dne na Europě byla teplota stále hluboko pod bodem mrazu. Poněvadž tekutá voda existovala jen na polokouli obrácené k Luciferu, hraniční zóna byla oblastí nepřetržitých bouří, kde neustále zápasil déšť s krupobitím a plískanice se sněžením.

V průběhu poloviny století, jež uplynula od přistání a katastrofy Tsiena, se loď přesunula téměř o tisíc kilometrů. Několik roků ji jistě unášelo - stejně jako *Galaxy* - nově utvořené Galileovo moře, než se zachytila na jeho pustém, nehostinném pobřeží.

Jakmile Bili Těčko na konci svého druhého skoku přes Europu vyrovnal let, Floyd zachytil radarový odraz. Na tak velikánský objekt byl signál překvapivě slabý. Když prolétli mračny, pochopili proč.

Vrak kosmické lodi Tsien, prvního plavidla s lidskou posádkou, které přistálo na některém z Jupiterových měsíců, stál uprostřed malého, okrouhlého jezírka - zjevně umělého a spojeného kanály s mořem, rozkládajícím se méně než tři kilometry od něho. Zůstala jen holá kostra a jinak ani šroubek. Mršina byla obraná dočista.

Jenže čím? ptal se van der Berg sám sebe. Po ničem živém tady nebylo ani stopy. Místo vypadalo, jako by bylo opuštěné už po celá léta. A přece se ani v nejmenším nedalo pochybovat, že vrak cosi rozebralo, s rozmyslem a precizností takřka chirurgickou.

„Přistát se dá bezpečně, to je jasné,“ řekl Floyd a pár sekund vyčkával, než mu van der Berg nepřítomně přikývl na souhlas. Geolog už filmoval všechno, kam videokamery dosáhly.

Bill Těčko lehounce dosedl na břeh jezírka. Oba hleděli přes ledovou, temnou vodu na tenhle pomník vybudovaný lidské touze objevovat. Zdálo se, že neexistuje žádný vhodný způsob, jak se k vraku dostat, ale na tom fakticky nezáleželo.

Když na sebe natáhli poloviční skafandry, donesli věnec až nad hladinu, na okamžik ho mlčky podrželi před kamerou a potom dar od posádky *Galaxy* hodili do vody. Upletli ho překrásně, i když jedinými surovinami, jež měli k dispozici, byla kovová fólie, papír a plastická hmota. Člověk by pomalu uvěřil, že květy a listy jsou pravé. Po celém obvodu byly připíchnuté lístky s nápisy, mnohé z nich napsané namísto latinkou prastarým, nyní však již úředně zrušeným písmem.

Když kráčeli nazpátek k *Billovi Těčku*, Floyd zadumaně řekl: „Všiml sis - prakticky tam nezůstal ani kousek kovu. Jen sklo, plastické hmoty a syntetický materiál.“

„A co žebra a nosníky?“

„Kompozity - hlavně karbon, boron. Kdosi tady poblíž velice dychtí po kovu - a pozná ho, když na něj narazí. Zajímavé...“

Velice, pomyslel si van der Berg. Ve světě, kde by se nedal zapálit oheň, bylo by téměř nemožné vyrábět kovy a jejich slitiny. Budou tam stejně vzácné jako - třeba diamanty...

Když Floyd podal zprávu na základnu a druhý důstojník Chang a jeho kolegové mu vděčně poděkovali, zvedl *Billa Téčko* do výšky tisíc metrů a pokračoval v letu na západ.

„Poslední kolo,“ řekl. „Nemá smysl stoupat výš - budeme tam za deset minut. Ale nepřistaneme. Jestli je Velká čínská zeď to, co si myslím, byl bych radši, abychom to nedělali. Rychle nad ní proletíme a zamíříme domů. Dobře si připrav kamery, tohle může být dokonce ještě důležitější než hora Zeus.“

A, dodal sám k sobě, možná že už brzy poznám, co nedaleko odsud před padesáti lety pocítil děda Heywood. Budeme toho mít spoustu k prodebatování, až se setkáme - nejpozději ode dneška za týden, jestli se nestane žádná nehoda.

50. Nehájené město

Tohle je ale příšerný kraj, uvažoval Chris Floyd. Jedna plískanice za druhou, sněhové metelice, člověk jen tu a tam zahlédne zemi potaženou ledovými jazyky - no, ve srovnání s tímhle byl Přístav úplný tropický ráj! Jenže věděl, že noční strana Evropy, ležící jen pár set kilometrů dále po křivce jejího povrchu, je dokonce ještě horší.

K jeho překvapení se těsně předtím, než doletěli k cíli, náhle a úplně vyčasil. Mraky se zvedly - a před nimi se objevila nezměrná černá stěna téměř kilometr vysoká, ležící přesně v dráze letu *Billa Téčka*. Byla tak ohromná, že zjevně vytvářela vlastní mikroklima. Neustálé větry ji musely obtékat a v jejím závětrí vzniklo malé příjemné místočko.

Okamžitě pochopili, že to je Monolit - a uviděli, že na svém úpatí ochraňuje stovky staveb v podobě polokoulí, jež v paprscích nízko stojícího slunce, kdysi nazývaného Jupiter, zářily bíle jako preludy. Vypadaly, napadlo Floyda, jako někdejší úly uplácené ze

sněhu. Svým tvarem však připomínaly ještě jiné pozemské stavby - a van der Berg myslel o krůček rychleji.

„Iglú,“ řekl. „Stejný problém, stejné řešení. Neexistuje tu jiný stavební materiál kromě kamene - jenže s ním se pracuje mnohem hůř. A malá gravitace je určitě výhoda - některé z těch kupolí jsou docela veliké. Rád bych věděl, kdo v nich asi žije...“

Stále ještě byli příliš daleko na to, aby viděli, zda se něco v ulicích tohoto malého městečka na kraji světa pohybuje. A když se přiblížili, spatřili, že žádné ulice nemá.

„Benátky postavené z ledu,“ řekl Floyd. „Jen iglú a kanály.“

„Obojživelníci,“ odvětil van der Berg. „To jsme měli očekávat. Chtěl bych vědět, kde jsou.“

„Možná jsme je vyděsili. *Bill Téčko* je mnohem hlučnější navenek než vevnitř.“

Van der Berg po několik okamžiků neodpovídal, příliš ho zaměstnávalo filmování a předávání zpráv na *Galaxy*. Potom řekl: „Rozhodně nemůžeme odletět, aniž bychom s nimi nenavázali nějaký kontakt. Měls pravdu - tohle je mnohem důležitější než hora Zeus.“

„A mohlo by taky být nebezpečnější.“

„Nikde nevidím známky vyspělé techniky - omyl. Tamhle to naproti vypadá jako prastará radarová parabola někdy z dvacátého století! Mohl bys zaletět blíž?“

„Aby mě sestřelili? Ne, díky. Kromě toho nemůžeme se tady vznášet věčně. Zbývá nám posledních deset minut - jestli se ještě někdy chceš vrátit domů.“

„Copak bychom nemohli přistát a alespoň trochu se rozhlédnout kolem? Tamhle je kousek holé skály. Kde k čertu všichni jsou!“

„Jsou vystrašení, stejně jako já. Devět minut. Přeletím přes město. Filmuj všechno, co se dá - ano, *Galaxy*, jsme v pořádku, jen momentálně dost zaměstnaní - ozvu se později.“

„Právě mě napadá - to není radar, ale něco skorem stejně zajímavého. Míří to přece přímo na Lucifer - je to pec na sluneční energii! Takhle to dává smysl, tam, kde slunce stojí na obloze jako přilepené - a přitom nemůžeš zapálit oheň.“

„Osm minut. Velká škoda, že se všichni schovali dovnitř.“

„Nebo nazpátek do vody. Můžeme si prohlédnout tu velikou budovu s prostranstvím okolo? Hádám, že to je radnice.“

Van der Berg ukazoval na stavbu mnohem větší než všechny ostatní a rovněž zcela se lišící zevnějškem. Tvořila ji soustava svislých válců připomínající předimenzované varhanní píšťaly. A navíc nebyla neposkrvněně bílá jako iglú, ale po celém povrchu ji pokrýval obrazec různobarevných skvrn.

„Evropské umění!“ vykřikl van der Berg. „To jsou originální nástěnné malby! Blíž, blíže! Musíme to natočit!“

Floyd poslušně klesal níž - a níž - a níž. Zdálo se, že úplně zapomněl na své předchozí obavy, aby nepřekročil čas, po který se mohli udržovat nad zemí. A náhle si van der Berg šokovaně a nevěřícně uvědomil, že se Floyd chystá přistát.

Vědec odtrhl oči od rychle se přibližující země a vrhl pohled na pilota. Ačkoli i teď Floyd *Billa Téčka* zjevně dokonale ovládal, vypadal jako hypnotizovaný. Upřeně zíral na jakýsi pevný bod přímo před klesajícím raketoplánem.

„Co je s tebou, Chrisi?“ zakřičel van der Berg. „Uvědomuješ si, co děláš?“

„Samořejmě. Copak ho nevidíš?“

„Nevidím koho?“

„Toho člověka, co stojí u největšího válce. A nemá žádný dýchací přístroj!“

„Neblázni, Chrisi! Nikdo tam není!“

„Dívá se vzhůru na nás. Mává - myslím, že ho pozná... Proboha!“

„Nikdo tam není - nikdo! Stoupej!“

Floyd ho ani v nejmenším nebral na vědomí. S naprostým klidem a profesionální zručností s *Billem Téčkem* bezvadně přistál a ve správném okamžiku těsně před tím, než se raketoplán dotkl země, vypjal motory.

Velmi pečlivě překontroloval údaje na přístrojích a zapjal bezpečnostní obvody. Jakmile dokončil přistávací operaci, znovu vyhlédl z okna kabiny a na tváři se mu rozlil překvapený, avšak šťastný výraz.

„Zdravím tě, dědečku,“ řekl měkce. Absolutně nikomu, jak viděl van der Berg na vlastní oči.

51. Přízrak

Dokonce ani v nejpříšernějších snech se doktoru van der Bergovi nezdálo, že ztroskotá na cizí nepřátelské planetě v maličkém kosmickém člunu a jako jediný společník mu zůstane šílenec. Alespoň, zdálo se, Chris nepropadal zuřivosti. Třeba podlehne zase jinému vrtochu, znovu vzlétne a bezpečně je odveze zpátky ke *Galaxy*...

Stále zíral do prázdna a čas od času pohyboval rty, jak s kýmsi neslyšně hovořil. Cizí město zůstávalo jako po vymření a člověk si mohl docela dobře představovat, že je jeho obyvatelé opustili už před celými staletími. Ovšem zanedlouho van der Berg postřehl některé známky prozrazující, že ještě před nedávném tu kdosi žil. I když trysky *Billa Těčka* odmetly tenkou vrstvu sněhu v jejich okolí, zbytek malého náměstí zůstal řidce zasněžený. Ležela tam stránka vytržená z nějaké knížky, pokrytá znaky a hieroglyfy. Některé z nich dokázal rozeznat.

Kdosi tím směrem táhl jakýsi těžký předmět - anebo tu projíždělo těžkopádné zařízení poháněné vlastním motorem. Od nyní zavřeného vchodu do jednoho z iglů vedla zcela nepochybně stopa po jakémsi vozidle opatřeném koly. Příliš daleko od van der Berga, než aby dokázal rozeznat detaily, se povaloval nějaký drobný předmět. Mohla to být odhozená krabička, třeba byli Europeané občas stejně nepořádní jako lidé...

O přítomnosti živých tvorů se nedalo pochybovat, byl to omračující pocit. Van der Bergovi se zdálo, že ho sledují tisíce očí- či jiných smyslů - a neexistoval žádný způsob, jak zjistit, zda mozky, na něž jsou napojené, chovají myšlenky přátelské či nepřátelské. Možná že jim návštěva byla zcela lhostejná, že pouze vyčkávali, až vetřelci zase odejdou, aby mohli pokračovat ve své přerušené a zcela záhadné činnosti.

Pak Chris znovu promluvil k nikomu, do vzduchu.

„Na shledanou, dědečku,“ řekl tiše, s lehkou stopou smutku. Obrátil se k van der Bergovi a dodal běžným konverzačním tónem: „Říká, že je čas, abychom odletěli. Počítám, že si určitě myslíš, že jsem se zbláznil.“

Nejmoudřejší bude, rozhodl se van der Berg, když nepřítakám. Buď jak buď, brzy zase připadne něco jiného, co ho zaměstná.

Floyd nyní zamračeně pročítal údaje, které ze sebe sypal počítač raketoplánu. Náhle pronesl se zjevně omluvným tónem: „Promiň mi to, Rolfe. Na to přistání jsem spotřeboval více paliva, než jsem zamýšlel. Budeme muset změnit plán naší výpravy.“

To je jenom opisné vyjádření, pomyslel si chmurně van der Berg, namísto věty: „Na Galaxy už se vrátit nemůžeme.“ S velkým sebezapřením dokázal potlačit výkřik „Čert aby vzal toho tvého dědu!“ a pouze se zeptal: „Takže co podnikneme?“

Floyd studoval monitor a naklepal pár dalších čísel.

„Tady zůstat nemůžeme...“ (Proč ne?, pomyslel si van der Berg. Jestli máme zemřít tak jako tak, mohli bychom zužitkovat čas k tomu, abychom vyzkoumali, co se dá.)... „takže bychom měli najít místo, kde by si nás mohl snadno vyzvednout raketoplán z *Universe*.“

Van der Berg si v duchu zhluboka oddechl. Byl hlupák, že ho to nenapadlo. Měl pocit jako člověk, jemuž oznámili, že dostal milost právě v okamžiku, když už ho odváděli pod šibenici. *Universe* by měla doletět na Europu dříve než za čtyři dny. Ubytování v *Billovi Těčku* se sotva dalo nazvat přepychové, ale výrazně překonávalo všechny ostatní možnosti, jaké si jen uměl představit.

„Odletět pryč z tohoto hnusného počasí a najít pevné, rovné místo poblíž Galaxy, i když si nejsem jistý, že nám to příliš pomůže - to by neměl být problém. Máme palivo na pět set kilometrů - tak málo, že už nemůžeme riskovat přelet přes oceán.“

Van der Berga na okamžik přepadla touha vrátit se k hoře Zeus. Tam toho měl tolik na práci. Jenže seizmická situace - stále se zhoršující souběžně s tím, jak se Io blížil ke spojnici mezi Europou a Luciferem - to naprosto vylučovala. Byl by se rád dozvěděl, jestli jeho přístroje stále ještě pracují. Překontroluje je, jakmile se vypořádá s tímhle akutním problémem.

„Poletím podél pobřeží k rovníku - to je v každém případě nejvhodnější místo pro přistání raketoplánu. Radarové mapy ukazují nějaké rovinaté oblasti hned kousek od pobřeží okolo šedesátého stupně západní délky.“

„Vím. Plošina Masada.“ (A, dodal v duchu van der Berg, možná šance pustit se trošku na průzkum. Člověk by nikdy neměl pro-

marnit neočekávanou příležitost...) „Tahleta plošina, ano. Sbohem, Benátky. Sbohem, Heywoode...”

Když odumřel tlumený řev trysek, Chris Floyd naposledy zablokoval startovací obvody, rozepjal si bezpečnostní pás a roztáhl ruce tak široko, jak mu to jen stísněné prostory kabiny *Billa Těčka* dovolovaly.

„Nemáme zase tak špatné vyhlídky - na Evropu,“ řekl vesele. „A čtyři dny na to, abychom přezkoumali, jestli je raketoplán opravdu zásobený tak nechutným jídlem, jak se tvrdí. Takže - kdo z nás začne mluvit jako první?“

52. Pacient

Škoda, že jsem trochu nestudoval psychologii, pomyslel si van der Berg. Byl bych mohl zjistit, jak hluboko tomu bludu propadl. I když nyní vypadá, že je úplně při smyslech - vyjma toho jediného.

Ačkoli v prostředí s jednou šestinou pozemské gravitace se sedělo pohodlně prakticky na všem, Floyd si přesto sklopil opěradlo až na doraz a sepal ruce za hlavou. Van der Bergovi se náhle vybavilo, že přesně taková bývala klasická poloha pacienta v dobách staré, a stále ještě nikoli zcela zdiskreditované freudovské psychoanalýzy.

Byl rád, že nejprve nechal hovořit svého společníka. Z části z pouhé zvědavosti, ale hlavně doufal, že čím dříve Floyd dostane tyhle nesmysly ze sebe ven, tím dříve se uzdraví - anebo alespoň bude neškodný. Ale nedělal si iluze: Floyda určitě pronásleduje jakýsi vážný, hluboko zakořeněný problém, od něhož se pak odvíjí takhle mocný blud.

Van der Berga velice vyvedlo z míry, když zjistil, že Floyd uvažuje naprosto stejně a že už si stanovil diagnózu.

„Psychologické zařazení mám A 1 plus,“ řekl, „což znamená, že mi dokonce dovolí nahlédnout do své vlastní karty. Takový výsledek dosáhne jenom asi nejlepších deset procent. Takže je to pro mě záhada stejně jako pro tebe - jenže já Heywooda viděl a mluvil se mnou. Nikdy jsem nevěřil na žádné duchy - kdo taky věří? - ale tohle určitě znamená, že zemřel. Škoda, že jsem ho nepoznal blíž - těšil

jsem se, že se s ním sejdu... Ale co se dá dělat, mám alespoň nač vzpomínat..."

Náhle se van der Berg zeptal: „Pověz mi přesně, co ti říkal.“

Chris se trochu nuceně zasmál a odpověděl: „Nikdy jsem se nedokázal naučit nazpaměť telefonní seznam a celé mě to tak překvapilo, že ti nedokážu zreprodukovat autentický průběh rozhovoru.“ Odmlčel se a podle výrazu tváře se dalo poznat, že se snaží soustředit.

„Je to divné. Když se teď snažím rozpomenout, zdá se mi, že nepoužil vůbec žádná slova.“

Čím dál hůř, pomyslel si van der Berg. Telepatie plus posmrtný život. Ale nahlas řekl pouze:

„Tak alespoň mi přibliž hlavní body toho - no - rozhovoru. Uvědom si, že jsem zatím od tebe neslyšel vůbec nic.“

„Dobře. Řekl něco jako 'Chtěl jsem tě ještě jednou vidět a jsem velice šťastný. Jsem si jistý, že všechno je na nejlepší cestě a Universe vás brzy zachrání'.“

Typická příznivá a přitom zcela vágní spiritistická informace, pomyslel si van der Berg. Duchové nikdy neřeknou nic překvapivého či něco, co by se dalo využít - jejich výroky jen odrážejí naděje a obavy posluchačů. Vlastní podvědomí dává nulovou informaci...

„Pokračuj.“

„Potom jsem se ho zeptal, kde všichni jsou - proč je to místo opuštěné. Zasmál se a dal mi odpověď, které nerozumím ještě ani teď. Něco jako: 'Vím, že jste jim nechtěli ublížit - ale když jsme vás viděli přilétat, zůstal nám sotva čas na to, abychom je varovali. Všichni' - na tomhle místě užil slovo, které bych neuměl vyslovit, ani kdybych si ho zapamatoval - 'se ukryli ve vodě - když musí, umějí se pohybovat docela hbitě. Nevylezou, dokud neodletíte, a dokud vítr neodvane jed pryč.' Co tím mohl myslet? Z našich motorů tryská krásná, čistá pára - a nakonec právě pára tvoří většinu jejich atmosféry.“

No, pomyslel si van der Berg, řekl bych, že neexistuje žádný zákon, který by žádal, aby blud - stejně jako sen - musel dávat nějaký logický smysl. Pojem „jed“ snad symbolizuje nějaký Chrisův hluboce zakořeněný strach, s nímž se není schopen přes veškeré skvělé výsledky psychologických testů vypořádat. Ale ať to znamená cokoliv, pochybuju, že se to nějak týká mne. Jed, no tohle! *Bill Téčko* pou-

žívá jako pohonné hmoty čistou, destilovanou vodu, která se dopravuje na oběžnou dráhu z Ganymedu...

Ale počkat. Jak je horká, když tryská z motorů? Přece jsem to kdesi četl...?“

„Chrisi,“ řekl van der Berg opatrně. „Když voda projde reaktorem, vytryskne všechna jako pára?“

„A jak jinak by měla? Teda, když je motor opravdu doběla, deset nebo patnáct procent se rozloží na vodík a kyslík.“

Kyslík! Van der Berg pocítil, jak ho náhle zamrazilo, ačkoli v raketoplánu panovala příjemná pokojová teplota. Bylo nanejvýš nepravděpodobné, že Floyd chápe důsledky toho, co právě pronesl. Podobné vědomosti přesahovaly jeho běžnou rutinu.

„Víš, Chrisi, že pro některé primitivní organismy na Zemi a docela určitě pro tvory žijící v atmosféře, jakou má Europa, je kyslík smrtelný jed?“

„Děláš si legraci.“

„Nedělám. Dokonce je jedovatý i pro nás, při vysokém tlaku nebo koncentraci.“

„Tohle jsem věděl. To nás učili v potápěčském kursu.“

„Tvůj - dědeček - nemluvil z cesty. Je to, jako bychom celé město postříkali yperitem. No, tak zlé snad přece jen ne - kyslík se velice rychle rozptyluje.“

„Takže teď už mi věříš.“

„Nikdy jsem netvrdil opak.“

„Byl bys býval blázen, kdybys mi věřil!“

Tahle slova prolomila napětí a oba se srdečně rozesmáli.

„Ještě jsi mi neřekl, co měl na sobě.“

„Takový staromódní župan, přesně stejný, jaký si pamatuju z doby, kdy jsem byl ještě kluk. Už na první pohled je pohodlný.“

„Ještě nějaké detaily?“

„Když jsi mi to teď připomněl, zdál se mnohem mladší a měl mnohem víc vlasů, než když jsem ho viděl naposledy. Proto si myslím, že byl - jak to říct? - neskutečný. Něco jako obrázek z počítačové grafiky. Nebo syntetický hologram.“

„Monolit!“

„Ano - taky mě to napadlo. Vzpomínáš, jak se David Bowman Heywoodovi zjevil na *Leonovovi*? Teď třeba přišla řada na něho. Ale proč? Před ničím mě přece nevaroval - dokonce mi ani nepředal ně-

jakou konkrétní zprávu. Jenom se rozloučil a popřál mi mnoho štěstí...”

Floydovi se na několik okamžiků stáhla tvář, pak se však znovu ovládl a usmál na van der Berga.

„Už jsem toho namluvil dost. Teď je řada na tobě, abys vysvětlil, co dělá diamant o váze milión tun na kosmickém tělese složeném hlavně z ledu a síry. A mělo by to být vysvětlení zatraceně dobré.“

„To taky je,“ řekl doktor Rolf van der Berg.

53. Tlakový hrnec

„Když jsem studoval na Flagstaffu,“ spustil van der Berg, „narázil jsem na starou astronomickou příručku, ve které se psalo: „Sluneční soustava se skládá ze Slunce, z Jupiteru - a všelijakého odpadu. Tenhle výrok zařazuje Zemi na místo, které jí patří, že? Jenže sotva je poctivý k Saturnu, Uranu a Neptunu - tihle tři další plynoví giganti dohromady téměř o polovinu převyšují hmotnost Jupiteru.“

Ale raději bych měl začít u Europy. Jak víš, než ji Lucifer počal zahřívát, pokrýval ji prakticky rovný led - největší převýšení dělalo nějakých dvě stě metrů. A příliš se na tom nezměnilo ani tehdy, když led roztál a spousta vody přetekla a zmrzla na odvrácené straně. Od roku 2015 - kdy jsme začali s podrobným pozorováním - do roku 2038 existoval na celém měsíci jen jeden jediný vysoký útvar, a my už víme, co to je zač.“

„To nepochybně víme. Ale i když jsem ho viděl na vlastní oči, pořád si monolit nedokážu představit jako zeď! Neustále ho mám před očima, jak stojí na nejkratší hraně a tyčí se vzhůru - anebo jak se volně vznáší ve vesmíru.“

„Myslím, že už nás poučil. Dokáže všechno, co se mu zachce - všechno, co si jenom umíme představit - a ještě o hodně víc.“

Tak tedy, roku 2037 se na Europě něco stalo, v přestávce mezi dvěma pozorováními. Zničehonic se objevila hora Zeus - celých deset kilometrů vysoká!

Sopky takových rozměrů se nevynořují v průběhu čtrnácti dní. Kromě toho, Europa není zdaleka tak aktivní jako Io.“

„Na můj vkus je aktivní až dost,“ zabručel Floyd. „Cítil jsi tenhle otřes?“

„A navíc, kdyby to byl vulkán, vychrlil by do atmosféry ohromné množství plynu. Došlo sice k nějakým změnám, ale zdaleka ne k tak podstatným, aby vyhovovaly tomuto vysvětlení. Všechno to zůstávalo úplnou záhadou, a protože jsme měli strach přiletět příliš blízko - a naše vlastní úkoly nás zaměstnávaly až dost - veškerá činnost zůstala u sprádání fantastických teorií. Jenže žádná z nich, jak se ukázalo, nebyla tak fantastická jako pravda...“

První podezření mě přepadlo při náhodném pozorování v roce 2057, ale pár roků jsem je nebral vážně. Potom jsem získal silnější důkazy. Kdyby se jednalo o cokoli méně bizarního, považoval bych je za naprosto dostačující.

Jenže než jsem mohl uvěřit, že hora Zeus je celá diamantová, musel jsem nalézt vysvětlení. Dobrý vědec - a domnívám se, že já takový jsem - nepovažuje žádný fakt prokázaný, dokud nevypracuje teorii, která ho vysvětluje. Teorie se může později ukázat jako špatná - což se obvykle stává, alespoň v některých detailech - ale každopádně musí obsahovat pracovní hypotézu.

Jak jsi namítl, diamant o váze milión tun na kosmickém tělese z ledu a síry vyžaduje pár slov na vysvětlenou. Samozřejmě, teď je mi všechno naprosto jasné a zdá se mi, že jsem byl úplně padlý na hlavu, když jsem řešení neviděl už před lety. Mohlo nám to ušetřit spoustu potíží - a přinejmenším jeden život - kdybych na to přišel.“

Zamyšleně se odmlčel, potom se náhle zeptal Floyda: „Nezmiňoval se před tebou někdo o doktoru Paulu Kreugerovi?“

„Ne, proč? Ale slyšel jsem o něm, samozřejmě.“

„Jen tak. Kolem nás se děje spousta podivných věcí a pochybuju, že se někdy všechno vysvětlí.“

Tohle už ale není žádné tajemství, tak ti to můžu prozradit. Před dvěma lety jsem poslal Paulovi tajnou zprávu. Ach, promiň, měl jsem se zmínit - Paul je můj strýc. Obsahovala stručný souhrnný popis mého objevu. Žádal jsem ho, jestli by ho mohl nějak vysvětlit - nebo vyvrátit.

Netrvalo mu to dlouho, má přes počítač přístup do všech možných archivů. Naneštěstí se choval neopatrně, nebo někdo jeho počítač monitoroval - jsem si jistý, že tvoji přátelé, ať už je to kdokoli, teď určitě dobře vědí kdo.

Během pár dní vyhrabal osmdesát roků starý článek ve vědeckém časopise Nature - ano, to je ten, co se ještě pořád tiskne na papír! - který objasňoval všechno. Tedy skorem všechno.

Napsal ho člověk, který pracoval v jedné z velkých laboratoří ve Spojených státech - amerických, Spojené státy africké tehdy ještě neexistovaly. Na tom místě se konstruovaly nukleární zbraně, takže tam měli trochu ponětí o vysokých teplotách a tlacích...

Nevím, jestli měl doktor Ross - tak se jmenoval - něco společného s bombami, ale jeho vědecká průprava ho nepochybně přiměla, aby začal uvažovat o podmínkách panujících hluboko uvnitř gigantických planet. Jeho článek z roku 1984, promiň, 1981 - mimochodem není dlouhý ani celou jednu stránku - přinesl několik velice zajímavých hypotéz...

Poukázal na skutečnost, že plynoví giganti obsahují ohromná množství uhlíku - ve formě metanu CH_4 . Až do sedmnácti procent celkové hmotnosti! Vypočítal, že při tlacích a teplotách panujících v jádrech - při miliónech atmosfér - se uhlík bude oddělovat, klesat do středu a - už jsi určitě uhodl - krystalizovat. Teorie je to překrásná, ale nepředpokládám, že vůbec kdy snil o naději, že by ji někdo mohl ověřit...

Tak tohle je první díl celého příběhu. Díl druhý je z několika hledisek dokonce ještě zajímavější. Co kdybys mi dolil ještě trochu té kávy?“

„Prosím. Myslím, že jsem druhý díl už uhodl. Zjevně nějak souvisí s explozí Jupiteru.“

„Nikoli explozí - ale implozí. Jupiter se nejprve zhroutil do sebe a teprve pak vybuchl. V jistém smyslu to připomíná detonaci jaderné bomby, až na to, že jeho nový stav je stabilní. Fakticky se proměnil v jakési minislunce.“

Dál, v průběhu imploze se přihodilo několik velice podivných věcí. Vypadá to, jako by se protilehlé oblasti prostoupily navzájem a vylétly ven na opačných stranách. Ale ať už se to stalo jakkoli, kus diamantového jádra o velikosti hory výbuch vystřelil ven.

Než skončil na Europě, určitě několiksetkrát oběhl Lucifer - jeho oběžná dráha se měnila vlivem gravitačního pole všech ostatních měsíců. A musely nastat přesně ty správné podmínky - jedno těleso si přitáhlo druhé, takže rychlost dopadu nepřevýšila nějaké dva kilometry za sekundu. Kdyby se střetla v protisměru - no, to už by

ted' možná žádná Europa neexistovala, natož pak hora Zeus! A někdy mě pronásleduje představa, že úplně klidně mohla zasáhnout náš Ganymed...

Dopad možná ztlumila i nově vytvořená atmosféra, jenže i tak to musel být strašlivý náraz. Rád bych věděl, jak ho přežili naši evropanstí přátelé? Nepochybně vyvolal celou sérii tektonických otřesů... které pokračují až dodnes.“

„A politických taky,“ řekl Floyd. „Některé z nich si ted' začínám uvědomovat. Není divu, že to Spojeným státům africkým dělá těžkou hlavu.“

„Kromě jiných.“

„Ale copak si někdo vážně představuje, že by se mohl k těm diamantům dostat?“

„Nepořídili jsme zase tak špatně,“ odvětil van der Berg a mávl směrem k zadní části raketoplánu. „V každém případě už pouhý psychologický dopad na průmysl by byl ohromný. Proto tolik lidí zatoužilo vědět, jestli je to pravda, nebo ne.“

„Tak ted' už vědí. Co dál?“

„To není můj problém, bohudík. Ale doufám, že jsem slušně přispěl do pokladnice vědeckého poznání.“

Stejně jako do své vlastní, dodal už jen pro sebe.

54. Shledání

„Co tě vedlo k tomu myslet si, že jsem zemřel?“ vykřikl Heywood Floyd. „Už dávno jsem se necítil takhle dobře!“

Chris Floyd zíral na mřížku mikrofону celý ochromený překvapením. Cítil, jak se v něm rozlévá radost - jenže také rozhořčení. Někdo - něco - si s ním krutě zažertovalo. Ale proboha z jakého důvodu?

Heywood Floyd vzdálený padesát miliónů kilometrů - a přibližující se o několik set každou sekundou - se také zdál mírně rozhořčený. Ale stejně tak i temperamentní a veselý. Jeho hlas prozrazoval radost z toho, že Chris je v bezpečí.

„Mám pro tebe dobrou zprávu. Raketoplán vysvobodí vás dva jako první. Shodí nějaké léky, které *Galaxy* naléhavě potřebuje, pak

zaletí pro vás a přiveze vás nahoru. Setkáme se při následujícím oběhu. *Universe* sestoupí o pět oběhů později. Potom už se budeš moci pozdravit se svými přáteli - jakmile vstoupí na palubu.

To je zatím všechno - jen chci ještě říct, jak se těším, že si všechen ten ztracený čas vynahradíme. Čekám tvou odpověď - moment - zhruba do tří minut...“

Na palubě *Billa Téčka* se na okamžik rozhostilo naprosté ticho. Van der Berg se na svého společníka neodvažoval ani pohlédnout. Potom Floyd odjistil mikrofon a zvolna řekl: „Heywoode - to je ale krásné překvapení! Ještě pořád jsme se nedostal ze šoku. Ale já vím, že jsem se s tebou na Europě setkal - vím, že ses se mnou loučil. Jsem si tím jistý úplně stejně, jako že s tebou mluvím teď...“

Budeme, budeme mít spoustu času později, abychom to probrali. Ale pamatuješ, jak s tebou mluvil Dave Bowman na palubě *Discovery*? Třeba to bylo něco jako tenkrát...

Teď už nám nezbývá než sedět a čekat, až pro nás přiletí raketoplán. Žijeme si docela pohodlně - občas cítíme otřesy, ale to není nic, z čeho bychom si dělali starosti. Brzy nashledanou, zdravím tě a líbám.“

Nedokázal se rozpomenout, kdy naposledy něco takového svému dědovi řekl.

Po prvním dnu začala kabina raketoplánu páchnout. Po druhém to už přestali vnímat, ale shodli se na tom, že jídlo dostalo jakousi pachů. Taky zjistili, že nemohu usnout, a jeden druhého dokonce obviňoval z chrápání.

Třetího dne je začala zmáhat nuda, přes časté spojení s *Universe*, *Galaxy* a samotnou zemí, a vyčerpali veškeré zásoby košilatých historek.

Ale byl to zároveň den poslední. Ještě než skončil, sestoupila *Lady Jasmine* hledající své ztracené dítě.

55. Magma

„Pane,“ řekl ústřední domácí komunikátor, „zatímco jste spal, vyvolal jsem z paměti ten speciální program z Ganymedu. Přejete si ho teď vidět?“

„Ano,“ odvětil doktor Paul Kreuger. „Zrychlit desetkrát. Bez zvuku.“ Věděl, že na počátku bude dlouhá úvodní sekvence, kterou může přeskočit a vrátit se k ní později, kdyby se mu zachtělo. Přál si co nejrychleji proniknout k podstatnému.

Přehnaly se titulky a už se na monitoru objevil Victor Willis, kdesi na Ganymedu, divoce rozhazující rukama v naprostém tichu. Doktor Paul Kreuger, stejně jako mnoho jiných zanícených vědců, pohlížel na Willise poněkud záštiplně, i když připouštěl, že vykonává záslušnou činnost.

Willis náhle zmizel a nahradil ho méně rozechvělý a vzrušený objekt - hora Zeus. Ale i ta se chovala mnohem divočeji, než jak se slušelo na dobře vychovanou horu. Doktor Kreuger užasl, jak se od posledního přenosu z Europy proměnila. „Normální rychlost,“ přikázal. „Zvuk.“

„...téměř sto metrů za den a náklon se zvětšil na patnáct stupňů. Tektonická aktivita je nyní velice intenzivní, kolem úpatí hory protékají mohutné potoky lávy. Mám tu s sebou doktora van der Berga. Rolfe, co si o tom myslíte?“

Můj synovec se zdá v pozoruhodně dobré kondici, řekl si doktor Kreuger, když uvážíme, co prodělal. Dobrý rod se nezapře, samozřejmě...

„Kůra Europy se patrně z původního nárazu nikdy nevzpamatovala a pod soustředěným tlakem se rozestupuje. Hora Zeus pozvolna klesá od chvíle, kdy jsme ji objevili, ale rychlost poklesu v posledních několika málo týdnech ohromně narostla. Pohyb je patrný ze dne na den.“

„Jak dlouho potrvá, než se zcela propadne?“

„Pořád nemůžu uvěřit, že se to doopravdy stane...“

Následoval rychlý přestřih, znovu se objevila hora a mimo záběr kamery hovořil Victor Willis.

„Tohle prohlásil doktor van der Berg před dvěma dny. Nechce k tomu něco dodat dnes, Rolfe?“

„Ehm... vypadá to, jako bych se mýlil. Řítí se dolů jak výtah. Úplně neuvěřitelně - zůstalo z ní už jenom půl kilometru! Odmítám už dělat jakékoli další předpovědi...“

„To je od vás velmi moudré, Rolfe. Tak *tohle* se událo včera. Nyní vám nabídneme nepřetržitý sběrný záběr až do okamžiku, kdy jsme přišli o kameru...“

Doktor Paul Kreuger se předklonil na židli a sledoval poslední dějství dlouhého dramatu, v němž sehrál maličkou, a přece osudovou roli.

Nebylo třeba, aby záznam zrychloval: beztak sledoval všechno už téměř stokrát urychlené proti skutečnosti. Hodina se vtěsnala do jediné minuty - lidský život do délky motýlího.

Hora Zeus mu klesala přímo pod očima. Všude kolem tryskaly k obloze ohromující rychlostí gejzíry roztavené síry a vytvářely parabolické křivky zářící, elektrické modři. Hora připomínala loď potápějící se na rozbouřeném moři ověčenou ohněm svatého Eliáše. Dokonce ani velkolepé sopky na Io by nedokázaly vykreslit obrázek takhle rozběsněných živlů.

„Největší poklad, jaký kdy lidstvo objevilo... se právě propadá do země,“ řekl Willis tiše s podtónem posvátné úcty. „Naneštěstí vám nemůžeme ukázat vyvrcholení. Brzy uvidíte proč.“

Děj se zpomalil do normální rychlosti. Hory zbývalo už jen pár set metrů a erupce okolo nyní tryskaly mnohem klidněji.

Náhle se celý obraz převrátil. Stabilizátor záběru kamery, který po celou dobu statečně zápasil s nepřetržitými záchvěvy země, v nerovné bitvě podlehl. Na okamžik to vypadalo, jako by hora opět vyrostla - ale to se jen převrátila trojnožka pod kamerou. Úplně poslední scéna z Evropy byl záběr žhoucí vlny roztavené síry chystající se přenosové zařízení pohltit.

„Ztracené navždycky!“ fňukal Willis. „Bohatství nesrovnatelně větší ceny než všechny poklady, jaké kdy vydala Golkonda či Kimberley! Jaká to tragická, strašlivá ztráta!“

„Co je to za debilního idiota!“ vyprskl doktor Kreuger. „Copak si neuvědomuje...“

Dozrál čas napsat nový článek do Nature. Tohle tajemství by totiž bylo příliš velké, než aby se dalo skrývat.

56. Perturbační teorie

Odesílatel: Profesor Paul Kreuger, člen Královské vědecké společnosti

Adresát: časopis NATURE, databanka, vstup pro přispěvatele

Téma: HORA ZEUS A DIAMANTY Z JUPITERU

Jak se dnes všeobecně soudí, útvar na Europě známý jako hora Zeus byl původně součástí Jupiteru. Hypotézu, že jádra plynových gigantů by mohl tvořit diamant, předložil jako první Marvin Ross z Lawrence Livermore National Laboratory, součásti University of California, v již klasickém pojednání „Ledové vrstvy v Uranu a Neptunu - nebeské diamanty?“ (*Nature*, ročník 292, č. 5822, str. 435-36, 30. července 1981). Ross překvapivě nevztáhl své výpočty také na Jupiter.

Potopení hory Zeus vyvolalo hotový příval nářků, které jsou naprosto směšné - z důvodů, jež uvádím dále.

Aniž bych zacházel do detailů, které uvedu v následujících článcích, odhaduji, že diamantové jádro Jupiteru muselo mít původně hmotnost přinejmenším 10^{28} gramů. To znamená *deset miliardkrát větší než hora Zeus*.

Ačkoli mnoho této látky bylo nepochybně zničeno při výbuchu planety a při formování - zjevně umělého - slunce Lucifer, nelze se dost dobře domnívat, že hora Zeus byla jediným úlomkem, který katastrofu přečkal. Třebaže mnoho podobných postupně padalo zpátky na Lucifer, podstatné procento se určitě dostalo na oběžné dráhy a musí po nich létat dosud. Základní poučka perturbační teorie nám říká, že se budou periodicky vracet k místu, z něhož vzlétly. Samozřejmě je nemožné provést přesný výpočet, ale odhaduji, že v blízkém okolí Luciferu stále obíhají trosky o hmotnosti přinejmenším miliónkrát větší, než měla hora Zeus. Ztráta jednoho malého úlomku, navíc ještě zcela nevhodně umístěného na Europě, je tudíž zcela zanedbatelná. Navrhuji, aby byla co nejdříve vybudována soustava radarů, které budou po tomto materiálu ve vesmíru pátrat.

Ačkoli se ultratenký diamantový film vyrábí v průmyslovém měřítku už od roku 1987, nikdy se nepodařilo připravit diamant o větším objemu. Možnost získat ho v množství řádově počítaném na megatuny by mohla zcela proměnit tvářnost mnohých průmyslových odvětví a dát vznik některým zcela novým. Zejména, jak poukázali Isaacs et al. téměř před sto lety (viz *Science*, roč. 151, str. 682-83, 1966), diamant je jediným stavebním materiálem, který by umožnil vybudovat takzvaný kosmický výtah, dovolující dopravu ze Země do vesmíru při zanedbatelných nákladech. Diamantové hory obíhající nyní mezi Jupiterovými měsíci nám mohou otevřít vstup do celé Slu-

neční soustavy. Jak směšné se v tomto srovnání zdá veškeré dosa-
vadní použití uhlíku krystalovaného v kubické soustavě!

Pro úplnost bych rád uvedl jiné místo, kde by se možná našlo
ohromné množství diamantů - místo, jež je bohužel ještě méně při-
stupné než jádro gigantické planety...

Byla předložena hypotéza, že z diamantu se možná skládá kůra
neutronových hvězd. Poněvadž nejbližší známá neutronová hvězda je
vzdálena patnáct světelných roků a gravitace na jejím povrchu dosa-
huje hodnoty *sedmdesát tisíc miliónkrát* větší než na Zemi, sotva ji
můžeme považovat za pravděpodobný zdroj surovin.

Jenže na druhou stranu: koho by kdy napadlo, že jednoho dne
dokážeme proniknout k jádru Jupiteru?

57. Intermezzo na Ganymedu

„Jak tu vůbec ti primitivní kolonisti můžou žít!“ naříkal Micha-
jlovič. „Úplně jsem se zděsil - na celém Ganymedu se nekoná jediný
velký koncert! Samozřejmě, ta špetka optotroniky, co je v mém syn-
tetizátoru, dokáže napodobit jakýkoli hudební nástroj. Jenže Stein-
way je pořád Steinway - stejně jako Stradivari dodnes Stradivari.“

Jeho stesky, ačkoli je nemyslel úplně vážně, už vzbudily reakci
mezi místními intelektuály. Velmi sledovaný program Ráno na Ga-
nymedu dokonce přinesl jízlivý komentář: „Tím, že nás naši skvělí
hosté poctili svou přítomností, pozdvihli - i když jen dočasně - kul-
turní úroveň obou planet...“

Útok mířil především na Willise, Michajloviče a M'Balovou,
kteří nadšené přinášení osvěty zaostalým domorodcům trochu přehá-
něli. Maggie M vyvolala téměř skandál výčtem Diových-
Jupiterových vášnivých lásek k Io, Europě, Ganymedovi a Callisto,
podaným zcela bez skrupulí. Už znělo dost provokativně, že se sápal
na Europu v podobě bílého býka, a jeho snahy uchránit Io a Callisto
před pochopitelným hněvem choti Hery byly vpravdě žalostné. Ale
nejvíce pobouřila místní usedlíky novinka, že mytologický Ganyme-
des byl naprosto nevhodného pohlaví.

Abychom nesoudili nespravedlivě, je třeba zdůraznit, že jejich
záměry v rolích samozvaných velvyslanců kultury byly zcela chvá-

lyhodné, i když nikoli nezištné. Když pochopili, že uvázli na Gany-
medu na několik měsíců, uvědomili si, že jim hrozí nuda - poté, co se
jim nové prostředí přejí. A také chtěli maximálně využít talentu pro
dobro svého okolí. Ovšem ne každý si přál, nebo měl čas, aby byl
povznášen - tady v pohraniční oblasti Sluneční soustavy, kde rozho-
dovala technika.

Na rozdíl od nich se Yva Merlinová sžila s prostředím dokona-
le a dokázala se výborně bavit. Přestože byla tak slavná na Zemi, jen
málo Ganymedů o nikdy slyšelo. Mohla se proto toulat sem a tam
spojovacími chodbami a pod vzduchotěsnými kupolemi Hlavní zá-
kladny na Ganymedu, aniž by se za ní lidé otáčeli anebo si na ni uka-
zovali prstem. Pravda, poznávali ji - ale jen jako jednoho z pozem-
ských návštěvníků.

Greenberg, díky své obvyklé nenápadné výkonnosti a skrom-
nosti, výtečně zapadl do administrativních a technických struktur na
tomhle satelitu a už se stal členem půl tuctu různých poradních sbo-
rů. Jeho služeb si cenili do té míry, až se k němu doneslo varování,
že by nemusel dostat povolení k odletu.

Heywood Floyd sledoval počínání svých společníků v klidu a s
pobavením, avšak zúčastnil se jen nepatrně. Zajímalo ho hlavně, aby
navázal kontakty s Chrisem a mohl se podílet na plánování budouc-
nosti svého vnuka. Nyní, když *Universe* - s méně než stovkou tun
pohonných hmot zbývajících v nádržích - bezpečně přistála na Ga-
nymedu, člověk se mohl pustit do spousty věcí.

Vděčnost, kterou všichni na palubě *Galaxy* ke svým zachrán-
cům pociťovali, usnadnila splnutí obou posádek. Až se skončí
všechny opravy, prohlídky a tankování, poletí zpátky na Zemi spo-
lečně. Morálku nesmírně povzbudila zpráva, že sir Lawrence již po-
depsal smlouvu na podstatně vylepšenou *Galaxy II*. - ačkoli bylo
nepravděpodobné, že stavba začne dříve, než jeho právníci urovnají
při s Lloydem. Pojišťovna se stále pokoušela tvrdit, že se pojistná
smlouva nevztahuje na nový druh zločinu, na kosmický únos.

Pokud jde o zločin samotný, nikdo nebyl odsouzen a dokonce
ani obžalován. Zjevně ho naplánovala nějaká velmi dobře fungující a
bohatá organizace už před několika lety. Spojené státy jihoafrické
hlasitě všechny ujistňovaly o své nevině a prohlásily, že uvítají vyšet-
ření celého případu. Bund také vyjádřil rozhořčení a samozřejmě
obvinil Šaku.

Doktora Kreugera nepřekvapilo, když v poště objevil rozzlobené, nicméně anonymní dopisy, obviňujícího ze zrady. Obvykle byly v afrikánštině, ale občas obsahovaly drobné chybičky gramatické či frazeologické, jež ho přivedly k podezření, že jsou součástí jakési dezinformační kampaně. Po krátkém rozmyšlení je předal Astropolu - „který je už pravděpodobně stejně má přečtené,“ řekl si kysele. Astropol mu poděkoval, avšak přesně jak předem očekával, nijak se k ničemu nevyjádřil.

Druzí důstojníci Floyd a Chang a jiní členové posádky *Galaxy* byli při různých příležitostech pozváni na nejlepší obědy dosažitelné na Ganymedu dvěma záhadnými cizinci zjevně nežijícími na Zemi, s nimiž se Floyd setkal už předtím. Když si po těchhle vpravdě skličujících kulinařských zážitcích srovnávali své postřehy, dospěli k názoru, že to nebylo nic jiného než zdvořilý výslech za účelem pokusit se obvinít Šaku. Ale snahy ztroskotaly hned v počátku.

Doktor van der Berg, který celou aféru vyvolal - a pěkně na všem vydělal po profesionální i finanční stránce - si lámal hlavu, co počít se všemi příležitostmi, jež se mu nyní nabízely. Obdržel množství atraktivních nabídek od pozemských univerzit i od vědeckých institucí - ironií osudu však na nich nemohl nijak profitovat. Žil už příliš dlouho na Ganymedu v prostředí s jednou šestinou pozemské tíže, takže promeškal lhůtu, v níž lékaři ještě povolovali návrat.

Jedinou možností pro něj zůstával Měsíc - a taky Pasteur, jak mu vysvětlil Heywood Floyd.

„Pokoušíme se tam založit kosmickou univerzitu,“ řekl, „aby se obyvatelé jiných světů, kteří už nesnesou jedno g, mohli znovu setkat s lidmi ze Země tváří v tvář. Budeme mít přednáškové sály, konferenční místnosti, laborky - některé z nich budou jen v paměti počítačů, ale budou vypadat tak skutečně, že bys to nikdy nerozeznal. A budeš moci nakupovat na Zemi pomocí videa, abys zase utratil to, co sis teď nahrabal.“

Ke svému překvapení Floyd nejenže znovu získal vnuka, ale také adoptoval synovce. S van der Bergem ho stejně jako s Chrisem spojovalo společné prožití velkého dobrodružství. V popředí všeho však nyní stála záhada Floydova zjevení v opuštěném evropském městě, v děsivém stínu monolitu.

Chris však ani na okamžik nezapochyboval. „Viděl jsem tě a slyšel tak jasně jako v tuhle chvíli,“ řekl Heywoodovi. „Ale vůbec jsi

přítom nepohyboval rty - a je divné, že tehdy mi to divné nepřipadalo. Zdálo se mi to úplně přirozené. Celá scéna ve mně zanechala dojem... uklidňující. Trochu smutný - ne, lepší výraz je melancholický. Nebo možná smíření s osudem.“

„Nutně nám připomněla tvoje setkání s Bowmanem na palubě *Discovery*,“ dodal van der Berg.

„Než jsme přistáli, zkoušel jsem poslat mu rádiovou depeši. Vypadá to jako naivní počínání, ale nenapadla mě jiná možnost. Považoval jsem za jisté, že je určitě někde kolem, ať už v té či oné podobě.“

„Ale nějaký konkrétní důkaz jsi neměl?“

Floyd zaváhal. Vzpomínka mu sice už povadla, ale náhle si zřetelně vybavil noc, kdy se mu v kajutě zjevil malý monolit.

Vůbec nic se tehdy nepříhodilo, a přece byl od toho okamžiku přesvědčený, že Chrise nic zlého nepotká a že se spolu zase setkají.

„Ne,“ řekl zvolna. „Nikdy jsem žádnou odpověď nedostal.“

Nakonec, třeba se mu to všechno jen zdálo.

VIII.
Říše síry

58. Mezi ohněm a ledem

Dokud na sklonku dvacátého století nevzešel věk přímého výzkumu planet, jen málo vědců by bývalo uvěřilo, že život může kvést i na tělese natolik vzdáleném od Slunce. A přece byla skrytá moře Evropy po půl miliardy roků přinejmenším stejně plodná jako pozemská.

Než se vznítit Jupiter, ochraňovala oceány před vzduchoprázdňem kosmu ledová kůra. Na většině byl led silný na kilometr, ale nacházely se i slabé pásy, kde praskal a trhal se. Potom nastávala krátká bitva mezi dvěma nesmiřitelnými živly, které se na žádném jiném tělese Sluneční soustavy nemohly dostat do přímého kontaktu. Válka mezi Mořem a Vesmírem však končila pokaždé stejným smírem. Odkrytá hladina zároveň vřela a zamrzala a postupně si obnovila svůj ledový krunýř.

Nebýt vlivu blízkého Jupiteru, moře na Europě by už dávno promrzla až do dna. Jeho gravitace totiž neustále hnětla jádro tohoto nevelkého měsíce. I zde působily síly, které drtily Io, i když s mnohem menší zuřivostí. Přetahovaná mezi planetou a měsícem vyvolávala neustálá podmořská zemětřesení a strhávala laviny, jež se úžasnou rychlostí hnaly po svazích kdesi v hlubinách.

Po planinách byly roztroušené nesčetné oázy. Každá z nich se rozprostírala na několik set metrů kolem bohatých minerálních pramenů tryskajících z nitra. Usazeniny se ukládaly v podobě změti trubíc a komínů, jež někdy utvářely přírodní napodobeniny hradních zřícenin či gotických katedrál. Z nich pulsovala v pomalém rytmu vroucí kapalina, jakoby poháněná tlukotem jakéhosi ohromného srdce. A stejně jako krev byla i tahle tekutina průkaznou známkou života.

Vroucí proudy vytěšňovaly smrtící chlad pronikající shora a utvářely na mořském dně ostrůvky tepla. A neméně důležité bylo, že vynášely z nitra Evropy veškeré chemické látky potřebné k životu. Tady, v prostředí jinak naprosto životu nepřátelském, náhle existoval nadbytek energie a potravy. Takové geotermální prameny byly objeveny i v pozemských oceánech, ve stejném desetiletí, kdy lidstvo poprvé obrátilo zraky ke Galileovým měsícům.

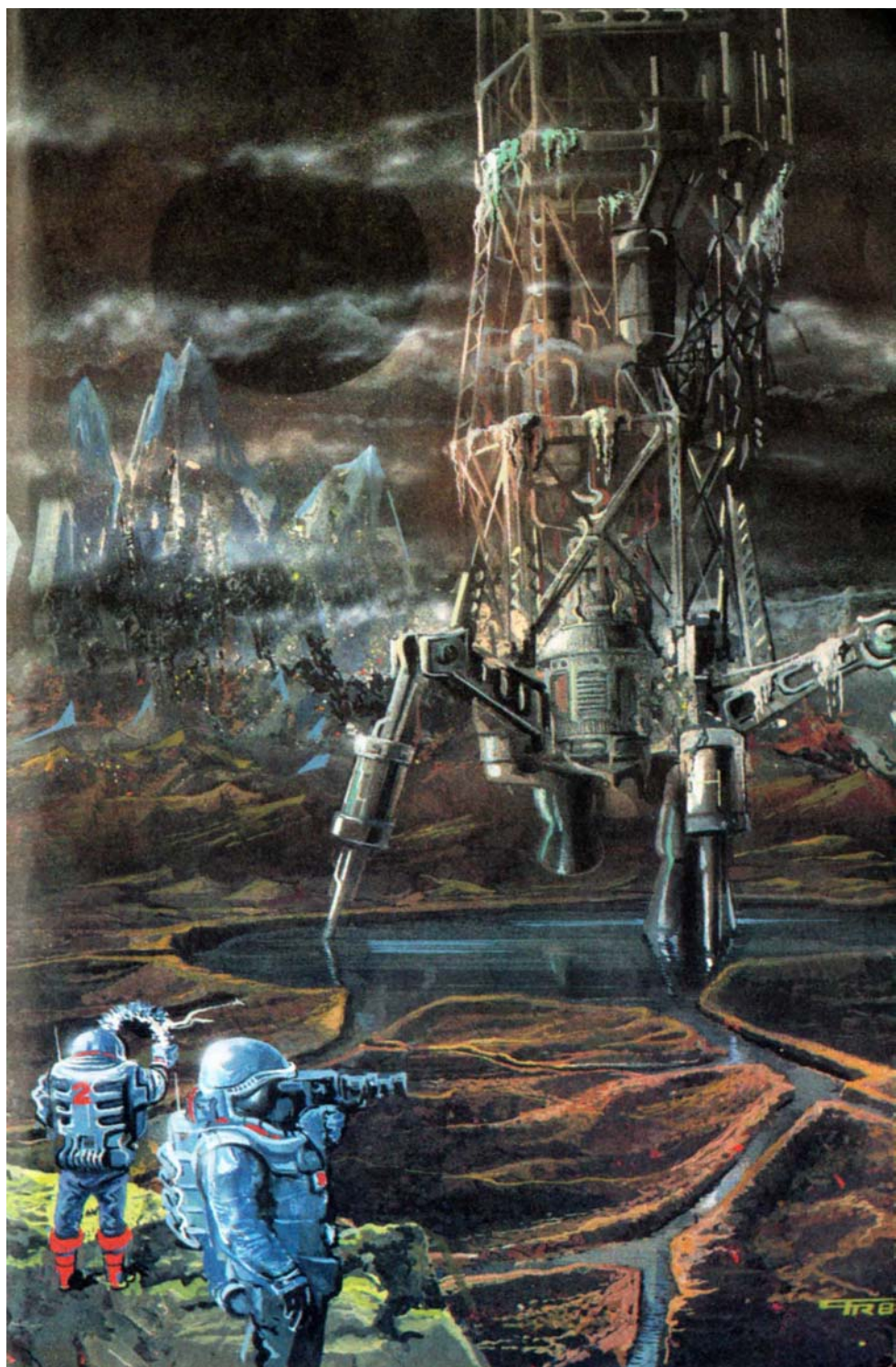
Okolo jednotlivých pramenů panovala tropická oblast, v níž se dařilo myriádám jemných pavoukovitých tvorů analogických pozemským rostlinám, jenže téměř všichni byli schopni pohybu. Mezi nimi se plazili bizarní slimáci a červi, z nichž někteří se živili těmito rostlinami, jiní získávali potravu přímo z minerálií obsažených v okolních vodách. Ve větších vzdálenostech od zdroje tepla - od podmořského ohně, kolem něhož se všechna tahle stvoření hřála - byly robustnější organismy, ne nepodobné krabům či pavoukům.

Armády biologů by probádáním jedné jediné maličké oázy naplnily celý život. Na rozdíl od pozemských prvohorních moří si skryté oceány na Europě nedokázaly udržovat stabilní prostředí, takže evoluce tu postupovala rychle a vytvářela bezpočet fantastických forem. Všechny žily pod hrozbou zániku. Dříve či později všechny životodárné prameny zeslábnou a odumrou, poněvadž síly, jež je napájely, se zaměří zase na jiné místo. Hluboký podmořský svět byl posetý důkazy takových tragédií - hřbitovy plnými koster a zbytků potažených kůrou z minerálních solí v místech, kde kniha života ztratila celé vývojové kapitoly.

Žili tu ohromní měkkýši, jejichž lastury svinuté jako trubky převyšovaly člověka. Nacházely se tu škeble nejružnějších tvarů složené ze dvou a dokonce i ze tří skořepin. A byly tu spirálovité kamenné útvary dlouhé celé metry, které věrně připomínaly nádherné amonity, co tak záhadně zmizeli z pozemských oceánů na konci křídové doby.

Na mnoha místech podmořské propasti dokonce hořely ohně, neboť údolímí protékaly mnoho kilometrů dlouhé řeky žhoucí lávy. Tlak v této hloubce byl tak obrovský, že se voda při styku s doruda rozžhaveným magmatem nevypařovala, a obě kapaliny koexistovaly ve vratkém příměří.

Tady, v jiném světě a s neznámým hereckým obsazením, se dlouho před příchodem člověka odehrávala podobná historie jako v Egyptě. Stejně jako Nil daroval život úzké stuze pouště, tyto řeky tepla oživily hlubiny Europy. Podél jejich břehů, v pásech zřídka širších než jeden kilometr, vznikal, rozvíjel se a pomíjel druh za druhem. A některé z nich po sobě zanechávaly pomníky v podobě navršených skalisek nebo příkopů brázdících mořské dno podivnými vzory.

Podél úzkých úrodných pásem uprostřed pustých hlubin vyvstávaly a zanikaly celé kultury a primitivní civilizace. Přitom zbývající část jejich světa se o nich nikdy nedozvěděla, neboť jednotlivé oázy tepla byly od sebe izolované stejně jako planety ve vesmíru. Tvorové, kteří se vyhřívali v žáru lávových řek a nacházeli obživu u horkých pramenů, nemohli překonat nepřátelskou pustinu rozkládající se mezi jejich osamělými ostrůvky. Kdyby si kterákoli z oněch kultur vypěstovala vlastní historii a filozofii, bezpochyby by dospěla k přesvědčení, že je ve vesmíru sama.

A všechny byly odsouzeny k záhubě. Nejen proto, že jejich energetické zdroje kolísaly a neustále měnily místo, ale slapové síly, jež je probouzely, neustále slábly. Dokonce i kdyby se na Evropě rozvinul skutečně inteligentní život, s postupným ochlazením musel vymřít.

Europeané byli lapeni do pasti mezi oheň a led - dokud jim na nebi nevybuchl Lucifer a neotevřel prostor pro jejich budoucnost.

A dokud se poblíž pobřeží nově vzniklého kontinentu nezhmotnil přízrak ve tvaru kvádru, černého jako noc.

59. Trojice

„Dobrá práce. Ted' už je nic nebude lákat k návratu.“

„V téhle chvíli jsem už pochopil mnoho věcí, ale stále se nemůžu zbavit smutku, že můj starý život vyhasíná.“

„I tohle přejde. Já jsem se také vrátil na Zemi, abych se setkal s těmi, které jsem měl kdysi rád. Nyní už vím, že existují větší věci než láska.“

„A které?“

„Třeba soucit. Spravedlnost. Pravda. A ještě jsou další.“

„Takové názory rád přijímám. Byl jsem už velice starý na příslušníka svého druhu. Mladistvé vášně ze mě dávno vyprchaly. Co se stane - se skutečným Heywoodem Floydem?“

„Oba jste stejně skuteční. Ale on už brzy zemře. Nikdy se nedozví, že se stal nesmrtelným.“

„Zdá se to paradoxní - ale rozumím. Jestli si tyhle pocity zachovám, třeba ti budu jednoho dne vděčný. Mám poděkovat tobě -

nebo monolitu? Ten David Bowman, kterého jsem znával kdysi, nevládl takovými schopnostmi.“

„To nevládl. Od těch dob se toho však mnoho přihodilo. Společně s Halem jsme se naučili spoustu věcí.“

„S Haleni! Copak je tady?“

„Jsem, doktore Floydě. Neočekával jsem, že bychom se ještě někde měli setkat - zvláště ne v téhle podobě. Byl to zajímavý problém, jak vám to naznačit.“

„Naznačit? Ach - už chápu. Proč jste to udělali?“

„Když jsme dostali tvoji zprávu, oba nás s Halem napadlo, že bys nám taky mohl pomoci.“

„Pomoci - vám?“

„Ano, i když se ti to může zdát divné. Máš mnoho vědomostí a zkušeností, které my postrádáme. Nazvěme to moudrost.“

„Děkuju. Copak bylo ode mne moudré, abych se zjevil svému vnukovi?“

„Ne. Způsobil jsi tím řadu potíží. Ale udělal jsi to ze soucitu. Takové věci se musí pokaždé zvažovat případ od případu.“

„Říkal jsi, že potřebujete mou pomoc. S čím?“

„Přes všechno, co jsme už pochopili, stále nám toho mnoho uniká. Hal mapuje vnitřní systémy monolitu a některé z těch jednodušších už umíme ovládat. Je to nástroj, který může sloužit k mnoha účelům. Ovšem zdá se, že jeho primární funkce je sloužit jako katalyzátor ke vzniku inteligentních tvorů.“

„Ano - z toho jsme ho podezírali. Ale scházely nám důkazy.“

„Teď, když jsme mu pronikli do paměti, už je máme - nebo alespoň částečně. Před čtyřmi milióny let dal v Africe popud jednomu kmeni vyhladovělých opic, který vedl ke vzniku člověka. Nyní stejný pokus zopakoval tady - ale za strašlivou cenu.“

Když proměnil Jupiter ve slunce, aby v Evropě probudil všechny její možnosti, zničil zároveň jinou biosféru. Ukážu ti, co jsem tam kdysi všechno spatřil...“

Dokonce i když propadával burácejícím srdcem rudé skvrny a kolem něho šlehalý blesky bouří velkých jako celé kontinenty, věděl, proč už existuje po staletí, ačkoli ji tvoří plyny daleko lehčí než ty, z nichž se utvářejí pozemské hurikány. Jakmile se ponořil do klidnějších hloubek, pomínil slabý šelest vodíkového větru a z výšin nad

ním se začal sypat poprašek voskových vloček - který už částečně splynul se sotva hmatatelnými horami uhlovodíkové pěny. Tady již panovala dostatečně vysoká teplota, aby voda existovala v kapalném skupenství, avšak žádné oceány se zde neutvořily. Plynné prostředí bylo příliš řídké, než aby je uneslo.

Klesal jednou vrstvou mračen po druhé, až pronikl do oblasti, která byla tak čistá a jasná, že i pouhý lidský zrak by dokázal přehlédnout najednou víc než tisíc kilometrů. Byl to jen malý vír v obrovském víření rudé skvrny. Skrýval tajemství, jež lidé sice už dávno vytyšili, jenže nikdy nedokázali.

Myriády malých ostře ohraničených obláčků, všechny přibližně stejné velikosti a všechny pokryté podobným vzorkem z červených a hnědých skvrnek a žilek, lemovaly úpatí plujících pěnových hor. Byly malé jen v porovnání se svým okolím, jež se vymykal veškerým lidským měřítkům. I ten nejmenší by pokryl slušně rozlehlé velkoměsto.

Mimo veškerou pochybnost byly živé, neboť se po svazích plyných hor pohybovaly zvolna a obezřele a popásaly se na úbočích jako gigantické ovce. A volaly jeden na druhého v pásmu metrových vln. Jejich rádiové hlásky byly sice slaboučké, avšak zcela zřetelně slyšitelné i na pozadí praskotu a burácení samotného Jupiteru.

Doopravdy to byly živoucí obláčky plynu, vznášely se v úzké zóně mezi mrazivými výšinami a žhoucí hlubinou. Úzké, ano - avšak jejich panství bylo přesto rozlehlejší než veškerá pozemská biosféra.

Nebyly samy. Mezi nimi se svižně pohybovali jiní tvorové, tak malí, že by se dali snadno přehlédnout. Někteří z nich se takřka neuvěřitelně podobali pozemským letadlům a byli přibližně i tak velcí. Jenže se měli k životu až příliš - snad to byli dravci, snad paraziti, ale možná dokonce pastýři...

...a proháněla se tu torpéda s tryskovým pohonem připomínající oliheň, desetiramenného torpédovitého hlavonožce žijícího v oceánech na Zemi, která ty velké plynové oblaky lovila a požírala. Balóny však nebyly bezbranné, některé oplácely údery elektrickými blesky a drápy na chapadlech, připomínajících na kilometr dlouhé řetězové pily.

Objevovaly se tu dokonce i ještě podivnější tvary, využívající takřka veškeré možnosti geometrie - bizarní průsvitní tvorové podobající se papírovým drakům, čtyřstěnnům, koulím, mnohostěnnům, změti stočených stuh... Gigantický plankton se vznášel v atmosféře Jupi-

teru jako pavučiny babího léta v podzimním vánku, a když žil dostatečně dlouho, aby se stačil zreprodukovat, strhlo ho to do hlubin, kde zuhelnatěl a utvořil další generaci.

Prozkoumával svět více než stokrát rozlehlejší, než byla Země, a ačkoli spatřil mnoho podivuhodných věcí, nic nenasvědčovalo, že by se zde nacházela inteligence. Rádiové hlasy ohromných balónů si předávaly jen jednoduchá poselství obsahující varování či výkřiky strachu. Dokonce i lovci, o nichž by se dalo předpokládat, že se u nich vyvinul vyšší stupeň organizace, nebyli nic jiného než žraloci v pozemských oceánech - bezduché automaty.

A přes veškeré své omračující rozměry a neobvyklost byla biosféra na Jupiteru křehoučký svět, utkaný z mlh a z pěny, z jemných hedvábných vláken a z tkaniva jak papír tenkého, utvářeného z nepřetržitého uhlovodíkového sněžení, které působily bouře a blesky v horních vrstvách atmosféry. Jen málo struktur bylo pevnějších než mýdlová bublina, nejstrašnější jupiteranské dravce by i ten nejslabší pozemský masožravec roztrhal na kousky...

„A to všechny tyhle úžasné věci musely zahynout - aby vznikl Lucifer?“

„Ano. Jupiterané byli zvaženi oproti Europeanům - a shledáni lehčími. V plynném prostředí by se u nich asi nikdy nemohla vyvinout skutečná inteligence. Měli kvůli tomu propadnout zkáze? Společně s Haleni se stále snažíme odpovědět na tuhle otázku. Je to také jeden z důvodů, proč potřebujeme tvou pomoc.“

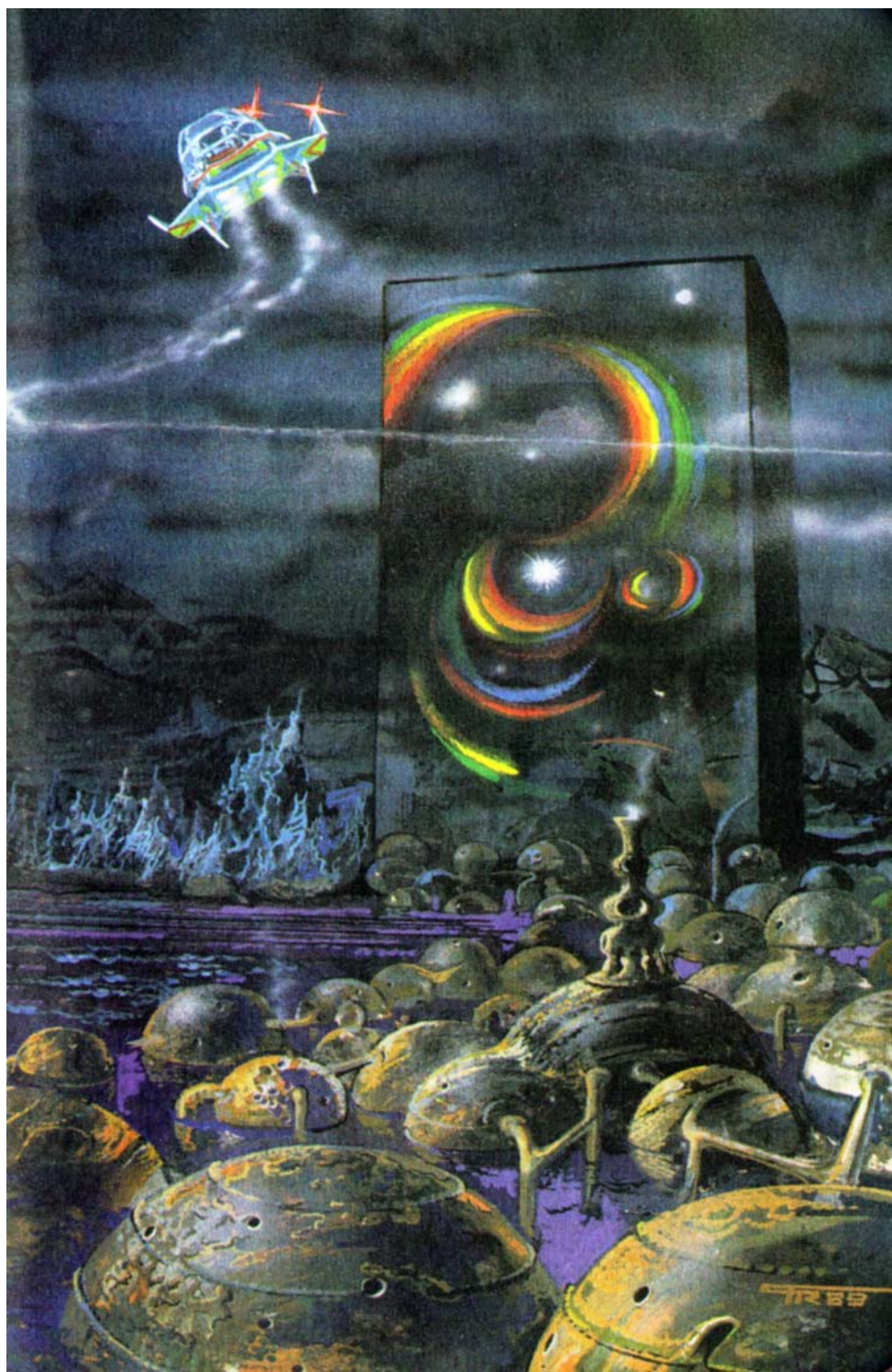
„Ale jak se můžeme postavit monolitu - když dokázal zapálit Jupiter?“

„Je pouhý nástroj. Má sice značnou inteligenci - ale žádné vědomí. Přes všechnu jeho moc znamenáme ty, Hal a já víc než on.“

„Tomu se mi ani nechce věřit. V každém případě něco muselo monolit vytvořit.“

„Kdysi jsem se s tím setkal - nebo jen s tak velikou částí, abych to byl ještě schopen snést - když Discovery dolétla k Jupiteru. Vyslalo mě to nazpátek do těchhle míst, abych tady sloužil jeho zájmům. Od té doby jsem o tom neslyšel. Teď jsme sami - alespoň pro tuhle chvíli.“

„To mě trochu uklidňuje. Monolit mi úplně stačí.“

„Jenže my teď máme horší problém. *Někde se stala nějaká chyba.*“

„Netušil jsem, že stále ještě dokážu pociťovat strach...“

„Když se zřítíla hora Zeus, mohlo to zničit celý tenhle měsíc. Tuhle katastrofu nikdo neplánoval - dokonce byla neplánovatelná. Žádné výpočty ji nemohly předpovědět. Zničila rozsáhlé oblasti mořského dna na Europě, vyhladila celé živočišné druhy - včetně některých z těch, do nichž jsme vkládali velké naděje. I sám monolit se překotil. Třeba ho to dokonce poškodilo, možná mu katastrofa vymazala některé programy. Určitě se nemohli pojistit před všemi nepředvídatelnými okolnostmi. Jak by taky mohli, v téměř nekonečném vesmíru, v němž vždycky náhoda dokáže vyvrátit i ty nejpečlivější plány?“

„Ano, to platí - pro lidi stejně jako pro monolity.“

„My tři se musíme stát správci nepředvídatelného a ochránci tohoto světa. Už jsi poznal Obojživelníky, nyní se ještě musíš setkat s Obrněnými, žijícími v křemíkových korunách podél lávových řek, a s Plavci lovícími v moři. Máme za úkol pomoci jim, aby mohli rozvinout všechny síly, které v nich dřímají - ať už tady, nebo někde jinde.“

„A co bude s lidmi?“

„Bývaly doby, kdy mě to svádělo, abych strkal nos do lidských záležitostí - ale podobné varování, jaké dostalo lidstvo, platí i pro mne.“

„Nechováme se moc poslušně.“

„Ještě dost solidně. Ale teď nás čeká spousta práce. Musíme si pospíšet, než skončí na Europě krátké léto a znovu nastane nekonečná zima.“

„Kolik času nám zbývá?“

„Jen chvilka, sotva tisíc roků. *A ani na Jupiterany nesmíme zapomenout.*“

3001

60. Půlnoc na Manhattanu

Světoznámá budova, tyčící se v osamělé kráse nad lesy uprostřed Manhattanu, se za posledních tisíc roků příliš nezměnila. Byla součástí historie, a udržovali ji proto s posvátnou úctou. Stejně jako všechny ostatní historické památky jí už před dávnou dobou potáhli ultratenkou diamantovou vrstvičkou, takže nyní skutečně dokonale odolávala zubu času.

Nikdo, kdo se zúčastnil zasedání prvního Valného shromáždění, by nikdy neuvěřil, že od té doby uplynulo již více než devět století. Jeho zvědavost by ovšem mohla upoutat černá deska zasazená na náměstí, tvarem téměř napodobující budovu OSN samotnou. Kdyby - stejně jako kdokoli jiný - vztáhl ruku, aby se jí dotkl, překvapilo by ho, že ebenový povrch jako by prsty odpuzoval, takže po něm podivně hopkaly.

Jenže daleko víc by ho překvapilo - spíš úplně ohromilo - jak se proměnilo nebe...

Poslední turisté opustili náměstí již před hodinou, nyní zelo prázdnotou. Na bezmračné obloze se dalo spatřit jen pár jasnějších hvězd, všechny slabší zastíňovalo malé slunce, které zářilo i o půlnoci.

Světlo Luciferu neozařovalo jen černé sklo starobylé budovy, ale zároveň i tenký stříbřitý oblouk hrající duhovými barvami, který se pnul přes jižní oblohu. Podél něho i všude kolem se velmi pomalu pohybovala jiná světlka - jak přilétaly a zase odlétaly lodě spojující všechny planety obou sluncí Sluneční soustavy.

A když se člověk zadíval opravdu důkladně, dokázal rozeznat i tenoučkou nitku Panamské věže, jednu ze šesti diamantových pupečníků šňůr spojujících Zemi s jejími dětmi roztroušenými všude po celém vesmíru. Zvedala se od rovníku do výšky dvaceti šesti tisíc kilometrů, aby se tam spojila s Prstencem obepínajícím svět.

Náhle, téměř stejně rychle jako se zrodil, začal Lucifer pohasínat. Nebe znovu zaplavila noc, kterou lidé nepoznali po třicet generací. Vypuzené hvězdy se z vyhnanství navracely zpátky.

A podruhé za čtyři milióny roků procitl monolit.

Poděkování

Mé obzvláštní díky patří Larrymu Sessionsovi a Gerrymu Snyderovi za to, že mi poskytli výpočty dráhy Halleyovy komety při jejím následujícím průletu kolem Slunce. Nenesou však odpovědnost za žádnou z větších perturbací, jimiž jsem si vypomohl.

Velmi jsem vděčný Melvinu Rossovi z Lawrence Livermore National Laboratory, a to nejen pro jeho úžasný nápad, že planety mohou mít diamantová jádra, ale také za kopii jeho článku, který (doufám) vstoupí do historie.

Věřím, že se můj starý přítel dr. Luis Alvarez dobře pobaví nad divokými extrapolacemi výsledků jeho výzkumů, a děkuji mu za velkou pomoc a inspiraci, kterou mi poskytl v průběhu posledních pětatřiceti let.

Zvláště bych také chtěl poděkovat Gentrymu Leeovi z NASA, svému spoluautoru *Kolébky*, za to, že mi osobně přivlekl z Los Angeles do Colomba přenosný počítač Kaypro 2000, který mi umožnil psát tuhle knížku i na nejružnějších exotických - a což bylo ještě důležitější - od světa odloučených místech.

Kapitoly 5, 58 a 59 se částečně opírají o upravený text z předchozího dílu *2010: Druhá vesmírná odysea*. (Kdyby už autor nesměl opisovat ani sám od sebe, od koho by pak mohl?)

A konečně doufám, že mi už kosmonaut Alexej Leonov odpustil, že jsem ho dal dohromady s dr. Andrejem Sacharovem (žijícím stále ještě ve vyhnanství v Gorkém), když jsem jim oběma společně dedikoval *2010*. Chci také vyjádřit upřímnou lítost, že jsem svému boдрému a společenskému moskevskému hostiteli a vydavateli Vasiliji Žarčenkovi způsobil tak nepříjemné potíže tím, že jsem si vypůjčil jména různých disidentů - z nichž většina, musím s radostí konstatovat, už vězení opustila. Doufám, že jednoho dne si předplatitelé *Techniky moloděži* budou moci přečíst další pokračování *2010*, která se tak záhadně přestala objevovat...

Arthur C. Clarke
Colombo, Sri Lanka
25. dubna 1987

Addendum

Od chvíle, kdy jsem tenhle rukopis dokončil, přihodilo se několik podivných věcí. Žil jsem v přesvědčení, že píši pouhý román, ale možná jsem se mýlil. Posud'te tenhle řetězec událostí:

1. V románu *2010: Druhá vesmírná odysea* je kosmická loď Leonov vybavena „Sacharovovým pohonem“.

2. O půl století později jsou podle 8. kapitoly knížky *2061: Třetí vesmírná odysea* kosmické lodi poháněny muony katalyzovanou „studenou nukleární syntézou“, reakcí objevenou Luisem Alvarezem a jeho spolupracovníky v padesátých letech (viz jeho autobiografie, *Alvarez*, New York, Basic Books, 1987).

3. Podle časopisu *Scientific American*, čísla z července 1987, dr. Sacharov nyní pracuje na uvolňování jaderné energie založené na „...muonové katalýze neboli takzvané ‚studené nukleární syntéze‘, která využívá vlastností této exotické elementární částice s krátkou dobou existence spjaté s elektronem... Zastánci myšlenky ‚studené nukleární syntézy‘ poukazují na to, že veškeré klíčové reakce probíhají nejlépe při teplotě právě 900 stupňů Celsia...“

(Londýnské *Timesy*, 17. srpna 1987)

Nyní nanejdvůš napjatě očekávám vyjádření akademika Sacharova a doktora Alvaraze...

Arthur C. Clarke

10. září 1987

